BEHEERSPLAN 'WORTEL-KOLONIE'

Kempens Landschap

COLOFON

Opdracht:

Beheersplan Wortel-Kolonie

Opdrachtgever:

Vzw Kempens Landschap
Peredreef 5
2580 Putte
(053) 73.24.12
(053) 73.24.19

Opdrachthouder:
Antea Group
Antea Belgium N.V.
Roderveldlaan 1
2300 Antwerpen
Tel 03 221 55 00
www.anteagroup.be
BTW: BE 414.321.939
RPR Antwerpen 0414.321.939
IBAN: BE81 4062 0904 6124
BIC: KREDBEBB

Antea Group is gecertificeerd volgens ISO9001

Identificatienummer:

224333021_BP_Wortel/vad

Datum:	***status / revisie:***
april 2020	Eindrapport rev 3

Vrijgave:

Gert Stappaerts, projectmanager

Projectmedewerkers:

Lieselotte Meuleman, projectleider
Bernd Reeskens, projecttechnicus
Gert Stappaerts, ruimtelijk planner, adviseur landschap en publieke ruimte
Valérie Adriaensen, adviseur landschap en publieke ruimte
Brecht Engelen, adviseur ecologie

© Antea Belgium nv 2020
Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Antea Group mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

INHOUD

INLEIDING 22

H1. IDENTIFICATIE VAN WORTEL-KOLONIE 23

1.A ADMINISTRATIEVE IDENTIFICATIEGEGEVENS 24

1.A.1 SITUERING 24
1.A.2 EIGENDOM, ZAKELIJKE EN PERSOONLIJKE RECHTEN 24
1.A.3 STATUUT VAN WEGEN EN WATERLOPEN 24
1.A.4 JURIDISCH KADER 25
1.A.5 BELEIDSMATIG KADER 30
1.A.6 BIJKOMENDE INFORMATIE 49

H2. HISTORISCHE NOTA 50

2.A HISTORISCHE EVOLUTIE: SOCIALE WETGEVING, GEBOUWENPATRIMONIUM, LANDSCHAP, GRONDGEBRUIK 51

2.A.1 PERIODE VOOR 1822 51
2.A.2 PERIODE VAN 1822 TOT 1870 52
2.A.3 PERIODE VAN 1870 TOT 1918 56
2.A.4 PERIODE VAN 1928 TOT 1935 67
2.A.5 PERIODE VAN 1935 TOT 1993 68
2.A.6 PERIODE VAN 1993 TOT HEDEN 70
2.A.7 EVOLUTIE VAN DE KOLONIE 76
2.A.8 EVOLUTIE VAN DE BOUWKUNDIGE ELEMENTEN 78

H3. BESCHRIJVING EN INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN BINNEN DE AFBAKENING 140

3.A ALGEMENE BESCHRIJVING 141

3.A. 1 RUIMTELIJKE CONTEXT 141
3.A.2 ABIOTISCH MILIEU 143
3.A.3 BIOTISCH MILIEU 148

3.B BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDELEMENTEN 157

3.B.1 DREVEN- EN WEGENSTRUCTUUR 157
3.B.2 HAAGSTRUCTUUR 161
3.B.3 WATERSTRUCTUUR 161
3.B.4 ARCHEOLOGIE 164
3.B.5 GEBOUWENPATRIMONIUM 164
3.B.6 BEGRAAFPLAATS 345
3.B.7 LANDBOUWGEBIEDEN 346
3.B.8 BOS- EN NATUURGEBIEDEN 347

H4. BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN 348

4.A HISTORISCHE WAARDE 349

4.B SOCIO-CULTURELE WAARDE 350

4.C NATUURWETENSCHAPPELIJKE WAARDE 351

4.D ESTHETISCHE WAARDE 352
4.E ERFGOEDWAARDEN OP KAART 353
4.E.1 SOCIALE GEDACHTEGOED 353
4.E.2 GEBOUWENPATRIMONIUM 353
4.E.3 LIJNVORMIGE STRUCTUREN VAN DE LANDONTGINNING 355
4.E.4 LANDGEBRUIK 355

H5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIGE BEHEER 356

5.A VISIE 357
5.B HOOFDDOELTELLINGEN M.B.T. DE HISTORISCHE WAARDE 358
5.B.1 ORTHOGONALE STRUCTUUR VAN DE KOLONIE 358
5.C HOOFDDOELSTELLINGEN M.B.T. DE SOCIO-CULTURELE WAARDE 362
5.C.1 HET SOCIO-CULTURELE GEDACHTEGOED VAN DE KOLONIE WORDT ONDER DE AANDACHT GEBRACHT. 362
5.C.2 FUNCTIES MET EEN SOCIO-CULTURELE INSLAG 362
5.C.3 BEHOUD EN OPWAARDERING BEGRAAFPLAATS 362
5.D BEHEERSDOELSTELLINGEN M.B.T. NATUURWETENSCHAPPELIJKE WAARDE 363
5.D.1 HEIDE EN VENNEN 363
5.D.2 OMVORMING NAALDBOS NAAR LOOFBOS 363
5.D.3 POTENTIE DREVEN ALS ECOLOGISCHE CORRIDOR REALISEREN 363
5.D.4 BOSCORRIDOR 363
5.E DOELSTELLINGEN M.B.T. ESTHETISCHE WAARDE 364
5.E.1 VERBETEREN LANDSCHAPPELIJKE INPASSING NIET-HISTORISCHE GEBOUWEN EN TUINBERGINGEN 364
5.E.2 BEHOUD UNIFORMITEIT BOUWKUNDIG PATRIMONIUM 364
5.E.3 HERSTELLEN EN BEHOUDEN ZICHTASSEN 364
5.E.4 VERBETEREN LANDSCHAPPELIJKE EENHEID BINNEN BEGRAAFPLAATS 364
5.E.5 VERBETEREN BEELDKWALITEIT 364
5.F NEVENDOELSTELLINGEN 365
5.F.1 GEBRUIK 365
5.F.2 ONTSLUITING 365
5.G ZEN-ERFGOED 367
5.H OPEN ERFGOED 369

H6. OPSOMMING VAN DE MAATREGELEN 372

6.A LANDSCHAPPELIJK ERFGOED 373
6.A.1DREVEN EN DREEFSTROKEN 373
6.A.2 HAGEN 376
6.A.3 GRACHTEN 377
6.A.4 WEGEN 378
6.A.5 LANDBOUWGEBIEDEN 379
6.A.6 NATUURSTROKEN 379
6.A.7 BOS- EN NATUURBEHEER 380
6.A.8 BOOMGAARD TEN ZUIDEN VAN KAZERNE 381
6.B ARCHEOLOGIE 382
6.C BOUWKUNDIG ERFGOED 383
6.C.1 BOERDERIJ + BINNENPLEIN 383

6.C.2 BEWAKERSWONINGEN 386
6.C.3 KAZERNE 388
6.C.4 GEVANGENIS EN WERKPLAATSEN 389
6.C.5 BEGRAAFPLAATS 391
6.C.6 WACHTHUISJE 392
6.D ONTSLUITING EN INFRASTRUCTUUR 393
H7. MANIER EN TIJDSTIP VAN OPVOLGING 398
H8. BIJLAGEN 399

TABELLEN

Tabel 1-1 Boombestand dreven 44
Tabel 1-2: Inventarisatie en maatregelen drevenbeheersplan 45
Tabel 2-1: Landgebruik anno 1904 59
Tabel 3-1 Boring 145
Tabel 3-2 Boring 145
Tabel 3-3 Boring 145
Tabel 3-4: klassen van karteringseenheden in Wortel-Kolonie (bron: BWK toestand 2014). 149
Tabel 3-5: aangetroffen bostypes in het plangebied 150
Tabel 3-6: Overzicht van de rode lijstsoorten in het plangebied van het bosbeheerplan met KFK= Kwartieruurhoekfrekwentieklasse of een indeling van klassen van voorkomen van klasse 10 'zeer algemeen' tot klasse 1 'zeer zeldzaam' 151
Tabel 3-7: overzicht van de overige heischrale soorten in het plangebied van het bosbeheerplan 152
Tabel 3-8: overzicht van de bron- en kwelindicatoren in het plangebied van het bosbeheerplan .. 152
Tabel 3-9: aangetroffen oud-bosplanten (naar Cornelis, 2009) in het plangebied van het bosbeheerplan 153
Tabel 3-10: Overzicht van de aangetroffen vleermuizen (2011). 155

FIGUREN

Figuur 1-1: Voorkomende habitats binnen de SBZ in het plangebied (bron: ANB, 2010) 28
Figuur 1-2: Grafisch plan PRUP Wortel-Kolonie 33
Figuur 1-3: Legende PRUP Wortel-Kolonie 34
Figuur 1-4: Inrichtingsplan VLM 2011 37
Figuur 1-5: Ruilverkavelingen t.h.v. Wortel-Kolonie 39
Figuur 1-6: Dwarsprofiel dreef A-type 42
Figuur 1-7: Dwarsprofiel dreef B-type 42
Figuur 1-8: Dreef in gesloten bosgebied 43
Figuur 1-9: Dreef tussen gesloten bosgebied en open landbouwgebied 43

Figuur 1-10: Visie dreven uit het geïntegreerd beheerplan bos en natuur 48
Figuur 2-1 uitsnede uit kaart van Fricx (1700) (bron: geopunt.be)..... 51
Figuur 2-2 Uitsnede uit de Ferrariskaart (Bron: ngi.be)..... 52
Figuur 2-3 Historisch beeld ontginning ten tijde van de Hollandse periode (bron: www.erfgoedbankhoogstraten.be) 53
Figuur 2-4: Vandermaelenkaart (1846-1854) (bron: geopunt.be)..... 54
Figuur 2-5: Uittreksel Atlas der Buurtwegen met overlay van huidige kadastrale perceelsgrenzen (ter hoogte van kruispunt der vier gebouwen) (bron: geopunt.be)..... 55
Figuur 2-6: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen met overlay van huidige kadastrale perceelsgrenzen (ten zuidwesten van de strafinstelling) (bron: geopunt.be)..... 55
Figuur 2-7 Nederlandse topografische kaart (1899) (bron: bosbeheerplan, ANB, 2013)..... 56
Figuur 2-8: Topografische kaart 1898 (bron: MCI) 57
Figuur 2-9 Steendruk uit 1904 (bron: Kempens Landschap), zie ook digitale bijlage 58
Figuur 2-10 Twee keer dubbele bomenrij centrale dreef (bron: erfgoedbank Hoogstraten) 60
Figuur 2-11: Twee keer enkele bomenrij Molenstraat (bron: erfgoeddatabank Hoogstraten)..... 60
Figuur 2-12: Tramhalte t.h.v. cipierswoning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 61
Figuur 2-13 Bootjesven vanaf het zuiden (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 61
Figuur 2-14: Zicht op het Bootjesven en Boothuisje (datum niet bekend) – (bron: Erfgoedbank Hoogstraten)..... 62
Figuur 2-15: Poort strafinstelling (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 62
Figuur 2-16: Voorgevel centrale gebouwen (bron: Jan Mostmans) 63
Figuur 2-17: Historische foto binnenplaats centrale gebouwen (bron: erfgoedbank Hoogstraten) .. 63
Figuur 2-18: Aalmoezenierswoning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 64
Figuur 2-19: Directeurswoning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 65
Figuur 2-20: Tuin bij woning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 65
Figuur 2-21: Foto binnenplaats boerderij (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 66
Figuur 2-22: Foto binnenplaats boerderij (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 66
Figuur 2-23: Kazerne voor 1911 (bron: erfgoedbankhoogstraten.be)..... 67
Figuur 2-24: “Casino” toen nog kazerne (bron: erfgoedbank Hoogstraten)..... 67
Figuur 2-25: Luchtfoto’s genomen op 4/10/1952 (bovenaan overzicht, onderaan zoom centrum Kolonie) (bron: cartesius.be) 69
Figuur 2-26: Kapel in 1999 (bron: erfgoedbankhoogstraten.be)..... 71
Figuur 2-27 Binnenplaats strafinstelling (bron: Vlaamse Gemeenschap, 2001)..... 71
Figuur 2-28 Historische foto strafinstelling datum niet gekend (bron: erfgoedbank Hoogstraten) ... 72
Figuur 2-29: Binnenplein hoeve..... 73
Figuur 2-30: Onthaalpunt ter hoogte van Bootjesven..... 74
Figuur 2-31: Locatie aanplant dreven en percelen in het kader van de ruilverkaveling..... 75
Figuur 2-32: Ligging en type woningen..... 78
Figuur 2-33: Voorgevel type 1 anno 1902..... 79
Figuur 2-34: Achtergevel type 1 anno 1902..... 79

Figuur 2-35: Zijgevel type 1 anno 1902 79
Figuur 2-36: Evolutie structuur woningen type 1 81
Figuur 2-37: Twee woningen type 2 anno 1902 met tuin en tussenin het afgebroken schoolgebouw 82
Figuur 2-38: Voor en zijaanzicht woning type 2 83
Figuur 2-39: Achter- en zijaanzicht woning type 2 83
Figuur 2-40: Tuin van woning type 3 83
Figuur 2-41: Achtergevel van woning type 3 83
Figuur 2-42: Voor en zijaanzicht woning type 3 84
Figuur 2-43: Achter- en zijaanzicht woning type 3 84
Figuur 2-44: Tuin van woning type 4 84
Figuur 2-45: Achtergevel van woning type 4 84
Figuur 2-46: Voor en zijaanzicht woning type 4 85
Figuur 2-47: Achter- en zijaanzicht woning type 4 85
Figuur 2-48: Uittreksel MGI 1972 86
Figuur 2-49: Zijgevel bijgebouw - Kolonie 1 (bron: Bouwkundig onderzoek, 2000) 87
Figuur 2-50: Uittreksel MGI 1972 88
Figuur 2-51: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 2 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 89
Figuur 2-52: Achtergevel hoofdvolume en zijgevel nevenvolume Kolonie 2 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 89
Figuur 2-53: Bijgebouw (oostzijde) Kolonie 2 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 89
Figuur 2-54: Gunstig advies met betrekking tot het verbouwen van woning met adres Kolonie 2, 18/09/2001 90
Figuur 2-55: Uittreksel MGI 1972 91
Figuur 2-56: Achtergevel en bijgebouw Kolonie 3, 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 92
Figuur 2-57: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 3, 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 92
Figuur 2-58: Uittreksel MGI 1972 93
Figuur 2-59: Bergruimte ten zuiden van bijgebouw Kolonie 4 (bron: Bouwkundig onderzoek) 93
Figuur 2-60: Achtergevel Kolonie4 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 94
Figuur 2-61: Zijgevel bijgebouw Kolonie 4 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 94
Figuur 2-62: Uittreksel MGI 1972 95
Figuur 2-63: Zijgevel bijgebouw Kolonie 5 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 96
Figuur 2-64: Achtergevel nevenvolume Kolonie 5 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 96
Figuur 2-65: Uittreksel MGI 1972 97
Figuur 2-66: Aanbouw bijgebouw Kolonie 6 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 97
Figuur 2-67: Uittreksel MGI 1972 98
Figuur 2-68: Aanbouw bijgebouw Kolonie 7 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 99
Figuur 2-69: Carport anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 99
Figuur 2-70: Uittreksel MGI 1972 100

Figuur 2-71: Garage anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 100
Figuur 2-72: Bijgebouw met dichtgemetselde raamopening anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 100
Figuur 2-73: Achtergevel Kolonie 8 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 101
Figuur 2-74: Uittreksel MGI 1972 102
Figuur 2-75: Groot raam en kelderraam in achtergevel Kolonie 9 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 102
Figuur 2-76: Achtergevel met pergola anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 102
Figuur 2-77: Weigering vergroten raam achtergevel (bron: archief Onroerend Erfgoed, 24/09/2001) 103
Figuur 2-78: Uittreksel MGI 1972 104
Figuur 2-79: Constructie ten westen van Kolonie 10 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)... 104
Figuur 2-80: Constructie ten zuidwesten van Kolonie 10 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 104
Figuur 2-81: Zijgevel bijgebouw met dichtgemetselde raamopening anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 105
Figuur 2-82: Zijgevel hoofdgebouw met schouw, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 105
Figuur 2-83: Uittreksel MGI 1972 106
Figuur 2-84: Constructie Kolonie 12, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 106
Figuur 2-85: Pergola/afdak Kolonie 12, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 106
Figuur 2-86: Bijgebouw met golfplaten dak, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 107
Figuur 2-87: Uittreksel MGI 1972 108
Figuur 2-88: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 13 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 108
Figuur 2-89: Aangebouwd volume bijgebouw Kolonie 13 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 108
Figuur 2-90: Uittreksel MGI 1972 109
Figuur 2-91: Achtergevel Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 110
Figuur 2-92: Bijgebouw met golfplaten dak Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)110
Figuur 2-93: Zijgevel nevenvolume Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 111
Figuur 2-94: Voorgevel bijgebouw Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 111
Figuur 2-95: Uittreksel MGI 1972 112
Figuur 2-96: Achtergevel Kolonie 15, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 112
Figuur 2-97: Achtergevel Kolonie 15, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)..... 112
Figuur 2-98: Uittreksel MGI 1972 113
Figuur 2-99: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr 49' 1952 (geheel, bovenaan en detail, onderaan) (bron: cartesius.be) 114
Figuur 2-100: Uittreksel MGI 1972 115
Figuur 2-101: Achtergevel Kolonie 21, oude toestand 116
Figuur 2-102: Achtergevel Kolonie 21, huidige toestand..... 116
Figuur 2-103: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi) 117

Figuur 2-104: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi) 118
Figuur 2-105: Gebouw ten noordwesten van het kruispunt der vier gebouwen anno 1904 119
Figuur 2-106: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr 47' Kruispunt der vier gebouwen, anno 1952 119
Figuur 2-107: Uittreksel topografische kaart 1972 120
Figuur 2-108: Bestaande toestand anno 2004 (bron: Bouwaanvraag 2004, Archief Onroerend Erfgoed) 120
Figuur 2-109: Plannen renovatie 2004 (bron: Bouwaanvraag 2004, Archief Onroerend Erfgoed) .. 121
Figuur 2-110: Plannen renovatie bijgebouw 2004 (Bouwaanvraag 2004, Archief Onroerend Erfgoed) 121
Figuur 2-111: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28-30 anno 2004 121
Figuur 2-112: Achtergevel (westzijde) Kolonie 28-30, anno 2004 121
Figuur 2-113: Bijgebouw (noordzijde) Kolonie 28-30, anno 2004 121
Figuur 2-114: Detail uitbouw Kolonie 30, anno 2004 121
Figuur 2-115: Luchtfoto B12 Turnhout nr 48 (1952) (georiënteerd op het oosten) (bron: cartesius.be) 123
Figuur 2-116: Uittreksel steendruk Besme 1904 123
Figuur 2-117: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi) 124
Figuur 2-118: Aanbouw zuidelijke vleugel, anno 2004 (bron: Conceptnota bij bouwaanvraag, Archief Onroerend Erfgoed) 125
Figuur 2-119: Erf anno 2004 (bron: Conceptnota bij bouwaanvraag, Archief Onroerend Erfgoed) . 125
Figuur 2-120: Luchtfoto 2004 (bron: cartesius.be) 125
Figuur 2-121: GRB gebouwen en percelen boerderij (bron: geopunt.be) 126
Figuur 2-122: Uittreksel lithografie 1904 127
Figuur 2-123: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr. 48' 1952 (georiënteerd op het oosten) (bron: cartesius.be) 127
Figuur 2-124: Uittreksel Topografische kaart 1972 (bron: ngi) 128
Figuur 2-125: Luchtfoto 1998 (bron: cartesius.be) 128
Figuur 2-126: Kazerne anno 2007 (bron: Bouwaanvraag Widar, Archief Onroerend Erfgoed) 129
Figuur 2-127: Kazerne anno 2007 (bron: Bouwaanvraag Widar, Archief Onroerend Erfgoed) 129
Figuur 2-128: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be) 129
Figuur 2-129: GRB gebouw en perceel Kazerne (bron: geopunt.be) 129
Figuur 2-130: Detail lithografie 1904 132
Figuur 2-131: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi) 132
Figuur 2-132: Ingang anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 133
Figuur 2-133: Locatie huidige parking, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 133
Figuur 2-134: Noordwestelijke hoek complex, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 133
Figuur 2-135: Kapel anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 133

Figuur 2-136: Zuidelijke vleugel, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 133

Figuur 2-137: Zuidelijke vleugel, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 133

Figuur 2-138: Binnenplein vanaf de zuidoostelijke hoek naar het noorden, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 134

Figuur 2-139: Poort in de noordoostelijke hoek van het binnenplein, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 134

Figuur 2-140: Aansluiting Kapel en celblok, anno 2010 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 134

Figuur 2-141: Kapel vanaf het zuidoosten, anno 2010 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 134

Figuur 2-142: Plan uitbreiding cellulair blok (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed) 135

Figuur 2-143: Luchtfoto 2002 (bron: cartesius.be) 135

Figuur 2-144: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be) 136

Figuur 2-145: GRB gebouwen en percelen Hoeve (bron: geopunt.be) 136

Figuur 2-146: Detail lithografie 1904 137

Figuur 2-147: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr. 47', 1952 (geheel, bovenaan en detail, onderaan) (bron: cartesius.be) 137

Figuur 2-148: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be) 138

Figuur 2-149: GRB gebouwen en percelen Hoeve (bron: geopunt.be) 138

Figuur 2-150: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi) 139

Figuur 3-1: Lokalisatie van boringen in Wortel-Kolonie 144

Figuur 3-2: Aanduiding Bootjesven (blauwe cirkel) en Moeras (Oranje cirkel) - Luchtfoto zomer 2015 (bron: geopunt.be) 146

Figuur 3-3: N-Z maaiveldprofiel van het Moeras (= Bootjesven 2) (bron: TNO, 2006) 146

Figuur 3-4 W-O maaiveldprofiel van kleinere vennen (bron: TNO,2006) 147

Figuur 3-5: Werking van het grondwatersysteem in het Merkske (bron: TNO, 2006) 148

Figuur 3-6: Waarnemingen van vleermuizen 156

Figuur 3-7: Hoofddreef noord-zuid ter hoogte van de hoeve 158

Figuur 3-8: Hoofddreef noord-zuid vanaf het kruispunt der vier gebouwen naar het zuiden 158

Figuur 3-9: Westelijke bomenrijen van hoofddreef noord-zuid vanaf kruispunt met Peedijk naar het noorden 158

Figuur 3-10: In onbruik geraakte verbindingsdreef tussen strafinstelling en hoeve 158

Figuur 3-11: Dreef ten zuiden van Bootjesven 159

Figuur 3-12: Torendreef ten zuiden van de begraafplaats 159

Figuur 3-13: Dreef met halfverharding ten zuidenoosten van het Bootjesven 159

Figuur 3-14: Dreef parallel aan hoofddreef noord-zuid, ten westen van cipierswoningen 159

Figuur 3-15: Boulevard 159

Figuur 3-16: Dreef ten zuiden van gevangenis 159

Figuur 3-17: Pampa naar het oosten 160
Figuur 3-18: Peedijk naar het westen 160
Figuur 3-19: Dreef in bosgebied vanaf kruispunt hoofddreef en Peedijk 160
Figuur 3-20: Oude doorgegroeide haagstructuur vanaf het zuiden (©Jasmine Michielsen, Onroerend Erfgoed) 161
Figuur 3-21: Oude doorgegroeide haagstructuur vanaf het westen (©Google) 161
Figuur 3-22: Gracht langs hoofddreef noord-zuid 162
Figuur 3-23: Staakheuvelse Loop centraal in de Kolonie 162
Figuur 3-24: Bootjesven vanaf het zuiden 162
Figuur 3-25: Brandven 162
Figuur 3-26: Vijver ten noorden van de hoeve, luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be) 162
Figuur 3-27: Vijver op binnenplein van de gevangenis, luchtfoto 2014 Luchtfoto's van de gevangenis mogen niet getoond worden (best nakijken) (bron: geopunt.be) 162
Figuur 3-28: In 2013 herstelde vennen in het noordoosten van de Kolonie - winterbeeld 163
Figuur 3-29: In 2013 herstelde vennen in het noordoosten van de Kolonie - zomerbeeld 163
Figuur 3-30: Ven ten noorden van Boulevard, ter hoogte van Kolonie 1 163
Figuur 3-31: In 2013 aangelegde vennen rechts) en natuurstrook (links) ten noordoosten van de hoeve 163
Figuur 3-32: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 1 165
Figuur 3-33: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 1 en 2 165
Figuur 3-34: Zijgevel (westzijde) Kolonie 1 165
Figuur 3-35: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 1 165
Figuur 3-36: Bergruimte achter bijgebouw (westzijde) Kolonie 1 165
Figuur 3-37: Zijgevel nevenvolume Kolonie 1 165
Figuur 3-38: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 1 166
Figuur 3-39: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 1 166
Figuur 3-40: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 1 166
Figuur 3-41: Achtergevel nevenvolume Kolonie 1 166
Figuur 3-42: Enkele kleinere gebouwtjes in de achtertuin van Kolonie 1 en 2 169
Figuur 3-43: Luchtfoto Kolonie 1 (bron: geopunt.be) 170
Figuur 3-44: GRB gebouw en perceel Kolonie 1 en 2 (bron: geopunt.be) 170
Figuur 3-45: Haag in tuin Kolonie 1 170
Figuur 3-46: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 2 171
Figuur 3-47: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 2 171
Figuur 3-48: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 1 en 2 171
Figuur 3-49: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 2 172
Figuur 3-50: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 2 172
Figuur 3-51: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 2 172
Figuur 3-52: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 2 172

Figuur 3-53: Achterdeur hoofdvolume (westzijde) Kolonie 2 172
Figuur 3-54: Bergruimte achter bijgebouw (oostzijde) Kolonie 2 172
Figuur 3-55: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 2 173
Figuur 3-56: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 2 173
Figuur 3-57: Enkele kleinere gebouwtjes in de achtertuin van Kolonie 1 en 2 176
Figuur 3-58: Luchtfoto Kolonie 2 (rechts) (bron: geopunt.be) 177
Figuur 3-59: GRB gebouw en perceel Kolonie 1 en 2 (bron: geopunt.be) 177
Figuur 3-60: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 3 178
Figuur 3-61: Zijgevel (westzijde) Kolonie 3 178
Figuur 3-62: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 3 178
Figuur 3-63: Achtergevel hoofdvolume (zuidzijde) Kolonie 3 178
Figuur 3-64: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 3 179
Figuur 3-65: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 3 179
Figuur 3-66: Voortuin Kolonie 3 182
Figuur 3-67: Achtertuin met haag Kolonie 3 182
Figuur 3-68: Luchtfoto Kolonie 3 (links) (bron: geopunt.be) 183
Figuur 3-69: GRB gebouw en perceel Kolonie 3 en 4 (bron: geopunt.be) 183
Figuur 3-70: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 4 184
Figuur 3-71: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 4 184
Figuur 3-72: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 4 184
Figuur 3-73: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 4 184
Figuur 3-74: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 4 185
Figuur 3-75: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 4 185
Figuur 3-76: Luchtfoto Kolonie 4 (bron: geopunt.be) 188
Figuur 3-77: GRB gebouw en perceel Kolonie 3 en 4 (bron: geopunt.be) 188
Figuur 3-78: Zicht op de voortuin van Kolonie 4 189
Figuur 3-79: Achtertuin van Kolonie 4 189
Figuur 3-80: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 5 189
Figuur 3-81: Zijgevel (westzijde) Kolonie 5 189
Figuur 3-82: Zijgevel (westzijde) Kolonie 5 190
Figuur 3-83: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 5 190
Figuur 3-84: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 5 190
Figuur 3-85: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 5 190
Figuur 3-86: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 5 190
Figuur 3-87: Achtergevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 5 190
Figuur 3-88: Luchtfoto 2014 Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be) 193
Figuur 3-89: GRB gebouw en perceel Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be) 193
Figuur 3-90: Voortuin van Kolonie 5 194

Figuur 3-91: Achtertuin van Kolonie 5 194
Figuur 3-92: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 6 194
Figuur 3-93: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 6 194
Figuur 3-94: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 6 195
Figuur 3-95: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 6 195
Figuur 3-96: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 6 195
Figuur 3-97: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 6 195
Figuur 3-98: zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 6 195
Figuur 3-99: Constructie bij bijgebouw en achtergevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 6 195
Figuur 3-100: Luchtfoto Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be) 198
Figuur 3-101: GRB gebouw en perceel Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be) 198
Figuur 3-102: Snoeivormen in voortuin Kolonie 6 199
Figuur 3-103: Stronk notelaar Kolonie 6 199
Figuur 3-104: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 7 199
Figuur 3-105: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 7 199
Figuur 3-106: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 7 200
Figuur 3-107: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 7 200
Figuur 3-108: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 7 200
Figuur 3-109: Voorgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 7 200
Figuur 3-110: Luchtfoto Kolonie 7 (boven) en 8 (bron: geopunt.be) 203
Figuur 3-111: GRB gebouw en perceel Kolonie 7 en 8 (bron: geopunt.be) 203
Figuur 3-112: Voortuin van Kolonie 7 203
Figuur 3-113: Achtertuin van Kolonie 7 203
Figuur 3-114: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 8 204
Figuur 3-115: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 8 204
Figuur 3-116: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 8 204
Figuur 3-117: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 8 204
Figuur 3-118: Zijgevel (noordzijde) hoofdvolume Kolonie 8 205
Figuur 3-119: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 8 205
Figuur 3-120: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 8 205
Figuur 3-121: Constructie / carport achter bijgebouw (oostzijde) Kolonie 8 205
Figuur 3-122: Constructie leunt aan bij bijgebouw (noordwestzijde) Kolonie 8 205
Figuur 3-123: Luchtfoto Kolonie 7 en 8 (onder) (bron: geopunt.be) 208
Figuur 3-124: GRB gebouw en perceel Kolonie 7 en 8 (bron: geopunt.be) 208
Figuur 3-125: Voortuin Kolonie 8 208
Figuur 3-126: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 9 209
Figuur 3-127: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 9 209
Figuur 3-128: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 9 209

Figuur 3-129: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 9 209
Figuur 3-130: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 9 210
Figuur 3-131: Voorgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 9 210
Figuur 3-132: Constructies achter bijgebouw (oostzijde) Kolonie 9 210
Figuur 3-133: Constructies achtertuin (oostzijde) Kolonie 9 210
Figuur 3-134: Luchtfoto Kolonie 9 (bron: geopunt.be) 213
Figuur 3-135: GRB gebouw en perceel Kolonie 9 (boven) en 10 (bron: geopunt.be) 213
Figuur 3-136: Tuin ten noorden van woning Kolonie 9 214
Figuur 3-137: Achtertuin van Kolonie 9 214
Figuur 3-138: Voortuin van Kolonie 9 214
Figuur 3-139: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 10 215
Figuur 3-140: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 10 215
Figuur 3-141: Zijgevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 10 215
Figuur 3-142: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 10 215
Figuur 3-143: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 5 216
Figuur 3-144: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 10 216
Figuur 3-145: Voorgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 10 216
Figuur 3-146: Luchtfoto Kolonie 1 (bron: geopunt.be) 219
Figuur 3-147: GRB gebouw en perceel Kolonie 9 en 10 (onder) (bron: geopunt.be) 219
Figuur 3-148: Achtertuin van Kolonie 10 219
Figuur 3-149: Achtertuin van Kolonie 10 219
Figuur 3-150: Tuin met gastank ter hoogte van zijgevel 220
Figuur 3-151: Voorgevel (westzijde) Kolonie 12 220
Figuur 3-152: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 12 220
Figuur 3-153: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 12 221
Figuur 3-154: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 12 221
Figuur 3-155: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 12 221
Figuur 3-156: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 12 221
Figuur 3-157: Achtergevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 12 221
Figuur 3-158: Luchtfoto Kolonie 12, 2014 (bron: geopunt.be) 224
Figuur 3-159: GRB gebouw en perceel Kolonie 12 (onder) en 13 (bron: geopunt.be) 224
Figuur 3-160: Hazelaar in voortuin van Kolonie 12 224
Figuur 3-161: Notelaar Kolonie 12, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek) 224
Figuur 3-162: Voorgevel (westzijde) Kolonie 13 225
Figuur 3-163: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 13 225
Figuur 3-164: Achtergevel (oostzijde) Kolonie 13 225
Figuur 3-165: Achtergevel (oostzijde) nevenvolume Kolonie 13 225
Figuur 3-166: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 13 226

Figuur 3-167: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 13 226
Figuur 3-168: Achtergevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 13 226
Figuur 3-169: Voorgevel bijgebouw met schouw (westzijde) Kolonie 13 226
Figuur 3-170: Luchtfoto Kolonie 13 (bron: geopunt.be) 229
Figuur 3-171: GRB gebouw en perceel Kolonie 12 en 13 (boven) (bron: geopunt.be) 229
Figuur 3-172: Tuin naast de woning met gastank, bult in gazon en fruitboom 229
Figuur 3-173: Voortuin met hagen Kolonie 13 230
Figuur 3-174: Drie hagen aan straatzijde 230
Figuur 3-175: Achtertuin Kolonie 13 230
Figuur 3-176: Carport Kolonie 13 230
Figuur 3-177: Voorgevel (westzijde) Kolonie 14 230
Figuur 3-178: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 14 230
Figuur 3-179: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 14 231
Figuur 3-180: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 14 231
Figuur 3-181: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 14 231
Figuur 3-182: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 14 231
Figuur 3-183: Achtergevels van Kolonie 14 en 15 verschillen van kleur 234
Figuur 3-184: Luchtfoto Kolonie 14, 2014 (bron: geopunt.be) 234
Figuur 3-185: GRB gebouw en perceel Kolonie 14 (onder) en 15 (bron: geopunt.be) 234
Figuur 3-186: Haag en speeltuigen in tuin Kolonie 14 235
Figuur 3-187: Voorgevel (westzijde) Kolonie 15 235
Figuur 3-188: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 15 235
Figuur 3-189: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 15 236
Figuur 3-190: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 15 236
Figuur 3-191: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 15 236
Figuur 3-192: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 15 236
Figuur 3-193: Voor- en zijgevel bijgebouw (noordwestzijde) Kolonie 15 236
Figuur 3-194: Ramen bijgebouw ondoorzichtig gemaakt Kolonie 15 236
Figuur 3-195: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 15 237
Figuur 3-196: Achtergevels van Kolonie 14 en 15 verschillen van kleur 240
Figuur 3-197: Luchtfoto Kolonie 15, 2014 (bron: geopunt.be) 240
Figuur 3-198: Luchtfoto Kolonie 15, 2012 (www.geopunt.be) 240
Figuur 3-199: Afgezaagde haag en gastank in tuin Kolonie 15 241
Figuur 3-200: GRB gebouw en perceel Kolonie 14 en 15 (boven) 241
Figuur 3-201: Tuin Kolonie 15, naast woning 241
Figuur 3-202: Tuin Kolonie 15, achter woning 241
Figuur 3-203: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 18 242
Figuur 3-204: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 18 242

Figuur 3-205: Zijgevel en achtergevel (noordoostzijde) Kolonie 18 242
Figuur 3-206: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 18 242
Figuur 3-207: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 18 242
Figuur 3-208: Achtergevel (westzijde) Kolonie 18 242
Figuur 3-209: Detail zijgevel (zuidzijde)Kolonie 18 243
Figuur 3-210: Bijgebouw Kolonie 18 243
Figuur 3-211: Luchtfoto Kolonie 18 (bron: geopunt.be) 246
Figuur 3-212: GRB gebouw en perceel Kolonie 18 (bron: geopunt.be) 247
Figuur 3-213: Hazelaars langs gevel Kolonie 18 247
Figuur 3-214: Achtertuin Kolonie 18 247
Figuur 3-215: Fruitbomen in achtertuin Kolonie 18 247
Figuur 3-216: Achtertuin Kolonie 18 247
Figuur 3-217: Coniferenhaag vanaf het westen, Kolonie 18 247
Figuur 3-218: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 21 248
Figuur 3-219: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 21 248
Figuur 3-220: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 21 248
Figuur 3-221: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 21 248
Figuur 3-222: Achter en zijgevel (noordwestzijde) Kolonie 21 249
Figuur 3-223: Achtergevel (westzijde) Kolonie 21 249
Figuur 3-224: Detail kelderramen voorgevel Kolonie 21 249
Figuur 3-225: Gebouwtje in de tuin Kolonie 21 250
Figuur 3-226: Gebouwtje in de tuin Kolonie 21 250
Figuur 3-227: Tuin Kolonie 21 253
Figuur 3-228: Tuin Kolonie 21 253
Figuur 3-229: Beuk in voortuin Kolonie 21 254
Figuur 3-230: Luchtfoto Kolonie 21, 2014 (bron: geopunt.be) 254
Figuur 3-231: GRB gebouw en perceel Kolonie 21 (bron: geopunt.be) 254
Figuur 3-232: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 22 255
Figuur 3-233: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 22 255
Figuur 3-234: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 22 255
Figuur 3-235: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 22 256
Figuur 3-236: Zijgevel (westzijde) Kolonie 22 256
Figuur 3-237: Zijgevel (westzijde) Kolonie 22 256
Figuur 3-238: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 22 256
Figuur 3-239: Luchtfoto Kolonie 22 (bron: geopunt.be) 259
Figuur 3-240: GRB gebouw en perceel Kolonie 22 (rechts) en 24 (bron: geopunt.be) 259
Figuur 3-241: Tuin naast woning Kolonie 22 259
Figuur 3-242: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 24 260

Figuur 3-243: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 24 260
Figuur 3-244: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 24 260
Figuur 3-245: Zijgevel nevenvolume (westzijde) Kolonie 24 261
Figuur 3-246: Achtergevel hoofdvolume (zuidzijde) en zijgevel nevenvolume (westzijde) Kolonie 24 261
Figuur 3-247: Achtergevel hoofdvolume (zuidzijde) Kolonie 24 261
Figuur 3-248: Achtergevel nevenvolume (zuidzijde) Kolonie 24 261
Figuur 3-249: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 24 261
Figuur 3-250: Sparrenbos tussen Kolonie 22 en Kolonie 24 261
Figuur 3-251: Luchtfoto Kolonie 24 (bron: geopunt.be) 264
Figuur 3-252: GRB gebouw en perceel Kolonie 22 en 24 (links) (bron: geopunt.be) 264
Figuur 3-253: Stort Kolonie 24 264
Figuur 3-254: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28 en 30 265
Figuur 3-255: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28 265
Figuur 3-256: Zij- en voorgevel (westzijde) Kolonie 28 265
Figuur 3-257: Achtergevel (noordzijde) Kolonie 28 266
Figuur 3-258: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 28 266
Figuur 3-259: Voorgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 28 266
Figuur 3-260: Achtergevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 28 266
Figuur 3-261: Weide ten noordwesten van de woningen 269
Figuur 3-262: Bloemen en struiken ten oosten van bijgebouw Kolonie 28 269
Figuur 3-263: Hagen ten westen van bijgebouw Kolonie 28 269
Figuur 3-264: Gazon en hagen in voortuin Kolonie 28 en 30 269
Figuur 3-265: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi) 270
Figuur 3-266: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be) 270
Figuur 3-267: GRB gebouw en perceel Kolonie 28 (links) en 30 (bron: geopunt.be) 270
Figuur 3-268: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28 en 30 271
Figuur 3-269: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 30 271
Figuur 3-270: Zij- en voorgevel (oostzijde) Kolonie 30 271
Figuur 3-271: Achtergevel (noordzijde) Kolonie 30 272
Figuur 3-272: Voorgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 30 272
Figuur 3-273: Tuin met bijgebouw, woonwagen en poorten van Kolonie 30 275
Figuur 3-274: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (1) 276
Figuur 3-275: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (2) 277
Figuur 3-276: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (3) 277
Figuur 3-277: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (4) 278
Figuur 3-278: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (5) 278
Figuur 3-279: Zuidgevel noordelijke vleugel hoeve (1) 279

Figuur 3-280: Zuidgevel noordelijke vleugel hoeve (2) 279
Figuur 3-281: Inzakkend dak in zuidgevel noordelijke vleugel hoeve (3) 280
Figuur 3-282: Oostelijke gevel noordvleugel hoeve 280
Figuur 3-283: Westelijke gevel noordvleugel hoeve 281
Figuur 3-284: Westelijke gevel woning in het verlengde van de noordelijke vleugel 281
Figuur 3-285: Zuidelijke gevel woning in het verlengde van de noordvleugel 282
Figuur 3-286: Noordelijke en westelijke gevel woning in het verlengde van de noordvleugel 282
Figuur 3-287: Oostelijke gevel woning in het verlengde van de noordvleugel 283
Figuur 3-288: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (1) 284
Figuur 3-289: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (2) 285
Figuur 3-290: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (3) 285
Figuur 3-291: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (4) 286
Figuur 3-292: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (5) 286
Figuur 3-293: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (6) 287
Figuur 3-294: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (7) 287
Figuur 3-295: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (8) met hoekhuis en deel westvleugel 288
Figuur 3-296: Zuidgevel zuidelijke vleugel hoeve (1) met hoekhuis en toren 288
Figuur 3-297: Zuidgevel zuidelijke vleugel hoeve (2) met hoekhuis en deel westvleugel 289
Figuur 3-298: Oostgevel zuidelijke vleugel hoeve 289
Figuur 3-299: Oostgevel westelijke vleugel hoeve (1) 290
Figuur 3-300: Oostgevel westelijke vleugel hoeve (2) 291
Figuur 3-301: Zuidgevel westelijke vleugel hoeve 291
Figuur 3-302: Zuidgevel westelijke vleugel hoeve 291
Figuur 3-303: Noordgevel westelijke vleugel hoeve 292
Figuur 3-304: Oostgevel westelijke vleugel hoeve (3) 292
Figuur 3-305: Aansluiting van westvleugel op noordvleugel 293
Figuur 3-306: Westgevel westelijke vleugel hoeve (1) 293
Figuur 3-307: Westgevel westelijke vleugel hoeve (2) 294
Figuur 3-308: Westgevel westelijke vleugel hoeve (3), toegang tot erf 294
Figuur 3-309: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4) 295
Figuur 3-310: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4) 295
Figuur 3-311: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4) 296
Figuur 3-312: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4), woning in zuidwestelijke hoek 296
Figuur 3-313: Loodsen ten noorden van de noordvleugel 297
Figuur 3-314: Stal ten noordoosten van de hoeve 297
Figuur 3-315: Loods ten noorden van loodsen en noordvleugel en ten noordoosten van vijver 297
Figuur 3-316: Stal ten oosten van hoeve (verlengde noordvleugel) 298
Figuur 3-317: Stal ten oosten van hoeve (verlengde zuidvleugel) 298

Figuur 3-318: Wagenbergplaats (oostzijde) 306
Figuur 3-319: Wagenbergplaats (west- en zuidzijde) 307
Figuur 3-320: Wagenbergplaats (noord- en westzijde) 307
Figuur 3-321: Woonwagen in noordoostelijke hoek binnenplein 308
Figuur 3-322: Vuurplaats centraal in het oosten van het binnenplein 309
Figuur 3-323: Platanen op binnenplein vanaf het noorden richting het zuidoosten van het binnenplein 309
Figuur 3-324: Paardenpiste met stalletje ter hoogte van de afgebroken oostelijke vleugel 310
Figuur 3-325: Speeltuin centraal op het binnenplein, zicht op de zuidelijke vleugel 310
Figuur 3-326: Beplanting op het binnenplein met centraal de Rode beuk, zicht op de westelijke en noordelijke vleugel 311
Figuur 3-327: Platanen op het binnenplein, houten zitbanken onder boom, gemetste bloemenbak, zicht op de westelijke vleugel 311
Figuur 3-328: Weegbrug op het erf 312
Figuur 3-329: Weegbrug op het erf (2) 312
Figuur 3-330: Schapen grazen op het erf 313
Figuur 3-331: Picknickbanken ten noorden van de toegang tot het binnenplein van de hoeve 313
Figuur 3-332: Gazon en leilindes tussen westelijke vleugel en dreef 314
Figuur 3-333: Toren ter hoogte van de zuidwestelijke hoek van de hoeve 314
Figuur 3-334: Moestuin tussen zuidvleugel en dreef 315
Figuur 3-335: Luchtfoto Hoeve zomer 2012 (bron: geopunt.be) 315
Figuur 3-336: Luchtfoto Hoeve winter 2014 (bron: geopunt.be) 315
Figuur 3-337: Verhoogde deuropening (rechts) raam boven deuropening (links) 317
Figuur 3-338: Voorgevel (noordwest) kazerne 318
Figuur 3-339: Zijgevel (zuidwest) kazerne 318
Figuur 3-340: Achtergevel links (zuidoost) kazerne 318
Figuur 3-341: Achtergevel rechts (zuidoost) kazerne 318
Figuur 3-342: Achtergevel kazerne met aansluiting achterbouw 318
Figuur 3-343: Achterbouw (noordwest) kazerne 318
Figuur 3-344: zijgevel (noordoost) en voorgevel (noordwest) kazerne 319
Figuur 3-345: Kazerne vanaf het noordoosten 319
Figuur 3-346: Noordvleugel centrale dienst- en huisvestingsgebouwen (1) 322
Figuur 3-347: Noordvleugel centrale dienst- en huisvestingsgebouwen (2) 323
Figuur 3-348: Noordvleugel centrale dienst- en huisvestingsgebouwen (3) 323
Figuur 3-349: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen vanaf het noorden 324
Figuur 3-350: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (1) 324
Figuur 3-351: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (2) 325
Figuur 3-352: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (3) 325
Figuur 3-353: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen, ingang 326

Figuur 3-354: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (4) 326
Figuur 3-355: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (5) 327
Figuur 3-356: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (6) 327
Figuur 3-357: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (1) 328
Figuur 3-358: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (2) 328
Figuur 3-359: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (3) 328
Figuur 3-360: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (4) 329
Figuur 3-361: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (5) 329
Figuur 3-362: Zuidvleugel (zuidzijde) ingang gevangeniscomplex 330
Figuur 3-363: Zuidvleugel (zuidzijde) gevangeniscomplex, niet-historische gebouwen 330
Figuur 3-364: Vijver ten noorden van het gevangeniscomplex 333
Figuur 3-365: Parking ten noorden van het gevangeniscomplex 334
Figuur 3-366: Luchtfoto 2012 (bron: geopunt.be) 334
Figuur 3-367: Westgevel werkplaatsen 335
Figuur 3-368: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (1) 335
Figuur 3-369: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (2) 336
Figuur 3-370: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (3) 336
Figuur 3-371: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (4) 337
Figuur 3-372: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (5) 337
Figuur 3-373: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (6), hangar ten oosten van werkplaatsen 338
Figuur 3-374: Oostgevel werkplaatsen 338
Figuur 3-375: Binnenplaats westelijke werkplaatsen, rechts 339
Figuur 3-376: Binnenplaats oostelijke werkplaatsen, centraal 339
Figuur 3-377: Binnenplaats westelijke werkplaatsen, links 340
Figuur 3-378: Aanduiding oostelijke werkplaatsen 340
Figuur 3-379: Noordgevel werkplaatsen 340
Figuur 3-380: Gebouwtje op de begraafplaats 344
Figuur 3-381: Toegangspoort begraafplaats 344
Figuur 3-382: Wachthuisje op kruispunt van Boulevard met hoofddreef van noord naar zuid 344
Figuur 3-383: Wachthuisje op steendruk uit 1904 344
Figuur 3-384: Dreef op begraafplaats 345
Figuur 3-385: Begraafplaats 345
Figuur 3-386: Luchtfoto begraafplaats 2014 (bron: geopunt.be) 345
Figuur 3-387: Luchtfoto begraafplaats 1989 (bron: geopunt.be) 345
Figuur 3-388: Landbouwgebruikspercelen Wortel-Kolonie, 2014 (bron: geopunt.be) 346
Figuur 3-389: Maïsteelt centraal in de Kolonie 346
Figuur 3-390: Hooien centraal in de Kolonie 346

Figuur 3-391: Heidebloei in het noordoosten van de Kolonie 347
Figuur 3-392: Vennen in het noordoosten van de Kolonie 347
Figuur 3-393: Houtoogst in de bossen van Wortel-Kolonie 347
Figuur 3-394: Vennen in het noordoosten van de Kolonie 347
Figuur 6-1: Ontsluitingsscenario 394
Figuur 6-2: Ontwerpplan parking bezoekerscentrum 'De Klapekster' 394
Figuur 6-3: Voorbeeld zitbank (locatie foto: Merksplas-Kolonie) 396
Figuur 6-4: Wegwijzer Kolonies 397
Figuur 6-5: Voorbeeld infobord Kolonies in Cortenstaal 397

BIJLAGEN

Bijlage 1 Kaartenbundel
Bijlage 2 Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating
Bijlage 3 ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart
Bijlage 4 Nota Open Erfgoed
Bijlage 5 Lijst van Ontsluitingswerken voor open erfgoed met aanduiding op kaart
Bijlage 6 Nota Ontsluiting Wortel-Kolonie
Bijlage 7 Referentielijst

INLEIDING

Wortel-Kolonie is een beschermd landschap waarvoor, in navolging van het onroerenderfgoeddecreet, een beheersplan kan opgemaakt worden. Kempens Landschap vzw heeft de opdracht gegeven tot de opmaak van een beheersplan voor dit gebied. Met dit beheersplan wil Kempens Landschap de globale visie voor het gebied, uitgewerkt in een bosbeheerplan en PRUP, verfijnen specifiek in functie van erfgoed met aandacht voor de drie disciplines landschap, bouwkunde en archeologie.

Dit rapport is opgemaakt volgens het model beheersplan zoals beschreven in 'Onroerend Erfgoed: een toelichting'. Het beheerplan bevat de volgende elementen:

- een identificatie van het beschermd landschap
- een historische nota
- een inventarisatie van de erfgoedelementen
- situering en beschrijving van de erfgoedwaarden en juridische toestand
- visie op het beheer en beheerdoelstellingen
- concrete richtlijnen en maatregelen nodig om de visie te realiseren
- voorstel voor opvolging en evaluatie

Bij de opmaak van dit beheerplan werden gegevens uit bestaande documenten optimaal geïntegreerd. De volgende documenten werden geraadpleegd:

- Bosbeheerplan Wortel-Kolonie, 2013, opgemaakt door Grontmij in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos
- PRUP Wortel-Kolonie, 2015, opgemaakt door Antea Group in opdracht van de provincie Antwerpen.
- Inrichtings- en drevenbeheersplan, 1998 (bijgesteld in 2011), opgemaakt door VLM
- Koers op Kolonielandschap, 2014, opgemaakt door Land-id met medewerking van Veenenbosch en Bosch en Antea Group in opdracht van Stuurgroep Koloniën van Weldadigheid

H1. IDENTIFICATIE VAN WORTEL-KOLONIE

1.A Administratieve identificatiegegevens

1.A.1 Situering

Zie Kaart 1 - Situering

Het plangebied ligt in het noorden van de provincie Antwerpen ten oosten van de dorpskern van Wortel. Het domein grenst in het noorden aan het Nederlandse Castelré, in het oosten aan de gemeentegrens van Merkplas, in het zuiden aan de Langenberg (straat) en in het westen aan de dorpskern van Wortel. Het gebied wordt ontsloten door de gewestweg N124 (verbindingsweg Hoogstraten – Merksplas) in het zuiden. Langs de andere zijde van de Markvallei ligt Merksplas-Kolonie.

Wortel-Kolonie ligt ten noorden van Merkplas-Kolonie, dat gelegen is in de gemeente Merkplas. De ontstaansgeschiedenis van beide Kolonies zijn nauw met elkaar verbonden. De Kolonies grenzen bijna aan elkaar en hebben een parallelle structuur. Wortel-Kolonie is ca. 550 ha groot.

1.A.2 Eigendom, zakelijke en persoonlijke rechten

Zie Kaart 2 - Kadastraal overzicht

De bossen van Wortel-Kolonie zijn hoofdzakelijk eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos. Centraal in de Kolonie zijn de eigendommen verdeeld tussen de Vlaamse Landmaatschappij, de Regie der Gebouwen, stad Hoogstraten en Kempens Landschap.

Er zijn verschillende erfpachtovereenkomsten binnen de Wortel-Kolonie:

- Landlopersboerderij: Kempens Landschap vzw verleent erfpacht aan de stad Hoogstraten die op zijn beurt erfpacht verleent aan De Slinger vzw, Natuurpunt vzw m.u.v. de gebouwen in gebruik door de Bonte Beestenboel vzw. Daar verleent Kempens Landschap onmiddellijk erfpacht aan deze vzw.
- De stad Hoogstraten verleent erfpacht aan de bewoners van de private woningen (in de voormalige cipierswoningen). De erfpachtovereenkomst werd afgesloten in 2000.

1.A.3 Statuut van wegen en waterlopen

Zie Kaart 3 - Statuut van wegen en waterlopen

Het beschermd landschap behoort tot de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA)-zones ‘Mark tot monding Roeleindeloop (incl.)’ en ‘Mark van monding Roeleindeloop (excl.)’. In het studiegebied zijn twee niet-geklasseerde waterlopen gelegen, waarvan slechts 1 met een (gekende) naam, namelijk de Staakheuvelseloop. Op terrein loopt deze Staakheuvelseloop echter meer door naar het westen dan in de VHA (Vlaamse Hydrologische Atlas) is opgenomen, namelijk tot aan de loodsen ten noorden van de boerderij.

Het domein wordt gekenmerkt door een grid van vier (buurt)wegen in oost-westelijke richting (Kolonie, Langenberg, Molendreef en Pampaweg) en door één weg in noord-zuidelijke richting (Kolonie). Daarnaast lopen er verschillende wegen en paden tussen de Kolonie, Langenberg, Molendreef en Pampaweg die een ontsluitingsstructuur vormen.

1.A.4 Juridisch kader

1.A.4.1 Onroerenderfgoeddecreet

Zie Kaart 4 - Landschapsatlas

Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 werd op 17 oktober 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Met het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 16 mei 2014 werd het goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het nieuwe decreet vervangt de drie bestaande decreten (monumentendecreet van 1976, archeologiedecreet van 1993 en landschapsdecreet van 1996) en een wet uit 1931 op het behoud van monumenten en landschappen.

Het decreet voorziet in verschillende instrumenten om onroerend erfgoed te beschermen en te beheren. Eén van deze instrumenten is het beheersplan. In dit plan wordt vastgelegd welke werkzaamheden waar en wanneer nodig zijn.

Het onroerenderfgoeddecreet stelt dat een dergelijk beheersplan minimaal de volgende elementen moet bezitten:

1. De identificatie en het kadasterplan met de afbakening van het onroerend erfgoed of erfgoedlandschap of van het deel ervan dat een opzichzelfstaand geheel vormt, waarvoor het beheersplan wordt opgesteld;
2. Een historische nota, die op basis van geschreven of iconografische bronnen en van archeologische of natuurwetenschappelijke bevindingen of sporen een helder inzicht geeft in de totstandkoming en ontwikkeling van het onroerend erfgoed of erfgoedlandschap vanaf zijn ontstaan tot de huidige toestand;
3. Een inventarisatie van de erfgoedelementen binnen de afbakening. De huidige toestand wordt geïllustreerd met recente plannen en foto's die een duidelijk beeld geven van het onroerend erfgoed of erfgoedlandschap, of van het deel ervan dat een opzichzelfstaand geheel vormt;
4. De situering en de beschrijving van de erfgoedwaarden en de juridische toestand van het onroerend erfgoed of het erfgoedlandschap of van het deel ervan dat een opzichzelfstaand geheel vormt, waarop het beheersplan betrekking heeft;
5. Een onderbouwde visie op het beheer van het onroerend erfgoed of erfgoedlandschap of van het deel ervan dat een opzichzelfstaand geheel vormt en de beheersdoelstellingen die eruit voortvloeien;
6. De opsomming en verantwoording van de concrete richtlijnen, eenmalige en terugkerende maatregelen en werkzaamheden die nodige zijn om de beoogde beheersdoelstellingen te bereiken;
7. Een voorstel voor de manier en het tijdstip waarop de beoogde beheersdoelstellingen opgevolgd en geëvalueerd zullen worden.

Noot: Bijkomend moeten een aantal tabellen toegevoegd worden om van het beheersplan een praktisch werkbaar document te maken.

De landschapsatlas is de inventaris van de relicten van de traditionele landschappen. Het is een gebiedsdekkende, wetenschappelijk onderbouwde inventaris van het landschap aan het begin van de 21ste eeuw. De nadruk ligt op de inventaris van de (erfgoed)landschapskenmerken van bovenlokaal belang met erfgoedwaarde.

De Vlaamse overheid kan een inventaris vaststellen, om ervoor te zorgen dat onroerend erfgoed behouden blijft. De bevoegde minister bevestigt hiermee dat het object erfgoedwaarde bezit en bewaard blijft. De vaststelling van een dergelijke waarde, verbindt een aantal rechtgevolgen aan objecten. Het nieuwe erfgoeddecreet voorziet de vaststelling van tenminste vijf inventarissen. Dit zijn:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed.
- De landschapsatlas.
- De inventaris van archeologische zones.

- De inventaris van houtige beplanting met erfgoedwaarde.
- De inventaris van historische tuinen en parken.

Wortel-Kolonie maakt deel uit van de volgende zones:

- Relictzone R10040: Wortel-Kolonie en bos- en akkercomplex Heikant
- Ankerplaats A10007: Wortel-Kolonie
- Beschermd Landschap: Rijksweldadigheidskolonie

1.A.4.2 Beschermingsbesluit

Bij ministerieel besluit van 29-06-1999 werd Wortel-Kolonie definitief beschermd als landschap wegens zijn historische, sociaal-culturele, natuurwetenschappelijke en esthetische waarde (art. 2).

De **historische waarde** wordt als volgt omschreven:

> Het is voor het Vlaams Gewest een uniek en intact voorbeeld van de opbouw en de inrichting van een gebied als 'vrije' weldadigheidskolonie.

De **sociaal-culturele waarde** wordt als volgt omschreven:

> De Rijksweldadigheidskolonie is een concreet, nog intact voorbeeld van de uitvoering van een sociale wetgeving die zijn oorsprong vindt in de periode van de Koninklijke Nederlanden en die verder evolueerde van bij het ontstaan van België. De uitvoering van die wetgeving heeft zijn repercussies naar een specifieke landinrichting gehad die aan de grondslag liggen van het huidige landschapsbeeld. Dat het gebied van de Koloniën zelfs een internationale waarde heeft, wordt onderstreept door het feit dat in 2011 Kolonie Veenhuizen in Nederland de EDEN Award van de Europese Commissie won en bestempeld werd als Europese bestemming van topkwaliteit en dat een vereniging als Europa Nostra het voorgesteld landschap van Wortel- en Merksplas-Kolonie als een voor Europa belangrijk historisch domein erkend.

De **natuurwetenschappelijke waarde** wordt als volgt omschreven:

> De aanwezige bossen, heiderelicten en vengebieden zijn biologisch waardevol tot zeer waardevol. Door zijn uitgestrektheid, zijn grote rijkdom aan biotopen en door zijn relatieve rust heeft het gebied een grote faunistische waarde. De aanwezigheid van een immens, intact drevenpatroon geeft het gebied een belangrijke dendrologische waarde.

De **esthetische waarde** wordt als volgt omschreven:

> Dit landschap heeft door de aanwezigheid van een monumentaal drevenpatroon en door zijn uitgestrektheid, zijn gaafheid en zijn grote rijkdom aan biotopen en door zijn relatieve rust een zeer grote landschappelijke waarde. Door zijn gevarieerde inrichting in het kader van een weldadigheidskolonie vormt het een structureel geheel dat nog gaaf bewaard is gebleven.

De doelstellingen van het toekomstig beheer werden als volgt omschreven:

Het toekomstige beheer moet de intrinsieke waarden van het gebied behouden en verbeteren:

- Het karakteristiek karakter van het compartimentenlandschap dient bewaard te blijven.
- Het drevenpatroon dient behouden te worden en zoveel mogelijk hersteld; zijn toestand, zijn groeimogelijkheden en de zichtbaarheid in het landschap dienen verbeterd te worden.
- De beboste oppervlakte is minstens te behouden en verder te diversifiëren door een geleidelijke overgang naar loofbos.
- De landbouwgronden zijn zoveel mogelijk verder te gebruiken als veldkavels die als structureel geheel passen in het landschap van Wortel-Kolonie.
- Voor de bestaande gebouwen en hun omgeving dienen gepaste bestemmingen gevonden of behouden te worden, waardoor zij als karakteristiek en structureel geheel blijven passen in het landschap van Wortel-Kolonie. Dit geldt voor de woningen en de recreatieinfrastructuur, maar ook voor het voormalig landbouwbedrijf waar bij voorkeur een landbouwbedrijf uitgebouwd wordt waarin op een ecologisch verantwoorde wijze aan duurzame landbouw

gedaan wordt. Ook de centrale gebouwen dienen bij voorkeur verder als penitentiaire inrichting gebruikt en uitgebouwd te worden.

- De deelgebieden met een zeer hoge natuurwaarde dienen zo beheerd te worden dat die waarden die nu in sommige gevallen als een relictwaarde kunnen aangeduid worden, verbeteren en zo mogelijk hersteld worden. De grote waarde voor de avifauna moet hierin medebepalend zijn.

Het gebied is zeer geschikt om op een gepaste wijze ingericht te worden voor een passieve recreatie. Het is een ideaal wandel- en fietsgebied. Het is ook aangewezen na te streven dat het geheel in al zijn aspecten zou kaderen in een educatieve, sociale en/of wetenschappelijke functie.

1.A.4.3 UNESCO-werelderfgoed

Wortel-Kolonie wordt samen drie Nederlandse Koloniën van Weldadigheid voorgedragen als UNESCO-werelderfgoed. De Koloniën van Weldadigheid worden voorgedragen als serieel en transnationaal nominatiedossier binnen de categorie 'Cultural landscapes'.

1.A.4.4 Natuurdecreet

Zie Kaart 5 - Beschermingszones

Het Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu ('Natuurdecreet'), is de centrale juridische basis van het natuurbeleid in Vlaanderen.

Het decreet is opgebouwd aan de hand van een zestal luiken.

1. Algemene doelstellingen van het natuurbeleid.
2. Het horizontale natuurbeleid: het natuurbeleid dat algemeen en overal van toepassing is, zoals de zorgplicht en de natuurtoets.
3. Gebiedsgericht beleid. Dit gaat over de bescherming van gebieden met een hoge (toekomstige) waarde voor de natuur zoals het Vlaams Ecologisch Netwerk, de Speciale Beschermingszones en de natuurreservaten via allerhande instrumenten zoals de aankoop van terreinen, de subsidiëring van het beheer van reservaten, de passende beoordeling in Speciale Beschermingszones, natuurinrichting en natuurrichtplannen.
4. Soortgericht beleid.
5. Samenwerking met doelgroepen en andere overheden; een voorbeeld hiervan zijn de regionale landschappen.
6. Een aantal algemene en klassieke zaken zoals de officiële structuren van het natuurbehoud, zoals de Vlaamse Hoge Raad voor het Natuurbehoud en het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek.

De Vlaamse Regering kan terreinen die van belang zijn voor het behoud en de ontwikkeling van natuur en het natuurlijke milieu aanwijzen of erkennen als natuurreservaat. In deze natuurreservaten wordt, via een aangepast beheer een natuurstreefbeeld behouden en ontwikkeld.

De Speciale Beschermingszones (SBZ) verwijzen naar de habitatrichtlijngebieden en vogelrichtlijngebieden en werden aangeduid in navolging van Europese richtlijnen.

Wortel-Kolonie bevindt zich deels in een VEN-gebied en een SBZ-gebied. Binnen het domein komen de volgende gebieden deels voor:

- De Vallei van het Merkske (deels VEN-gebied noordelijk deel Wortel-Kolonie)
- Heesbossen, Vallei van Mark en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop (deels habitatrichtlijngebied noordelijk deel Wortel-Kolonie)

In 2014 heeft het ANB een nieuwe BWK-kaart uitgebracht, waarbij per eenheid een evaluatie werd uitgevoerd naar de habitatwaardigheid van de vegetaties. Op die manier werd een zeer gedetailleerde habitatkaart bekomen voor Vlaanderen. Voor Wortel-Kolonie betekent dit een aantal extra oppervlakten van Europees beschermde habitats. Een overzicht wordt gegeven op Figuur 0-1.

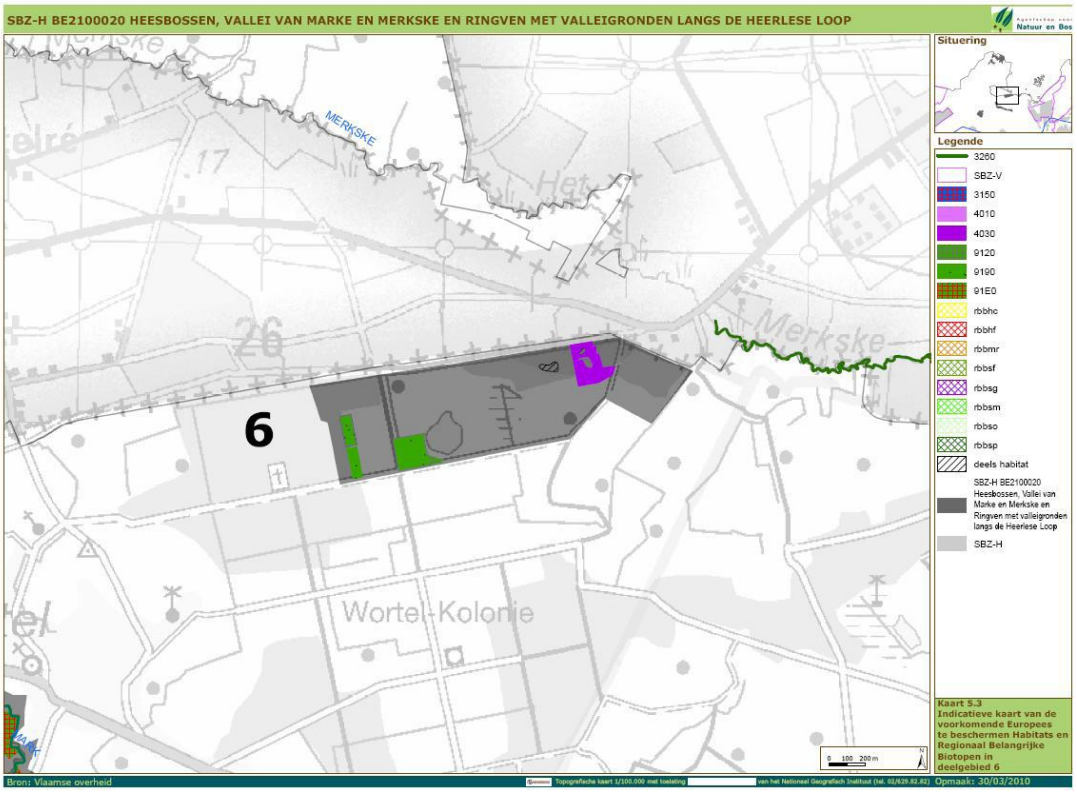

Figuur 0-1: Voorkomende habitats binnen de SBZ in het plangebied (bron: ANB, 2010)

In de omgeving van Wortel-Kolonie komen volgende VEN-gebieden, SBZ-gebieden en natuurreservaten voor:

- Kempense Kleiputten (VEN-gebied ten noorden en zuiden van Wortel-Kolonie)
- Deels De Vallei van het Merkske (VEN-gebied ten noorden van Wortel-Kolonie)
- Vennen, heiden en moerassen rond Turnhout (habitatrichtlijnengebied ten oosten van Wortel-Kolonie)
- Deels Heesbossen, Vallei van Mark en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop Heesbossen, Vallei van Mark en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop (habitatrichtlijngebied ten zuid, zuidwesten van Wortel-Kolonie)
- Het Blak, Kievitsheide, Ekstergoor en nabijgelegen Kamsalamanderhabitats (habitatrichtlijngebied ten zuiden van Merksplas-Kolonie)

Noot:

Het decreet tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos (9 mei 2014) vervangt het huidige Bosdecreet en Natuurdecreet, door de uitwerking in een integraal beheerplan. Het nieuwe beheerplan is opgesteld door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het traject zit momenteel in de overgangsfase.

Dit nieuwe natuurdecreet is nog niet van start gegaan, omdat het nieuwe subsidiebesluit nog niet is goedgekeurd. De inwerkingtreding van het plan zal plaatsvinden op een door de Vlaamse Regering bepaalde datum. De uitvoeringsbesluiten van dit decreet zijn echter nog niet gepubliceerd bij afronding van deze fase van het beheerplan.

1.A.4.5 Bosdecreet[1]

Het bosdecreet van 13 juni 1990 reglementeert de bossen, ongeacht de bestemming volgens het gewestplan, andere beschermingen of eigenaar. Het kent aan de bossen verschillende functies toe, het regelt de toegankelijkheid, het stelt het opmaken van een uitgebreid beheerplan voor bossen groter dan 5 ha verplicht en het beschermt de bossen.

Het bosdecreet werd in november 1999 lichtjes aangepast. Terwijl vroeger een bos enkel kon gekapt worden ten openbaar nut, is het nu mogelijk een bos (b.v. gelegen op een bouwgrond) te kappen als de eigenaar zelf (of via een derde partij) een boscompensatie voorziet. Hij kan deze compensatie voorzien via de aanplanting van nieuw bos op een ander perceel of via een bijdrage aan het boscompensatiefonds.

Naargelang de eigenaar en het beheer onderscheidt men:

- privé-bos
- openbaar bos: bos in mede-eigendom van gemeente, provincie, OCMW,…
- domeinbos: openbaar bos waarvan het volledige bosbeheer werd toevertrouwd aan het Bosbeheer.

Het bosdecreet regelt tevens de toegankelijkheid van bossen. Alle bossen zijn in principe voor het publiek steeds toegankelijk (op de boswegen en op de openbare doorgangswegen), tenzij een specifieke regeling wordt voorzien met ruimere of beperktere toegankelijkheid.

In het bosdecreet staat bovendien ook vermeld dat bosreservaten kunnen erkend worden. In een bosreservaat wordt de groei en de ontwikkeling van het bos vrijgelaten, wordt gestreefd naar het behoud of het tot stand brengen van natuurlijke bosgemeenschappen en bijzondere bostypes. Er worden bijzondere beschermings- en beheersmaatregelen genomen omdat het bos een ecologische en wetenschappelijke functie vervult.

Ten oosten en zuiden van het beschermd landschap Wortel-Kolonie liggen bosgebieden.

[1] *Het decreet tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos (9 mei 2014) vervangt het huidige Bosdecreet en Natuurdecreet, door de uitwerking in een integraal beheerplan. Het nieuwe beheerplan is opgesteld door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het traject zit momenteel in de overgangsfase. Dit nieuwe natuurdecreet is nog niet van start gegaan, omdat het nieuwe subsidiebesluit nog niet is goedgekeurd. De inwerkingtreding van het plan zal plaatsvinden op een door de Vlaamse Regering bepaalde datum. De uitvoeringsbesluiten van dit decreet zijn echter nog niet gepubliceerd bij afronding van deze fase van het beheerplan.*

1.A.5 Beleidsmatig kader

1.A.5.1 Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (RSV)

In het RSV werd onderscheid gemaakt tussen stedelijke gebieden en het buitengebied. De dorpskern van Wortel en Wortel-Kolonie liggen volledig in het buitengebied (dit werd ook zo bevestigd met het PRUP Afbakening kleinstedelijk gebied Hoogstraten). Op het niveau van Vlaanderen bekeken is het buitengebied dat gebied waar de open, onbebouwde ruimte overheerst. Het RSV geeft diverse doelstellingen voor de kwalitatieve ontwikkeling van het buitengebied waaronder:

- het vrijwaren van het buitengebied voor de essentiële functies;
- het tegengaan van versnippering in het buitengebied;
- het bundelen van de ontwikkeling in kernen van het buitengebied;
- het ontwikkelen van landbouw, natuur en bossen in goed gestructureerde gehelen;
- het bereiken van gebiedsgerichte ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied;
- het afstemmen van het ruimtelijk beleid en van het milieubeleid op basis van het fysisch systeem;
- het aandacht schenken aan de bufferfunctie van het buitengebied;
- het herwaarderen van de bestaande bossen;
- het ontwikkelen van agrarische bedrijvenzones voor een leefbare agrarische structuur;
- het concentreren van wonen en werken in de kernen van het buitengebied;
- het stopzetten van de groei van linten en van de verspreide bebouwing.

Natuur, landbouw, bos, wonen en werken worden beschouwd als de structuurbepalende functies in het buitengebied. Toerisme en recreatie moeten zich in de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur en in de kernen van het buitengebied richten naar de ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven voor de structuurbepalende functies en activiteiten van het buitengebied, rekening houdend met de maatschappelijke behoeften en de wetmatigheden van de desbetreffende functie of activiteit.

Het RSV vermeldt de inrichtingsinstrumenten van de Vlaamse Landmaatschappij als strategische projecten voor het buitengebied. Strategische projecten in het buitengebied zijn projecten die een voorbeeldfunctie kunnen vervullen voor een samenhangende uitwerking, van de natuurlijke structuur, de agrarische structuur, het landschap en de nederzettingsstructuur.

1.A.5.2 Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen (RSPA)

Het RSPA onderscheidt vier hoofdruimten. Wortel-Kolonie is gelegen in de hoofdruimte ‘Noorderkempen’. Volgende uitgangspunten worden vooropgesteld:

- landbouw, natuur en recreatie zijn de hoofdfuncties van de open ruimte
- tegengaan van verstedelijking en verspreiding van functies en bebouwing

De hoofdruimte wordt ingedeeld in verschillende deelruimten. Wortel-Kolonie is gelegen in de deelruimte open Kempen. Als ruimtelijk concept voor de open Kempen geldt: “een open gebied met grootschalige landbouw en verspreide natuurlijke gebieden.”

Het gebied van Hoogstraten-Ravels wordt aangeduid als een complex gaaf landschap.

Wortel-Kolonie en omgeving wordt aangeduid als een gebied met een ecologische structuur van bovenlokaal belang. De bindende bepaling 41 van het RSPA stelt dat de provincie de gebieden met een ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang afbakent in uitvoeringsplannen

Bij de partiële herziening van het RSPA werd de N124 geselecteerd als lokale weg op basis van de streefbeeldstudie van de N124 (goedgekeurd door deputatie op 6 januari 2005).

1.A.5.3 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Hoogstraten (GRS)

Wortel-Kolonie wordt in de gewenste toeristisch-recreatieve structuur aangeduid als een bovenlokale recreatieve cluster. Bij de opmaak van het GRS (2004) stonden de gebouwen van Wortel-Kolonie leeg en was de voetbal nog aanwezig en daarom formuleerde de stad volgende visie: De stad Hoogstraten wenst de gebouwen van de Rijksweldadigheidskolonie te herbruiken. Laagdynamische recreatieve activiteiten (zoals paardrijden en manege, knooppunt binnen fiets- en wandelroutenetwerk, …) dienen één van de mogelijkheden te zijn. Verder stelt men dat de recreatieve cluster Rijksweldadigheidskolonie mogelijk zal bestaan uit een rijpiste voor paarden en voetbalvelden. Daarnaast wijst men echter ook op het waardevol architectuur-patrimonium dat een kader schept voor laagdynamische activiteiten die worden ingepast in het recreatief netwerk. Bijkomende hoogdynamische activiteiten kunnen hier niet.

Wortel-Kolonie wordt aangeduid als een bovenlokaal baken en bovenlokale landschapszone in de gewenste landschappelijke structuur.

In Wortel worden geen nieuwe ontwikkelingen van glastuinbouw toegestaan, uitbreidingen blijven mogelijk.

In de gewenste ruimtelijke structuur duidt men een ‘groen-geel Hoefijzer’ aan op het grondgebied van Hoogstraten. In deze zone ligt het accent op ontwikkeling en behoud van natuur, met landbouw, bosbouw en recreatie als evenwaardige medegebruiker. Voor toerisme kan het groen-geel Hoefijzer met de Hoogdynamische As een maas vormen voor een netwerk. De deelruimte omvat verschillende grootschalige recreatieve voorzieningen waaronder Wortel-Kolonie. Wortel-Kolonie is van belang bij de toeristische uitbouw van deze deelruimte. Verder is ook het versterken van het bebost gebied in Wortel-Kolonie en het versterken van de vallei van de Mark in haar geheel een belangrijke actie voor deze deelruimte in het kader van de ruilverkaveling Rijkevorsel – Wortel.

1.A.5.4 Herbevestigd agrarisch gebied (HAG)

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wil de open ruimte in het buitengebied maximaal vrijwaren voor landbouw, natuur en bos. Samen met de natuur- en landbouworganisaties maakte de Vlaamse regering in 1997 de afspraak om te evolueren naar 750.000 ha agrarisch gebied, 150.000 ha natuurgebied en 53.000 ha bosgebied. Dat is een toename met 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied en een afname van 56.000 ha landbouwgebied.

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en middenveldorganisaties een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos in dertien buitengebiedregio’s. Voor elke regio heeft de Vlaamse Regering dat visievormingsproces afgerond met een beslissing over een actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. De Vlaamse overheid drukte in de omzendbrief RO/2010/01 nog haar bezorgdheid uit voor het integrale behoud van dit gebied voor de agrarische sector en stelt dat de mogelijkheden om dit gebied voor andere functies dan de agrarische te ontwikkelen zullen worden beperkt, er zal een zeer conservatieve houding worden aangenomen bij het beoordelen van projecten. In 2008 stelde de Vlaamse overheid een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Noorderkempen die resulteerde in een Operationeel Uitvoeringsprogramma (beslissing Vlaamse Regering 12 december 2008). Hierin werd voor Wortel-Kolonie volgende visie opgenomen:

- Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de verweving landbouw, natuur en bos voor Wortel-Kolonie en omgeving. Hierbij is aandacht voor versterking van de dreefstructuur en bosstructuur met inbegrip van bevestigingen van agrarische bestemming (18.5, 24.9, 10.10)
- Verder overleg nodig in functie van afstemming met provinciale acties.
- P.m. Er wordt van uitgegaan dat de actie uitgevoerd wordt door de provincie (p.m. bosuitbreiding).

1.A.5.5 Gewestplan

Door de goedkeuring van het PRUP (zie 0) kan het gewestplan niet meer gebruikt worden in het ruimtelijk-juridisch kader. Op het gewestplan is Wortel-Kolonie ingekleurd als:

- Gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen
- Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
- Bosgebied
- Natuurgebied

In de omgeving van het gebied gelden volgende bestemmingen:

Ten noorden wordt Wortel-Kolonie begrensd door de Nederlandse dorpskern Castelré. Dit gebied is niet opgenomen in het Gewestplan. Verder noordwaarts van het domein liggen landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. Daarnaast liggen er kleinere gebieden met bestemming natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten en bosgebieden.

Ten oosten grenst het domein aan een landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Daarnaast wordt het gebied begrensd door een groot agrarisch gebied en enkele kleine recreatiegebieden. De recreatiegebieden zijn deels bestemd voor verblijfsrecreatie en deels voor dagrecreatie.

Ten zuiden grenst de Kolonie aan een landschappelijk waardevol gebied. Verder zuidwaarts wordt het domein begrensd door bosgebied en kleinere gebieden met een recreatiebestemming. Dit zijn gebieden voor dagrecreatie en verblijfsrecreatie.

Ten westen grenst het beschermd landschap aan agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Daarnaast wordt het gebied ten westen van Wortel-Kolonie bestemd als woongebied (dorpskern Wortel) en zijn kleinere gebieden bestemd als woongebieden met een landelijk karakter en woonuitbreidingsgebied.

1.A.5.6 Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP Wortel-Kolonie, 25.09.2014)

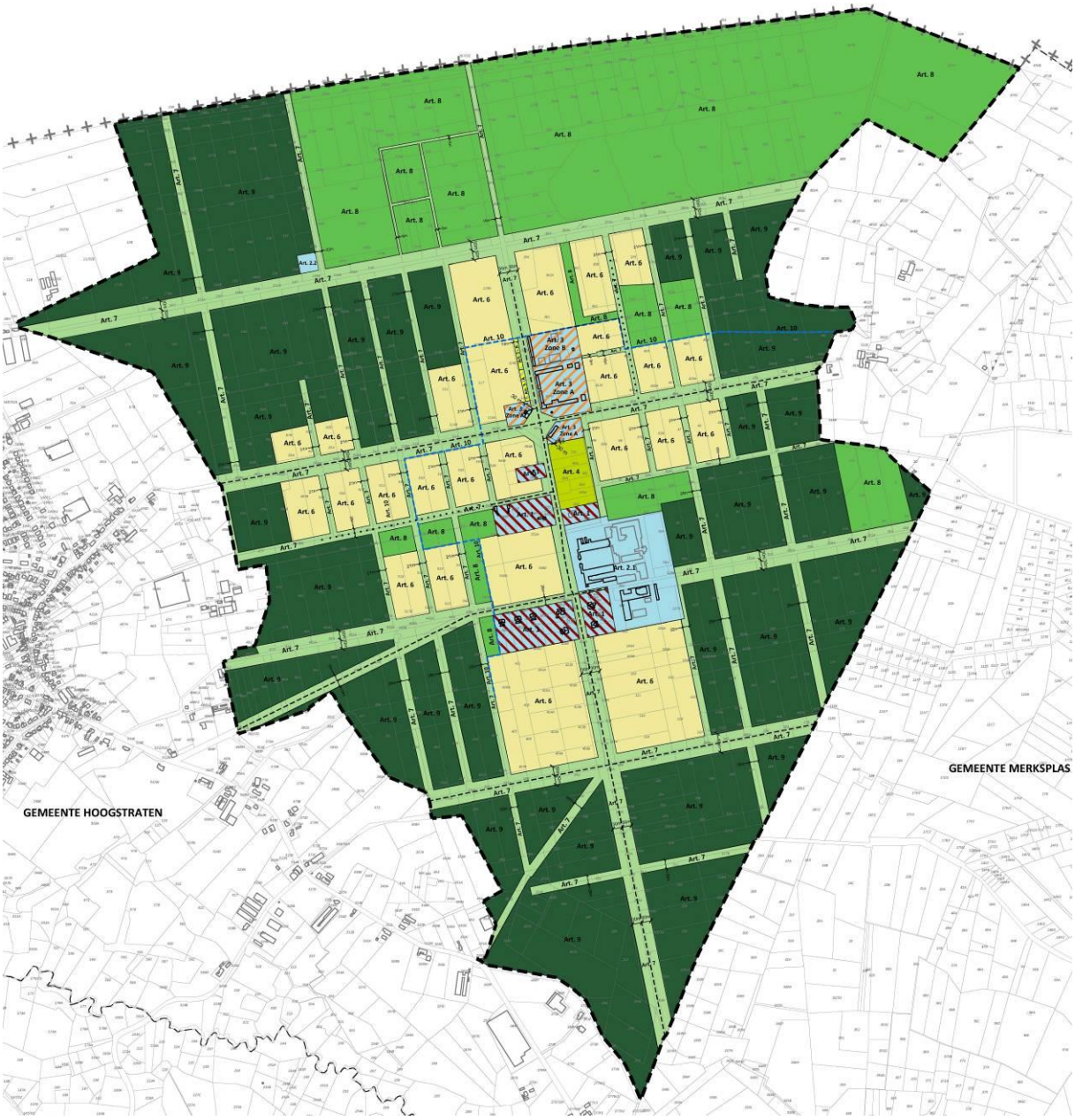

Figuur 0-2: Grafisch plan PRUP Wortel-Kolonie

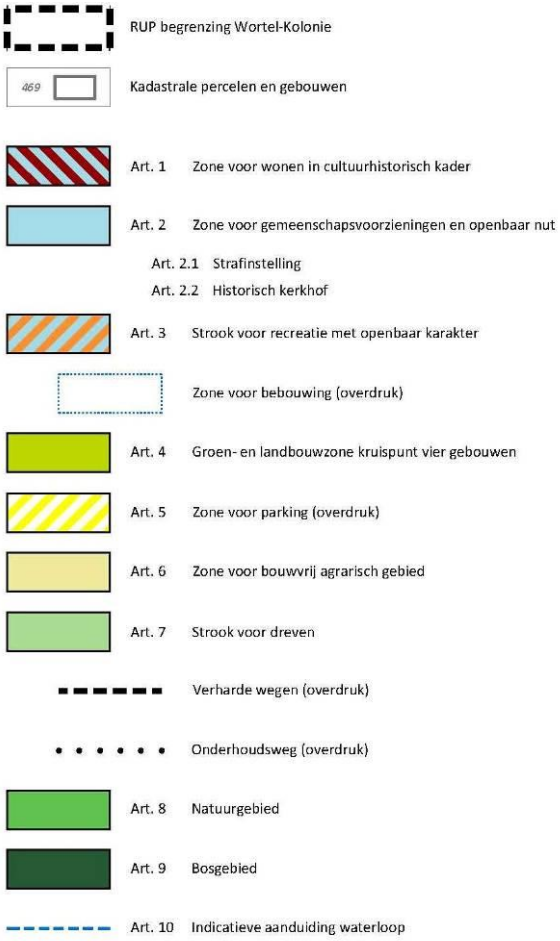

Figuur 0-3: Legende PRUP Wortel-Kolonie

Het grafisch plan van het PRUP deelt het plangebied (5.452.394 m²) in volgende categorieën van gebiedsaanduiding in:

-	Natuur	2.226.399 m²	41 %
-	Bos	2.189.770 m²	40 %
-	Landbouw	781.209 m²	14 %
-	Gemeenschaps- en nutsvoorzieningen	101.806 m²	2 %
-	Wonen	73.006 m²	1,5 %
-	Recreatie	55.097 m²	1 %
-	Overig groen	25.106 m²	0,5 %

Het PRUP is gebaseerd op de inrichtingsvisie met bijhorend inrichtingsplan opgemaakt door de VLM in 1998 en geactualiseerd in 2011 (zie 1.5.7) . Er werd een visie geformuleerd over de landbouw- en bosgebieden. O.a. over de bebouwing werd echter geen definitieve uitspraak gedaan, waarvoor in het PRUP dan ook een visie werd uitgewerkt.

De landbouw bevindt zich in het centrale deel van het plangebied; het betreft een bouwvrij landbouwgebied zodat de open zichten in dit beschermd landschap niet verstoord worden.

Het behoud van de beboste zones aan de buitenranden is elementair om ervoor ze zorgen dat Wortel-Kolonie één landschappelijk geheel blijft. De boszones worden in het PRUP dan ook opgenomen in bosgebied en onderscheiden van de andere natuurzones. Plaatselijk dient het vroegere heide- en vennengebied in het noordelijkste deel hersteld en herontwikkeld worden.

Het landschap van Wortel-Kolonie wordt gekenmerkt door een orthogonaal drevenstelsel. Deze typerende dreven moeten worden behouden, versterkt en hersteld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de dreven die zich in open landbouwgebied bevinden en deze in gesloten bosgebied.

Om het belang van deze dreven te benadrukken worden deze opgenomen in een apart artikel in het PRUP.

Voor de nog niet ingevulde delen van de gebouwen wordt er een korte termijn visie uitgewerkt, voor alle gebouwen wordt er tevens ook een lange termijn visie uitgewerkt. De bestemming 'gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut' laat immers tal van zaken toe, waarvan er sommige niet ruimtelijk optimaal zijn op deze locatie. Anderzijds zijn er met deze bestemming sommige invullingen niet mogelijk die ruimtelijk wel verantwoordbaar zijn. Een herbestemming dringt zich dan ook op. In functie van deze herbestemming wordt een visie vooropgesteld over welke functies hier wenselijk zijn en welke functies niet.

1.A.5.7 Inrichtings- en drevenbeheerplan (1998)

Het inrichtings- en drevenbeheerplan werd opgesteld door VLM in 1998. Globaal gezien is de visie van het inrichtingsplan (het inrichtingsplan werd in 2011 geactualiseerd zie Figuur 0-4):

- Het ontwikkelen van de heide rondom het Bootjesven en dit in aansluiting met het Nederlandse heideontwikkelingsproject
- Versterken van de ecologische verbindingen d.m.v. bossingels, houtkanten, brede bermen, enz. en de bestaande bossen geleidelijk omvormen naar een meer gemengd en streekeigen soortenbestand
- Betere integratie van de landbouw, rekening houdend met landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden
- Domein als landschappelijk geheel behouden
- Behouden en naar historisch patroon herstellen van het drevenpatroon

Specifiek voor de landbouwzones zegt het Inrichtingsplan:

- behoud open landbouwzone met weidse doorzichten in het centrum: geen constructies en bebouwing, geen hoge afsluitingen die het zicht kunnen belemmeren.
- de landbouw bevindt zich in het centrale deel van het plangebied
- differentiatie van de landbouw aansluitend bij de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarde van Wortel-Kolonie is aangewezen[2]
- het betreft een bouwvrij landbouwgebied zodat de open zichten in dit beschermd landschap niet verstoord worden

De visie voor de natuurgebieden in het inrichtingsplan luidt:

- bossen geleidelijk omvormen naar een meer natuurlijke bosvegetatie (gemengd bos met streekeigen soorten)
- bossen, bossingels, dreven, houtkanten en bermen vormen de ecologische noord-zuidverbinding (deze verbindingen maken onder meer migratie en kolonisatie van amfibieën en reptielen mogelijk)
- het behoud van de beboste zones aan de buitenranden van Wortel-Kolonie is elementair om ervoor ze zorgen dat het beschermd landschap Wortel-Kolonie één landschappelijk geheel blijft. (De op het inrichtingsplan aangeduide 'bos'-zones werden in het RUP dan ook opgenomen in bosgebied en onderscheiden van de andere natuurzones.)
- plaatselijk herstellen en terug tot ontwikkeling laten komen van het vroegere heide- en vennengebied in het noordelijkste deel onder de vorm van boomheide (natte en droge heide met verspreide bosjes) als overgang tussen het landbouw/bosgebied en het Nederlands heideontwikkelingsgebied.

[2] Dit verwijst naar het Ministerieel besluit betreffende de bescherming van het gebied als landschap. Zo moet er aandacht gaan naar landschappelijke elementen en zichten op het omgevend landschap.

De visie voor de dreven werd ook opgenomen in het bosbeheerplan voor Wortel-Kolonie (ANB, 2012). In kader van dit bosbeheerplan werd het drevenbeheerplan uit 1998 (VLM) voor het volledige gebied van Wortel-Kolonie geactualiseerd.

Het drevenstelsel, het meest karakteristieke van Wortel-Kolonie, dient behouden en naar historisch patroon hersteld te worden. Om dit te realiseren is een drevenbeheersplan opgesteld. In het inrichtingsplan is voor de dreven de volgende visie geformuleerd:

- Het landschap van Wortel-Kolonie wordt gekenmerkt door een nagenoeg rechthoekig drevenstelsel. Deze typerende structuur dient behouden en naar historisch patroon hersteld te worden.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen de dreven in open landbouwgebied en gesloten bosgebied:
    - Open landbouwgebied:

      Dreven in het centrale open landbouwgebied moeten transparant zijn. Zij versterken immers de openheid van het landschap. De bermen moeten vrij blijven van ondergroei, zodat de doorkijk naar het landschap niet belemmerd wordt.

      De bermen onder de dreven worden verbreed tot op het punt van de kroonprojectie om de bomen meer ruimte te geven.

      In landbouwgebied vormen de kavelsloten de grens tussen de dreefstroken en het eigenlijke landbouwgebied. Ze vallen buiten de kroonprojectie en zijn dus niet in de totale breedte van de dreven opgenomen.
    - Gesloten bosgebied:

      Dreven in bosgebied dienen duidelijk als dreef herkenbaar te blijven. Zo wordt er een boszoom voorzien tussen bos en dreef, zodat de bomen vrijstaan in het bos. Deze lage struwelen zijn o.a. belangrijk voor vlindersoorten.

Het **drevenbeheerplan** bevat een volledige inventaris van de aanwezige dreven. De dreven zijn onderverdeeld in drie types:

- A-type:
  Dit zijn de hoofddreven
- B-type:
  Dit zijn de dreven die haaks staan op de brede dreef in Noord-Zuidelijke richting
- C-type:
  Dit zijn de overige dreven

Vervolgens worden de dreven ingedeeld in segmenten. De dreefsegmenten zijn ingedeeld naargelang van het aangrenzende grondgebruik van de dreven. Afhankelijk van het aangrenzende grondgebruik, wordt een onderscheid gemaakt in beheerprincipes van de dreven en de onderliggende bermen. Per segment geeft het beheerplan de bestaande toestand van de dreef (boomsoort, breedte en verhardingstype van de weg, stamomtrek, plantafstand, plantwijze, fysieke toestand, beeldwaarde), opmerkingen met benodigd boombeheer, benodigd bermbeheer en een toekomstvisie. Voor de types worden In het drevenplan standaardbreedtes gehanteerd.

Het drevenbeheersplan werd in het geïntegreerd beheerplan bos en natuur geactualiseerd.

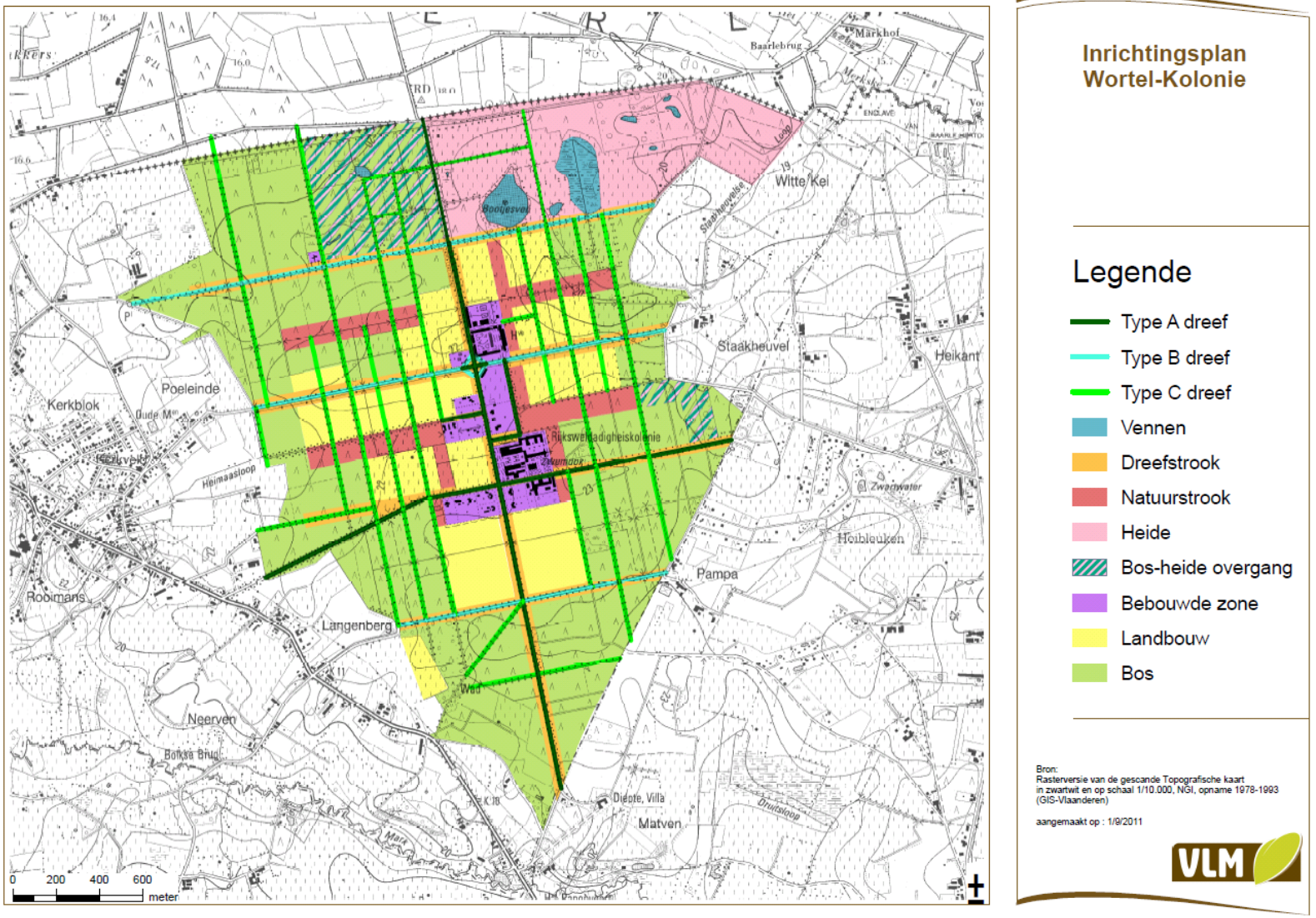

Figuur 0-4: Inrichtingsplan VLM 2011

1.A.5.8 Erfpacht en bouwfysisch dossier cipierswoningen

De 16 cipierswoningen in eigendom van de stad Hoogstraten zijn in erfpacht gegeven aan de bewoners voor een periode van 99 jaar. De erfpachter betaalt hiervoor een eenmalige vergoeding en een jaarlijkse canon.

De erfpacht houdt een aantal voorwaarden in:

- Zo dient de erfpachter het goed als een goede huisvader te beheren gedurende de volledige erfpacht.
- Verder verbindt de erfpachter zich ertoe om alle renovatie- en verbeteringswerken uit te voeren zoals beschreven in het bestek van de conventie en de bijgevoegde plannen en tekeningen binnen een termijn van tien jaar. Na de volledige uitvoeren van de werken wordt een plaatsbeschrijving opgemaakt.
- De 'Begeleidingscommissie De Vier Gebouwen' ziet toe op het correct uitvoeren van de renovatie- en verbeteringswerken. Verder heeft de commissie een begeleidingsopdracht en een adviserende rol.
- Er mogen geen bomen of aanplantingen gerooid worden zonder toestemming, gerooide bomen en planten moeten onmiddellijk vervangen worden. (Conventie zal in dit verband opgemaakt worden door Kempens Landschap).

In 2000 werd voorafgaand aan de erfpacht een bouwkundig onderzoek uitgevoerd aan de 16 cipierswoningen in eigendom van de stad Hoogstraten. Het bouwkundig onderzoek bevatte vijf onderdelen:

- Een algemeen lastenboek restauratiewerken
- Een inventarislijst per woning
- Een bouwkundig onderzoek per woning
- Een lijst met uit te voeren werken en raming per woning
- Een fotoreeks per woning

Het algemeen lastenboek restauratiewerken omschrijft welke restauratiewerken op welke wijze dienen uitgevoerd te worden. Het lastenboek is als volgt onderverdeeld:

- Waterdichtingswerken
- Gevels
- Daken
- Regenwaterafvoer
- Vloeren
- Binnenwanden –plafonds
- Rioleringswerken
- Buitenramen en –deuren
- Metalen afdakjes
- Technieken
- Ingebouwde uitrustingen
- Buitenomgeving

In het kader van het landschapsbeheerplan zijn de onderdelen gevels, daken, regenwaterafvoer, buitenramen en –deuren, metalen afdakjes en buitenomgeving relevant.

Per woning is een volledige inventaris opgemaakt van buiten- en binnenzijde. Op basis van deze inventaris worden verplichte en gewenste werken benoemd. Aan deze lijst is een raming gekoppeld. In het kader van dit beheersplan zal de inventaris geüpdatet worden.

1.A.5.9 Ruilverkavelingen

Het beschermd landschap van Wortel-Kolonie maakt deel uit van twee ruilverkavelingen:

- Ruilverkaveling Rijkevorsel-Wortel:

  Deze ruilverkaveling grenst in het zuiden en westen aan Wortel-Kolonie en bevindt zich nog in de onderzoeksfase. Het westelijke, centrale deel van de Kolonie is bij dit plan opgenomen.

- Ruilverkaveling Zondereigen:

  Deze ruilverkaveling grenst noordoostelijk aan Wortel-Kolonie. Het noordoostelijke deel van de Kolonie is bij dit plan opgenomen.

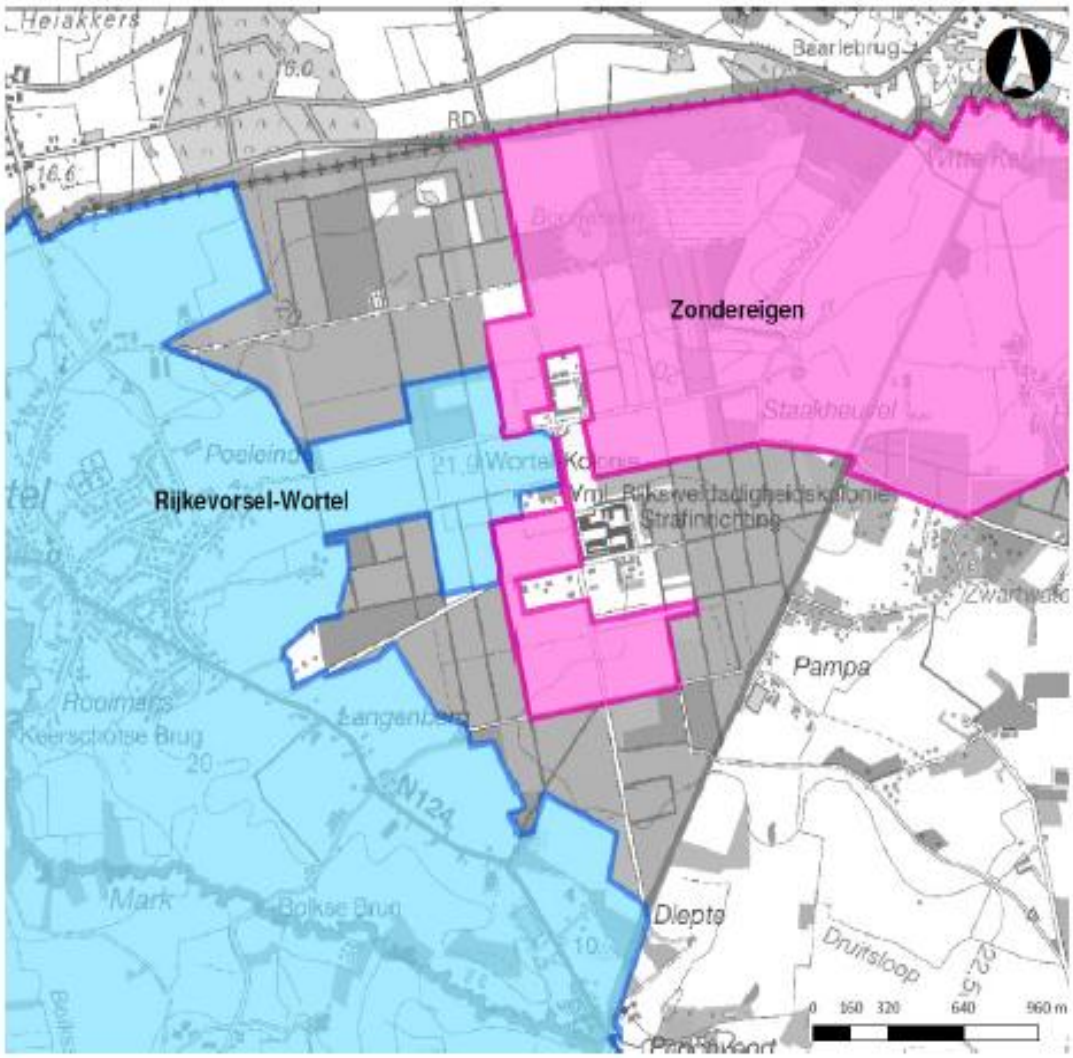

Figuur 0-5: Ruilverkavelingen t.h.v. Wortel-Kolonie

Ruilverkaveling herschikt landbouwpercelen binnen een vooraf afgebakend gebied. Hiermee wordt gestreefd naar aaneengesloten, regelmatige en gemakkelijk toegankelijke kavels die zo dicht mogelijk bij het landbouwbedrijf liggen. Ruilverkaveling bevordert zo de rendabele en duurzame landbouwuitbating. Bij het herschikken van landbouwpercelen wordt ook getracht aanwezige hoogteverschillen weg te werken. Verder worden wegen opgebroken en sloten gedempt als ze voor de nieuwe kavels geen nut meer hebben. Een nieuw of verbeterd netwerk van landbouwwegen

maakt de kavels gemakkelijk bereikbaar. Met een goede ontwatering van de landbouwgronden wordt het probleem van te veel of te weinig water verholpen.

De doelstellingen zijn echter ruimer dan het verhogen van de landbouwefficiënte. Ruilverkaveling integreert zich in het ruimtelijke ordenings-, het milieu- en natuurbeleid en het plattelandsbeleid. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om bij te dragen aan natuur- en landschapszorg, zorg voor cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed, recreatief medegebruik, ... in evenwicht met de landbouwkundige verbeteringen. (website VLM, 2012)

Binnen de ruilverkaveling is een afbakening van verbrede dreefstroken opgenomen. De stroken worden fysiek begrensd door nieuwe grachten. Verder worden een aantal natuurstroken afgebakend ten behoeve van natuurontwikkeling via aangepast beheer en plaatselijk afplaggen. Verspreid in Wortel-Kolonie en het beekdal van het Merkske worden amfibieënpoelen aangelegd. Deze werken werden grotendeels uitgevoerd in de loop van het jaar 2013.

Bij de keuze van de nieuwe beplanting gaat de voorkeur uit naar streekeigen soorten. Bij deze werken horen ook het herstel van de bestaande dreven en het heraanplanten van verdwenen dreven in Wortel-Kolonie.

Vanaf december 2011 is de realisatie van de ruilverkaveling van start gegaan. De werkzaamheden worden verdeeld over drie opeenvolgende begrotingsjaren. Voorafgaand aan de werken wordt een archeologische controle uitgevoerd om archeologische sites op te sporen.

De nieuwe eigendomstoestand in de ruilverkaveling Zondereigen (en dus ook een groot deel van Wortel-Kolonie) wordt geregeld via de ruilverkavelingsakte. Het verlijden van de akte gebeurde op 21 april 2016.

Het westelijk deel van Wortel-Kolonie langsheen de Molendreef is gelegen in de ruilverkaveling Rijkevorsel-Wortel. Dit project zal ten vroegste pas binnen een 5-tal jaar in uitvoering kunnen gaan.

1.A.5.10 Geïntegreerd beheerplan bos en natuur

Het geïntegreerd beheerplan geeft aan waar je met het beheer van de bos- en natuurgebieden binnen de Kolonie heen wil. Het is een uitgebreid document waarin een duurzaam beheer van het bos en de natuurgebieden voor de komende 20 jaar wordt beschreven. (ANB, 2012) Het geïntegreerd beheerplan bos en natuur van Wortel-Kolonie werd afgerond begin 2013.

Het beheerplan formuleert een visie over de dreven. Over het beheer van de dreven werd reeds een eerste visie geformuleerd (door de VLM) in 1998. I.h.k.v. dit bosbeheerplan werd de visie uit 1998 geactualiseerd en geïntegreerd in het bosbeheerplan. Zo is langs de Molendreef en Staakheuvel herstel van het historisch drevenpatroon voorzien.

In het beheerplan zijn ook cultuurhistorische doelstellingen opgenomen:

- Het rechtlijnig drevenpatroon wordt behouden en versterkt door het voorzien van dreefstroken en herstel van enkele verdwenen dreven.
- Behoud van gemetste mestvaalt in het beukenbestand ten noordoosten van de boerderij, deze werd hoogstwaarschijnlijk aangelegd rond 1885.
- Behoud van de kleine heuvel waarop de woning van ‘Zwarte Marjan’ stond in de noordwestelijke hoek van de Kolonie.
- De restanten van de Halifax bommenwerper die tijdens WOII in het Brandven is neergestort worden door de heemkundige kring verzameld bij het uitschonen van het ven.

De globale visie voor het bos- en natuurgebied van Wortel Kolonie zoals geformuleerd in het bosbeheerplan wordt samengevat in volgende basisprincipes:

1. Verhogen van de globale ecologische waarde van het bos- en natuurgebied door herstel van heidebiotopen, aandacht voor dood hout en licht in het bos en een gericht beheer rond open plaatsen, dreven en bosranden. Door beperkte bosuitbreiding zal de boskern worden versterkt en door de aanleg van natuurstroken zal de ecologische verbinding worden verbeterd.

2. Een streven naar een duurzame houtoogst met aandacht voor inheems kwaliteitshout.
3. Een maximale maar duurzame invulling van de maatschappelijke vraag naar recreatief en educatief medegebruik van het bos- en natuurcomplex.
4. Behoud van de specifieke schermfunctie die het bos- en natuurcomplex vervult.
5. De instandhouding van de verschillende habitattypes en soorten van de Speciale Beschermingszone waarin een deel van het plangebied is gelegen.
6. Behoud en herstel van het drevenpatroon en dreefbomen met de aanleg van bufferstroken.[3]

In het bos- en natuurgebied van Wortel-Kolonie worden de verschillende functies maximaal gecombineerd en wordt het multifunctionele karakter beklemtoond. De ecologische en recreatieve functie zijn de belangrijkste functies, de economische functie is ondergeschikt. De cultuurhistorische functie (drevenstructuur) in het plangebied is belangrijk, deze wordt deels uitgewerkt in het drevenbeheerplan en in het op te stellen landschapsbeheerplan voor het volledige beschermd landschap Wortel Kolonie.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de natuurzone rond Bootjesven en de rest van Wortel-Kolonie:

- Bootjesven: In dit deelgebied van 78 ha ligt de nadruk op behoud van zeldzamere soorten en heideherstel. Er heeft een belangrijke afgraving plaatsgegrepen in kader van ontwikkeling van natte heide. De enkele aanwezige oudere dreven gaan op in het structuurrijk landschap.
- Wortel-Kolonie: In dit deelgebied van 290 ha is er bijzondere aandacht voor het behoud van de typerende drevenstructuur en wordt zeker in het centrale deel het drevenpatroon versterkt. Langs alle dreven worden dreefstroken voorzien die de landschappelijke en ecologische waarde zullen verhogen. Een aanzienlijk deel van de homogene naaldhoutbestanden worden omgevormd naar structuurrijke gemengde loofhout-bestanden. In de verschillende voorziene natuurstroken worden poelen aangelegd en worden de poelen in het bos landschappelijk verbonden met deze stroken.

In het bosbeheerplan wordt twee specifieke zones voor recreatieve nevenbestemming:

- Speelzone (speelbos)

  Er wordt binnen de speelzone geen speelinfrastructuur voorzien, wel kunnen er dode stammen als speelelement worden gebruikt. De mogelijkheid van het voorzien van een speelbos is voorzien in de stedenbouwkundige voorschriften van het PRUP.

- Bivakzone

  Er wordt een bivakzone voorzien in een bestaand grasland. Een bivakzone is een door de bevoegde instanties inzake natuurbeheer aangeduide zone waar in een straal van 10m rond een daarvoor voorziene paal of waterpomp maximaal 3 tentjes opgesteld mogen worden. Ieder tentje mag maximaal 48 uur in de zone blijven staan en de capaciteit van de zone is beperkt tot maximum 10 personen. Er zijn geen sanitaire voorzieningen, maar er wordt hier wel een vuurplaats voorzien. De mogelijkheid van het voorzien van een bivakplaats is voorzien in de stedenbouwkundige voorschriften van het PRUP.

In het kader van het besluit rond de toegankelijkheid van bosgebieden en natuurreservaten (Besl.Vl. Reg. 5 december 2008) is het verplicht om een toegankelijkheidsplan en -reglement op stellen met aanduiding van de toegankelijke wegen, specifieke bebording en aanduiding van specifieke zones met aangepaste regels (bv. begrazingszones…). Als bijlage van het bosbeheerplan werd dan ook een toegankelijkheidsregeling opgesteld.

[3] bron: Geïntegreerd beheerplan Wortel-Kolonie, 2013

Drevenbeheer:

De dreven vormen een essentieel onderdeel van de landschappelijke en ecologische waarde in Wortel-Kolonie.

Net als in het oorspronkelijke drevenbeheerplan wordt er een onderscheid gemaakt tussen de dreven die zich in open landbouwgebied bevinden en deze in gesloten bosgebied:

- Open landbouwgebied:

  Dreven in het centrale open landbouwgebied moeten transparant zijn. Zij versterken immers de openheid van het landschap. De bermen moeten vrij blijven van ondergroei, zodat de doorkijk naar het landschap niet belemmerd wordt.

- Gesloten bosgebied:

  Dreven in bosgebied dienen duidelijk 'als dreef' herkenbaar te blijven. Zo wordt er een boszoom voorzien tussen bos en dreef, zodat de bomen vrijstaan in het bos.

Voor de dreven worden volgende standaardbreedtes gehanteerd:

- Bij de type A dreven (= hoofddreven) en type B –dreven (staan haaks op de brede dreef in noord zuidelijke richting) is de totale breedte 60m:

  De breedte van stam tot stam bedraagt 18m.

  De bermen zijn 4m breed, de boszoom 10m en de ruigtestroken 21m.

  Een dreef met 2 bermen is in totaal 26 m breed (18+4+4)

  Een dreef met 1 berm en 1 boszoom is in totaal 32 m breed (18+4+10)

  Een dreef met 2 boszomen is in totaal 38 m breed (18+10+10)

  Een dreef met 2 ruigtestroken is in totaal 60 m breed (18+21+21)

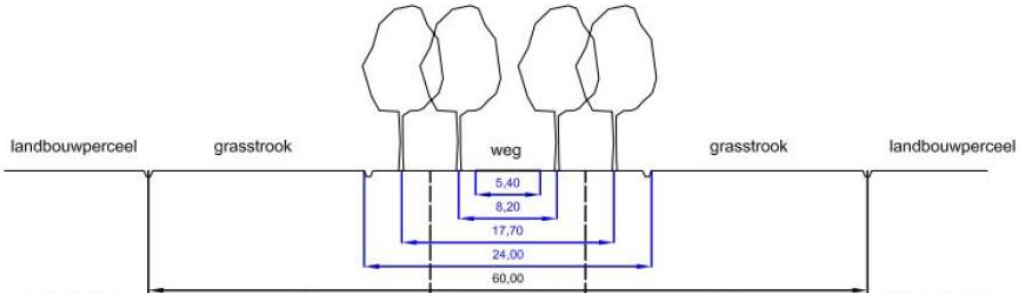

Figuur 0-6: Dwarsprofiel dreef A-type

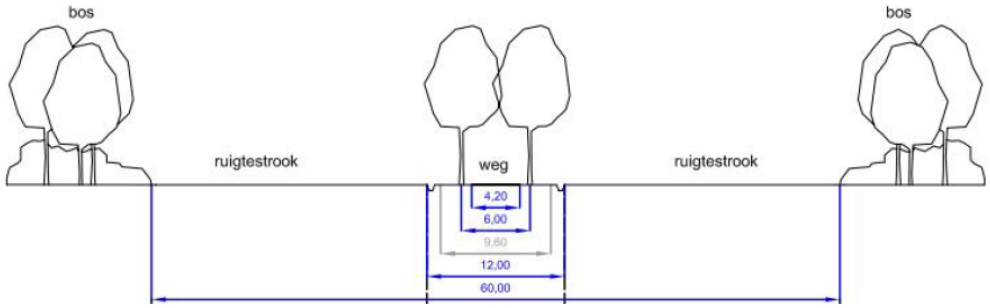

Figuur 0-7: Dwarsprofiel dreef B-type

- Type C (kleinere dreven):

  De breedte van stam tot stam bedraagt 7 à 8m.

  Een dreef met 2 bermen is in totaal 21 à 22 m breed.

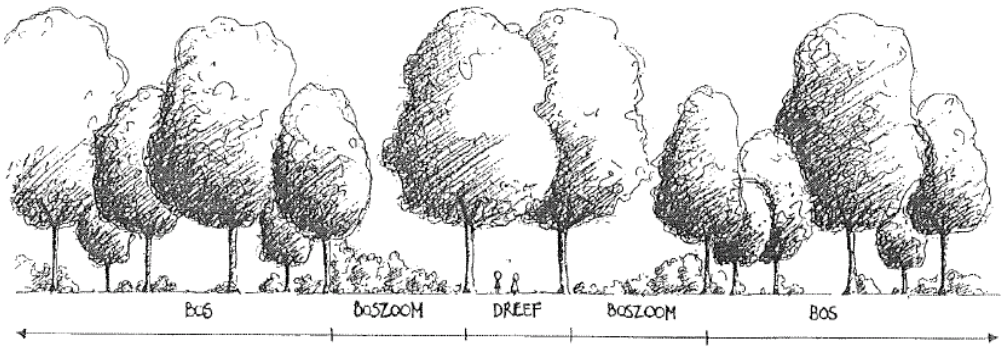

Figuur 0-8: Dreef in gesloten bosgebied

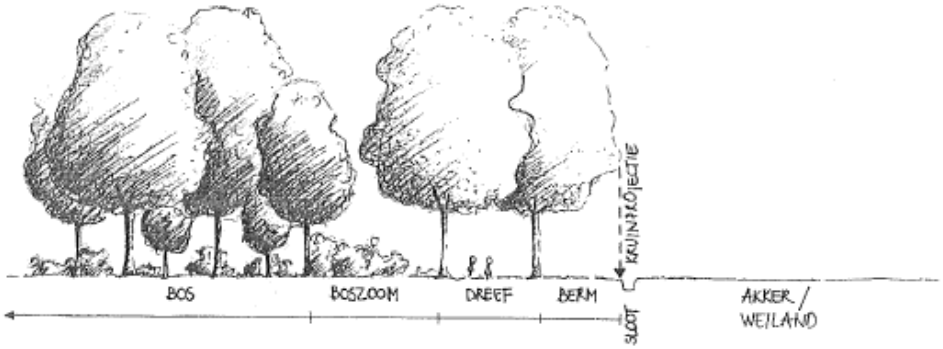

Figuur 0-9: Dreef tussen gesloten bosgebied en open landbouwgebied

Volgende gegevens werden genoteerd of geactualiseerd en in GIS ingegeven:

- Boomsoort
- Dreeftype (enkel/dubbel)
- Lengte dreefstrook
- Gemiddelde omtrek van de bomen per dreefsegment
- Plantafstand tussen de bomen
- Onderbreking van het dreefsegment: niet – weinig – matig - sterk
- Breedte van het pad of weg
- Gewenst beheer.

Alle rijen werden opgemeten. Daarvoor werden in elke rij drie significante bomen de omtrek en de plantafstand opgemeten. Daarnaast werd de gezondheidstoestand (goed/matig/slecht) van de bomen genoteerd. De dreven bestaan hoofdzakelijk uit Zomereik, Amerikaanse eik, Beuk en Moeraseik. De beschrijvende fiches van de dreven (zoals opgenomen in het bosbeheerplan) worden volledig opgenomen in bijlage.

Soort	Lengte (km)	%
Zomereik	19,36	62,3

Zomereik + Am. eik	1,16	3,7
Zomereik + Beuk	0,43	1,5
Am. eik	7,96	24,9
Beuk	0,94	3,1
Es	0,26	1,0
Moeraseik	0,95	3,1
totaal	**30,77**	

Tabel 1-1 Boombestand dreven

De gegevens met betrekking tot inventarisatie en maatregelen van de verschillende dreefsegmenten is in het geïntegreerd beheerplan opgenomen in tabelvorm (zie Tabel 1-2). De visiekaart met betrekking tot de dreven uit het geïntegreerd beheerplan geeft een globaal overzicht (zie Figuur 0-10) van de te behouden dreven, om te vormen dreven (Amerikaanse eik naar Zomereik), te kappen dreven en opnieuw aan te planten dreven.

In het beheerplan is opgenomen dat dreven of delen ervan gekapt en heraangeplant kunnen worden vanaf een uitval van meer dan 1/3de van de bomen. Bij dubbele dreven wordt er maar heraangeplant als zowel de buitenste als de binnenste dreefbomen te sterk aftakelen. Binnen de looptijd van het geïntegreerd beheerplan is enkel het vervangen van het oostelijk deel van de Torendreef (delen b6 en b7) en de dubbele dreef a21 voorzien. Eventueel kunnen ook kortere dreefsegmenten met een grote uitval gekapt en opnieuw aangeplant worden.

Het reguliere drevenbeheer bestaat uit:

- Veiligheidscontrole: in de dreven langs openbare wegen of toegankelijk voor recreanten dient 4-jaarlijks te worden gecontroleerd of er geen takken of bomen gevaar kunnen opleveren. Langs de Torendreef en dreef a21 zal de controle om de 2 jaar gebeuren gezien in die dreven Am. Eiken aan het aftakelen zijn.
- Opsnoeien: dient om de jonge bomen mooi te laten uitgroeien en wordt normaliter dan enkel bij jonge dreefbomen uitgevoerd. Het opsnoeien is ook bij oudere dreefbomen nodig als takken bijvoorbeeld doorgaand verkeer kunnen hinderen.
- Opslag afzetten: in enkele dreven is er veel opslag tussen de bomen en ook deels op het pad. Die opslag wordt regelmatig teruggezet om te vermijden dat ze te hoog zouden doorgroeien, de opslag van Am. eik wordt bestreden.
- Vrijstellen: het vrijstellen van de dreefbomen gebeurt samen met het kapbeheer van de aangrenzende bosbestanden. De breedte van het vrijstellen hangt van het type dreef (A, B of C-dreven) af en bedraagt 7 tot 20 meter.

De nummering van de dreven wordt weergegeven op Kaart 25 - Dreven - nummering.

Tabel 1-2: Inventarisatie en maatregelen drevenbeheersplan

Nr.	Soort	enkel/dubbel	lengte (m)	plantafstand	jem. omtrek (cm	onderbroken	breedte pad	beheer (tot 2032)	uit te voeren	frequentie
Kolonie										
a1	Zomereik	d x2	535	5	120	niet	8	opsnoeien	2014	controle om 4 jaar
a10	Zomereik	d x2	140	8	180	weinig	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a11	Zomereik	d x2	405	8	170	niet	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a12	Zomereik	d x2	345	8	170	niet	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a12	Zomereik	d x2	540	8	170	niet	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a13	Zomereik+Am. eik	d x2	575	10	200	weinig	7	veiligheid	2018	controle om 4 jaar
a14	Zomereik+Am. eik	d x2	265	10	200	weinig	7	veiligheid	2018	controle om 4 jaar
a15	Zomereik+Am. eik	d x2	50	10	200	weinig	7	veiligheid	2018	controle om 4 jaar
a16	Zomereik+Am. eik	d x2	70	10	200	weinig	7	veiligheid	2018	controle om 4 jaar
a17	Zomereik+Am. eik	d x2	200	7	180	weinig	7	veiligheid	2018	controle om 4 jaar
a18	Zomereik	d x2	55	5	180	niet	7	opsnoeien	2020	controle om 4 jaar
a18	Zomereik	e x2	270	10	200	niet	10	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a19	Zomereik	d	130	5	50	niet	7	opsnoeien + vrijstellen	2020	-
a2	Am. eik	d x2	510	8	220	weinig	8	opsnoeien	2014	controle om 4 jaar
a21	Am. eik	d x2	390	5	160	weinig	6	kap + heraanplant	2020	wel nog controle om 2 j
a21	Am. eik	d x2	250	5	160	weinig	6	kap + heraanplant	2020	wel nog controle om 2 j
a22	Zomereik	d	705	7	160	weinig	5	(vrijstellen)	2020	controle om 4 jaar
a4	Zomereik	d x2	110	8	180	niet	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a5	Zomereik	d x2	305	8	180	niet	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a6	Am. eik	d x2	185	8	220	niet	6	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a7	Beuk	d x2	120	10	200	weinig	7	geen	2020	controle om 4 jaar
a7	Zomereik	d x2	225	10	200	weinig	7	opslag afzetten	2020	controle om 4 jaar
a8	Zomereik	d	140	7	140	niet	7	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
a9	Zomereik	d x2	205	8	180	niet	8	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
b1	Am. eik	d	270	7	160	niet	8	vrijstellen	2014	controle om 2 jaar
b11	Zomereik	e	525	13	180	weinig	-	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
b12	Zomereik	e	290	16	180	weinig	-	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
b13	Am. eik	d	580	7	160	niet	6	opsnoeien + vrijstellen	2018	controle om 4 jaar
b14	Zomereik	d	665	6	120	niet	6	(vrijstellen)	2020	controle om 4 jaar
b2	Am. eik	d	245	7	160	niet	8	vrijstellen	2014	controle om 2 jaar
b3	Am. eik	d	650	7	160	niet	8	vrijstellen	2014	controle om 2 jaar
b4	Am. eik	d	325	7	160	niet	8	vrijstellen	2014	controle om 2 jaar
b5	Am. eik	d	455	7	160	weinig	8	veiligheid	2014	controle om 2 jaar
b6	Am. eik	d	260	7	160	weinig	8	kap + heraanplant	2014	controle om 2 jaar
b7	Am. eik	d	240	7	160	weinig	8	kap + heraanplant	2014	controle om 2 jaar
b8	Zomereik	e	965	7	180/250	weinig	-	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
b9	Am. eik	d x2	835	4	180	weinig	4	opsnoeien + opslag afz	2018	controle om 4 jaar
c1	Zomereik	d	505	6	100/150	weinig	6	opsnoeien + vrijstellen	2014	-

Nr.	Soort	enkel/dubbel	lengte (m)	plantafstand	gem. omtrek (cm	onderbroken	breedte pad	beheer (tot 2032)	uit te voeren	frequentie
c12	Zomereik	d - nieuw	260	0	-	-	-	aan te planten	2014	-
c13	Moeraseik	d	265	8	160	matig	6	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
c16	Am. eik	d	310	7	180	weinig	6	opsnoeien + opslag afz	2014	controle om 4 jaar
c18	Zomereik	d	200	7	140	weinig	7	vrijstellen	2014	-
c18a	Zomereik	d - nieuw	90	10	-	-	-	aan te planten	2015	-
c18b	Zomereik	d - nieuw	250	10	-	-	-	aan te planten	2015	-
c2	Am. eik	d	500	7	120/220	weinig	6	opslag afzetten	2014	-
c20	Zomereik	d	335	7	120	weinig	7	vrijstellen + opslag afz	2014	-
c22	Zomereik	d	225	8	170	weinig	7	opsnoeien + vrijstellen	2014	controle om 4 jaar
c23	Moeraseik	d	295	6	130	weinig	7	vrijstellen	2014	-
c26	Zomereik	d	265	5	140/200	weinig	7	opsnoeien	2014	controle om 4 jaar
c27	Zomereik	d	155	6	120	weinig	7	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
c29	Zomereik	d	400	7	180	weinig	6	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
c2a	Moeraseik	d	390	8	100	niet	6	kap	2014	-
c3	Zomereik	d	355	6	170	weinig	6	(vrijstellen)	2014	controle om 4 jaar
c31	Zomereik	d	180	7	170	weinig	6	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
c34	Zomereik	d	575	6	180	weinig	7	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
c37	Zomereik	d	575	7	160	weinig	7	veiligheid	2014	-
c38	Zomereik	d	250	7	180	weinig	5	geen	2014	controle om 4 jaar
c39	Zomereik	e	170	7	160	weinig	5	veiligheid	2014	controle om 4 jaar
c4	Zomereik	d	255	6	100/160	weinig	6	vrijstellen	2014	controle om 4 jaar
c40	Zomereik	d	160	7	180	weinig	5	veiligheid	2020	controle om 4 jaar
c41	Zomereik	d	230	7	120	matig	5	opsnoeien	2018	controle om 4 jaar
c42	Zomereik	d	225	7	140	weinig	6	opsnoeien	2018	controle om 4 jaar
c44	Zomereik	d	425	7	120	weinig	7	vrijstellen	2018	controle om 4 jaar
c45	Am. eik	d	230	7	180	matig	6	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c47	Am. eik	d	330	6	160	weinig	7	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c47	Zomereik	d	55	6	160	weinig	7	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c48	Zomereik	d - nieuw	215	10	-	-	-	aan te planten	2018	-
c5	Zomereik	d	350	6	150	niet	7	opsnoeien + opslag afz	2014	controle om 4 jaar
c50	Zomereik	d	345	5	180	weinig	6	opsnoeien + opslag afz	2018	controle om 4 jaar
c51	Zomereik	d	215	7	160	matig	7	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c53	Zomereik	d	325	7	160	weinig	7	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c54	Zomereik	d - nieuw	210	10	-	-	-	aan te planten	2018	-
c55	Zomereik	d	180	6	140	weinig	7	vrijstellen	2018	controle om 4 jaar
c56	Zomereik	d	170	5	140	matig	6	geen	2018	controle om 4 jaar
c56	Zomereik	d	245	6	140	weinig	7	vrijstellen	2018	-
c57	Zomereik	d - nieuw	230	10		-	-	aan te planten	2014	-
c58	Zomereik	d - nieuw	225	10	-	-	-	aan te planten	2014	-
c5a	Zomereik	d	120	6	160	matig	7	geen	-	-
c6	Zomereik	d	175	6	150	niet	6	opsnoeien + opslag afz	2014	controle om 4 jaar

Nr.	Soort	enkel/dubbel	lengte (m)	plantafstand	jem. omtrek (cm	onderbroken	breedte pad	beheer (tot 2032)	uit te voeren	frequentie
c60	Zomereik	d	315	7	180	weinig	8	opsnoeien + opslag afz	2020	controle om 4 jaar
c61	Zomereik	d - nieuw	225	10	-	-	-	aan te planten	2014	-
c62	Zomereik	d	110	6	120	weinig	4	vrijstellen	2020	controle om 4 jaar
c64	Zomereik	d	450	6	100	matig	3	vrijstellen	2020	controle om 4 jaar
c65	Zomereik	d	490	7	150	weinig	7	opsnoeien + vrijstellen	2018	controle om 4 jaar
c66	Zomereik	d	510	5	110	niet	6	vrijstellen	2018	-
c67	Zomereik	d	260	7	180	weinig	7	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c68	Am. eik	d	260	7	200	weinig	7	opslag afzetten	2018	controle om 4 jaar
c69	Es	d	265	7	140	weinig	5	opsnoeien + vrijstellen	2020	controle om 4 jaar
c6a	Zomereik	d	135	6	180	sterk	7	opslag afzetten	2014	controle om 4 jaar
c70	Zomereik	d	275	7	120	matig	5	opsnoeien + opslag afz	2020	controle om 4 jaar
c71	Zomereik	d	540	6	190	weinig	7	vrijstellen	2020	controle om 4 jaar
c72	Zomereik	d	490	6	120	weinig	3	vrijstellen	2020	controle om 4 jaar
c73	Am. eik	d	430	7	150/220	sterk	7	kap	2018	-
c74	Zomereik	d	260	7	150	weinig	8	opsnoeien + vrijstellen	2020	controle om 4 jaar
c75	Am. eik	e	165	10	180	sterk	-	kap	2018	-
c76	Zomereik	e	95	10	120	sterk	-	aan te planten	2020	-
c77	Am. eik	d	270	7	180	sterk	7	opslag afzetten	2018	-
c78	Am. eik	d	280	7	180	matig	7	opslag afzetten	2020	-
c79	Zomereik	d	160	7	100	sterk	3	geen	-	-
c9	Zomereik	d	270	6	100/160	weinig	6	opsnoeien + vrijstellen	2014	-
Schootse Hoek										
SH1	Beuk+Zomereik	d	430	9	200	matig	6	veiligheid	2016	controle om 4 jaar
Bootjesven										
c7	Zomereik	d	375	6	180	matig	7	geen	-	-
c7a	Zomereik	d	170	7	180	weinig	7	geen	-	-
c8	Beuk	d	310	7	40	weinig	8	kap	2014	-
c8a	Beuk	d	510	7	60	niet	8	kap	2014	-

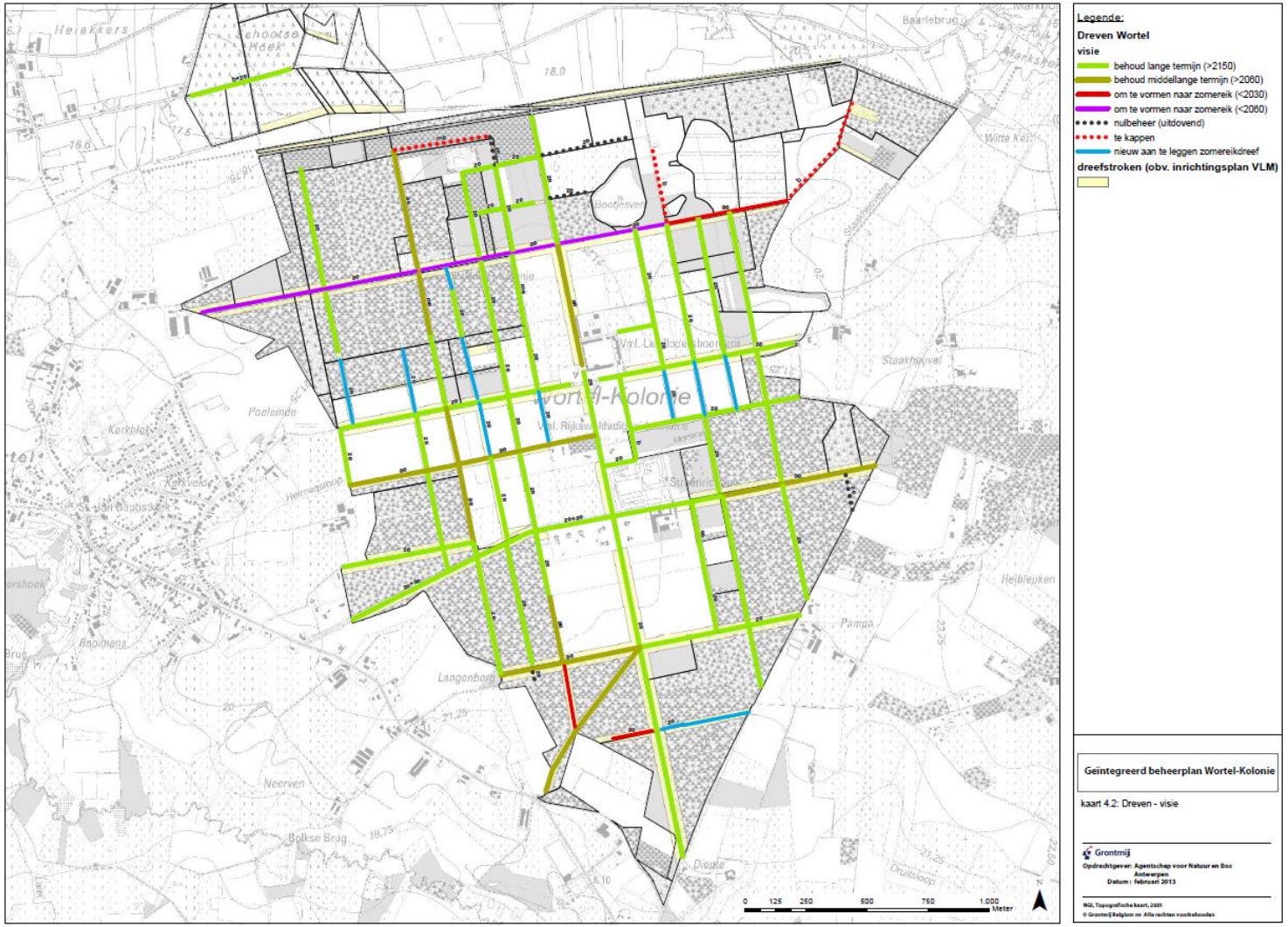

Figuur 0-10: Visie dreven uit het geïntegreerd beheerplan bos en natuur

1.A.5.11 Richtlijnen drevenbeheer

In het geïntegreerd beheerplan van ANB wordt concreet 1/3 als grens voor vervanging van dreven opgenomen. Deze norm is al jaren in gebruik.

In 2017 heeft het Agentschap Onroerend Erfgoed de handleiding 'beheer historische dreven en wegbeplantingen' opgemaakt. Hierin wordt een uitval van 40 % als normering gebruikt voor dreven zoals deze in de Kolonie voorkomen.

Ook in het Unesco-nominatiedossier wordt voor het onderhoud en behoud van de structuur van het landschap verwezen naar de verschillende beheerplannen. Hierbij wordt ook verwezen naar het drevenbeheerplan.

1.A.6 Bijkomende informatie

1.A.6.1 Afvalwater

Het afvalwater van de gebouwen binnen Wortel-Kolonie wordt momenteel nog ongezuiverd in de Staakheuvelse Loop geloosd. Hierdoor is de Loop ten oosten van de strafinrichting sterk vervuild, maar ook in oostelijke richting is die waterloop vervuild. Er is reeds een afkoppeling gerealiseerd voor de boerderij door middel van een pompput ter hoogte van De Klapekster en een persleiding naar de Grote Plaats in Wortel. De gevangenis heeft tijdelijk een eigen waterzuivering. Op korte termijn wordt ook hier een afkoppeling van het water voorzien.

Op de westrand van het bestand is er lozing van afvalwater van een private woning in de scheidingsgracht.

In kader van ruilverkaveling Zondereigen zal de afwatering van het volledig centraal landbouwgebied afzonderlijk worden afgevoerd naar de Staakheuvelse Loop. Hierdoor zal er normaliter geen vervuild water meer door het bos lopen en wordt het oppervlaktewater richting Vischven (gelegen ten noorden van Schootse Hoek) minder belast.

1.A.6.2 Archeologie

Binnen de perimeter van het plangebied liggen twee locaties van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI):

- CAI-locatie 100591: mogelijk prehistorisch akkercomplex (Celtic Fields),
- CAI-locatie 105158: mogelijke grafheuvel.

H2. HISTORISCHE NOTA

2.A Historische evolutie: sociale wetgeving, gebouwenpatrimonium, landschap, grondgebruik[4]

2.A.1 Periode voor 1822

Zie **Kaart 6 - Ferrariskaart (1777)**

Van de periode voor de oprichting van de landloperskolonie, zijn niet veel gegevens beschikbaar. Enkel de kaart van Fricx en de Ferrariskaart geven ons een idee van hoe de site eruitzag in die periode. Het gebied bestond uit gemeentelijke heidevelden die doorkruist werd met enkele zandwegen die de dorpen met elkaar verbond.

Op de Fricx-kaart van begin 1700 is het gebied ten oosten van het dorp Wortel weergegeven als een uitgestrekt heidegebied met verschillende grotere vennen.

Figuur 0-1 uitsnede uit kaart van Fricx (1700) (bron: geopunt.be)

Tot bij de start van de ontginning van het heidegebied in 1822 zal het landschap waarschijnlijk zoals weergegeven op de Ferrariskaart behouden zijn gebleven. Het gebied was nog altijd een uitgestrekt heidegebied in het westen begrensd door het dorp Wortel en het in het oosten door de ontginningen rond de hoeve 'Stackhoevel' en 'Heycant'. Het toponiem 'Botven' staat reeds vermeld op de locatie van het Bootjesven. Ten zuiden van dit ven waren nog enkele grotere vennen (o.a. Goorvennen) die momenteel allen zijn verdwenen. Verder zijn ook de zandwegen tussen de dorpen, een vierkant perceel bos en her en der kleine zones moerassig gebied zichtbaar. Van een landschap ontstaan door menselijke ontginning en de bossen was toen nog geen sprake.

[4] Bronnen: http://www.gevangenismuseum.be/, laatste raadpleging op 08/08/2014; www.erfgoedhoogstraten.be, laatst raadpleging op 24/07/2014; De Borgher M., 1999, zie Bosbeheerplan ANB, 2013; https://inventaris.onroerenderfgoed.be, laatste raadpleging op 08/08/2014

Figuur 0-2 Uitsnede uit de Ferrariskaart (Bron: ngi.be)

2.A.2 Periode van 1822 tot 1870

Zie **Kaart 7 - Vandermaelenkaart (1850-1854)**

De stichting van Wortel-Kolonie vond plaats in de Nederlandse tijd (1815-1830).

Tijdens het Franse Ancien Régime verplichtte de staat de tussenkomst voor hulpverlening bij armoede en voor het oprichten van bedelaarsgestichten. De uitvoering hiervan verliep zeer moeizaam. Later zocht het Koninkrijk der Nederlanden naar een oplossing voor dit probleem. Zij zagen meer heil in private weldadigheid. Zo werden de eerste landbouwkoloniën opgericht door de Maatschappij van Weldadigheid van Johannes van den Bosch. In het huidige Nederland werden de Kolonies Frederiksoord/Wilhelminaoord, Willemsoord, Veenhuizen en Ommerschans gesticht.

Na het succes van de landloperskolonie Frederiksoord in Drenthe kreeg Johannes Vanden Bosch de opdracht van Frederik I (de broer van Willem I) om een gelijksoortig project te starten in de Zuidelijke Nederlanden. Zo kwam hij terecht op de grote heidevlakten ten oosten van Wortel, waar hij zijn oog liet vallen op een gebied van 516 ha. In dit gebied lagen verschillende vennen, zoals de Gorvennen, het Donckven, het Botven (= Bootjesven), het Lanckven en het Hermans Moer (= Moeras). De Maatschappij van Weldadigheid van de Zuidelijke Nederlanden kocht in 1822, 213ha woeste grond van de Hertog van Salm-Salm (hertog van het hertogdom van Hoogstraten) en bankier Hennesy. De overige 303 ha was eigendom van de gemeente Wortel. Het gemeentebestuur ging pas akkoord met de verkoop, nadat het door een Koninklijk Besluit daartoe werd gedwongen.

De Kolonie van Wortel kreeg de naam “Zuid-Frederiksoord”. Doelstelling van het project was dat armere gezinnen in een landbouwbouwkolonie hun gezin in de levensbehoeften konden voorzien, maar ook dat zij in staat zouden zijn om jaarlijks een zekere vergoeding te betalen, zodat ze op den duur als zelfstandige boer verder konden werken, om zo uit de vicieuze cirkel van armoede te ontsnappen De Kolonie in Wortel betrof een ‘Vrije Kolonie’, dit in tegenstelling tot de ‘Onvrije’ Kolonie in Merksplas.

In het kader van dit project werd een groot deel van de woeste heidegrond ontgonnen. Dit bestond uit het plaggen van de begroeide bovengrond, heideplaggen verbranden en vervolgens de zure en weinig vruchtbare zandgrond bemesten.

Bij de ontginning van de heidegronden werden dreven aangelegd volgens een orthogonale structuur. Op het kruispunt van de hoofddreven werd een ruitvormig pleintje gemaakt voor "Les quatre bâtiments", nl. de woning van de directeur, een lagere school, een magazijn en een bedrijfsgebouw met onder meer een spinnerij. Verder waren er in 1822 al 24 boerderijtjes gebouwd voor de gezinnen van uit de stad. In de navolgende jaren werden steeds meer boerderijtjes gebouwd. In 1827 waren het er 125. De boerderijtjes waren eenvoudige stenen gebouwtjes (van ca. 7,5m op 15m), zonder verdieping, met een dak in stro. Naast een gemeenschappelijke huiskamer met open haard waren er nog drie slaapkamers, een kelder en een houten schuur. Deze rechthoekige gebouwen stonden aan weerszijden van de dreef, met de gevel naar de dreef gericht. Elk gezin kreeg huisvesting, wat vee en graan en moest dan de onvruchtbare heidegrond ontginnen.

In de periode van de ontwikkeling van dit project (ca. 1822-1850) veranderde het landschap van een woestenij naar een centraal gestructureerd landschap van dreven, grachten, gebouwen en landbouwgronden, in het noorden onontgonnen vennen, heidevelden en in het zuiden bossen doorsneden door dreven.

Zodra de gebouwen bewoonbaar waren schreef de Maatschappij een brief naar de Zuid-Nederlandse steden en gemeenten om voor bewoners te zorgen. Eind oktober 1822 namen de eerste noodlijdende families hun intrek in de hoevetjes. In 1822 verbleven er 151 kolonisten, in 1823 waren er al 406 en in 1829 zat men op een maximum van 636 bewoners. Het project mislukte echter omdat de gezinnen uit de stad het leven op het platteland niet aankonden. Bovendien waren de Zuidelijke Nederlanden het niet eens met de progressieve ideeën van de Hollanders en waren er financiële wantoestanden. De vrije landbouwkolonie werd daarom reeds in 1828 opgedoekt en de resterende bewoners werden ingeschakeld als landarbeiders.

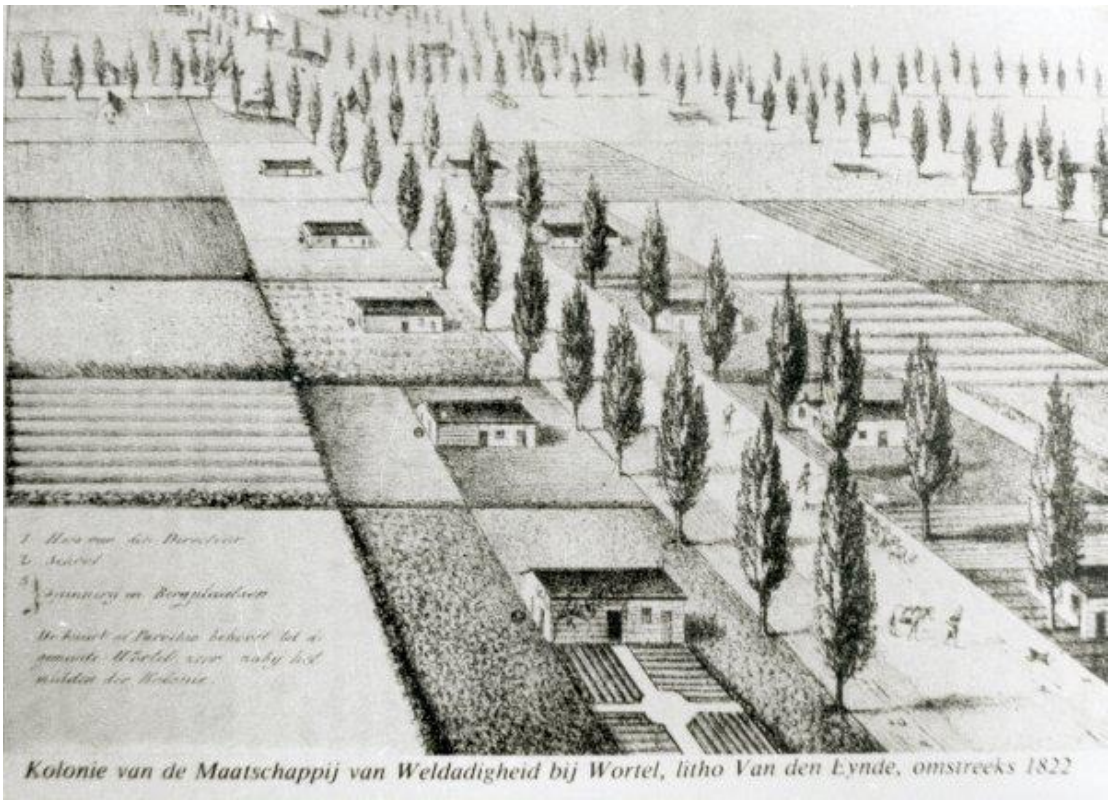

Figuur 0-3 Historisch beeld ontginning ten tijde van de Hollandse periode (bron: www.erfgoedbankhoogstraten.be)

In 1830 werd België onafhankelijk. In Wortel-Kolonie werd de oogst vernield en de bevolking van de Kolonie kwam in opstand, hierin aangemoedigd door de burgemeester van Wortel die de gedwongen verkoop nog steeds niet was vergeten. Vele bedelaars sloten zich aan bij het Hollands leger of bij de opstandelingen, nadat ze eerst de hoeven in brand hadden gestoken. Dat was de doodsteek van het “Hollands project”. De Maatschappij van Weldadigheid bleef nog wel bestaan, maar een en ander was praktisch niet meer werkbaar. Toen het contract in 1841 afliep, weigerde de Belgische staat om het domein aan te kopen. De Maatschappij werd ontbonden. De laatste kolonisten werden teruggebracht naar hun oorspronkelijke gemeenten, of ze werden ondergebracht in kloosters of bij landbouwers. De schuldeisers eisten een openbare verkoop. Prins Frederik der Nederlanden, de voornaamste schuldeiser, was hiermee niet akkoord en kocht in 1846 zelf de domeinen van Wortel- en Merksplas-Kolonie voor 400.000 frank (10.000 Euro).

In de onzekere tijd die daarop volgde, verdwenen alle hoevetjes van Wortel-Kolonie steen voor steen. Op het terrein is van deze gebouwtjes niets meer merkbaar.

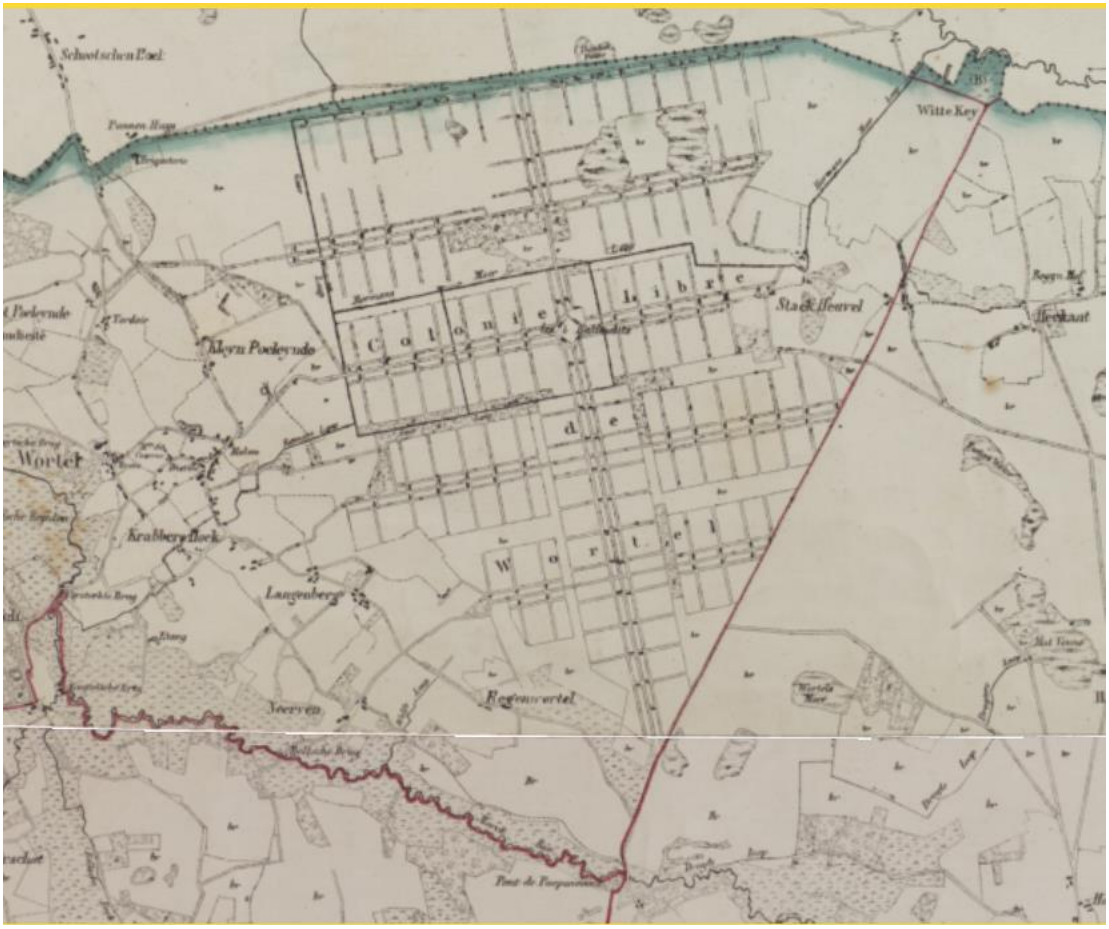

Figuur 0-4: Vandermaelenkaart (1846-1854) (bron: geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelen kaart is de eerste grote fase van ontginning van Wortel-Kolonie vastgelegd. Het landschap is sterk veranderd. De gedetailleerde Atlas der Buurtwegen geeft een duidelijk beeld van de structuur en de opbouw van de Kolonie. De Vandermaelen kaart geeft dan weer inzicht in het grondgebruik. Het heidelandschap maakte plaats voor een orthogonaal drevenpatroon waarlangs zich een diversiteit van vennen, grachten, heidevelden, landbouwgronden, bos en bewoning bevonden.

Op beide kaarten is nagenoeg het volledige gebied opgedeeld in rechthoekige perceelblokken en vormt het kruispunt van de '4 gebouwen' het centraal punt. De dreven leidend naar dit kruispunt en alle oost-west georiënteerde dreven zijn telkens driedubbel. Tussen de dreven in zien we de hoevetjes. De Goorloop en de Mermansloop zorgen voor de ontwatering. In het noorden van de Kolonie en tussen de landbouwpercelen in, is nog veel heide aanwezig. In de bloeiperiode van de Kolonie, rond 1828, zou slechts 180 ha in landbouwgebruik geweest zijn.

Hoogstwaarschijnlijk is de kaart ook als verkavelingsplan gebruikt. Ze geeft dus weer hoe het gebied er finaal zou moeten uitzien maar was daarom nog niet volledig gerealiseerd wanneer de kaart werd opgesteld. Waarschijnlijk waren rond 1846 heel wat perceelblokken op het terrein nog niet ontgonnen. Vanaf 1840 wordt er intensief bebost met als resultaat in 1842 ongeveer 180 ha sparrenbossen. Deze bossen zijn echter maar terug te vinden op de topografische kaarten vanaf 1871.

Wanneer de huidige kadastrale perceelskaart op de Atlas der Buurtwegen wordt gelegd, zien we dat de perceelsstructuur in grote delen van de Kolonie ongewijzigd is gebleven (zie Figuur 0-5). Enkel ter hoogte van de later gebouwde bewakerswoningen ten zuidwesten van de strafinstelling en tussen het kruispunt der vier gebouwen en de strafinstelling zijn wijzigingen te zien.

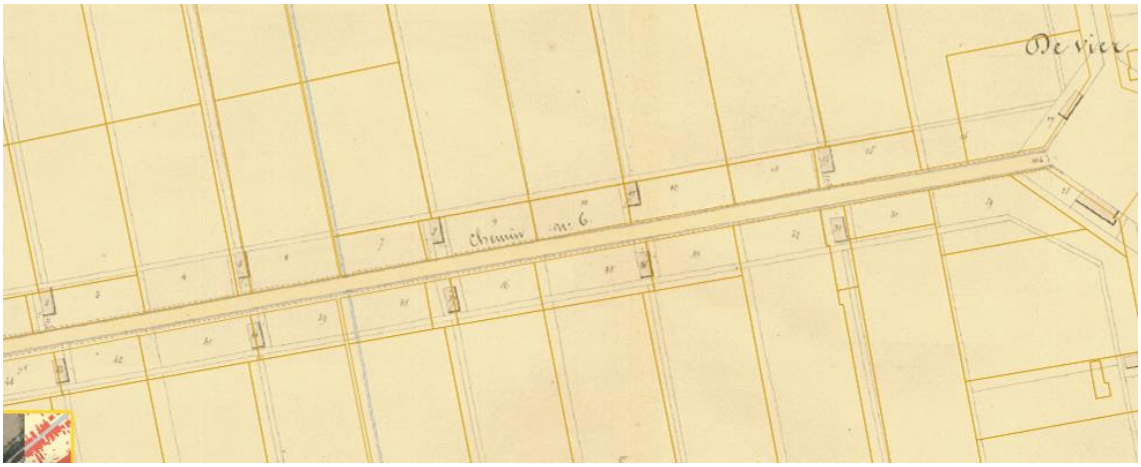

Figuur 0-5: Uittreksel Atlas der Buurtwegen met overlay van huidige kadastrale perceelsgrenzen (ter hoogte van kruispunt der vier gebouwen) (bron: geopunt.be)

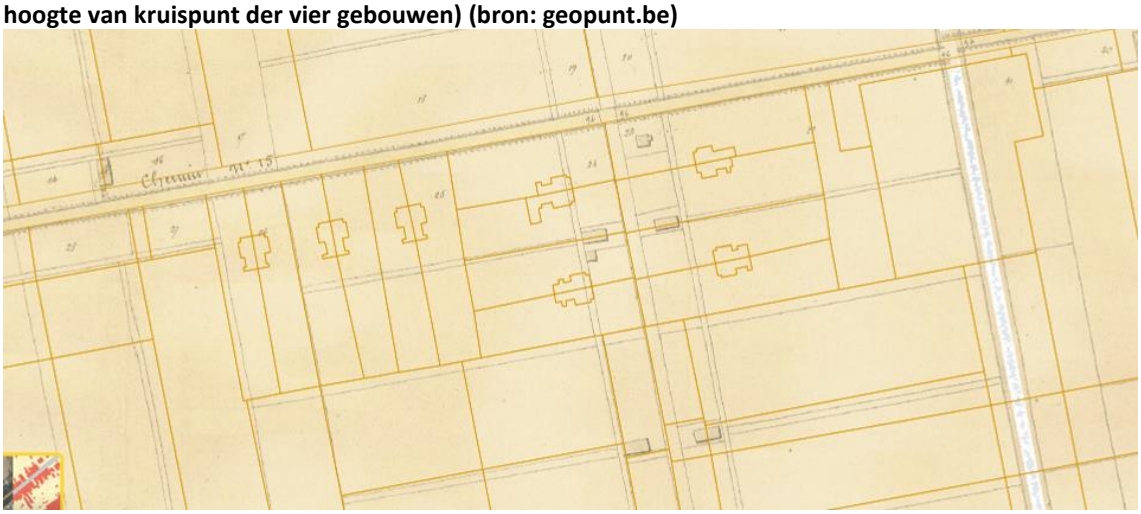

Figuur 0-6: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen met overlay van huidige kadastrale perceelsgrenzen (ten zuidwesten van de strafinstelling) (bron: geopunt.be)

2.A.3 Periode van 1870 tot 1918

Zie **Kaart 8 - Topografische kaart MCI (1871)**, **Kaart 9 - Topografische kaart MCI (1885)** en **Kaart 10 - Steendruk (1904)**

Zowel de site van Merksplas-Kolonie als deze van Wortel-Kolonie waren verlaten tot 1870. De nieuwe wetgeving op de beteugeling van de bedelarij en landloperij, gestemd in 1866, bood een uitweg voor de vroegere Kolonies. De Belgische Staat ging op zoek naar een plaats om landlopers op te vangen. In 1870 werden de Kolonies aangekocht door de Belgische staat. Samen met de strafinstelling van Hoogstraten werden ze voortaan vermeld als “Weldadigheiskoloniën”. De coördinatie van deze "Weldadigheidskolonieën" werd toevertrouwd aan de directeur van de gevangenis in Hoogstraten.

Vanaf 1871 werd gestart met de nodige verbouwingswerken en aanpassingswerken. Een topografische kaart van 1885 (Militair Cartografisch Instituut) toont nog slechts enkele van de 125 hoevetjes aan bewerkte blokken landbouwgrond. Het wegenstelsel is sterk gereduceerd tot een kruis van de noordzuid- en oostwestassen waarop “Les Quatre Bâtiments” centraal liggen. De zuidoostkant van het terrein is grotendeels bebost met naaldhout, de overige oppervlakte wordt nog ingenomen door heide. Op deze kaart is nog geen spoor te bemerken van nieuwe bouwactiviteiten die pas in de periode 1880-1898 werden ondernomen. In 1881 werden de nieuwe gevangenisgebouwen voor de landlopers opgetrokken. Later volgden de boerderij, de kazerne en de cipierswoningen. De kaart toont de Moermansloop en de Goorloop. Verder zien we verschillende grachten die op deze lopen aantakken. In het zuidwesten van de Kolonie verschijnen verschillende grachten in bosgebied.

De Nederlandse topografische kaart uit 1899 komt grotendeels overeen met de Belgische kaart uit 1885. Op de kaart is duidelijk weergegeven dat nagenoeg het volledige gebied ten noorden van de Torendeef uit heidegrond bestond en de zone tussen Poeleinde en Staakheuvel een open corridor tussen bosgebied betrof.

Figuur 0-7 Nederlandse topografische kaart (1899) (bron: bosbeheerplan, ANB, 2013)

De wet van 1866 werd in 1891 verfijnd door de wet Lejeune. De gewone bedelaars, die bedelen omdat ze structureel arm zijn (door ouderdom, werkloosheid, gebrek of ziekte) kwamen terecht in Wortel, en de beroepsbedelaars die arm zijn uit luiheid, losbandigheid of dronkenschap werden opgesloten in Merksplas. De valide landlopers werden tewerkgesteld op de boerderij, in de steenfabriek, de smidse, de schrijnwerkerij, de klompenmakerij, de weverij, de kleermakerij of moesten helpen in de keuken.

Vanaf 1902 werden ook de "beroepsbedelaars" ondergebracht in Wortel-Kolonie. Tot aan de Eerste Wereldoorlog was de populatie van vagebonden in de beide Weldadigheidskolonies zeer hoog. Na de

Grote Oorlog daalde dit aantal aanzienlijk, enerzijds omwille van de wederopbouw en anderzijds omwille van de sociale wetgeving. Op 7 mei 1929 werden de landloperskolonies afgeschaft en bleven de gebouwen onbezet.

Een topografische kaart van 1898 (MCI), tekent naast de centrale gebouwen, ook de hoeve in vierkantsvorm en de personeelswoningen op. De vier hoofdgebouwen of “Les Quatre Bâtiments” uit de eerste ontginningsperiode zijn vervangen door nieuwe constructies zoals de voormalige kazerne (zie Figuur 0-23). De begraafplaats is reeds ingericht op haar huidige plaats. Opvallend is ook de aangegroeide bebossing in het noorden van de Kolonie en het herstel van het rastervormig wegenpatroon, waarvan verscheidene wegen opnieuw zijn aangelegd als dreef. De oppervlakte landbouwgrond en heide zijn zeer beperkt. In het zuidoosten van de Kolonie zijn wel enkele grote percelen ontbost en aangelegd als akker. De buurtspoorweg op het baanvak Hoogstraten-Merksplas, geopend op 1/10/1901, hield tevens halt te Wortel-Kolonie. Op deze kaart van 1898 wordt het tracé reeds weergegeven. In het noorden van de Kolonie zien we twee grote en verschillende kleinere vennen.

Figuur 0-8: Topografische kaart 1898 (bron: MCI)

Een steendruk uit 1904 geeft een knap beeld van het gebouwenpatrimonium van de Kolonie. Op deze tekening zijn volgende gebouwen duidelijk onderscheidbaar:

- de centrale gebouwen
- ten zuiden van de centrale gebouwen houtskoolmagazijnen, mesthangar en bewakerswoningen
- ten noorden en noordoosten van de centrale gebouwen aalmoezenierswoning, directeurswoning, kazerne, grote hoeve, hovenierswoning
- rondom het kruispunt der vier gebouwen
- ten noordwesten het pesthuis, het gastenverblijf, de kleine hoeve, de school, de onderwijzerswoning, opzichterswoning

Volgende functies waren gehuisvest in de centrale gebouwen: administratie, vergaderzaal, portier, wacht, brandweerkranen, bibliotheek, kantine, kappers, refter, keuken, cellen, diverse ateliers, leeszaal, ziekenzaal, kapel, slaapzaal, invalidenkwartier.

Voor een beschrijving en recent fotomateriaal van deze gebouwen verwijzen we 3 Inventarisatie van de erfgoedelementen.

Ook de dreven, perceelsbegrenzende hagen en enkele bomenrijen zijn duidelijk merkbaar. De bomen zijn hoofdzakelijk loofbomen. In enkele dreven en rondom het pesthuis zien we naaldbomen. Ook op de binnenplaats van de centrale gebouwen staan bomen. Verder zien we er enkele prieeltjes. Op de binnenplaats van de hoeve is geen beplanting ingetekend. Wel een groot waterbassin.

Rondom enkele woningen (aalmoezenierswoning, directeurswoning) en het pesthuis zien we een aangelegde tuin (padenstructuur).

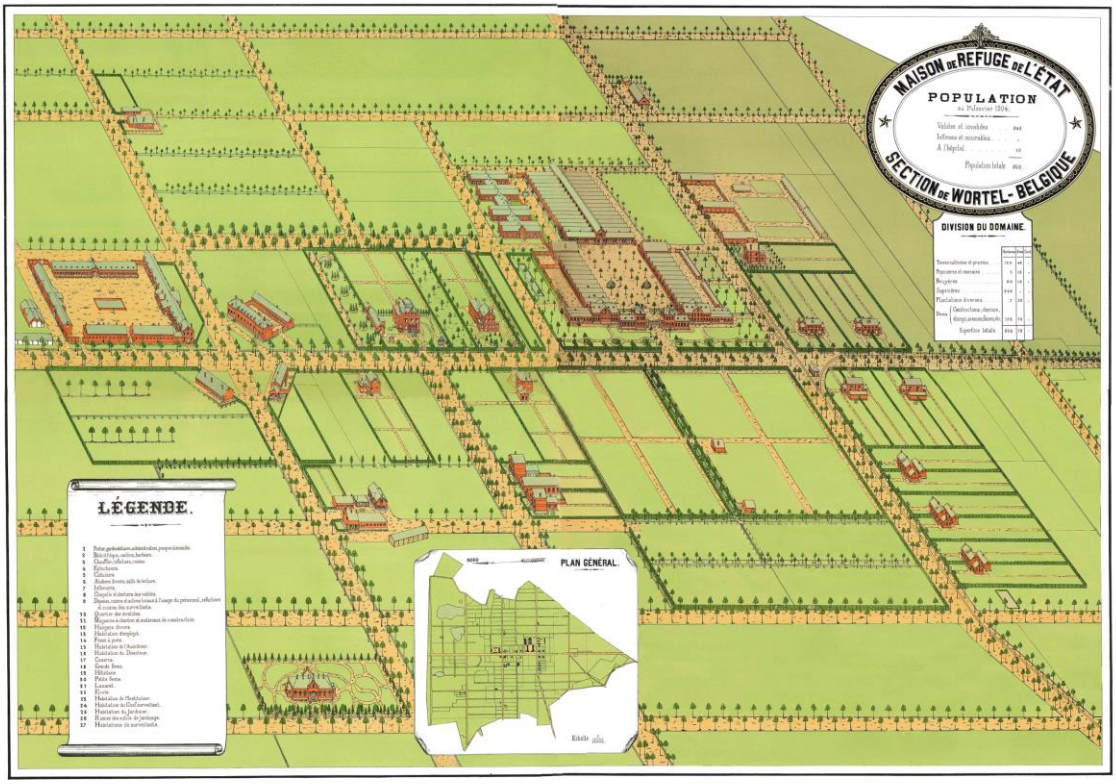

Figuur 0-9 Steendruk uit 1904 (bron: Kempens Landschap), zie ook digitale bijlage

Verder vermeldt de steendruk ook het aantal inwoners op 1 januari 1904. In totaal verbleven 958 personen in de Kolonie, waarvan 10 personen in het hospitaal.

Ook het landgebruik binnen de Kolonie anno 1904 kennen we uit deze steendruk. Het wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 2-1: Landgebruik anno 1904

Grondgebruik	Oppervlakte
Akkers en weilanden	123ha 49a
Boomkwekerij en wilgenakker	3ha 18a
Heide	90ha 16a
Sparrenbos aanplant	246ha
Diverse aanplant	7ha 20a
Diversen (gebouwen, vennen, wegen, lanen, grachten, etc)	133ha 76a
Totaal	**603ha 79a**

Naast het kaartmateriaal geven verschillende postkaarten meer informatie over deze periode. De verschillende postkaarten worden hieronder besproken. Niet van alle postkaarten is de juiste datum waarop ze gemaakt zijn gekend, vermoedelijk dateren ze wel uit deze periode. Postkaarten die dreven of andere landschappelijke elementen tonen komen eerst aan bod, postkaarten die gebouwen tonen worden daarna besproken.

Op onderstaande historische foto ’s zijn de twee voornaamste dreven van Wortel-Kolonie te zien (centrale noord-zuidas en de Molendreef). De Molendreef had toen nog een bomenrij langs weerszijden van de weg. In een van beide dubbele bomenrijen van de centrale noord-zuidas liep toen nog een trambaan. De halte bevond zich ongeveer t.h.v. de strafinstelling. De trambedding is gescheiden van aanpalende woningen door een haag. Centraal op de postkaart zien we een wachthuisje en een lantaarnpaal. De verharding in de Molenstraat bestaat uit kasseien. De bomen lijken in de verharding te staan. Naast de bomenrij staan lage witte paaltjes. Deze paaltjes zijn ook duidelijk te zien op Figuur 0-12. De dreefbomen lijken nog jonger te zijn dan op de twee voorgaande foto’s, vermoedelijk is dit beeld dus ouder. Op de achtergrond zijn cipierswoningen en een wachthuisje te zien.

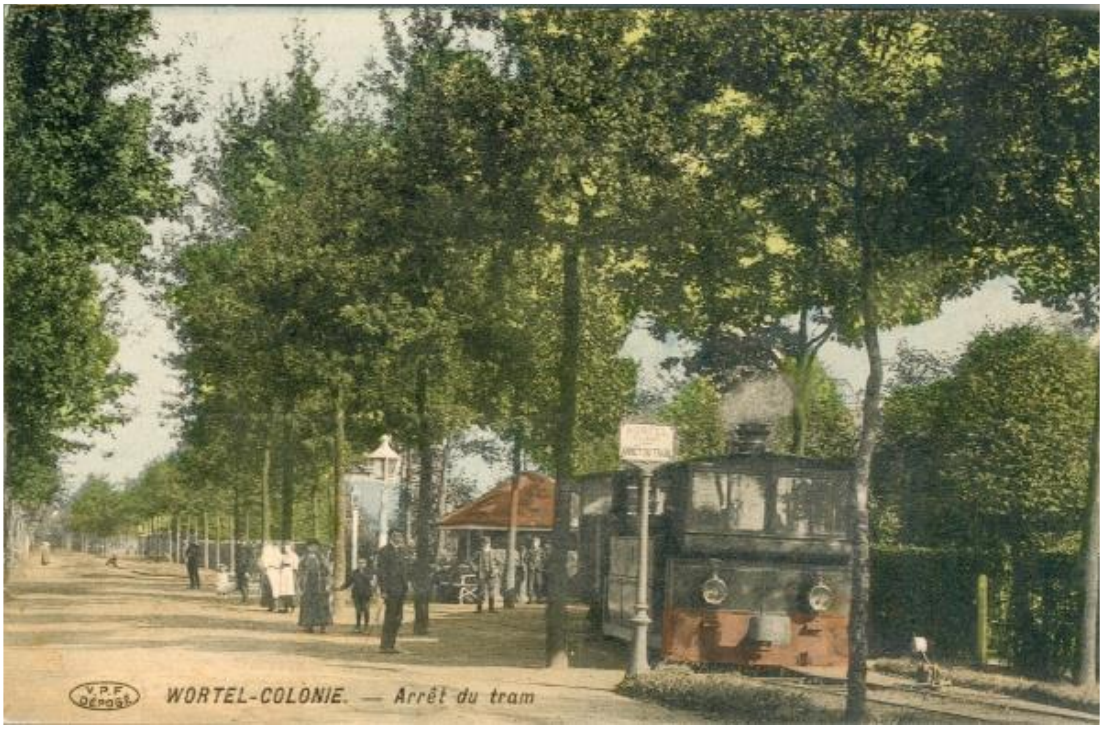

Figuur 0-10 Twee keer dubbele bomenrij centrale dreef (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-11: Twee keer enkele bomenrij Molenstraat (bron: erfgoeddatabank Hoogstraten)

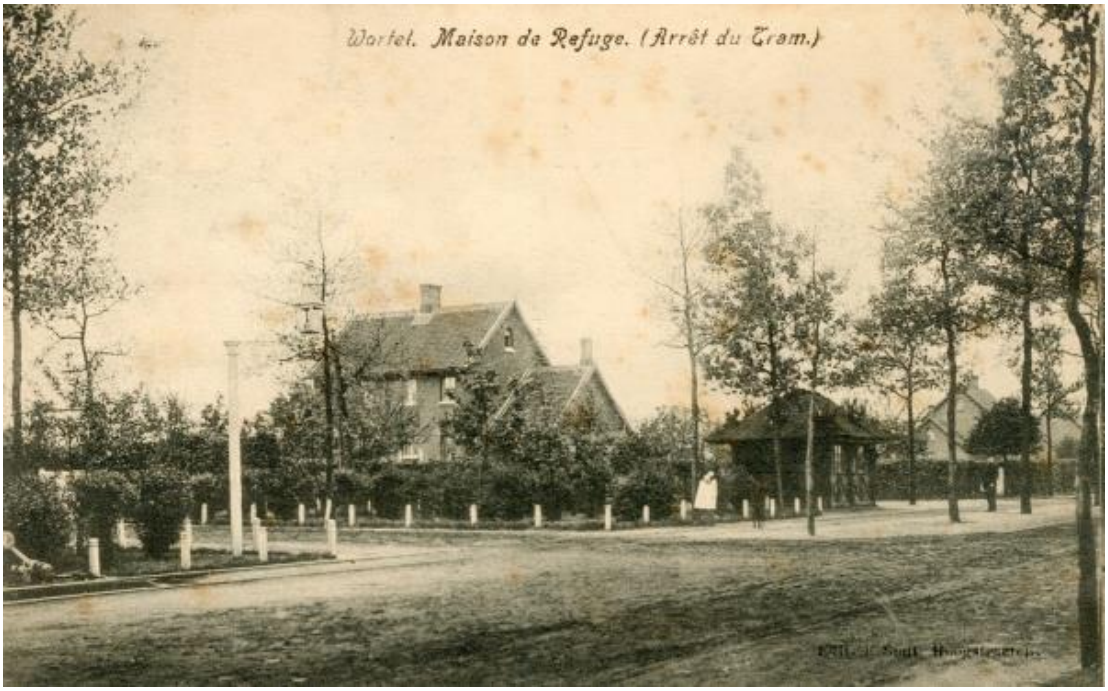

Figuur 0-12: Tramhalte t.h.v. cipierswoning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-13 en Figuur 0-14 tonen het Bootjesven aan het begin van de 20ste eeuw. In die periode was het Bootjesven een recreatievijver. Er werd met bootjes op gevaren en er werd in gezwommen. Op Figuur 0-13 zien we in de achtergrond het begroeide eilandje en de sterk beboste oever. Figuur 0-14 toont het boothuisje aan de zuidelijke oever. Het boothuisje lijkt heel wat kleiner dan de schuilhut die er nu staat. De oever van het ven was deels beschoeid. In de omgeving van het boothuisje zien we veel beplanting, onder meer een aantal kleine coniferen. Rechts in beeld zien we een jonge bomenrij.

Figuur 0-13 Bootjesven vanaf het zuiden (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-14: Zicht op het Bootjesven en Boothuisje (datum niet bekend) – (bron: Erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-15 toont de poort naar de strafinstelling. De gebouwen ten noorden van de poort zijn duidelijk te zien. De gevels zijn gekalkt noch beschilderd. Ook de twee wachttorentjes zijn zichtbaar.

Figuur 0-15: Poort strafinstelling (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-16 dateert van dezelfde periode als Figuur 0-15 maar geeft een beter zicht op de voorgevel van de huidige strafinstelling. De gevels zijn bekalkt noch beschilderd maar hebben verder hun uitzicht weten te bewaren tot op vandaag. Voor de gebouwen zien we aangelegde groenperken gescheiden door paden. Voor de ingang zien we twee bomen.

Figuur 0-16: Voorgevel centrale gebouwen (bron: Jan Mostmans)

Figuur 0-17 toont het binnenplein van de centrale gebouwen (huidige strafinstelling). Op een bepaald moment werden op de binnenplaats symmetrische bomenrijen aangeplant. Door het gebruik als strafinstelling doorstonden niet alle bomen de tand des tijds.

Figuur 0-17: Historische foto binnenplaats centrale gebouwen (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

De aalmoezenierswoning stond in de centrale dreef, net ten noorden van de strafinstelling. De woning werd afgebroken na de afschaffing van de wet op de landloperij in 1993 . Figuur 0-18 toont dat de tuin van de woning was afgesloten met een wit hek met poort. In de tuin zien we een pad dat leidt naar het huis en centraal een aangelegd perk. De woning bestond uit twee bouwlagen en een overkragend zadeldak. Opvallend is het karakteristieke houtsnijwerk aan de dakrand. In de gevel zien we verschillende raamopeningen, het topvenster is rondbogig. De baksteen is zichtbaar, de gevel is niet geschilderd.

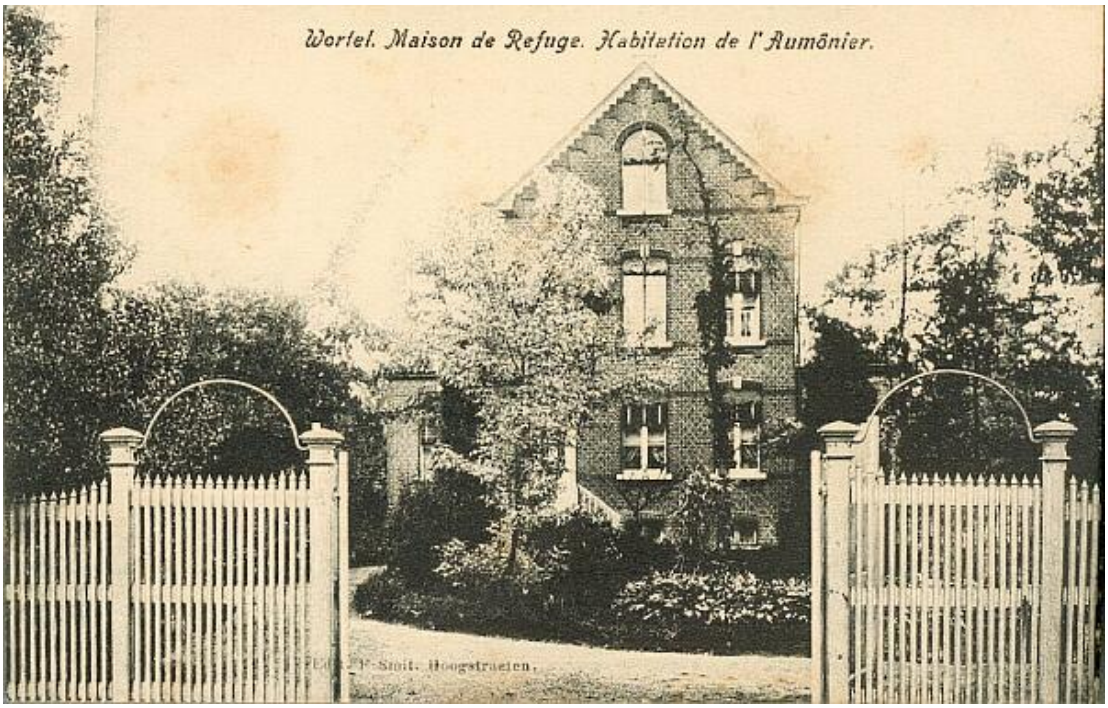

Figuur 0-18: Aalmoezenierswoning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-19 toont de directeurswoning die zich in de centrale dreef tussen Casino en aalmoezenierswoning bevond. Ook vooraan deze woning zien we het karakteristieke hekwerk. De directeurswoning was de meest riante woning in de Kolonie. Naast de twee bouwlagen en de verdieping onder het zadeldak is ook een kelderverdieping aanwezig. Vermoedelijk waren hier de vertrekken van het personeel. Centraal zien we een uitbouw toegankelijk via een trap. Op deze uitbouw is een terras aanwezig dat toegankelijk was vanaf de eerste verdieping. Ook hier zien we dat de raamopening op de bovenste verdieping rondbogig is. Deze woning heeft twee dakkapellen. De gevel is niet geschilderd.

Figuur 0-19: Directeurswoning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-20 toont de tuin bij een woning in Wortel-Kolonie. We zien wandelpaden, waterpartijen en brugjes.

Figuur 0-20: Tuin bij woning (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Verschillende foto's (Figuur 0-21 en Figuur 0-22) tonen ons het uitzicht van het binnenplein van de hoeve. De beelden tonen grasperken gescheiden door paden. Op deze grasperken grazen runderen. De grasperken zijn afgeboord door witte paaltjes. Op het binnenplein stond ook (minstens) één lantaarnpaal. De postkaarten tonen ook de noordelijke en zuidelijke binnengevels van de hoeve: één bouwlaag onder zadeldak, houten poorten, gevels noch gekalkt noch geschilderd.

Figuur 0-21: Foto binnenplaats boerderij (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

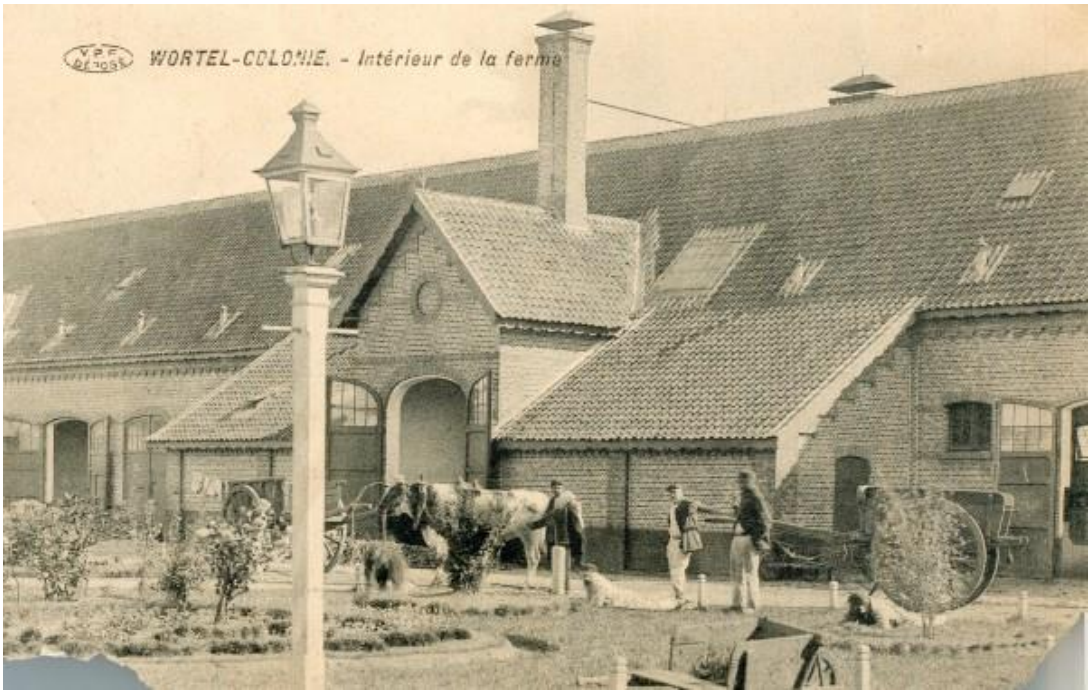

Figuur 0-22: Foto binnenplaats boerderij (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Figuur 0-23 en Figuur 0-24 tonen de kazerne (het huidige Casino) vanaf de centrale dreef. De eerste postkaart dateert van voor 1911. We zien vooraan enkele nog jonge dreefbomen verder enkele lage struiken en een witgeschilderd poortje voor het gebouw. Beide postkaarten dateren van de tijd waarin de achterbouw nog aanwezig was. We zien ook verschillende dakuitbouwen.

Figuur 0-23: Kazerne voor 1911 (bron: erfgoedbankhoogstraten.be)

Figuur 0-24: "Casino" toen nog kazerne (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

2.A.4 Periode van 1928 tot 1935

Zie **Kaart 11 - Topografische kaart MCI (1928)** en **Kaart 12 - Topografische kaart MCI (1933)**

Na de Eerste Wereldoorlog bleven de gebouwen te Wortel gedurende een periode onbezet. Uit deze periode geeft de militaire kaart van 1928 een goed beeld van de site.

Op deze topografische kaart is er centraal en in het zuiden van het gebied aanzienlijk wat bos verdwenen ten voordele van grasland en akkerland terwijl het noordelijk deel verder is bebost, ook in de omgeving van het Bootjesven. Een tweede ven ten oosten van het Boostjesven is verdwenen, op die plaats zien we nu grasland en bos.

De bebouwingsactiviteiten uit de periode 1880-1898 waaronder de strafinstelling, de boerderij en de cipierswoningen zijn duidelijk te herkennen op deze kaart. Enkele gebouwen zijn verdwenen ten opzichte van de steendruk uit 1904 namelijk de aalmoezenierswoning, de hovenierswoning en de opzichterswoning.

De Staakheuvelse loop en de Heymaes loop zijn aangeduid. De grachtstructuur van de Kolonie is duidelijk sterk uitgebreid. Vanaf de Staakheuvelse loop takken verschillende grachten aan van noord naar zuid. Ook in de zuidelijke bosgebieden en centraal in de landbouwzone lopen verschillende grachten. De gracht in het noorden van de Kolonie kent een verbinding met de Mark (Nederland).

De vijver ten westen van de cipierswoningen, die ook al zichtbaar was op de steendruk, is eveneens te zien op deze kaart.

De topografische kaart uit 1933 geeft hetzelfde beeld als de kaart uit 1928.

2.A.5 Periode van 1935 tot 1993

Zie **Kaart 13 - Topografische kaart MGI (1972)**

In 1935 gingen de deuren terug open voor geesteszieke landlopers en patiënten afkomstig uit andere overbevolkte psychiatrische ziekenhuizen. Tijdens de bevrijding na de Tweede Wereldoorlog werden de geesteszieken overgebracht naar andere instellingen en kregen de gebouwen het zwaar te verduren. Onder meer het Lazareth (pesthuis) en het woonhuis van de hoeve werden vernield. Vanaf 1945 verbleven er in Wortel opnieuw landlopers afkomstig uit Merksplas. Wortel bleef tot 1955 een bijhuis van Merksplas, maar werd toen een onafhankelijke instelling met een eigen directie.

Voor deze periode kunnen we de topografische kaart uit 1972 raadplegen om de evolutie van landgebruik, gebouwen en paden- en grachtenstructuur verder op te volgen. De wijzigingen zijn:

- In het noorden van de Kolonie zien we opnieuw enkele kleinere vennen op de kaart verschijnen. Enkele van deze vennen zagen we ook al op de kaart van 1885. Mogelijks waren ze dus ook in de tussenperiode aanwezig hoewel ze niet op de kaarten uit 1928 en 1933 getekend zijn.
- Rondom de begraafplaats zijn enkele kleinere percelen bebost.
- Ten zuiden van het Bootjesven zijn twee grote blokken bos verdwenen ten voordele van grasland.
- Centraal zien we dat enkele akkers omgevormd zijn naar grasland en omgekeerd.
- Ten noorden van de boerderij verschijnen schuren op de kaart. Op het binnenplein van de hoeve zelf is een padenstructuur ingetekend.
- Ten noorden van de centrale gebouwen staat nog steeds de directeurswoning. Op de plaats waar eerder de aalmoezenierswoning stond, staat opnieuw een gebouw ingetekend. Dit kan een nieuw gebouw zijn of de aalmoezenierswoning die foutief niet meer ingetekend werd op de kaart van 1928. Nabij het centrale gebouwencomplex staat een ‘zwemdok’ ingetekend.
- De hotellerie aan het kruispunt der vier gebouwen is afgebroken. Ook de Kleine Hoeve en het pesthuis zijn verdwenen.
- In het zuiden van de Kolonie zijn enkele percelen bos omgevormd naar akkers of grasland en omgekeerd.

- De spoorlijn wordt niet meer weergegeven op de kaart. Bomenrijen en dreven zijn dan weer wel heel duidelijk weergegeven.
- De kaart geeft een gewijzigde grachtenstructuur weer: enkele grachten zijn verdwenen, enkele andere zijn nieuw.

Figuur 0-25: Luchtfoto's genomen op 4/10/1952 (bovenaan overzicht, onderaan zoom centrum Kolonie) (bron: cartesius.be)

De luchtfoto leert ons volgende zaken met betrekking tot het bouwkundig erfgoed van de Kolonie in 1952:

- De directeurswoning en de aalmoezenierswoningen waren nog niet afgebroken.

- Ook de noordelijke vleugel van de Kazerne (Casino) staat er nog. Ook het gebouw op de zuidwestelijke hoek van het kruispunt der vier gebouwen staat er nog.
- De oostelijke vleugel van de hoeve stond er niet meer.
- De centrale gebouwen (strafinstelling) hebben nog geen grote wijzigingen in structuur ondergaan.

2.A.6 Periode van 1993 tot heden

Zie **Kaart 14 - Topografische kaart NGI (1993)**

Toen België op 1 maart 1993 onder Europese druk de wet op de landloperij afschafte, verloren de 260 landlopers van Wortel-Kolonie de geborgenheid van de georganiseerde vrijheid. In april 1996 verbleven er nog steeds 27 landlopers in Wortel. Zij kozen ervoor om in Wortel te blijven, ook al moesten ze zich dan onderwerpen aan een strenger gevangenisregime. Vanaf mei 1996 werd de instelling van Wortel immers gedeeltelijk omgebouwd tot een inrichting van lichtgestrafte gedetineerden.

Door de afschaffing van de Kolonies in 1993 verloren diverse gebouwen hun functies. De meeste woningen worden op dat moment nog bewoond door personeel van de strafinstelling. In de laatste decennia gebeurden verschillende verbouwingen, en aanpassingen. Verschillende gebouwen werden gesloopt: de school, enkele personeelswoningen waaronder de woning van de aalmoezenier en een riante directeurswoning, gelegen aan de noordzuid-hoofdas tussen het centrale hoofdgebouwen het zogenaamde "casino". Afgebrande delen zoals de kapel en bepaalde oude vleugels van het centrale complex werden vervangen door nieuwbouw zoals het nieuw gevangenispaviljoen dat de plaats inneemt van de voormalige slaapzalen. De bewakerswoningen en het interieur van het hoofdgebouw werden gerenoveerd. Bij de meeste gebouwen werd het oorspronkelijk metselwerk van handgevormde baksteen met gesneden voegwerk beschilderd of gekalkt. De oorspronkelijke kleurencombinatie van rode en gesinterde baksteen en arduin is behouden in (bepaalde) gevels als deze van de hoeve en van bepaalde werkplaatsen.

In 2000 werd een bouwkundig onderzoek uitgevoerd bij de cipierswoningen in eigendom van de stad Hoogstraten. Het onderzoek bevat een beschrijving van het interieur en exterieur (inclusief tuinomgeving) van de woningen. Van elke woning werd een fotoreportage opgemaakt. Dit onderzoek is een momentopname van de toestand van de woningen en wordt integraal als bijlage toegevoegd aan dit beheersplan.

Figuur 0-26 toont de kapel in 1999. Links en rechts van de kapel zien we recente aanbouw. Na een brand in 1977 bleef enkel het kapelkoor bewaard.

Figuur 0-26: Kapel in 1999 (bron: erfgoedbankhoogstraten.be)

Een zicht op de binnenplaats van de strafinstelling vanaf het oosten wordt weergegeven in Figuur 0-27. De bomenrijen zijn duidelijk nog aanwezig, daar waar ze in Merksplas-Kolonie gedeeltelijk verdwenen zijn.

Figuur 0-27 Binnenplaats strafinstelling (bron: Vlaamse Gemeenschap, 2001)

Figuur 0-28 toont de voorgevel van de centrale gebouwen voor ze omgevormd werden tot strafinstelling. Vermoedelijk dateert de foto dus van begin jaren 1990. Er is nog geen hek rond het gebouwencomplex geplaatst. Er zijn nog struiken te zien op de grasperken.

Figuur 0-28 Historische foto strafinstelling datum niet gekend (bron: erfgoedbank Hoogstraten)

Aan de binnenzijde van de gebouwen van de hoeve en aan het binnenplein werden werken uitgevoerd met het oog op de herbestemming van de gebouwen.

Figuur 0-29: Binnenplein hoeve

Op de noordwestelijke hoek van het kruispunt der vier gebouwen werd een nieuwbouw opgetrokken naar het model van het oorspronkelijke gebouw. Aan de achterzijde werd recent (2014-2015) een nieuwbouw opgetrokken. Ter hoogte van het Bootjesven werd een onthaalpunt ingericht.

In bosgebied werd een bivakzone ingericht. Hiertoe werd een waterpomp geïnstalleerd.

Figuur 0-30: Onthaalpunt ter hoogte van Bootjesven

In het kader van de ruilverkaveling Zondereigen werden heel wat werken die bijdragen aan de realisatie van het inrichtingsplan uitgevoerd in het jaar 2013:

- Herstel van het Langven (inclusief omlegging van de Staakheuvelse Loop rond het ven)
- Verbreding van de bestaande dreven door afbakening van verbrede dreefstroken (dmv ondiepe slootjes)
- Herstel van de omgeving van het Bootjesven (afgraven voedselrijke bouwvoor, herstel van een verdwenen vennetje, graven van enkele poelen)
- Realiseren van een hydrologische scheiding tussen het centrale landbouwgebied en de perifere natuur- en bosgebieden door het verlengen van de Staakheuvelse Loop doorheen het centrale landbouwgebied.
- (her)aanplant van twee dreven (W1/W2 en W5/W6 op Figuur 0-31)
- Beplanten van twee percelen met bosgoed conform het inrichtingsplan (Bc1 en Bc2 op Figuur 0-31)

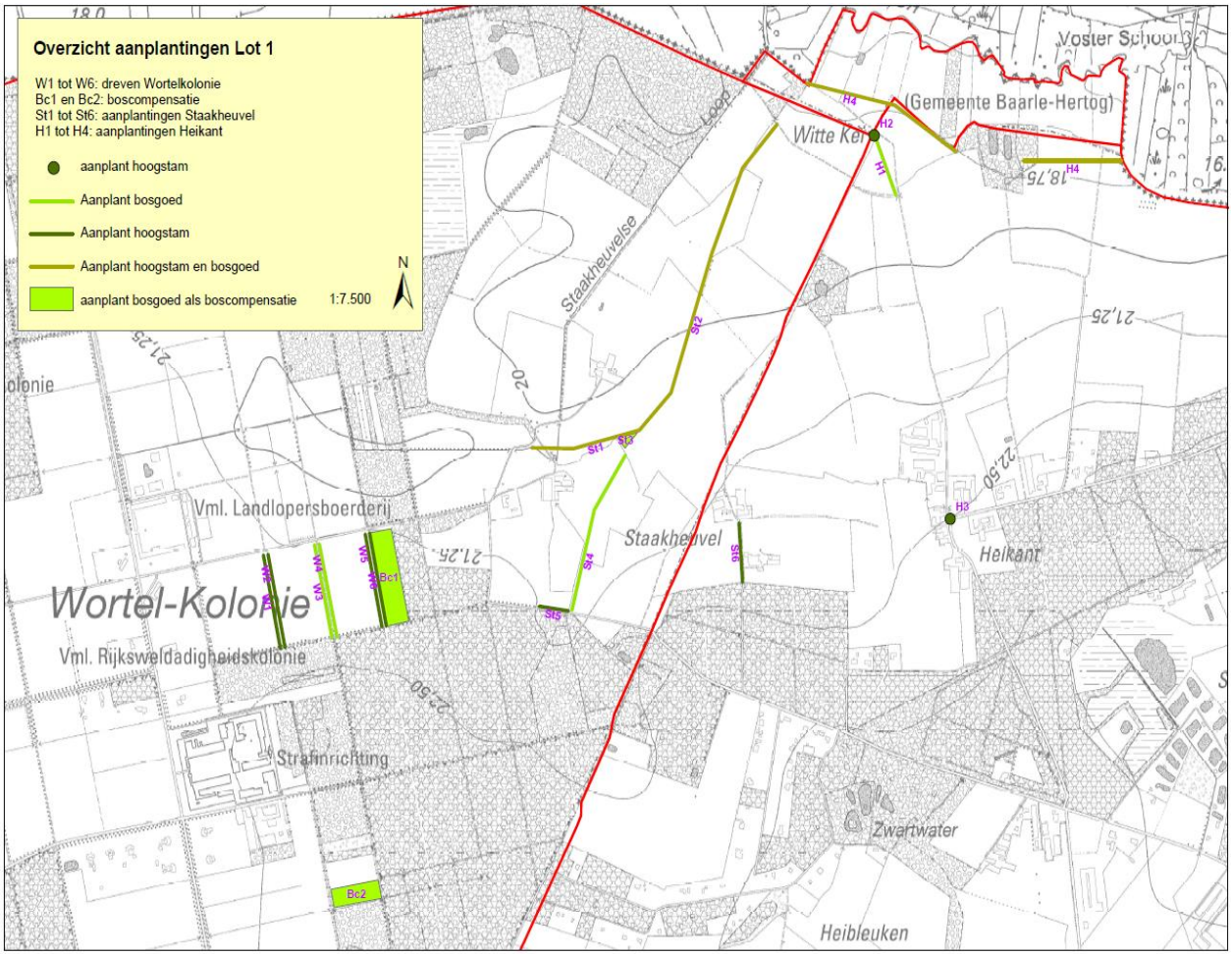

Figuur 0-31: Locatie aanplant dreven en percelen in het kader van de ruilverkaveling

2.A.7 Evolutie van de Kolonie

Zie **Kaart 15 - Evolutie grondgebruik - Bos**, **Kaart 16 - Evolutie grondgebruik - Akkerland,**
Kaart 17 - Evolutie grondgebruik - Grasland, **Kaart 18 - Evolutie grondgebruik - Heide**,
Kaart 19 - Evolutie grondgebruik - Water en waterlopen, **Kaart 20 - Evolutie grondgebruik - Varia**,
Kaart 21 - Evolutie grondgebruik - Overzicht, **Kaart 22 - Evolutie gebouwen**,
Kaart 23 - Evolutie wegen en **Kaart 24 - Evolutie bomenrijen**

De evolutie van de Kolonie is geschetst op basis van de historische kaarten. Op zes momenten in de geschiedenis wordt een doorsnede van de Kolonie gemaakt:

- 1850 (op basis van de Vandermaelen kaart)
- 1871 (op basis van de topografische kaart van het MCI)
- 1885 (op basis van de topografische kaart van het MCI)
- 1928 (op basis van de topografische kaart van het MCI)
- 1972 (op basis van de topografische kaart van het MGI)
- 2015 (op basis van de luchtfoto van 2014 en terreinbezoeken)

Op elk moment worden volgende elementen bekeken:

- aanwezigheid van bomenrijen en dreven
- grondgebruik (bos, akker, grasland, heide, water en ven, varia)
- aanwezigheid van gebouwen
- wegen en waterlopen

Onder varia vallen de begraafplaats, enkele percelen die momenteel als boomkwekerij in gebruik zijn en tuinen en erven rondom gebouwen.

Bij het landgebruik vallen volgende zaken op:

- Bomenrijen verschijnen eerst centraal in de Kolonie. Pas op de kaart van 1928 zien we dat ook bomen langs wegen worden aangeplant buiten het centrale deel van de Kolonie. Waarschijnlijk stonden ook aan het begin van de 20ste eeuw al dreefbomen buiten het centrale deel van de Kolonie (zie kaart 10 Steendruk). Sinds 1972 zijn een aantal bomenrijen verdwenen, onder meer rondom het Bootjesven en in de bospercelen ten zuidoosten van het Bootjesven.
- De verspreiding en het voorkomen van gebouwen binnen de Kolonie ondergaan een duidelijke evolutie die samenhangt met de evolutie van de Kolonie en het achterliggende sociale gedachtegoed. In de Hollandse periode zijn hoevetjes verspreid over heel de Kolonie. De kaarten uit 1871 en 1885 geeft het verval van de Maatschappij van Weldadigheid en het gevolg dat dit heeft voor de bebouwing weer. De meeste hoevetjes zijn afgebroken. Na dit verval werden vele nieuwe gebouwen opgericht die er tot op vandaag staan (de hoeve, de gevangenis, de bewakerswoningen,…).
- In 1850 was de Kolonie voornamelijk ingenomen door landbouwgrond (akkers en grasland), in 1871 was dit hoofdzakelijk bos. Vanaf de beginperiode van de Kolonie neemt het areaal landbouwgrond af terwijl de oppervlakte bos toeneemt. Bij het grote areaal akkers in 1850 kan een kanttekening geplaatst worden. Waarschijnlijk is dit grote oppervlak akkerland niet gerealiseerd maar was het eerder een wensbeeld. Het kaartbeeld uit 1871 bevestigt deze kanttekening min of meer. In 1871 zien we namelijk nog een groot oppervlak heide, het landgebruik voor de aanleg van de Kolonie.

- In de tweede helft van de 19de eeuw is er duidelijk een trend van naaldhout naar gemengd hout en loofhout merkbaar. Al dient hierbij vermeld te worden dat ook in de percelen met gemengd hout nog een groot aandeel naaldhout aanwezig is.
- Ten tijde van de opmaak van de Vandermaelenkaart is aan de randen en in het zuiden van de Kolonie nog veel heide aanwezig. De militaire kaarten van 1871 en 1885 tonen vooral heide in het noorden van de Kolonie. De heide in het noorden van de Kolonie werd later grotendeels omgezet in bos. Pas de laatste decennia is er een trend om opnieuw bos om te zetten in heide en ven.
- Al op de kaart van 1885 zien we de gesloten, beboste randen van de Kolonie. Deze groene buffer rondom de Kolonie blijft tot op vandaag aanwezig.
- De hoofdwegen zijn sinds het ontstaan van de Kolonie niet gewijzigd. In de secundaire wegen zien we wel wijzigingen.
- De grachtenstructuur op de Vandermaelen kaart is zeer beperkt. Pas in 1885 verschijnt een meer gedetailleerde grachtenstructuur op kaart.
- De laatste eeuw verschijnen erven en tuinen in de Kolonie. Daar waar in de voorgaande perioden land bijna uitsluitend functioneel (akker, grasland, bos) krijgt het nu ook een esthetische functie.

Zowel in het landgebruik, de aanwezige gebouwen als het voorkomen van wegen, bomenrijen en waterlopen zien we de grotere evolutie van de Kolonie weerspiegeld. Het doel wijzigde van armoedebestrijding naar de opvang van landlopers en nog later de opvang van gedetineerden. Het landgebruik wijzigde van het individueel bewerken van stukjes grond naar het centraal georganiseerd bewerken van land. Ook de huisvesting hing hiermee samen en werd eerst verspreid en later centraal georganiseerd.

2.A.8 Evolutie van de bouwkundige elementen

2.A.8.1 Algemene beschrijving woningen

Zie **Kaart 25 - Bouwkundige elementen**

In de jaren 1820 werden langsheen de hoofddreven van Wortel-Kolonie 125 boerderijtjes gebouwd. Deze boerderijtjes werden allen afgebroken na de Hollandse periode. De huidige woningen in Wortel-Kolonie zijn gebouwd in de periode 1881-1898. Zij werden verder van de dreef, meer achterin op het perceel dan de boerderijtjes gebouwd.

De huidige cipierswoningen zijn onder te verdelen in vier types:

- Type 1 telt 14 bewakerswoningen
- Type 2 telt 2 woningen: één woning voor een bediende en één woning voor de onderwijzer
- Type 3 telt 1 woning: een woning voor een bediende
- Type 4 telt 1 woning: de hoofdbewakerswoning

De woningen van type 1 hebben huisnummers: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15. Ook de recenter opgetrokken woningen aan het kruispunt der vier gebouwen (huisnummer 28-30) kennen een gelijkaardige opbouw. De woningen van type 2 hebben huisnummers 22 (bediendewoning) en 24 (onderwijzerswoning). De woning van type 3 heeft huisnummer 21 (bediendewoning). De woning van type 4 heeft huisnummer 18 (hoofdbewakerswoning). Het voorkomen van de verschillende types woningen en hun huisnummer zijn weergegeven op kaart 27 en op onderstaand uittreksel van de kaart.

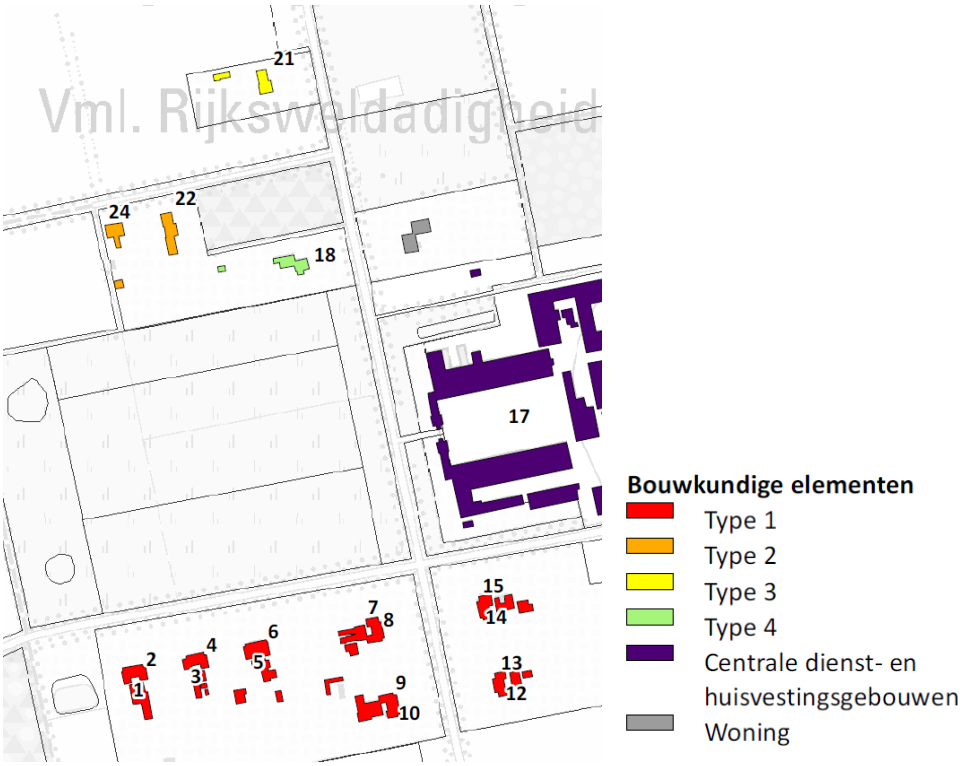

Figuur 0-32: Ligging en type woningen

2.A.8.2 Type 1: bewakerswoningen

Structuur

De gekoppelde enkelhuizen in spiegelbeeld kregen volgende structurele opbouw: hoofdvolume met aanleunend klein volume en bijgebouw dat dienst deed als stal of schuur (zie Figuur 0-36). De enkelhuizen bestaan uit twee bouwlagen onder gemeenschappelijk zadeldak (nok parallel aan de straat, mechanische pannen) met een inspringende aanbouw van één bouwlaag onder zadeldak. Het bijgebouw is vrijstaand maar gekoppeld onder overkragend zadeldak (nok parallel aan de straat, Vlaamse pannen) en scheidde de woning van de tuin die als nutstuin (moestuin) of boomgaard in gebruik was. De voortuin was omhaagd. De muren bestonden uit handgevormde, rode baksteen afgewerkt met gesneden voegwerk. De dakbedekking bestond uit vrij donkere, Vlaamse pannen. De ramen hadden kleinhouten onderverdelingen. De kleur van het gevelschrijnwerk op dat moment is niet gekend.

Alle 14 woningen van dit type zijn bewaard gebleven. De steendruk uit 1904 geeft zowel een beeld van de voorgevel, de achtergevel als de zijgevel van dit type woning. Dit type woning had drie raamopeningen en één deuropening in de voorgevel van het hoofdvolume, twee raamopeningen in de zijgevel van dit hoofdvolume en twee raamopeningen in de achtergevel van het hoofdvolume. In het aansluitend klein volume is zowel vooraan als achteraan één raamopening, in de zijgevel zijn meerdere raamopeningen (mogelijks 2 of 3). Ook het bijgebouw heeft één raamopening in de zijgevel.

Het bijgebouw is weergegeven op de steendruk uit 1904 maar zien we niet op de topografische kaart uit 1928. Mogelijks werden de bijgebouwen wel ingetekend op de steendruk maar pas later gezet. Een andere mogelijkheid is dat de bijgebouwen er wel stonden toen de kaart van 1928 werd opgesteld maar ze als niet relevant beschouwd werden waardoor ze niet op de kaart zijn gezet.

De tuin is omgeven door hagen. Een pad leidt vanaf de dreef naar de woning, het pad loopt verder rondom de woning. Een pad centraal in de tuin leidt tot achteraan de tuin.

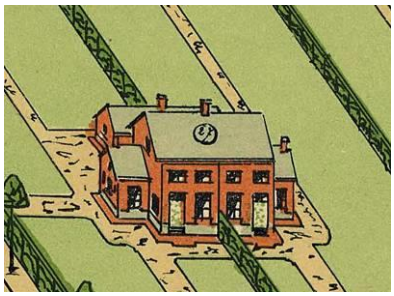

Figuur 0-33: Voorgevel type 1 anno 1902

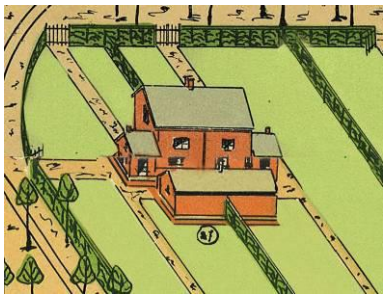

Figuur 0-34: Achtergevel type 1 anno 1902

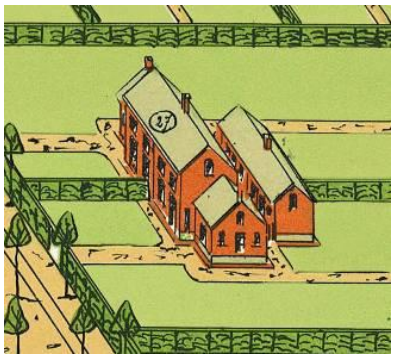

Figuur 0-35: Zijgevel type 1 anno 1902

In de jaren 1960 werden de woningen gerenoveerd. Volgende wijzigingen werden doorgevoerd (zie Figuur 0-36: Evolutie structuur woningen type 1):

- Aan de voorzijde werd een inkomhal toegevoegd.
- De keuken of het pomphuis werd uitgebreid aan achterzijde.
- De houten roostering boven de kelder werd vervangen door betonwelfsels.
- In de voor- en achtergevels werden verticaliserende raamopeningen verbouwd tot horizontale raampartijen. Aan de gevels van de kazerne zijn deze verticale raamopeningen behouden.
- Het steekboograam met voordeur in de voorgevel werd vervangen door een centraal breed raam in drie verdeeld voorzien van kleinhouten.
- De dakbedekking werd vernieuwd. Er werd gebruik gemaakt van rode mechanische pannen. Voor de dakrandafwerking werden randpannen i.p.v. dakoversteken gebruikt.
- Gebruik van gladde machinesteen. Voegwerk platvol uitgevoerd. Gevels wit geschilderd (geen kalkverf)
- Vermoedelijk werd in die periode ook de aanbouw met schuin dak van het bijgebouw gezet.

Tijdens deze renovatie werden eveneens aan andere gebouwen wijzigingen doorgevoerd. Zo werden de dakkapellen van de kazerne gesupprimeerd waardoor de gevels aan ritme hebben ingeboet.

In de daaropvolgende jaren werden aan sommige woningen instandhoudingswerken uitgevoerd, andere woningen raakten in verval. Er werden ook enkele bijgebouwen opgetrokken. Er was evenwel geen globale visie bij het uitvoeren van deze aanpassingen waardoor het coherente uitzicht van de bewakerswoningen verloren dreigde te gaan.

In 2000 werd een bouwkundig onderzoek uitgevoerd naar de 16 cipierswoningen in eigendom van de stad Hoogstraten. Voor alle woningen werden de gebruikte materialen aan binnen- en buitenzijde, de aanwezige nutsvoorzieningen, riolering, buitenaanleg, sanitaire installatie, elektriciteit en verwarming geïnventariseerd. De toestand van de materialen en installaties werd onderzocht.

Met het oog op het herstellen van het uniform uitzicht van de woningen, werden herstellingswerkzaamheden per woning benoemd. Gezien het niet mogelijk was om het 19de eeuwse uitzicht van de woningen te herstellen omwille van de wijzigingen aangebracht in de jaren 1960, werd geopteerd om het uniform uitzicht van hoofdgebouw met bijgebouw, witte gevels en rode daken als uitgangspunt te nemen. Voor de muren wordt kalkverf KEIM 9477 (88H64) (99,1% wit, aangevuld met oker 0,3%, umbra 0,1%, ultrablau 0,5%, oxidbrun 0,1% en met een helderheidsgraad van 77;5) gebruikt. Voor het schrijnwerk gaat het om S0500 N (NCS-code voor wit).

Voor alle woningen werden uit te voeren werken aan gevels en daken, regenwateropvang en afvoer, behandeling van dakconstructies en houten draagvloeren, het plaatsen van nieuwe ramen en het plaatsen van centrale verwarming op gelijkvloers en verdieping benoemd. Aan de werken werd een raming gekoppeld. De werken werden opgesplitst in verplichte werken en gewenste (bv ramen die nog in goede staat zijn moeten niet verplicht vervangen worden) werken. De verplichte werken dienden door de eigenaar of erfpachter binnen een periode van 10 jaar uitgevoerd te zijn.

In het kader van dit beheersplan zal de huidige structuur en het uitzicht van de buitengevels, daken en tuinomgeving van de hoofd- en bijgebouwen beschreven worden.

Figuur 0-36: Evolutie structuur woningen type 1

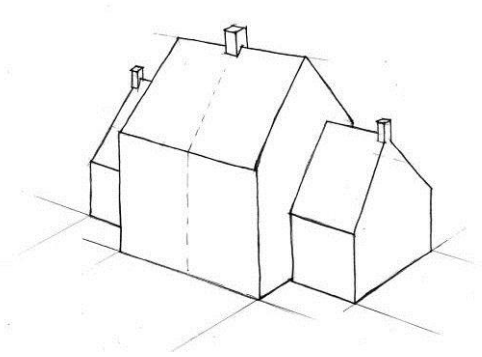

Vooraanzicht 19de eeuw

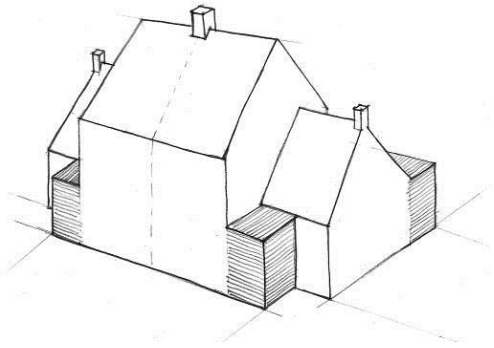

Vooraanzicht jaren 1960

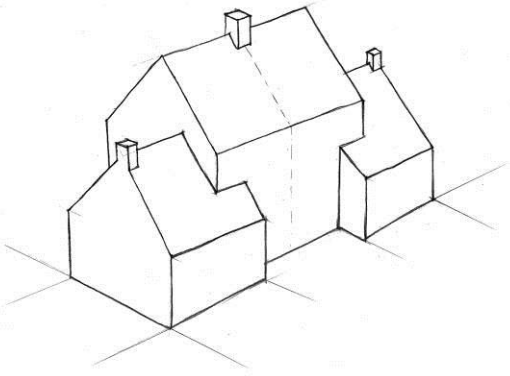

Achteraanzicht 19de eeuw

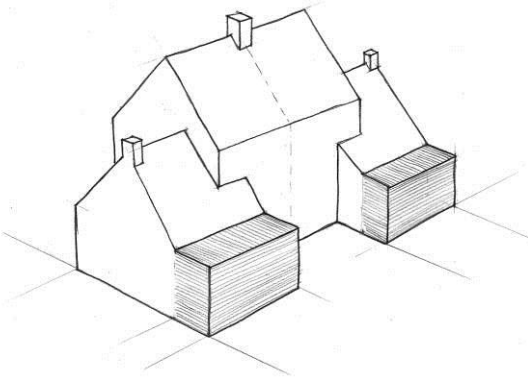

Achteraanzicht jaren 1960

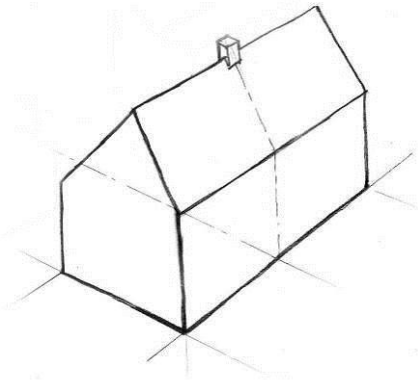

Achteraanzicht bijgebouw

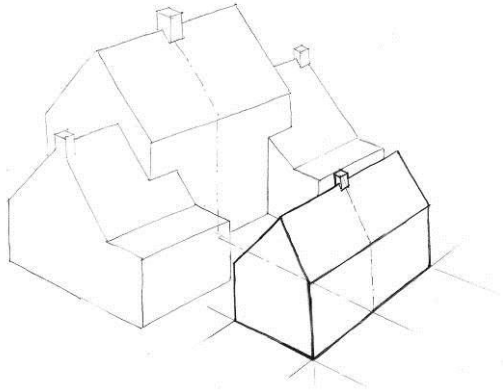

Achteraanzicht jaren 1960 met bijgebouw

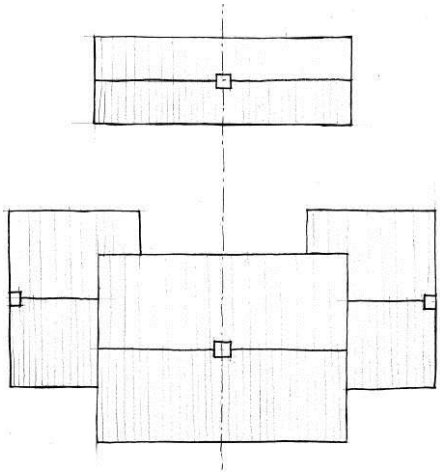

Grondplan eind 19de eeuw

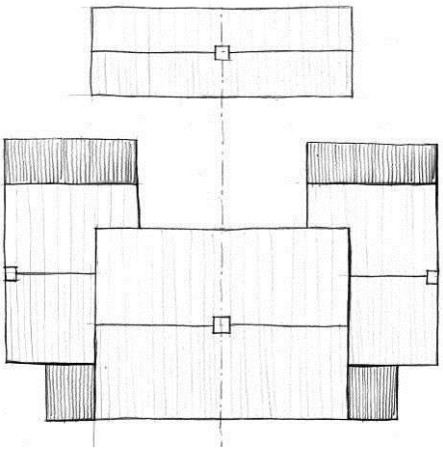

Grondplan jaren 1960

2.A.8.3 Type 2: bediendewoning (nr 22) en onderwijzerswoning (nr 24)

Structuur

Deze twee vrijstaande enkelhuizen zijn gebouwd als twee onderwijzerswoningen in spiegelbeeld aan weerszijden van een inmiddels gesloopte school. Ze kennen volgende basisopbouw: een hoofdvolume bestaande uit twee bouwlagen onder overkragend zadeldak (nok loodrecht op de straat, mechanische, Vlaamse pannen). Aan de achterzijde was aan beide woningen initieel een kleiner volume aangebouwd. In de loop der jaren is deze achterbouw bij de twee woningen op een andere wijze vergroot en aangepast. De tuin van de woningen was omgeven door hagen. Centraal liep een pad tot achteraan in de tuin. De voortuin was omhaagd, in de achtertuin bevond zich een moestuin of boomgaard.

Het schoolgebouw tussen beide woningen is afgebroken. De muur tussen beide woningen ten zuiden van het schoolgebouw is bewaard gebleven.

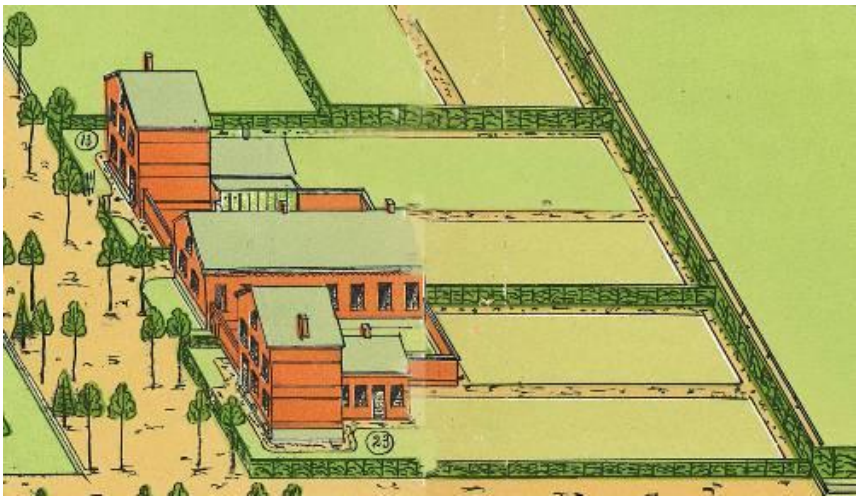

Figuur 0-37: Twee woningen type 2 anno 1902 met tuin en tussenin het afgebroken schoolgebouw

De basisstructuur ziet er als volgt uit:

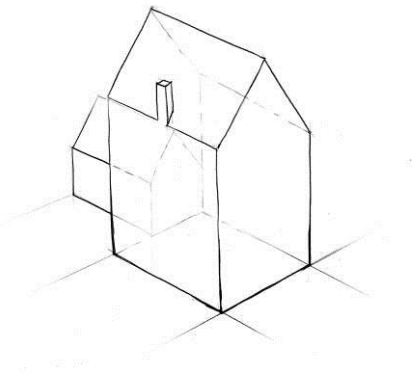

Figuur 0-38: Voor en zijaanzicht woning type 2

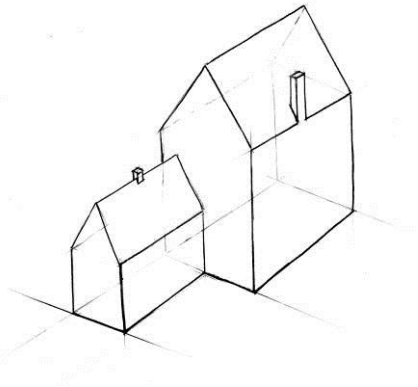

Figuur 0-39: Achter- en zijaanzicht woning type 2

2.A.8.4 Type 3: bediendewoning

Structuur

De ene woning van dit type die voorkomt in het gebied was de 'habitation d'employé'. Waarschijnlijk woonde hier een medewerker van de school, hoeve of gevangenis.

De structurele opbouw bestaat uit een hoofvolume met een aanleunend klein volume. Het hoofdvolume bestaat uit twee bouwlagen onder een overkragend zadeldak (nok loodrecht op de straat, mechanische, Vlaamse pannen). In de achtergevel waren oorspronkelijk 5 raamopeningen en één deuropening in het hoofdvolume en twee raamopeningen in de kleinere aanbouw. De muuropeningen waren segmentbogig, het topvenster rondbogig. De voorgevel is niet zichtbaar op de steendruk. Er werd geen ander historisch beeldmateriaal teruggevonden. De tuin is omgeven door een haag. De haag is ter hoogte van de toegang tot de woning onderbroken door een witte poort. In de tuin zelf zijn verschillende paden te zien. In de voortuin gaat het om gebogen paden (sierfunctie), in de achtertuin om paden loodrecht op elkaar (nutsfunctie).

Figuur 0-40: Tuin van woning type 3

Figuur 0-41: Achtergevel van woning type 3

De basisstructuur van deze woning wordt weergegeven in onderstaande schetsen:

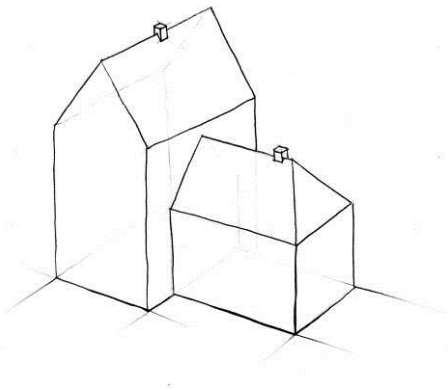

Figuur 0-42: Voor en zijaanzicht woning type 3

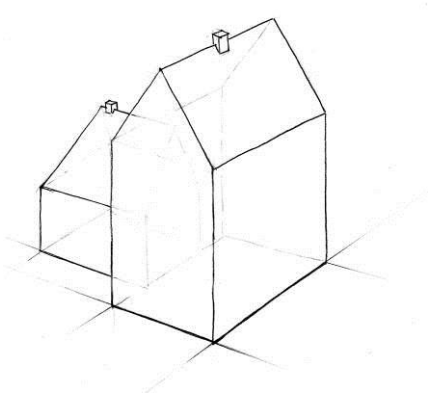

Figuur 0-43: Achter- en zijaanzicht woning type 3

Op de luchtfoto van 2014 is te zien dat het zijvolume is uitgebreid. Achteraan in de tuin ligt een zwembad. Er staat een schuurtje in de tuin.

2.A.8.5 Type 4: hoofdbewakerswoning

Structuur

Deze woning werd bewoond door de 'chef surveillant'. De woning bestond uit een hoofdvolume met twee verdiepingen en één verdieping onder een schilddak (nok loodrecht op de straat). Het dak heeft aan de achterzijde een dakkapel. In de noordelijke zijgevel bevinden zich twee raamopeningen, in de achtergevel bevinden zich drie raamopeningen (mogelijks is een vierde opening niet zichtbaar op de steendruk). Een bijgebouw staat ten westen van het hoofdgebouw. Dit bijgebouw heeft drie raamopeningen in de achtergevel en één dakraam. De muuropeningen waren segmentbogig, het topvenster rondbogig.

De tuin van de woning grenst aan de tuin van woning met huisnummer 22, een woning van type 2. De tuin is omgeven door hagen. De hagen zijn ter hoogte van de inrit onderbroken door een witte poort. In de tuin zelf zijn verschillende paden te zien. In de voortuin gaat het om gebogen paden (sierfunctie), in de achtertuin om paden loodrecht op elkaar (nutsfunctie).

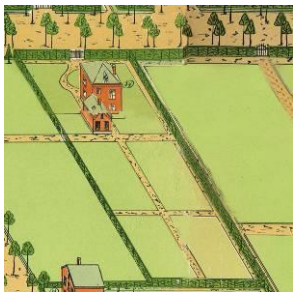

Figuur 0-44: Tuin van woning type 4

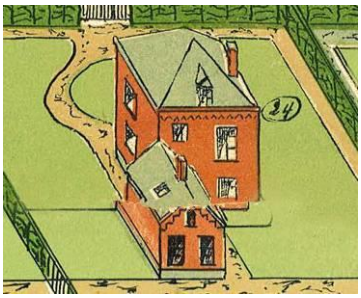

Figuur 0-45: Achtergevel van woning type 4

De basisstructuur van deze woning wordt weergegeven in onderstaande schetsen:

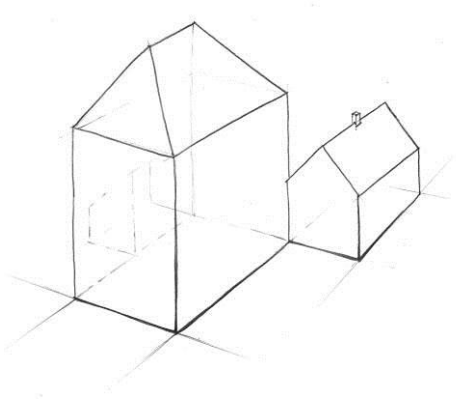

Figuur 0-46: Voor en zijaanzicht woning type 4

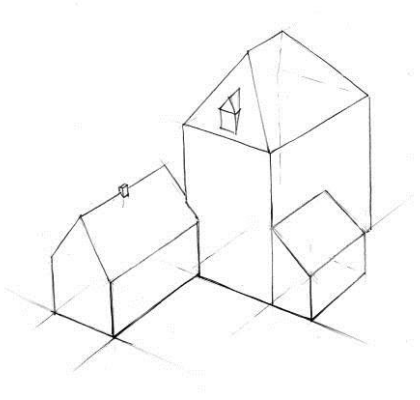

Figuur 0-47: Achter- en zijaanzicht woning type 4

2.A.8.6 Tuinomgeving

De tuinen rondom de woningen zijn geëvolueerd van een nutstuin naar een recreatieve tuin. De bewoners gaven aan de tuinen een eigen invulling. Dit leidde onder meer tot de bouw van schuurtjes en stallingen in heel wat tuinen. Een hagenherstelplan opgemaakt door Kempens Landschap bracht opnieuw structuur in het landschap. Het plan werd uitgewerkt op basis van de lithografie uit 1902 waarop de hagen duidelijk staan afgebeeld. Om eenheid in de tuinen en het landschap te behouden, werden in het PRUP volgende stedenbouwkundige voorschriften opgelegd aan de tuinen:

- Groen karakter is bepalend
- Enkel streekeigen en standplaatsgeschikte soorten, aangepast aan het omgevend landschap
- Enkel verharding voor pad(en), terrassen, parkeerplaatsen opritten en toeritten, tot een minimum beperkt
- Zwembaden, zwemvijvers en particuliere sportvelden zijn niet toegestaan
- Zonnepanelen zijn toegestaan voor zover ze het landschap niet beschadigen, vernielen of ontsieren en geen afbreuk doen aan de waarden die aan de basis liggen van de bescherming of aanduiding.
- Losstaande woningbijgebouwen zijn niet toegestaan.

Het PRUP vermeldt volgende stedenbouwkundige voorschriften voor afsluitingen:

- Erf- of perceelsafsluiting is enkel toegelaten onder de vorm van een groene levende haag (streekeigen, niet hoger van 2m, achter de voorgevelbouwlijn zodat het zicht op de woning gevrijwaard blijft).

Bijkomende afsluiting aan de binnenzijde van en/of in combinatie met haag is toelaatbaar mits deze een open structuur heeft en niet hoger is dan de haag (geen betonplaatsen en houten schuttingen).

2.A.8.7 Kolonie Nr 1

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 1 bevindt zich aan de zuidzijde van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 1 en 2 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

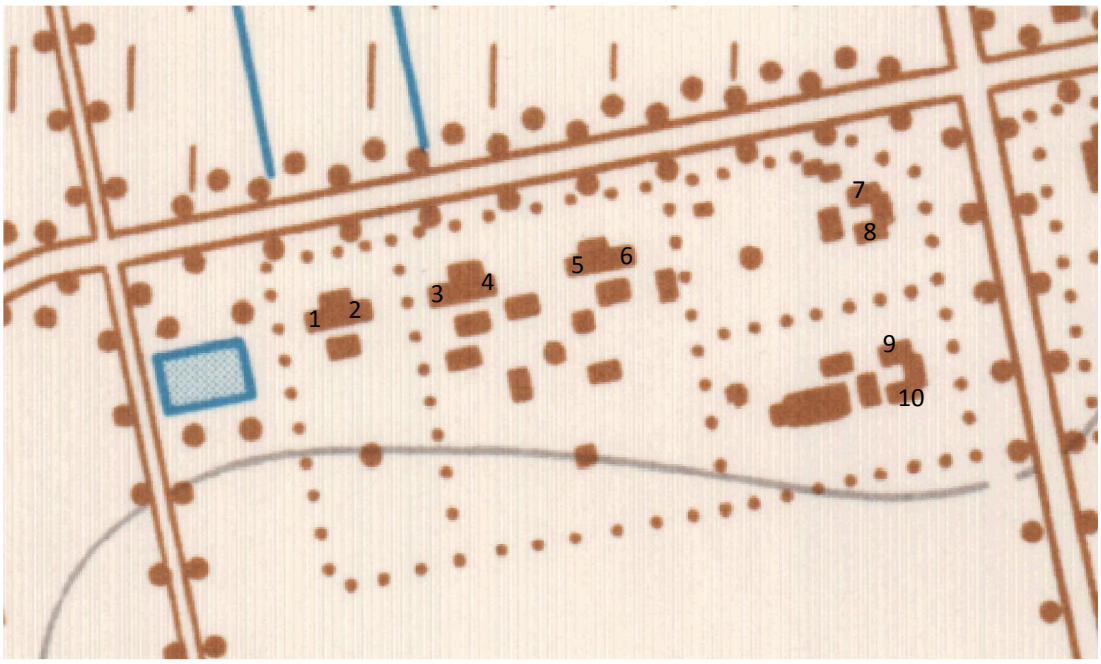

Figuur 0-48: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat deels uit een witgeschilderde bakstenen constructie met pannendak en een versierde witgeschilderde houten kroonlijst en deels uit een golfplaten afdak. Tussen het bijgebouw en deze extra bergruimte staat een wit traliehek (hondenhok).

Eén van de raamopeningen in de zijgevel van het bijgebouw is dichtgemaakt.

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-49) is verwijderd. Op deze foto is te zien dat de witte houten poort van het bijgebouw vervangen werd door een witte poort in aluminium.

Figuur 0-49: Zijgevel bijgebouw - Kolonie 1 (bron: Bouwkundig onderzoek, 2000)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd:

- Vervangen van ramen en buitendeuren (houten schrijnwerk en dubbel glas) in 2003
- Uitvoeren van dakwerken aan het bijgebouw (herplaatsen bestaande pannen, indien nodig aanvullen met recuperatiepannen, vernieuwen dakstructuur, aanbrengen onderdak) in 2007
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd.
- Dakwerken hoofdgebouw

2.A.8.8 Kolonie Nr 2

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 2 bevindt zich aan de zuidzijde van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 1 en 2 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Een beschrijving van het huidige uitzicht vormt hierbij de eerste stap.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de

basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

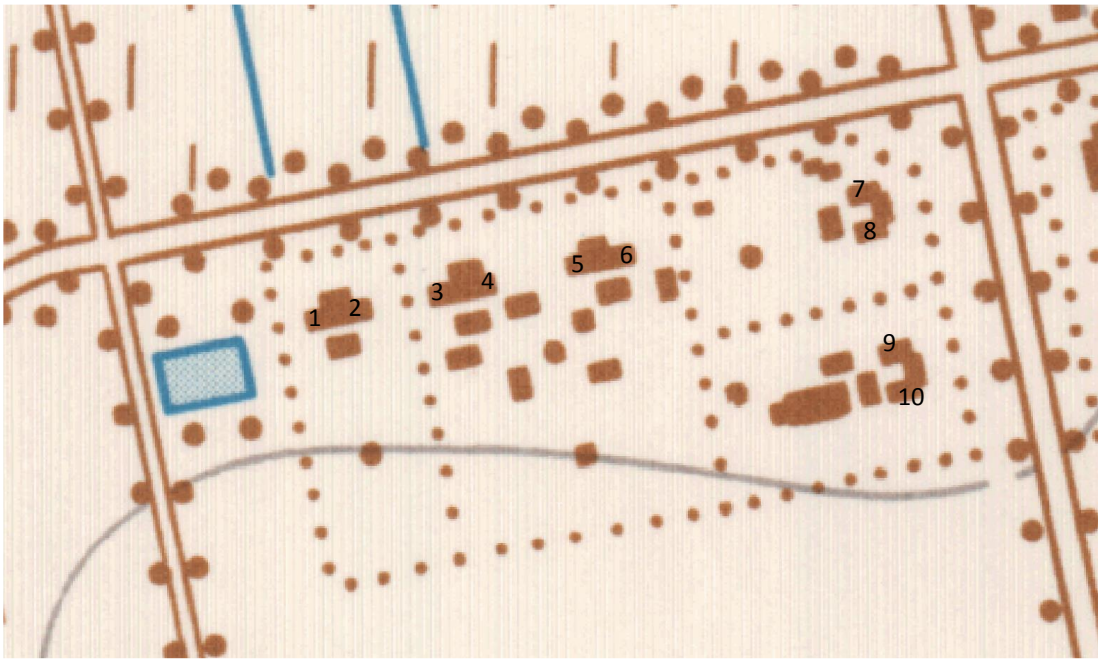

Figuur 0-50: Uittreksel MGI 1972

In de achtergevel van het hoofdvolume is het kelderraam dichtgemaakt. Over nagenoeg de volledige breedte van het hoofdvolume is een trap gebouwd, afgewerkt met grijze betonsteen, die de bewoners toelaat de brede raamopening als in- en uitgang te gebruiken. Deze brede raamopening is verhoogd en raakt bijna tot aan de vloer. Het betreft een schuifraam. Een raamopening in het nevenvolume is vergroot tot een deuropening. Op de foto uit het bouwkundig onderzoek zijn dit kelderraam, de kleinere raamopening en de raamopening in het nevenvolume nog te zien (zie Figuur 0-52).

Ook de raamopening in de achtergevel van het nevenvolume is gewijzigd. Oorspronkelijk was hierin één deuropening plus één kleine en één grote raamopening voorzien. Bij Kolonie 2 werd de deuropening en de grote raamopening vervangen door één groot rondbogig raam. De kleine raamopening bleef. Op Figuur 0-51 zien we dat de grote raamopening bij het bouwkundig onderzoek in 2000 reeds verkleind was tot een kleinere raamopening. De twee dakramen waren toen ook al aanwezig.

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd in hout (donkerbruin van kleur, behandeld). De raam- en deuropeningen in dit bijgebouw zijn wit geschilderd.

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op dezelfde foto uit 2000 is ondertussen verwijderd.

Ook het bijgebouw onderging verschillende wijzigingen sinds 2000. De windveren zijn verwijderd. De dorpels van de ramen zijn vervangen door kopgemetste witgeschilderde dorpels. De witgeschilderde houten garagepoort is vervangen door een poort in blauwgrijs aluminium.

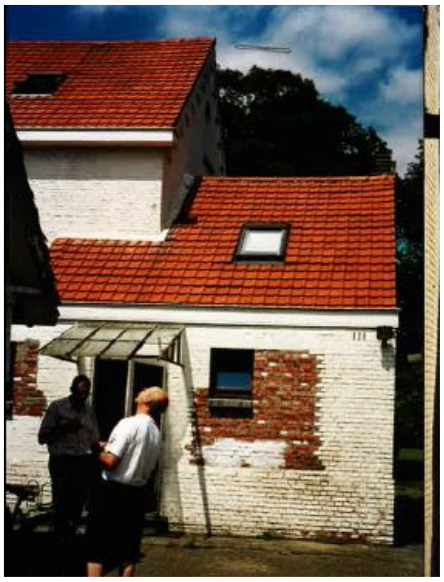

Figuur 0-51: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 2 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-52: Achtergevel hoofdvolume en zijgevel nevenvolume Kolonie 2 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-53: Bijgebouw (oostzijde) Kolonie 2 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Het archief van Onroerend Erfgoed bevat niet veel informatie over aanvragen voor werken of gerealiseerde werken. Eén gunstig advies voor het uitvoeren van werken (vermoedelijk vervangen van buitenschrijnwerk, aanvraag ontbreekt) werd teruggevonden. Op basis van het terreinbezoek kan besloten worden dat volgende werken zijn uitgevoerd:

- Reinigen van gevels en schilderen van gevels
- Reinigen van dakpannen
- Herschilderen van houten kroonlijsten
- Vervangen van garagepoort, herschilderen van deur bijgebouw
- Onderhoud buitenramen en - deuren

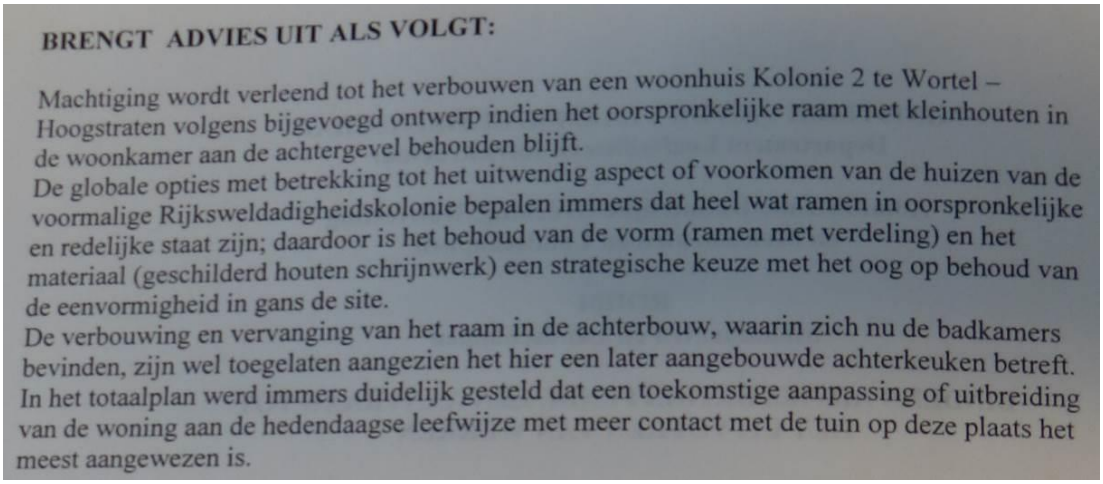

BRENGT ADVIES UIT ALS VOLGT:

Machtiging wordt verleend tot het verbouwen van een woonhuis Kolonie 2 te Wortel – Hoogstraten volgens bijgevoegd ontwerp indien het oorspronkelijke raam met kleinhouten in de woonkamer aan de achtergevel behouden blijft.
De globale opties met betrekking tot het uitwendig aspect of voorkomen van de huizen van de voormalige Rijksweldadigheidskolonie bepalen immers dat heel wat ramen in oorspronkelijke en redelijke staat zijn; daardoor is het behoud van de vorm (ramen met verdeling) en het materiaal (geschilderd houten schrijnwerk) een strategische keuze met het oog op behoud van de eenvormigheid in gans de site.
De verbouwing en vervanging van het raam in de achterbouw, waarin zich nu de badkamers bevinden, zijn wel toegelaten aangezien het hier een later aangebouwde achterkeuken betreft. In het totaalplan werd immers duidelijk gesteld dat een toekomstige aanpassing of uitbreiding van de woning aan de hedendaagse leefwijze met meer contact met de tuin op deze plaats het meest aangewezen is.

Figuur 0-54: Gunstig advies met betrekking tot het verbouwen van woning met adres Kolonie 2, 18/09/2001

2.A.8.9 Kolonie Nr 3

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 3 bevindt zich ten oosten van Kolonie 2 aan de zuidzijde van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 3 en 4 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

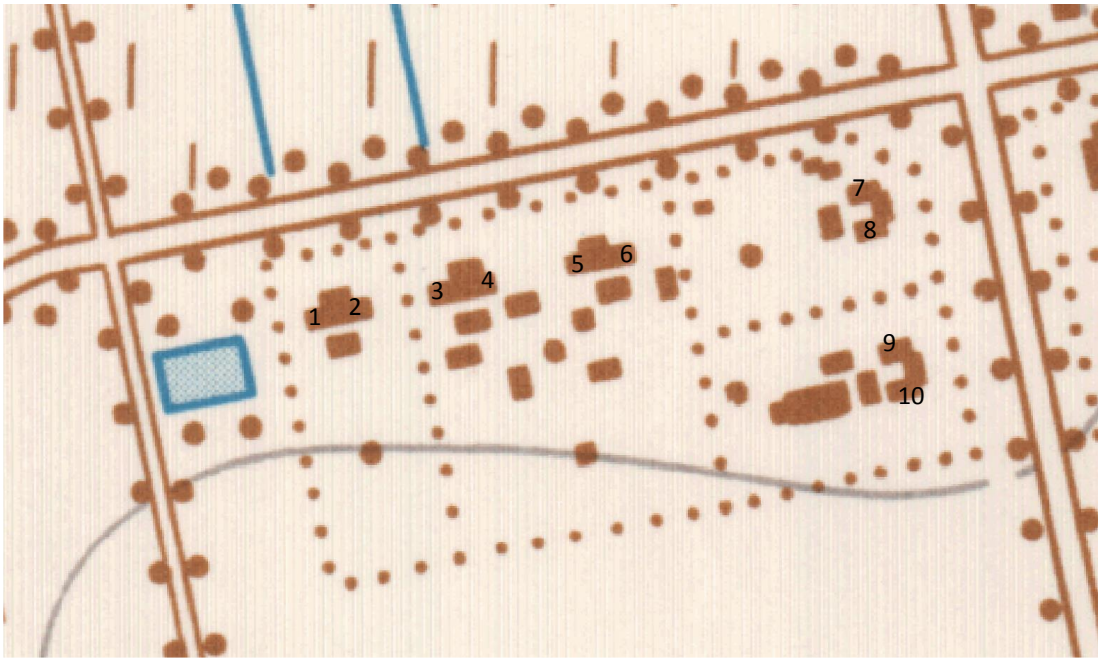

Figuur 0-55: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat uit houten planken (paletten) met een golfplaten dak.

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie **Figuur 0-56**) is verwijderd. Op een andere foto (zie Figuur 0-57) is te zien dat de houten raamkozijnen op de eerste verdieping nog niet wit geschilderd waren in 2000. De houten onderverdeling van de ramen op de eerste verdieping ontbreekt. De houten poort in het bijgebouw is niet gewijzigd sinds 2000 (zie **Figuur 0-56**).

De achtergevel van het nevenvolume is net als bij een aantal andere woningen gewijzigd. De deur en het grote raam zijn bij Kolonie 3 vervangen door een raam over nagenoeg de volledige lengte en breedte van de gevel. Enkel het kleinere raam is gebleven.

Figuur 0-56: Achtergevel en bijgebouw Kolonie 3, 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-57: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 3, 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Het archief van Onroerend Erfgoed bevat niet veel informatie over aanvragen voor werken of gerealiseerde werken. Op basis van het terreinbezoek kan besloten worden dat volgende werken zijn uitgevoerd:

- Gevelwerken hoofdgebouw: reiniging, herstel, voegen, schilderen, vervanging en onderhoud ramen en deuren
- Dakwerken hoofdgebouw: pannen reinigen en herplaatsen, vervangen en onderhouden houten dakranden
- Bijgebouw: reinigen en herplaatsen pannen, dakrand reinigen, onderhoud ramen en deuren

In 2006 werd de aanvraag voor het plaatsen van een poort tussen de bestaande hagen aan de rand van de dreef voorlopig geweigerd in afwachting van richtlijnen voor het uniforme karakter van poorten in de Kolonie.

2.A.8.10 Kolonie Nr 4

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 4 bevindt zich ten oosten van Kolonie 2 aan de zuidzijde van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 3 en 4 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

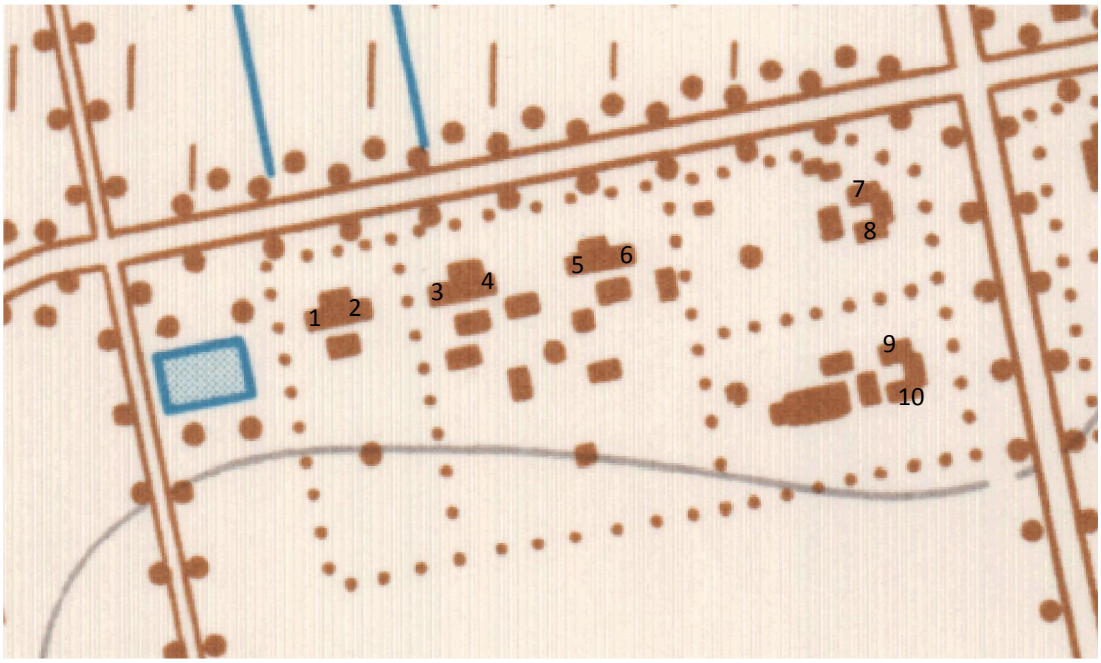

Figuur 0-58: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat uit een houten constructie met golfplaten dak.

Figuur 0-59: Bergruimte ten zuiden van bijgebouw Kolonie 4 (bron: Bouwkundig onderzoek)

De brede pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-60) is verwijderd. Op dit beeld is te zien dat in 2000 reeds een dakraam aanwezig was in het nevenvolume.

De locatie van de raamopening op het gelijkvloers van de zijgevel van het bijgebouw wijkt af van de locatie bij de andere woningen. Bij het bijgebouw van Kolonie 4 staat dit raam niet centraal in de gevel maar meer naar links. Dit was ook al het geval bij de inventarisatie in functie van het bouwkundig onderzoek in 2000 (zie Figuur 0-61). Mogelijks is deze afwijking er altijd al geweest, mogelijks werd het voor 2000 gewijzigd.

De achtergevel van het nevenvolume is net als bij een aantal andere woningen gewijzigd. De deur en het grote raam zijn bij Kolonie 3 vervangen door een raam over nagenoeg de volledige lengte en breedte van de gevel. Enkel het kleinere raam is gebleven.

Figuur 0-60: Achtergevel Kolonie4 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-61: Zijgevel bijgebouw Kolonie 4 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Het archief van Onroerend Erfgoed bevat aanvraag en/of toelating voor volgende werken:

- Herschilderen van de buitengevels van de woning, beschermen van de gevels tegen indringend vocht (09/07/2004, uit archief Onroerend Erfgoed)
- Wijzigen raamopening achtergevel nevenvolume (deur en raam vervangen door een dubbele deur naar binnen openend) en vervangen van schrijnwerk (24/08/2005, archief Onroerend Erfgoed)

Volgende werken werden waarschijnlijk ook uitgevoerd (vastgesteld tijdens terreinbezoek):

- Herschilderen kroonlijsten
- Vervangen en herschilderen windveren

2.A.8.11 Kolonie Nr 5

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 5 bevindt zich aan de zuidzijde van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 5 en 6 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de doorgevoerde wijzigingen te kunnen achterhalen, is een beschrijving van het huidige uitzicht van de woning nodig.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

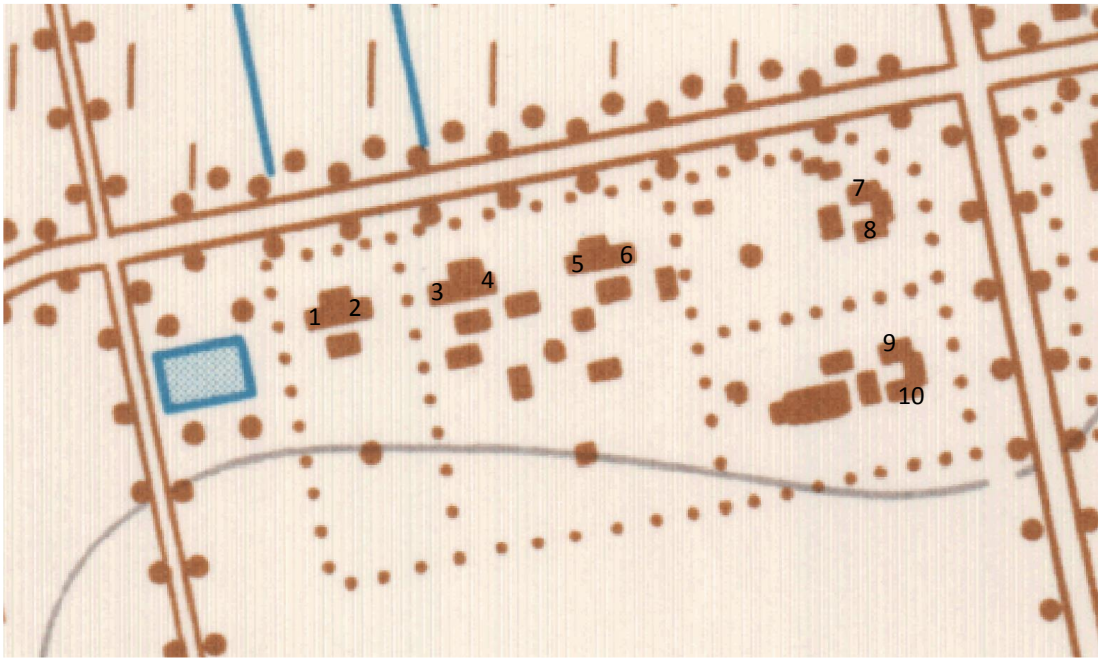

Figuur 0-62: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Er is geen extra bergruimte gebouwd ten zuiden van het bijgebouw.

De raamopening op het gelijkvloers van de zijgevel van het bijgebouw is kleiner dan de raamopeningen van de andere woningen. Dit was ook al het geval in 2000 (zie Figuur 0-63). Mogelijks is dit raam altijd kleiner geweest, mogelijks is het voor 2000 verkleind.

De kleine pergola (afdak) aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-64) is verwijderd. De foto's uit 2000 tonen dat toen nog (delen van) houten windveren aanwezig waren.

Figuur 0-63: Zijgevel bijgebouw Kolonie 5 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-64: Achtergevel nevenvolume Kolonie 5 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Uitgaande van het terreinbezoek kunnen we besluiten dat volgende werken zijn uitgevoerd aan de buitengevels en daken:

- Herschilderen van ramen en buitendeuren
- Uitvoeren van dakwerken aan het hoofdgebouw en het bijgebouw (reinigen en opnieuw plaatsen van pannen)
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd.
- Schilderen van kroonlijsten en bakgoten

2.A.8.12 Kolonie Nr 6

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 6 bevindt zich aan de zuidzijde van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 5 en 6 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om te kunnen achterhalen wat gewijzigd is, dient eerst de huidige toestand beschreven en gefotografeerd te worden.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

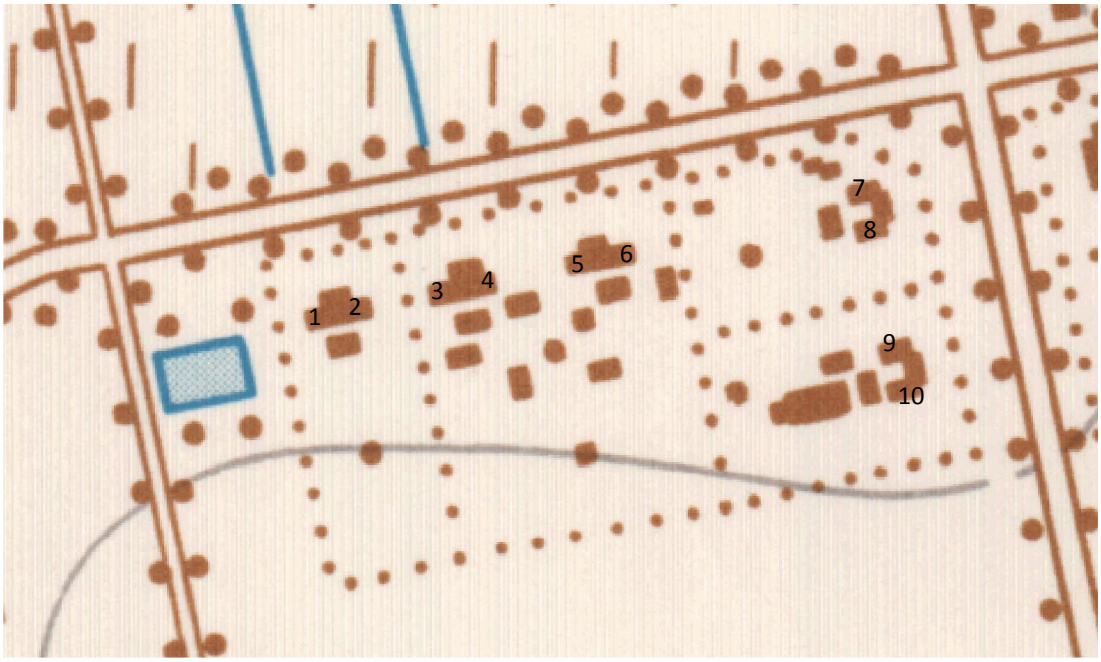

Figuur 0-65: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat uit een houten constructie met golfplaten dak. Deze bergruimte is nagenoeg ongewijzigd t.o.v. de situatie in 2000 (zie Figuur 0-66).

De structuur van het bijgebouw is in de jaren 1950 aangepast. De huidige bewoner vertelde dat de hoofdbewaker die in de jaren 1950 het huis bewoonde een nieuwe, grotere auto had die niet meer in de garage paste. Daarom werd de garage vergroot.

Figuur 0-66: Aanbouw bijgebouw Kolonie 6 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd (op basis van een gesprek met de bewoner tijdens een terreinbezoek):

- De raamkozijnen in de achtergevel zijn vernieuwd in tropisch hardhout en wit geschilderd.
- Herschilderen van buitenschrijnwerk

- Vernieuwen van windveren
- Uitvoeren van dakwerken aan het hoofdgebouw en het bijgebouw (reinigen en opnieuw plaatsen van pannen)

2.A.8.13 Kolonie Nr 7

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 7 bevindt zich ten westen van de noord-zuid georiënteerde hoofdas. Kolonie 7 en 8 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om te kunnen achterhalen wat gewijzigd is, dient eerst de huidige toestand beschreven en gefotografeerd te worden

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. De structuur van de woning op deze kaart komt overeen met de huidige structuur. In het noorden van de tuin zijn enkele constructies ingetekend die er vandaag niet meer staan.

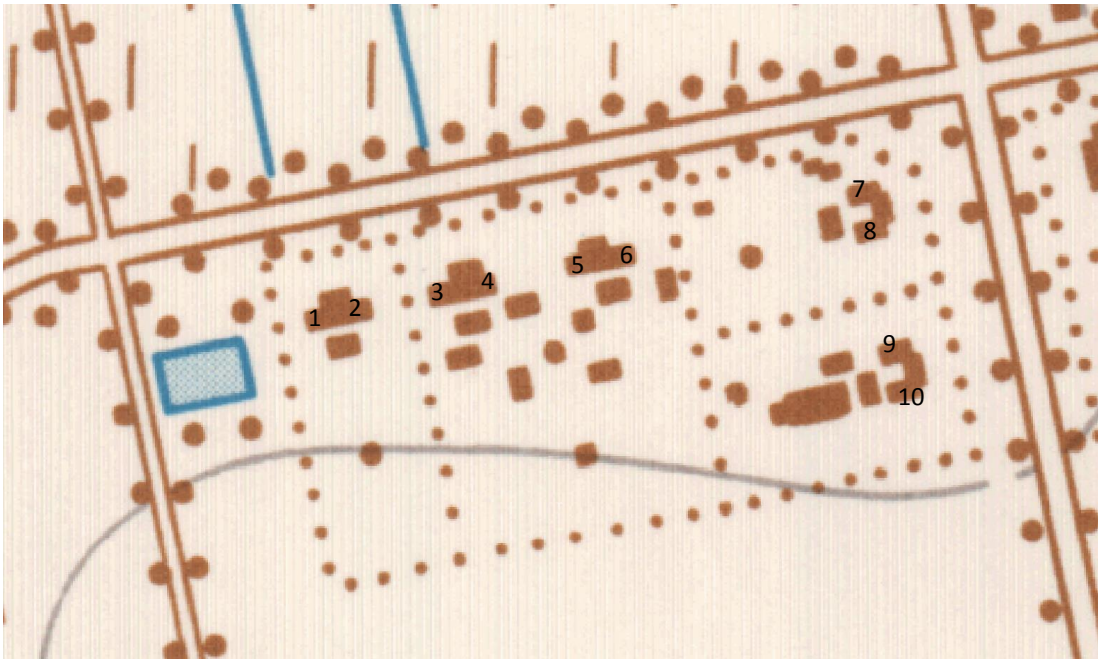

Figuur 0-67: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat uit een houten open constructie met golfplatendak.

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden waarschijnlijk uitgevoerd aan de buitengevels en daken (op basis van visuele inschatting tijdens het terreinbezoek):

- Uitvoeren van dakwerken aan het hoofdgebouw en het bijgebouw (reinigen en opnieuw plaatsen van pannen, vervangen pannen bijgebouw)
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd.
- Schilderen van buitenschrijnwerk
- Vervangen dakgoten bijgebouw
- Verwijderen kabels langs buitengevel hoofdgebouw

Een foto uit het bouwkundig onderzoek in 2000 toont een volière aangebouwd aan het bijgebouw. Deze volière is verwijderd.

Figuur 0-68: Aanbouw bijgebouw Kolonie 7 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-69: Carport anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

2.A.8.14 Kolonie Nr 8

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 8 bevindt zich ten westen van de noord-zuid georiënteerde hoofdas. Kolonie 7 en 8 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om te kunnen achterhalen wat gewijzigd is, dient eerst de huidige toestand beschreven en gefotografeerd te worden.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. De structuur van de woning op deze kaart komt overeen met de huidige structuur.

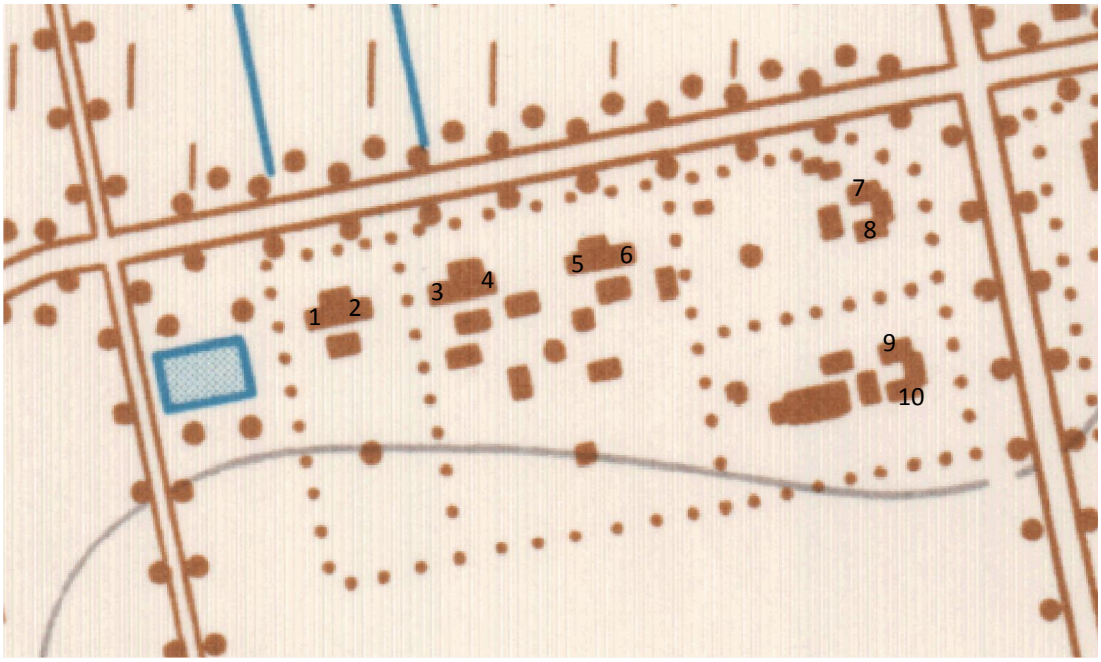

Figuur 0-70: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat uit een houten constructie met golfplaten dak. Ten zuiden van deze constructie staat nog een garage met carport. Deze garage en carport bestaan eveneens uit hout met golfplaten dak. De garage was al aanwezig in 2000 maar sindsdien is de poort verbreed (zie **Figuur 0-71**). In de zijgevel van het bijgebouw zit geen raam op het gelijkvloers. Op de foto uit het bouwkundig onderzoek is duidelijk te zien dat er ooit een raamopening was (zie **Figuur 0-72**).

Figuur 0-71: Garage anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-72: Bijgebouw met dichtgemetselde raamopening anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd:

- Vervangen van ramen en buitendeuren

- Uitvoeren van dakwerken aan het bijgebouw (herplaatsen bestaande pannen, indien nodig aanvullen met recuperatiepannen, vernieuwen dakstructuur, aanbrengen onderdak) in 2007
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd.
- Dakwerken hoofdgebouw

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie **Figuur 0-73**Figuur 0-49) is vervangen door een breder exemplaar met witte aluminium als basis.

Figuur 0-73: Achtergevel Kolonie 8 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

2.A.8.15 Kolonie Nr 9

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 9 bevindt zich ten westen van de noord-zuid georiënteerde hoofdas. Kolonie 9 en 10 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we zowel vooraan als achteraan de tuin een bijkomend gebouw. De structuur van de woning op deze kaart komt overeen met de huidige structuur.

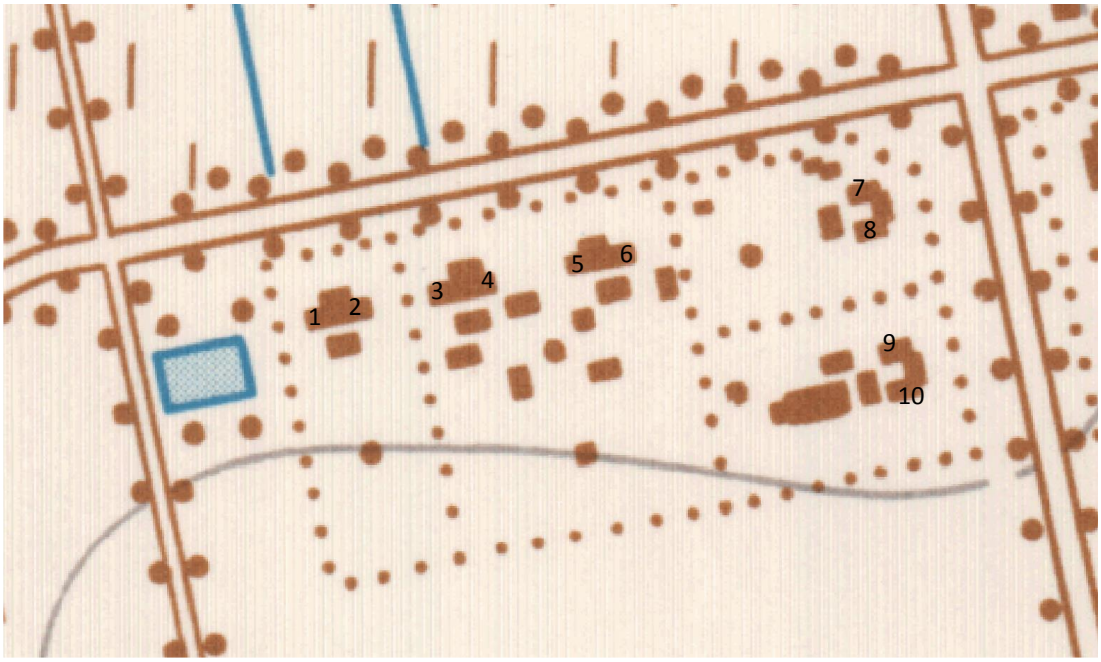

Figuur 0-74: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw zijn nog verschillende constructies geplaatst. De gebruikte materialen zijn hier hout, golfplaten en betonplaten. Ook meer achteraan in de tuin staan een aantal constructies waaronder twee houten tuinhuizen met golfplaten dak en een plastieken serre.

In de achtergevel van het hoofdvolume is het kelderraam dichtgemaakt. Over nagenoeg de volledige breedte van het hoofdvolume is een trap gebouwd, afgewerkt met natuurstenen tegels, die de bewoners toelaat de brede raamopening als in- en uitgang te gebruiken. Deze brede raamopening is verhoogd en raakt tot aan de vloer. Het betreft een schuifraam (zie Figuur 0-75).

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-75) is vergroot. Hij reikt nu tot aan het bijgebouw en is opgetrokken uit wit aluminium.

Figuur 0-75: Groot raam en kelderraam in achtergevel Kolonie 9 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-76: Achtergevel met pergola anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd (op basis van waarneming tijdens terreinbezoek):

- Vervangen raam achtergevel hoofdgebouw
- Dichtmaken kelderraam en plaatsen trap aan achtergevel hoofdgebouw
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd
- Dakwerken hoofd- en bijgebouw (reinigen en herplaatsen pannen)
- Vervangen pergola
- Schilderen buitenschrijnwerk

In het archief van Onroerend Erfgoed was een weigering terug te vinden voor het vergroten van het raam aan de achtergevel van het hoofdvolume. Vermoedelijk ontbreekt een latere aanvraag en goedkeuring van de werken. De raamopening blijkt immers gewijzigd.

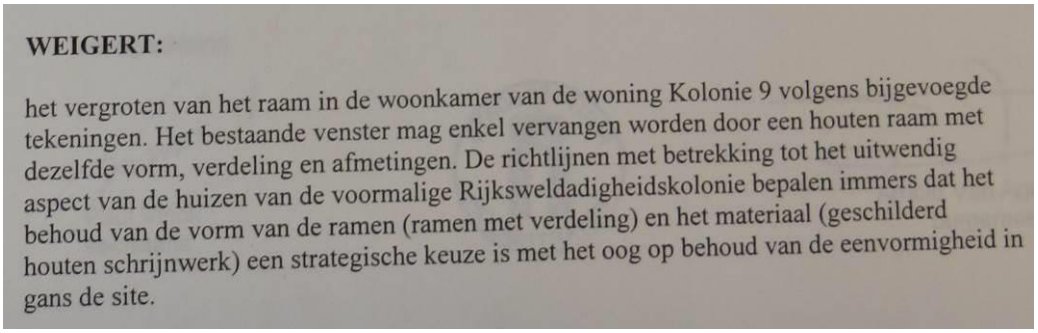

WEIGERT:

het vergroten van het raam in de woonkamer van de woning Kolonie 9 volgens bijgevoegde tekeningen. Het bestaande venster mag enkel vervangen worden door een houten raam met dezelfde vorm, verdeling en afmetingen. De richtlijnen met betrekking tot het uitwendig aspect van de huizen van de voormalige Rijksweldadigheidskolonie bepalen immers dat het behoud van de vorm van de ramen (ramen met verdeling) en het materiaal (geschilderd houten schrijnwerk) een strategische keuze is met het oog op behoud van de eenvormigheid in gans de site.

Figuur 0-77: Weigering vergroten raam achtergevel (bron: archief Onroerend Erfgoed, 24/09/2001)

2.A.8.16 Kolonie Nr 10

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 10 bevindt zich ten westen van de noord-zuid georiënteerde hoofdas. Kolonie 9 en 10 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we één zeer groot gebouw in de tuin van de woning. Op deze kaart lijkt de structuur van de woningen met adres Kolonie 1 t.e.m.6 af te wijken van de basisstructuur. Het hoofdvolume en het klein volume lijken tot op dezelfde diepte vanaf de straat te rijken. Bij de woningen met huisnummers 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 is dit niet het geval: hier loopt het klein volume duidelijker dieper door op het perceel dan het hoofdvolume.

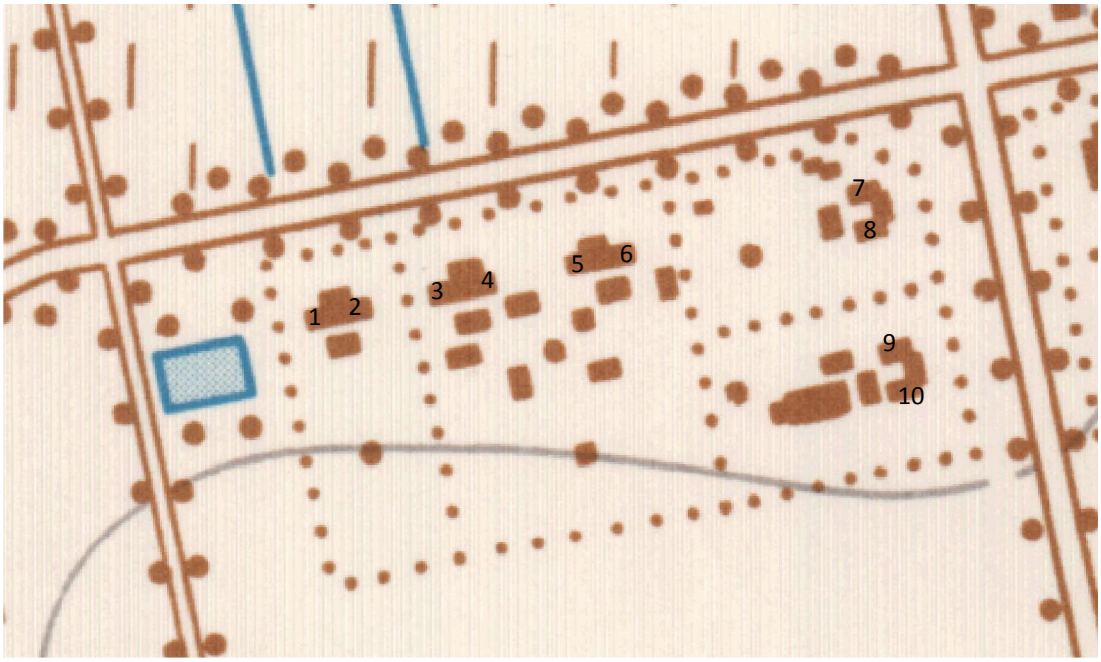

Figuur 0-78: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. De constructies ten westen en ten zuiden van het bijgebouw zijn ook al op de foto's uit 2000 te zien (zie Figuur 0-79 en Figuur 0-80).

De schouw in de zijgevel van het hoofdgebouw werd afgetopt ter hoogte van de dakrand. Op de foto's uit het bouwkundig onderzoek is de schouw nog volledig te zien (zie Figuur 0-82).

In de zijgevel van het bijgebouw zit geen raam op het gelijkvloers. Op de foto uit het bouwkundig onderzoek is duidelijk te zien dat er ooit een raamopening was (zie Figuur 0-81).

Figuur 0-79: Constructie ten westen van Kolonie 10 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-80: Constructie ten zuidwesten van Kolonie 10 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-81: Zijgevel bijgebouw met dichtgemetselde raamopening anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-82: Zijgevel hoofdgebouw met schouw, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd:

- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd.
- Dakwerken bijgebouw (reinigen en terugplaatsen pannen)
- Kabel dwars over de voorgevel is verwijderd
- Schrijnwerk achtergevel en bijgebouw werd wit geschilderd
- Er werd een nieuwe voordeur geplaatst
- Waterafvoer van het bijgebouw werd verplaatst van de zuidoostelijke hoek naar de noordoostelijke hoek van het bijgebouw
- Aan de achterzijde van het nevenvolume werd een dakraam geplaatst
- De schouw in de zijgevel van het hoofdgebouw werd afgetopt ter hoogte van de dakrand (

2.A.8.17 Kolonie Nr 12

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 12 bevindt zich ten oosten van de noord-zuid georiënteerde hoofdas. Kolonie 12 en 13 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. De basisstructuur van de woning, type 1, is op deze kaart al duidelijk te zien.

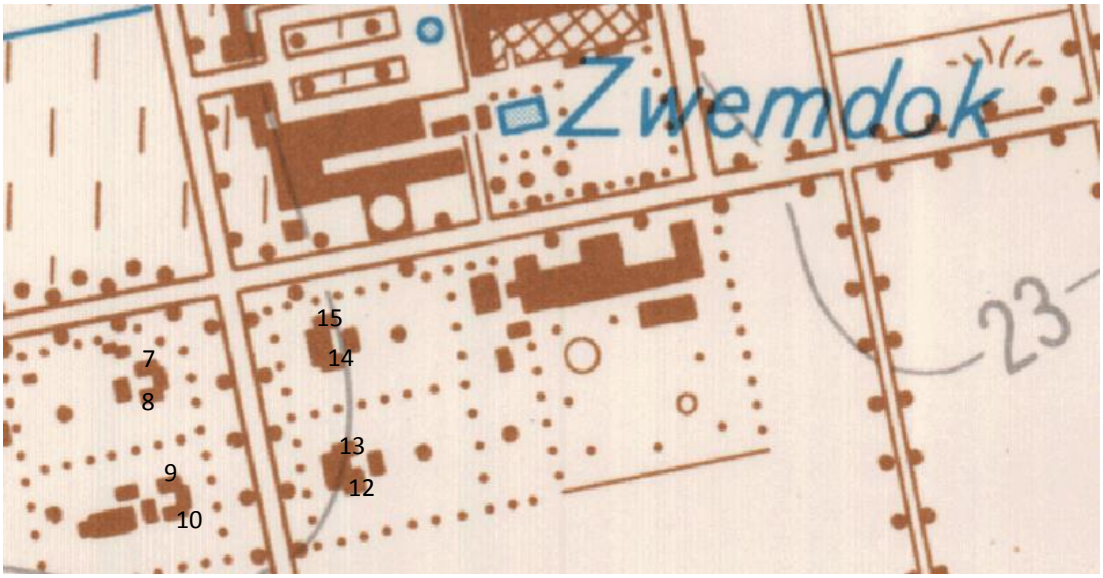

Figuur 0-83: Uittreksel MGI 1972

De inventarisatie op terrein leert dat aan deze basisstructuur niets gewijzigd is.

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-85Figuur 0-49) is verwijderd. Een andere foto uit dit onderzoek toont een constructie opgetrokken in hout met golfplaten dak ten oosten van het bijgebouw (zie Figuur 0-86). Deze constructie is afgebroken.

Figuur 0-84: Constructie Kolonie 12, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-85: Pergola/afdak Kolonie 12, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd (op basis van waarnemingen op terrein):

- Vervangen van ramen en buitendeuren
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd
- Dakwerken hoofdgebouw (reinigen en terugplaatsen pannen)

- Het golfplaten dak van het bijgebouw werd vervangen door een pannendak
- Schotelantenne verwijderd in zijgevel en geplaatst op plat dak nevenvolume
- Vervangen/herstellen van bakgoten en dakgoten

Figuur 0-86: Bijgebouw met golfplaten dak, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

2.A.8.18 Kolonie Nr 13

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 13 bevindt zich ten oosten van de noord-zuid georiënteerde hoofdas. Kolonie 12 en 13 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. De basisstructuur van de woning, type 1, is op deze kaart al duidelijk te zien.

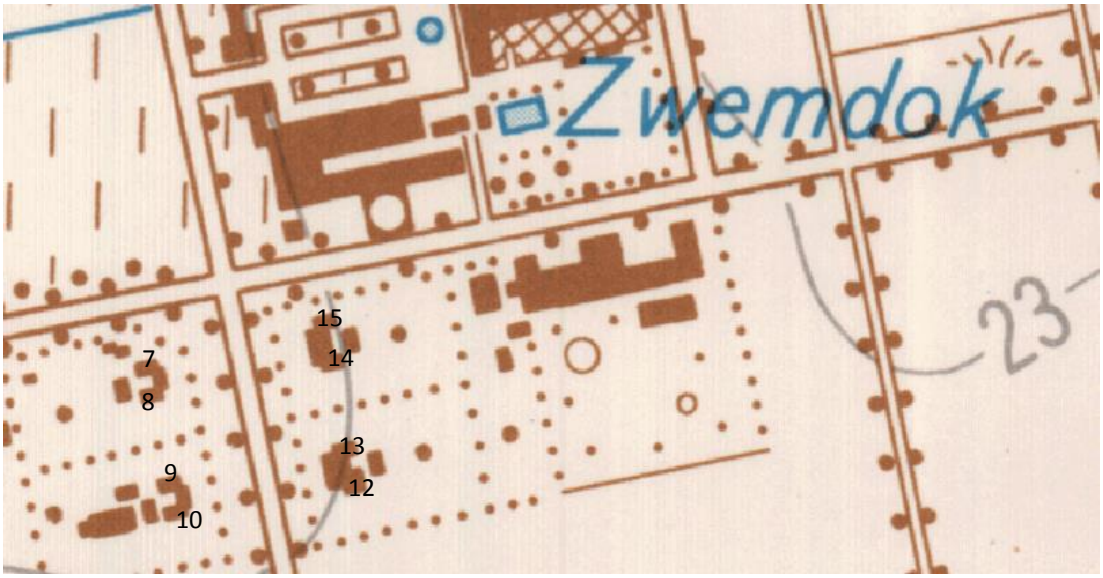

Figuur 0-87: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Net zoals de woning met adres Kolonie nr 6 wijkt de structuur van het bijgebouw van deze woning ook af van de basisstructuur. Het bijgebouw is breder dan bij de basisstructuur. Deze aangepaste basisstructuur zien we ook al terug op de foto's uit het bouwkundig onderzoek in 2000 (zie Figuur 0-88 en Figuur 0-89).

Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte is een houten, grotendeels open constructie.

Figuur 0-88: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 13 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

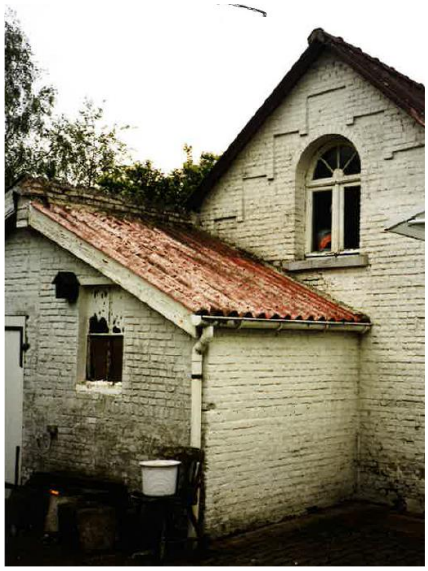

Figuur 0-89: Aangebouwd volume bijgebouw Kolonie 13 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd (op basis van waarnemingen op terrein):

- Vervangen van ramen en buitendeuren

- Uitvoeren van dakwerken aan het bijgebouw (vervangen van golfplaten dak door dezelfde vlakke, rode pannen als op het hoofdgebouw)
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd
- Dakwerken hoofdgebouw (reinigen en opnieuw plaatsen bestaande pannen of nieuwe pannen?)
- Schilderen schrijnwerk buitengevels
- Aan de pergola/afdak is een dakgoot gehangen

2.A.8.19 Kolonie Nr 14

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 14 bevindt zich ten oosten van de hoofdas en ten zuiden van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 14 en 15 zijn gekoppeld. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. De basisstructuur van de woning, type 1, is op deze kaart al duidelijk te zien.

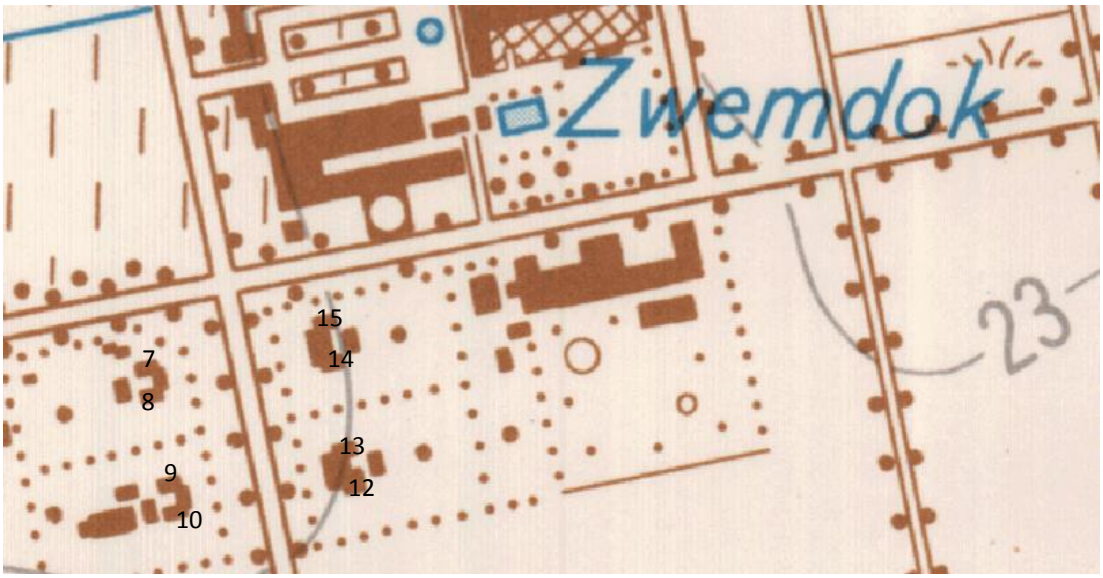

Figuur 0-90: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft de basisstructuur van type 1. Achter het bijgebouw is nog een extra bergruimte gebouwd. Deze bergruimte bestaat uit hout met zinken dak.

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-91) is verwijderd.

De achtergevel van het nevenvolume (deur en twee kleine ramen) wijkt af van de achtergevels van de overige woningen (groot raam, deur, klein raam). Dit was ook al het geval in 2000.

Figuur 0-91: Achtergevel Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-92: Bijgebouw met golfplaten dak Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd (op basis van waarneming tijdens terreinbezoek):

- Vervangen van ramen en buitendeuren
- Uitvoeren van dakwerken aan het bijgebouw (reinigen en herplaatsen bestaande pannen, vervangen van golfplaten dak (zie Figuur 0-92) door pannendak)
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd.
- Dakwerken hoofdgebouw
- Schilderen van buitenschrijnwerk

Op de foto's uit het bouwkundig onderzoek in 2000 is te zien dat de raamopening in de zijgevel van het nevenvolume (noordzijde) dichtgemaakt was met houten planken (zie Figuur 0-93). Op die plaats is een nieuw raam geplaatst. Verder is de kabel (zie Figuur 0-94) die langs de voorgevel van het bijgebouw liep verwijderd.

Figuur 0-93: Zijgevel nevenvolume Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-94: Voorgevel bijgebouw Kolonie 14 anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

2.A.8.20 Kolonie Nr 15

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 15 bevindt zich ten westen van de hoofdas en ten zuiden van de Boulevard, in het oostelijk deel van de Kolonie. Kolonie 14 en 15 zijn gekoppeld.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 1. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijkomende gebouwen in de tuin van de woning. De basisstructuur van de woning, type 1, is op deze kaart al duidelijk te zien.

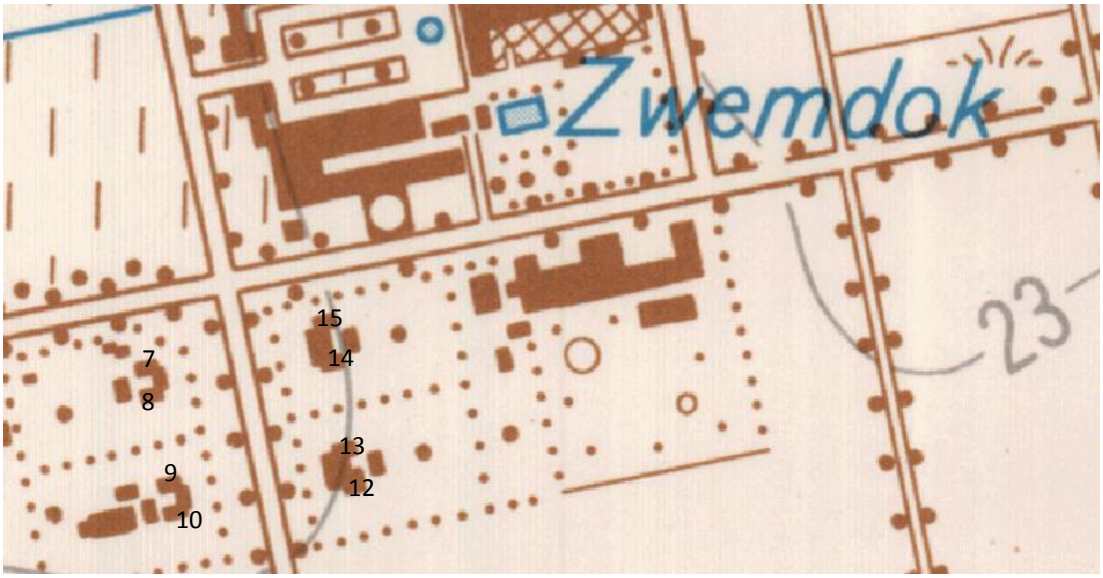

Figuur 0-95: Uittreksel MGI 1972

De woning heeft dus de basisstructuur van type 1 maar wijkt hier ook vanaf, zij het enkel aan de achtergevel. Achter het hoofdgebouw werd een bijkomend volume opgetrokken in hout. In dit volume is een houten deur geplaatst. Het bijkomend volume was nog niet aanwezig in 2000 (zie Figuur 0-96 en Figuur 0-97) maar is wel te zien op de luchtfoto uit 2012 (zie Figuur 3-).

Figuur 0-96: Achtergevel Kolonie 15, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Figuur 0-97: Achtergevel Kolonie 15, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

De kleine pergola aan de achterdeur, te zien op een foto uit het bouwkundig onderzoek uit 2000 (zie Figuur 0-49) is afgezaagd. De aanhechting van de pergola aan de achtergevel is nog zichtbaar.

Achter het bijgebouw is een open bergruimte bestaande uit hout met een golfplaten dak opgetrokken.

Renovatie jaren 2000

Na het bouwkundig onderzoek in 2000 werd een lijst met verplichte werken opgesteld. Volgende werken werden uitgevoerd (op basis van waarneming terreinbezoek):

- Vervangen en schilderen van houten ramen en deuren
- Schilderen van buitenschrijnwerk (windveren, kroonlijsten)
- De gevel werd gereinigd en opnieuw geschilderd
- Vervangen van goten

- Aanbouwen bijkomend volume tussen hoofdgebouw en bijgebouw
- De ruiten van het bijgebouw werden beschilderd

2.A.8.21 Kolonie Nr 18

Ligging

De hoofdbewakerswoning met adres Kolonie 18 ligt centraal in de Kolonie: ten westen van de hoofdas en ten zuiden van de schooldreef.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 4. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de wijzigingen te achterhalen, vormt een goede beschrijving van het huidig uitzicht het startpunt.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we een hoofdvolume met achteraan een nevenvolume er tegenaan gebouwd. In de tuin staat een losse constructie. Deze structuur komt overeen met de structuur van de woning op de steendruk uit 1904. Op de topografische kaart van 1928 wordt deze woning niet weergegeven. Op de luchtfoto uit 1952 staat de woning, weliswaar onscherp, wel. Mogelijks betreft het een onjuiste weergave op de topografische kaart, mogelijks is de woning in de loop der jaren afgebroken en later heropgebouwd.

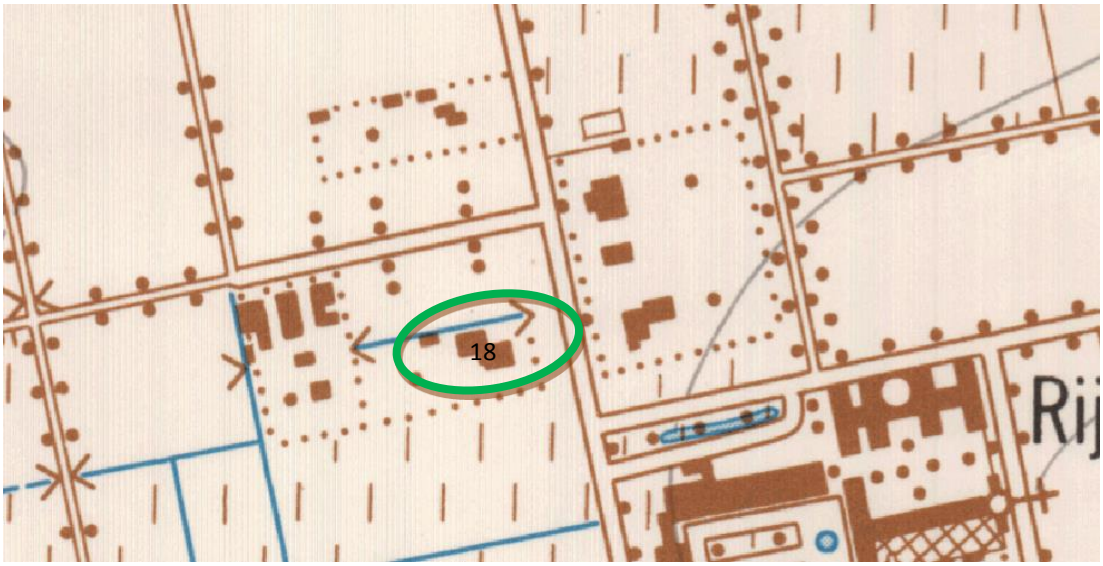

Figuur 0-98: Uittreksel MGI 1972

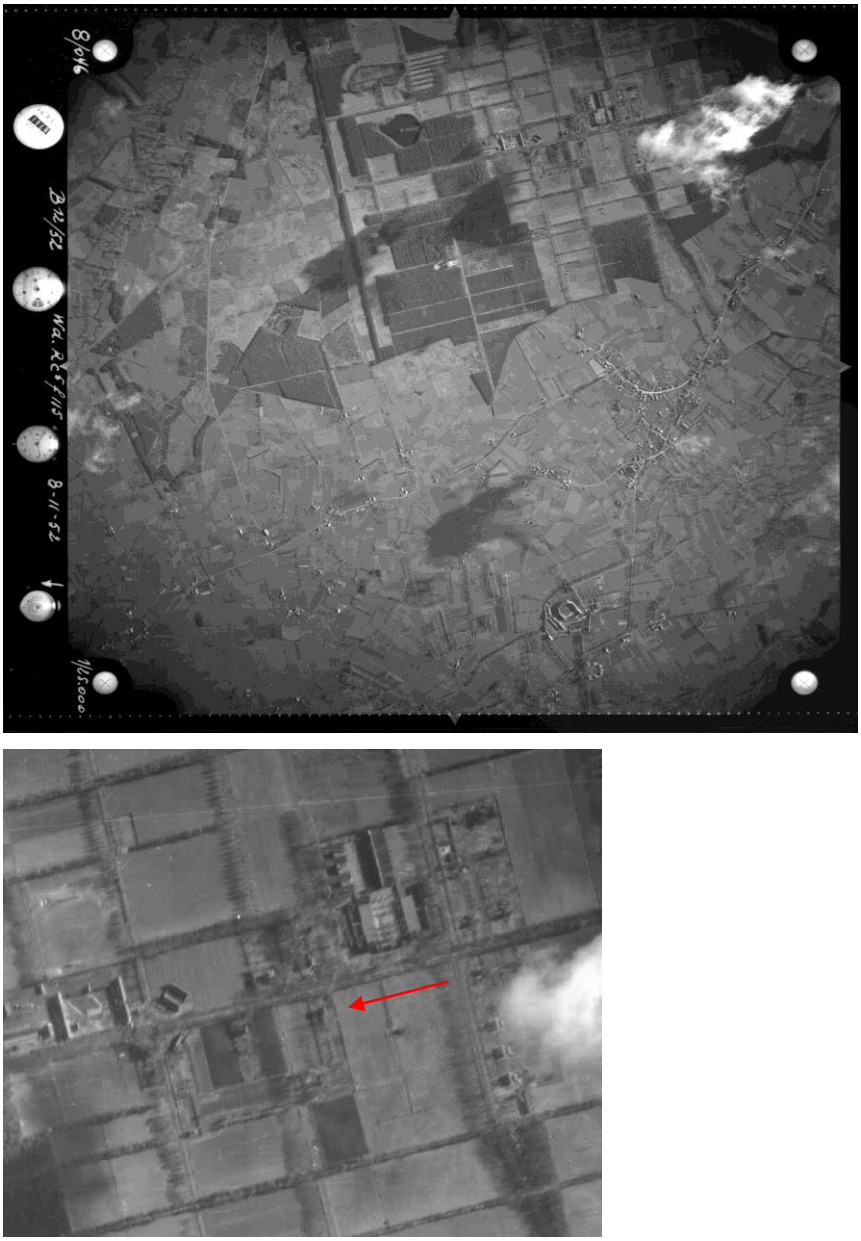

Figuur 0-99: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr 49' 1952 (geheel, bovenaan en detail, onderaan) (bron: cartesius.be)

De structuur van het hoofdvolume komt overeen met de informatie die we hebben over de structuur anno 1904. Het nevenvolume daarentegen is sterk verbouwd:

- Het zadeldak is langs de zuidzijde opgehoogd tot een plat dak.
- Het dakraam langs de noordzijde is vervangen door een dakkapel.
- Aan de westzijde is nog een bijkomend volume met plat dak aangebouwd.
- In de noordelijke gevel zijn raamopeningen gemaakt.
- De bakstenen tandlijst van de achtergevel is niet meer aanwezig.

Ook aan de achtergevel zijn enkele wijzigingen doorgevoerd:

- Het schilddak is verbouwd tot een zadeldak opgetrokken Hierbij zijn de bakstenen tandlijst en de dakkapel verdwenen. Mogelijks is dezelfde actie doorgevoerd aan de voorgevel, er zijn echter geen afbeeldingen beschikbaar van de voorgevel uit de eerste decennia van de 20ste eeuw.
- Het hoge raam op de eerste verdieping is verbouwd tot een breder, minder hoog raam.
- De schouw in de zuidelijke helft van het dak is verdwenen.

Het archief van Onroerend Erfgoed bevat geen informatie over de verbouwingen. Het is niet geweten wanneer deze werken zijn uitgevoerd.

2.A.8.22 Kolonie Nr 21

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 21 bevindt zich aan de ten westen van de hoofdas en ten noorden van de Schooldreef.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 3. De wijzigingen aan deze basisstructuur die de voorbije decennia, sinds de aanpassingen in de jaren 1960, werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om duidelijk te zien welke zaken gewijzigd zijn, is een goede beschrijving van de huidige toestand noodzakelijk.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we dat de woning bestaat uit twee volumes van min of meer dezelfde grootte die geschrankt tegen elkaar staan. Dit komt niet overeen met de structuur van de woning op de lithografie uit 1904.

Figuur 0-100: Uittreksel MGI 1972

De huidige structuur van de woning leunt meer aan bij de structuur weergegeven op de lithografie, doch is sterk gewijzigd.

- Het hoofdvolume is uitgebreid naar het noorden. Op de plaats waar het originele dak stopte, is een knik in de daklijn te zien (zie Figuur 3-). De voordeur bevindt zich in dit uitgebreide deel van het hoofdvolume. De raamopeningen in de achtergevel van dit hoofdvolume zijn niet gewijzigd.

- Het nevenvolume is uitgebreid naar het noorden en het westen en werd opgetrokken. De nok komt tot aan de bakgoot van het dak van het hoofdvolume. Het schilddak van het nevenvolume is bij de uitbreiding verbouwd tot zadeldak (met knik). Door de uitbreiding van het nevenvolume naar het westen werd een klein volume onder plat dak opgenomen in het nevenvolume. De tandlijst in de achtergevel van het nevenvolume is verdwenen. De raam- en deuropeningen in het nevenvolume zijn sterk gewijzigd zowel in aantal als in vorm.
- De schouwen op zowel hoofdvolume (1) als nevenvolume (2) zijn verwijderd.
- In 2001 werd een aanvraag ingediend voor het vervangen van een raamopening door een deuropening in de achtergevel. Deze aanvraag werd positief geëvalueerd mits het materiaal, de profilering en de kleur van het raam zouden behouden blijven.

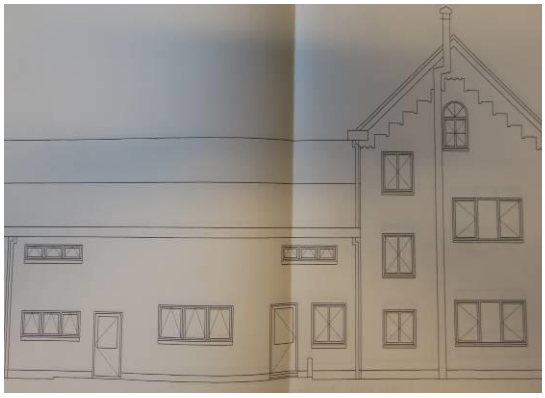

Figuur 0-101: Achtergevel Kolonie 21, oude toestand

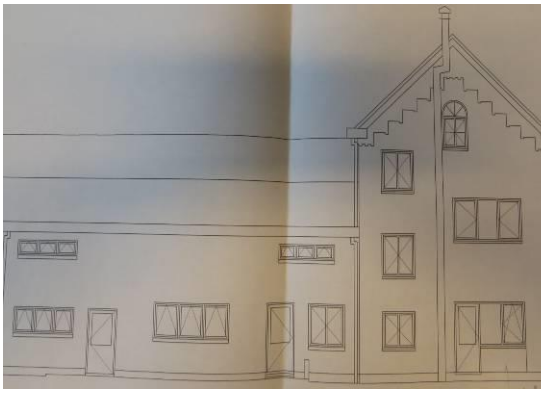

Figuur 0-102: Achtergevel Kolonie 21, huidige toestand

2.A.8.23 Kolonie Nr 22

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 22 ligt ten zuiden van de Schooldreef. Het is de meest oostelijke woning langs deze dreef.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 2. De wijzigingen aan deze basisstructuur, zichtbaar op de lithografie uit 1904, die de voorbije decennia werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek. Om de evolutie te kunnen detecteren, wordt eerst de huidige toestand duidelijk geschetst.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we geen bijgebouwen in de onmiddellijke nabijheid van de woning. De structuur van de achterbouw woning wijkt reeds af van de structuur die we zagen op de lithografie uit 1904 en sluit meer aan bij de huidige structuur.

Figuur 0-103: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi)

De huidige structuur wijkt af van de structuur van type 4 op volgende wijze:

- Twee raamopeningen op de gelijkvloerse en eerste verdieping in de voorgevel zijn telkens samengevoegd tot één bredere raamopening.
- De serre of veranda ten westen van het nevenvolume (achterbouw) is verdwenen.
- Het nevenvolume is uitgebreid naar het zuiden en het oosten. Het zadeldak van dit nevenvolume en de verdieping onder het dak zijn vervangen door een plat dak op het gelijkvloers.
- Het schoolgebouw tussen woning met nummer 22 en woning met nummer 24 is afgebroken. Ook de muur aan de straatzijde die beide woningen verbond met het tussenliggende schoolgebouw is afgebroken. De muur ter hoogte van de achtergevels staat er nog wel. Op de plaats waar het schoolgebouw stond, staat nu een aanplant van spar.

2.A.8.24 Kolonie Nr 24

Ligging

De cipierswoning met adres Kolonie 24 ligt ten zuiden van de Schooldreef. Het is de meest westelijke woning langs deze dreef.

Structuur woning

De woning heeft de structurele opbouw type 2. De wijzigingen aan deze basisstructuur, zichtbaar op de lithografie uit 1904, die de voorbije decennia werden doorgevoerd trachten we te achterhalen op basis van topografische kaarten, luchtfoto's en een terreinbezoek.

Aanpassingen woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we één bijgebouw ten zuiden van de woning. Op deze plaats staat ook nu de garage. De structuur van de achterbouw woning wijkt reeds af van de structuur die we zagen op de lithografie uit 1904 en sluit meer aan bij de huidige structuur.

Figuur 0-104: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi)

De huidige structuur wijkt af van de structuur van type 4 op volgende wijze:

- Twee raamopeningen op de gelijkvloerse verdieping in de voorgevel zijn samengevoegd tot één bredere raamopening.
- Aan de noordelijke zijgevel is een gelijkvloers volume bijgebouwd.
- De voorgevel is over de volledige hoogte verbreed (ingemetst) tot aan de schouw.
- Het zadeldak van de achterbouw is deels opgetrokken tot een plat dak. De indeling van de zijgevel van de achterbouw (drie raamopeningen, één deuropening) is wel bewaard gebleven.
- Het schoolgebouw tussen woning met nummer 22 en woning met nummer 24 is afgebroken. Ook de muur aan de straatzijde die beide woningen verbond met het tussenliggende schoolgebouw is afgebroken. De muur ter hoogte van de achtergevels staat er nog wel. Op de plaats waar het schoolgebouw stond, staat nu een aanplant van spar.

2.A.8.25 Kolonie Nr 28

Ligging

De woning ligt centraal in de Kolonie aan de noordwesthoek van het kruispunt der vier gebouwen en heeft adres Kolonie 28. Kolonie 28 en 30 zijn gekoppeld.

Structuur woning

Kolonie 28 en 30 bestaan uit dubbelhuizen met gemeenschappelijk zadeldak. De structuur van de woningen lijkt op de structuur van type 1 (een hoofdvolume met een nevenvolume, beide onder zadeldak) maar wijkt hier toch van af doordat er geen latere volumes zijn aangebouwd onder plat dak en doordat aan het hoofdvolume een achterbouw onder schuin dak is gebouwd.

Aanpassingen woning

Op de lithografie uit 1904 is op de plaats van de huidige woningen met adres Kolonie 28 en 30 een gebouw te zien dat een gelijkaardige grondoppervlakte bestrijkt maar een andere vorm kent. Het gebouw op de lithografie heeft een asymmetrisch zadeldak. Aan de achterzijde zijn verschillende ramen te zien, in de zijgevel zien we een deur en een kleiner raam onder het dak. In het dak zien we drie schouwen. De lithografie kent geen functie toe aan het gebouw. Op de luchtfoto uit 1952 is ter

hoogte van de woningen enkel een zwarte vlek te zien. Mogelijks zijn het hier de resten van het gebouw dat we zagen op de lithografie. De gebouwen die er op dit moment staan dateren dus ten vroegste van 1952.

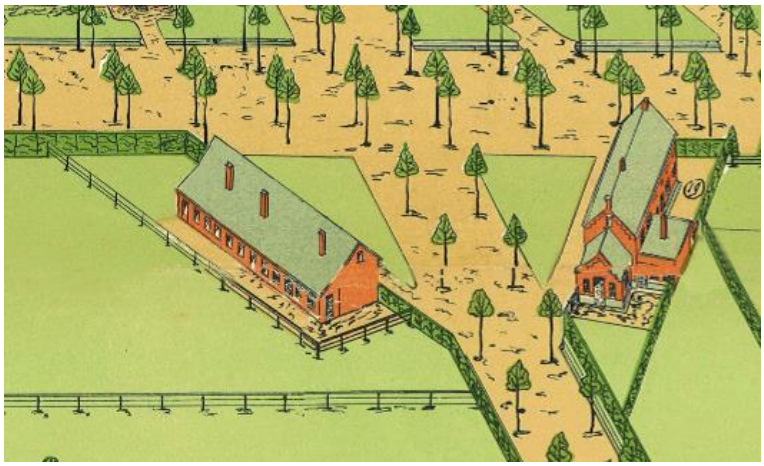

Figuur 0-105: Gebouw ten noordwesten van het kruispunt der vier gebouwen anno 1904

Figuur 0-106: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr 47' Kruispunt der vier gebouwen, anno 1952
Bron: www.cartesius.be

Figuur 0-107: Uittreksel topografische kaart 1972

De woningen werden in het laatste decennium gerenoveerd. Op 30 november 2004 verleende Monumenten & Landschappen een gunstig advies voor het renoveren en aanpassen tot woonhuizen voor mensen met ontwikkelingsstoornissen van Kolonie 28 en 30.

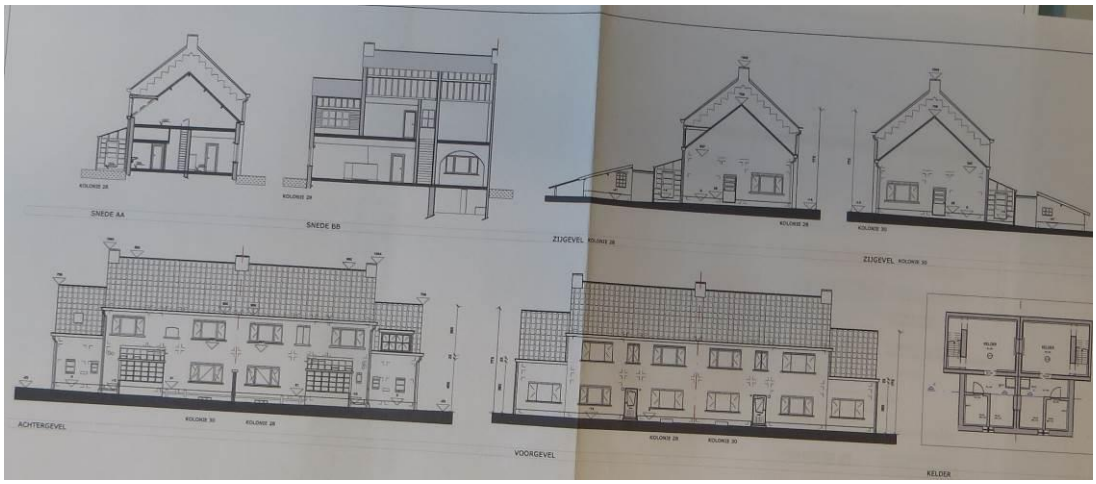

Figuur 0-108: Bestaande toestand anno 2004 (bron: Bouwaanvraag 2004, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-109: Plannen renovatie 2004 (bron: Bouwaanvraag 2004, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-110: Plannen renovatie bijgebouw 2004 (Bouwaanvraag 2004, Archief Onroerend Erfgoed)

Bij de bouwaanvraag werden verschillende foto's gevoegd die de toestand van de gebouwen anno 2004 weergeven. Uit onderstaande foto's leiden we af dat tussen beide woningen aan de achtergevel een muur stond. Aan beide woningen was aan de achterzijde een houten veranda (op bakstenen muur) gebouwd. De golfplaten op het dak van het bijgebouw werden met de renovatie vervangen door pannen.

Figuur 0-111: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28-30 anno 2004

Figuur 0-112: Achtergevel (westzijde) Kolonie 28-30, anno 2004

Figuur 0-113: Bijgebouw (noordzijde) Kolonie 28-30, anno 2004

Figuur 0-114: Detail uitbouw Kolonie 30, anno 2004

2.A.8.26 Kolonie Nr 30

Ligging

De woning ligt centraal in de Kolonie aan de noordwesthoek van het kruispunt der vier gebouwen en heeft adres Kolonie 30. Kolonie 28 en 30 zijn gekoppeld.

Structuur woningen

Kolonie 28 en 30 bestaan uit gekoppelde enkelhuizen onder gemeenschappelijk zadeldak. De structuur van de woningen lijkt op de structuur van type 1 (een hoofdvolume met een nevenvolume, beide onder zadeldak) maar wijkt hier toch van af doordat er geen latere volumes zijn aangebouwd onder plat dak en doordat aan het hoofdvolume een achterbouw onder schuin dak is gebouwd.

Aanpassingen woning

Zie Aanpassingen woning onder 0 2.A.8.25 Kolonie Nr 28

2.A.8.27 Boerderij

Ligging

De boerderij ligt ten noordoosten van het kruispunt der vier gebouwen, tussen de hoofddreef en de Molendreef. De boerderij heeft als adres Kolonie 33.

Structuur boerderij

De boerderij is opgebouwd rondom een groot rechthoekig grasplein. Ten noorden, zuiden en westen van dit plein zien we hoevegebouwen. De vleugel die zich ooit ten oosten van het plein bevond, is afgebroken. De westelijke vleugel bestaat uit twee delen met daartussen de toegang tot het binnenplein. Aan de zuidwestelijke hoek van het complex staat een woning. Ten noorden van het boerderijcomplex staat een langgestrekte wagenbergplaats parallel aan de dreef.

De Inventaris Bouwkundig Erfgoed omschrijft het complex als volgt:

Grootschalig landbouwbedrijf opgebouwd rondom een immens erf met centraal grasplein, beplant met jonge (naald)bomen en afgeboord door een verharde (beton) omloop. De gebouwen aan de noord-, west- en zuidzijden die schuren, stallingen, herstel- en opslagplaatsen en burelen groeperen en de meer noordwaarts gelegen wagenbergplaats (nok parallel aan de straat) dateren uit de periode 1880-1898; exterieur en interieur kenden evenwel enkele aanpassingen. De aanpalende woning op de zuidwesthoek van het complex werd na bombardementen van 1944 heropgebouwd in 1952, de voormalige oostvleugel met varkensstal is inmiddels afgebroken, en ten oosten en ten noorden zijn respectievelijk recentere stallingen en loodsen bijgebouwd. De lijstgevels worden aan de erfzijde sporadisch onderbroken door licht uitspringende puntgeveltjes met laadvensters. Rechthoekige, segment- en korfbogige muuropeningen; aangepaste stalvensters. Langgestrekte wagenbergplaats onder mank zadeldak (golfplaten); bakstenen muren, horizontale planken beschieting voor de zijgevels; houten gebinten met ijzeren trekkers.

Aanpassingen boerderij

De boerderij dateert van de periode 1880-1898. In de loop der jaren zijn er een aantal zaken gewijzigd. Op basis van luchtfoto's, postkaarten en documenten uit het archief van Onroerend Erfgoed trachten we te achterhalen welke wijzigingen de boerderij heeft ondergaan.

Op onderstaande luchtfoto uit oktober 1952 lijken de westvleugel, het huis op de hoek tussen west- en zuidvleugel en de wagenbergplaats te ontbreken. Maar door vergelijking met topografische kaart van 1928 en 1962 zijn deze gebouwen mogelijks niet zichtbaar door de bepaalde lichtinval en de kruinen van de dreefbomen.

Ten noorden van de boerderij zijn op de luchtfoto twee loodsen of stallen te zien op de plaats waar ook nu nog loodsen voorkomen. De huidige vijver ten noorden van de boerderij is niet te zien. Op het erf lijken ook enkele gebouwen te staan. De locatie en het volume komen niet overeen met de huidige situatie. Ook het padenpatroon op het erf wijkt af van de huidige situatie.

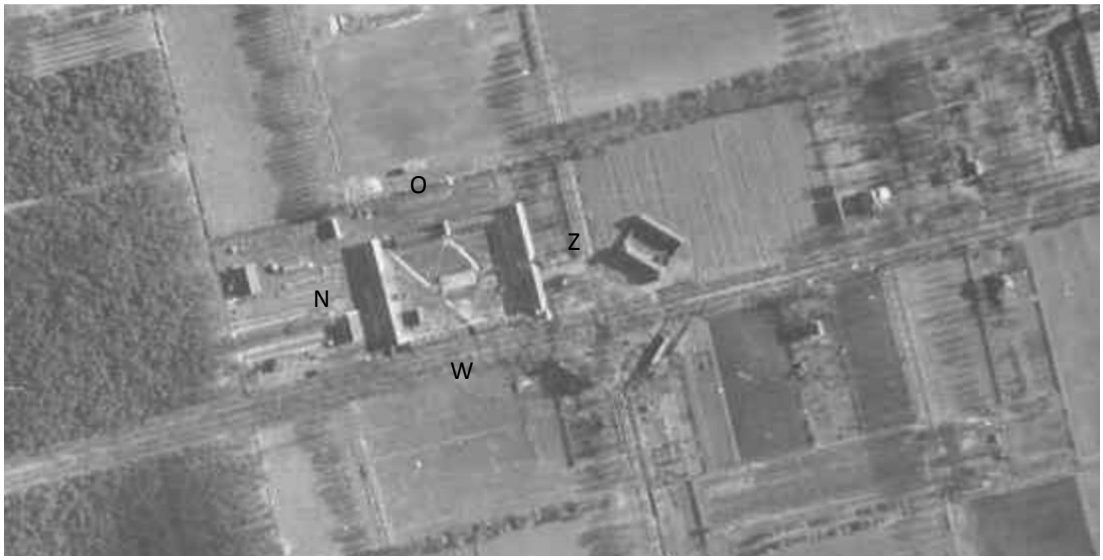

Figuur 0-115: Luchtfoto B12 Turnhout nr 48 (1952) (georiënteerd op het oosten) (bron: cartesius.be)

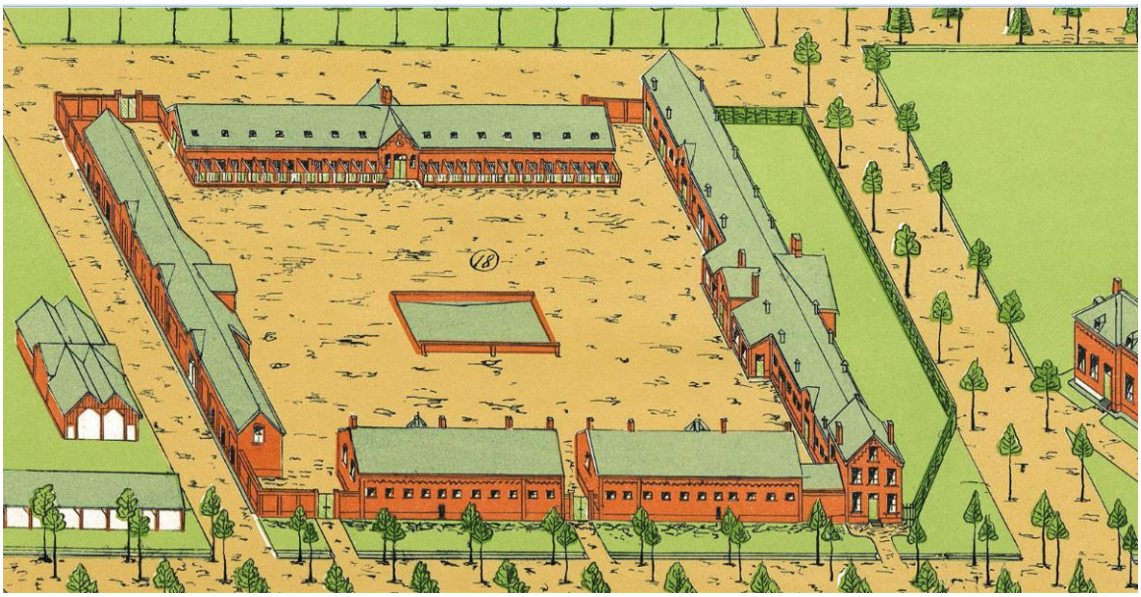

Figuur 0-116: Uittreksel steendruk Besme 1904

Uit de vergelijking tussen deze lithografie en de huidige toestand kunnen we het volgende afleiden:

- De puntgevels op de noordelijke gevel van de noordvleugel zijn verdwenen.
- De uitbouw met dakkapel aan de zuidelijke gevel van de noordvleugel is verdwenen.
- De noordgevel is uitgebreid naar het westen en komt nu tot aan de westgevel van de westvleugel.
- De uitbouw aan de zuidgevel van de zuidvleugel is verdwenen.
- De haag vanaf de hoekwoning langs de dreef zien we op de lithografie en is ook nu aanwezig.

- Centraal op het erf lag een vijver.
- Waar de vleugels van de boerderij niet op elkaar aansloten, was het erf ommuurd. Deze muren zien we vandaag niet meer.

Uit de topografische kaart van 1972 kunnen we het volgende afleiden:

- Volgens de topografische kaart uit 1972 was de oostvleugel nog aanwezig in 1972.
- Op deze topografische kaart zien we wel de recente stallen ten noorden van de boerderij. Op dat moment was er volgens de kaart zelfs een stal meer aanwezig dan nu.
- In 1972 zou de noordelijke vleugel nog niet uitgebreid zijn naar het westen.
- De padenstructuur centraal op het erf wijkt af van de structuur op de luchtfoto van 1952 en van de huidige structuur. Wel waren er paden aanwezig tegen de gevels op het erf.
- De wagenbergplaats rijkte minder ver naar het noorden van ze nu doet.

Figuur 0-117: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi)

In functie van de uitbating van de boerderij als jeugdverblijfcentrum 'De Bonte Beestenboel' en de inrichting van een infopunt van Natuurpunt werden volgende werken uitgevoerd vanaf 2005:

- De betonnen paden (onder andere omloop) op het erf werden verwijderd. Nieuwe paden werden aangelegd in steenslag. Er werd een terras aangelegd aan de uitbouw van de zuidelijke vleugel.
- Op het erf werden omheiningen geplaatst in geplastificeerde staaldraad in functie van veiligheid. Daarnaast werden loopweiden voor neerhofdieren voorzien met kastanje omheining.
- De binnengevel van de noordelijke vleugel was okergeel gekaleid. Om de eenheid van het erf te bewaren werden de overige gevels ook okergeel gekaleid.
- Het betonnen raamwerk van de stalramen werd hersteld waar nodig en opnieuw wit geschilderd. Aan de binnenzijde van de stalramen werden houten ramen met dubbele beglazing geplaatst.
- In de daken van de zuidelijke en westelijke vleugel werden aan de erfzijde dakramen geplaatst.

- Daken en schoorstenen werden hersteld. Dakgoten en regenafvoeren werden voorzien in zink.
- De bestaande houten stalpoorten werden opnieuw geschilderd. Aan de binnenzijde van deze poorten werden houten ramen en deuren geplaatst met dubbele beglazing (enkel in zuidelijke vleugel). Metalen stalpoorten aan de uitbouw van de zuidelijke gevel werden verwijderd en vervangen door houten ramen en deuren met dubbele beglazing (zuidelijke en westelijke vleugel).
- De houten stalpoorten werden hersteld en geschilderd.
- Er werd toelating gevraagd en gekregen voor het plaatsen van een poort en ooievaarsnest en het aanbrengen van verharding in 2007. In datzelfde jaar werd toelating gevraagd en gekregen voor het uitbreiden van een bestaande landbouwloods ten noorden van de boerderij.

Figuur 0-118: Aanbouw zuidelijke vleugel, anno 2004 (bron: Conceptnota bij bouwaanvraag, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-119: Erf anno 2004 (bron: Conceptnota bij bouwaanvraag, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-120: Luchtfoto 2004 (bron: cartesius.be)

Om de werken aan de verschillende gebouwen van de boerderij en het kruispunt der vier gebouwen op elkaar af te stemmen, vond overleg plaats tussen de Stad Hoogstraten, Kempens Landschap, Onroerend Erfgoed, De Bonte beestenboel, De Slinger, Dorpsgemeenschap Widar en Natuurpunt vzw.

Op de luchtfoto uit 1998 zijn deze wijzigingen in functie van de kinderboerderij nog niet zichtbaar.

Figuur 0-121: GRB gebouwen en percelen boerderij (bron: geopunt.be)

2.A.8.27 Kazerne

Ligging

De kazerne ligt ten zuidoosten van het kruispunt der vier gebouwen. De Kazerne heeft adres Kolonie 32.

Structuur kazerne

De kazerne bestaat uit een langwerpig hoofdvolume van één bouwlaag onder schild- en zadeldaken (mechanische pannen) waartegen in het zuidoosten een kleiner, recenter, nevenvolume met zadeldak aanleunt. Het gebouw bestaat uit twee hoekrisalieten bestaande uit drie traveeën met enkelhuisopstand in spiegelbeeld en zes tussenliggende traveeën. Een tweede gelijkaardig volume is via het noordoosten verbonden met het hoofdvolume. Dit tweede volume is echter al een paar jaar in aanbouw.

Aanpassingen kazerne

De kazerne dateert werd gebouwd circa 1893. Ze was tot 1914 effectief in gebruik als kazerne. Nadien werd ze omgebouwd tot feestzaal voor het personeel (casino).

Op de lithografie uit 1904 zien we een hoofdgebouw, een ommuurde binnenplaats en een achterbouw. Het hoofdgebouw had verschillende dakkapellen, zowel aan de voorgevel als aan de achtergevel. Deze dakkapellen zijn verdwenen. Oorspronkelijk bestond de kazerne uit twee aparte ruimten voor de officieren, ondergebracht in de hoekrisalieten. Ertussenin lag het soldatenvertrek of "chambre de la troupe".

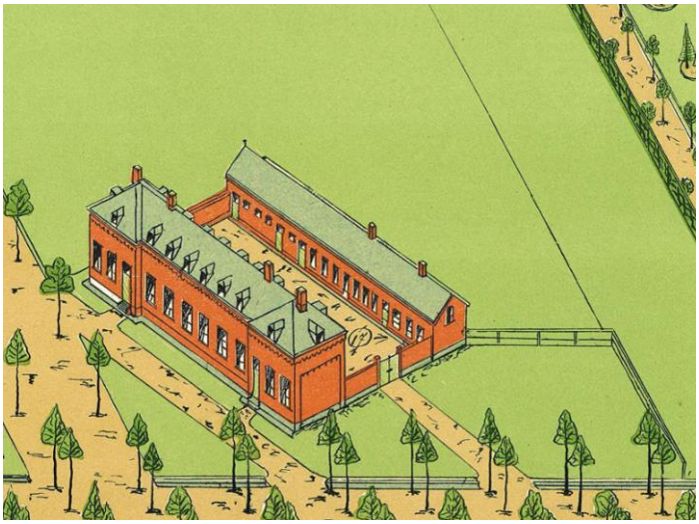

Figuur 0-122: Uittreksel lithografie 1904

Op de luchtfoto uit 1952 is de ommuurde binnenplaats en de achterbouw nog te zien. Bij de omvorming van kazerne tot feestzaal werd deze achterbouw afgebroken.

Figuur 0-123: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr. 48' 1952 (georiënteerd op het oosten) (bron: cartesius.be)

Op de topografische kaart uit 1972 is enkel het hoofdvolume te zien. Het lijkt op deze kaart alsof de twee risalieten verder naar voren springen dan op dit moment te zien is aan het gebouw. Op basis van de luchtfoto uit 1952 kan geen uitspraak gedaan worden over de risalieten door de schaduw van het gebouw.

Figuur 0-124: Uittreksel Topografische kaart 1972 (bron: ngi)

Figuur 0-125: Luchtfoto 1998 (bron: cartesius.be)

In 2007 werd door Widar een stedenbouwkundige vergunning aangevraagd voor het renoveren, aanpassen en uitbreiden van het casino tot een woonhuis voor 10 niet werkende mensen. Uit de foto's bijgevoegd aan dit dossier blijkt ook dat er geen achterbouw aanwezig was in 2007. Ten zuiden van het gebouw stonden enkele sparren. Het dossier bevatte eveneens bouwplannen voor de nieuw te bouwen achterbouw.

Figuur 0-126: Kazerne anno 2007 (bron: Bouwaanvraag Widar, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-127: Kazerne anno 2007 (bron: Bouwaanvraag Widar, Archief Onroerend Erfgoed)

Op de luchtfoto van 2014 zien we duidelijk het achterliggende volume in aanbouw. Ten zuiden van de kazerne is op de luchtfoto ook de boomgaard die enkele jaren daarvoor werd aangeplant op het perceel.

Figuur 0-128: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be)

Figuur 0-129: GRB gebouw en perceel Kazerne (bron: geopunt.be)

2.A.8.28 Centrale dienst- en huisvestingsgebouwen

Ligging

De centrale dienst- en huisvestingsgebouwen, nu in gebruik als strafinstelling, liggen ten oosten van de centrale dreef (noord-zuid) en ten noorden van de Boulevard. De gevangenis heeft als adres Kolonie 17.

Structuur gebouwen

De centrale dienst- en huisvestingsgebouwen bestaan uit een symmetrisch opgebouwd gebouwencomplex rondom een binnenplaats, het bewaard koor van de voormalige kapel. Ten oosten van deze gebouwen bevinden zich meer recente gebouwen verbonden aan het gevangeniscomplex (huisvestingsgebouwen of werkplaatsen). Op deze plaats stond initieel het ouderlingentehuis (dat bestond uit vier gekoppelde gelijklopende gebouwen).

De gebouwen zijn omgeven door een hoog, zwart metalen hek.

De historische gebouwen binnen het gevangeniscomplex worden in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed als volgt omschreven:

Poortgebouw en westvleugel van de binnenplaats herbergden destijds administratie, vergaderzaal, portier, wacht, enzomeer Het symmetrisch opgebouwd geheel is gemarkeerd door de centrale poort bestaande uit een ijzeren hekken tussen bakstenen pijlers; eertijds was ze gecantonneerd door wachttorentjes. Aan de zijhekken paalt nu aan weerszijden een lage aanbouw onder plat dak. Hiertegen leunt telkens een hoekgebouw aan van drie op drie traveeën en twee bouwlagen onder tentdak; de rij wordt dan verder aan beide zijden afgesloten door vleugels van één bouwlaag en respectievelijk vijf traveeën onder zadeldak en drie traveeën onder plat dak. De noord- en zuidzijde van de binnenplaats zijn afgelijnd door dwarsgebouwen van één bouwlaag met een drie traveeën brede puntgevel onder overkragend zadeldak (nok loodrecht op binnenplaats): de smalle diepe ruimten met breedte onder één overkapping fungeerden destijds als magazijnen, wasserij, enzomeer; in de bredere zalen onder twee of meer overkappingen werden destijds verwarmde opvangruimte, refter, smidse en schrijnwerkerij, werkplaatsen ondergebracht. Achter elk gebouwenblok lag een "koer" zoals onder meer deze van de aardappelschillers ten zuiden; gelijklopende hangars en werkplaatsen en ook muurpartijen dienden als afsluiting aan de buitenzijde.

De noordwest-, zuidwest- en noordoosthoek en vroeger ook de zuidoosthoek van de binnenplaats zijn gemarkeerd door dwarsgebouwen van vijf bij negen traveeën met twee bouwlagen onder zadeldak (nok loodrecht op de binnenplaats); ze herbergden destijds de gevangenis, magazijnen, de berging voor de brandpomp, de ziekenafdeling, de keuken, enzomeer. Aan de binnenplaatszijde vertonen ze brede tuitgevels afgezet met klimmende friezen die ook worden herhaald in de tot puntgevel uitgewerkte drie middentraveeën aan de straatzijde. Met hun aanpalende bijgebouwen van vijf traveeën en één bouwlaag sluiten ze aan bij de achtergevels van de westvleugel en brengen een bijzonder accent in de aaneenschakeling van het volledig symmetrisch opgebouwd volumespel.
In de *oostvleugel* van de binnenplaats met vroegere magazijnen, refter enzomeer vertrekt een symmetrische compositie vanuit het centraal gebouw (nok loodrecht binnenplaats) met puntgevel van vijf traveeën en twee bouwlagen, geflankeerd door langgestrekte vleugels (parallel aan de binnenplaats) van twaalf traveeën en één bouwlaag. In de originele rondbogige muuropeningen van de puntgevel zijn inmiddels rechthoekige ramen ingewerkt en de boogvelden aangepast. Oorspronkelijk vormde deze oostvleugel de façade van een groot gebouwenblok erachter waarbij de opbouw van de voorgevel werd aangehouden: achter en gelijklopend met de zijvleugels van de oostvleugel een aaneenschakeling van volumes van één bouwlaag, destijds vijf slaapzalen, elk onder ongeveer vijf overkappingen, die gescheiden werden door een centrale gang gelegen in het verlengde van de haakse middenbouw en eindigend op de kapel. Na een brand in 1977 werd dit complex vervangen door een banale nieuwbouw.

Kapel Met de brand van 1977 werd ook het merendeel van de kapel vernield; enkel het kapelkoor, te situeren op dezelfde lengte-as als de vermelde middenbouw van de oostvleugel, bleef bewaard. Koor met driezijdige sluiting onder afgewolfd zadeldak (leien) met ijzeren kruis. Flankerende lagere annexen van twee op twee traveeën onder overkragend zadeldak (leien); later aangebracht apart zijportaal met toegang voor het omwonende publiek ten noorden en aansluitende sacristie ten zuiden. Rondbogige muuropeningen, in de koorsluiting met ijzeren tracering en glas in lood, in aanbouwsels met bewaard houtwerk, kleine ijzeren roedeverdeling en tralies.

Interieur: drieledige koorruimte met bakstenen binnenmuren op arduinen plint en verbindende rondbogige scheibogen. Ziende houten kap met trekbalken op uitgewerkte korbelen met standzonen; verzorgde beplanking tussen de gordingen en de kepers. Monumentale rondboogdeur die voorheen het koor van de beuk scheidde; houten vleugeldeur met panelen en bovenlicht met fraaie ijzeren tracering. Van het meubilair is niets bewaard, op de fraai uitgewerkte smeedijzeren lichtarmen na, verrijkt met sierlijke bloem- en bladmotieven.

Aanpassingen gebouwen

De centrale dienst- en huisvestingsgebouwen dateren van de periode 1880-1898. De lithografie uit 1904 geeft een duidelijk beeld van het oorspronkelijk gebouwencomplex. Door het beeld op de lithografie uit 1904 te vergelijken met het huidige uitzicht van de gebouwen kunnen we besluiten dat volgende zaken gewijzigd zijn:

- Algemeen:
    - Het voormalig ouderlingentehuis is volledig verdwenen en vervangen door een modern celblok. Het gebouwenblok ten oosten van het binnenplein werd verwoest tijdens een brand in 1977 en vervangen door een nieuwbouw.
    - De muren die het complex deels omgaven (en noorden en ten zuiden van de huidige historische gebouwen) zijn verdwenen.
    - De gevels van de gebouwen zijn geschilderd.
- Noordvleugel:
    - Aan de noordvleugel is een volume aangebouwd (zie Figuur 3- en Figuur 3-). Dit gevels van dit volume zijn niet wit geschilderd.
- Westvleugel:
    - De dakramen in de westvleugel zijn verdwenen.
    - Raamopeningen aan de westvleugel zijn dichtgemaakt.
    - De drie overkappingen van beide gebouwen in de uiterste hoek van de westvleugel zijn vervangen door één zadeldak.
    - Aan beide zijden van de inkom in de westvleugel is een volume van drie traveeën onder plat dak aangebouwd.
    - De dakkapellen van beide hoekgebouwen naast de poort zijn verdwenen.
    - De wachttorentjes langs de poort zijn verdwenen.
- Zuidvleugel:
    - Er werd een losstaand volume gebouwd net ten zuiden van het hoekgebouw van de westvleugel.
    - De hangars en muur die het complex afsloten zijn uitgebouwd tot een volledige zuidelijke vleugel van één bouwlaag onder zadeldak. Het huidige gebouw rijkt verder naar het zuiden en het noorden van de oorspronkelijke muur met hangars. Ter hoogte van de poortopening is een muur opgetrokken.

- Het zadeldak van het hoekgebouw werd verwijderd.

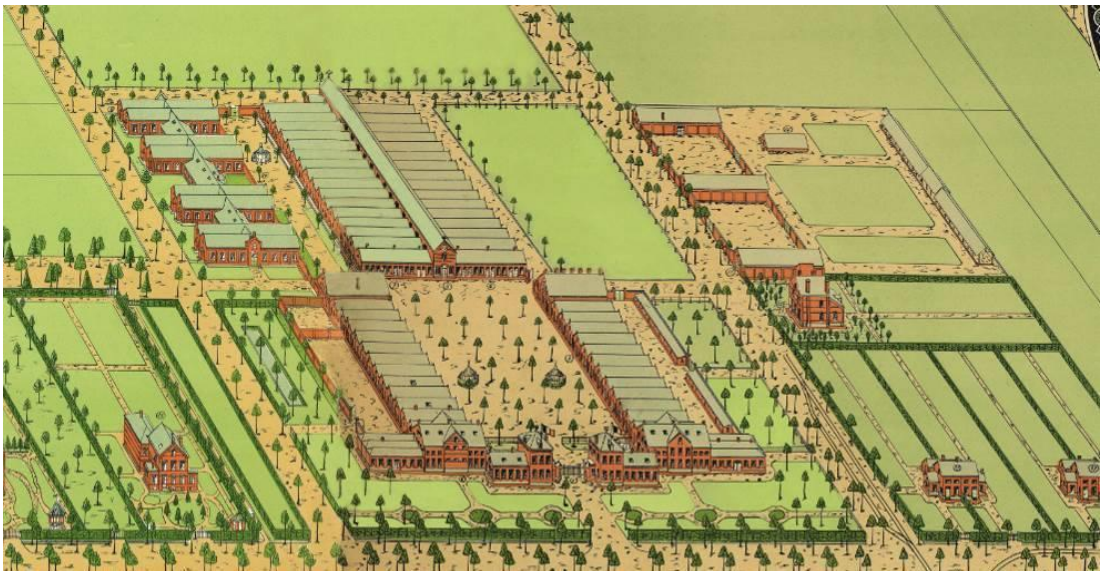

Figuur 0-130: Detail lithografie 1904

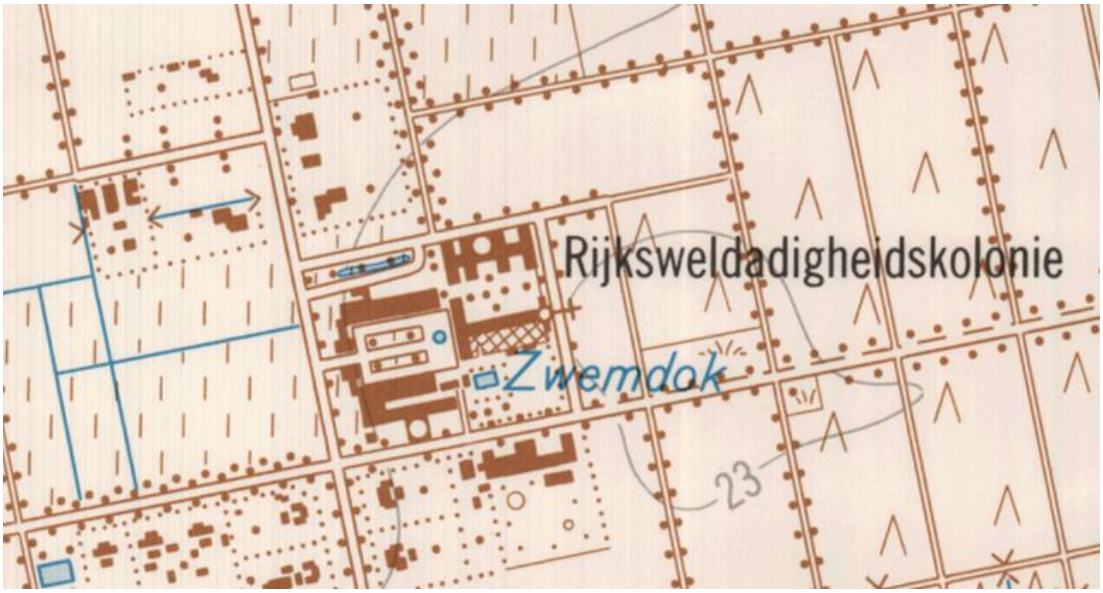

Figuur 0-131: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi)

De topografische kaart van 1972 toont nog het ouderlingentehuis. De kaart toont het beeld van de centrale dienst- en huisvestingsgebouwen voor de brand van 1977. De kapel is nog volledig aanwezig. Het recente blok ten zuiden van de kapel zien we nog niet. De zuidelijke vleugel kent op de kaart een cirkelvormige aanbouw die we op dit moment niet meer zien.

In 2001 gaf Monumenten en Landschappen toelating aan de Regie der Gebouwen voor:

- het plaatsen van een veiligheidsafsluiting (6.3 m hoog) rond het complex
- het afbreken van de portiersloge en een aantal scheidingsmuren
- het oprichten van een nieuwe portiersloge ter hoogte van de industriële ingang
- het bouwen van een ondergronds waterreservoir

- het aanleggen van een verharde parking
- het aanpassen en vernieuwen van de groenaanleg (kappen van bestaande bomen en struiken, aanleggen graspartij) en vijver ter hoogte van de hoofdingang

De toelating werd verleend omdat de voorgestelde materialen en technieken en de voorgestelde verbouwingen en aanleg passen in de karakteristieke landschapsopbouw van Wortel-Kolonie.

Bij de aanvraag werden een groot aantal foto's gevoegd die een beeld geven van de gebouwen en hun omgeving in 2001. We zien dat op dat moment er al een muur was opgetrokken ter hoogte van de poort in de zuidelijke vleugel en dat het zadeldak van het hoekgebouw in de zuidelijke vleugel al verwijderd was.

Figuur 0-132: Ingang anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-133: Locatie huidige parking, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-134: Noordwestelijke hoek complex, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-135: Kapel anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-136: Zuidelijke vleugel, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-137: Zuidelijke vleugel, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-138: Binnenplein vanaf de zuidoostelijke hoek naar het noorden, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-139: Poort in de noordoostelijke hoek van het binnenplein, anno 2001 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Uit de vergelijking van de luchtfoto's van 2004 (zie Figuur 0-144) en 2014 (Figuur 0-144) blijkt dat een nieuw celblok werd gebouwd ten westen van de kapel. In het archief van Onroerend Erfgoed werd correspondentie teruggevonden i.v.m. de bouw van dit blok. In 2010 werd een aanvraag ingediend voor de uitbreiding van het cellulair blok. Er werd een gunstig advies verleend op voorwaarde dat de uitvoeringstekeningen van de aansluiting van het nieuw te bouwen blok en de kapel vooraf doorsproken werden.

Figuur 0-140: Aansluiting Kapel en celblok, anno 2010 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-141: Kapel vanaf het zuidoosten, anno 2010 (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

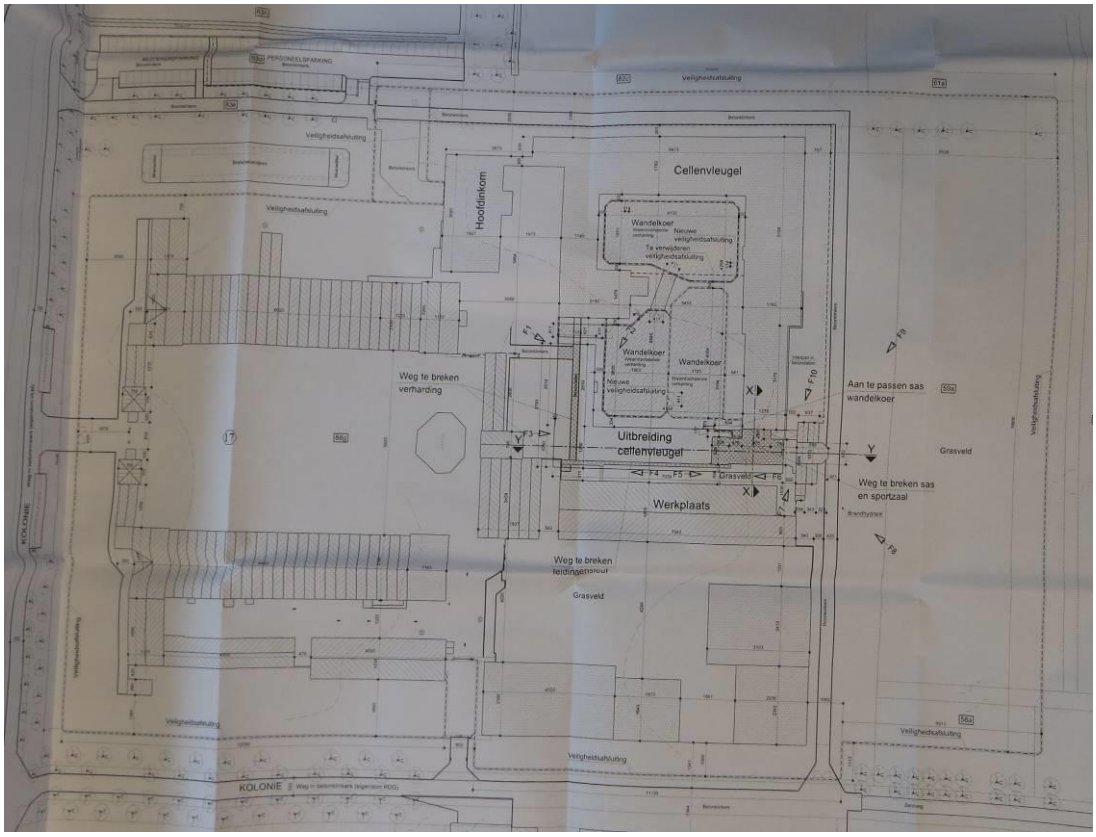

Figuur 0-142: Plan uitbreiding cellulair blok (bron: Aanvraag Regie der Gebouwen, Archief Onroerend Erfgoed)

Figuur 0-143: Luchtfoto 2002 (bron: cartesius.be)

Figuur 0-144: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be)

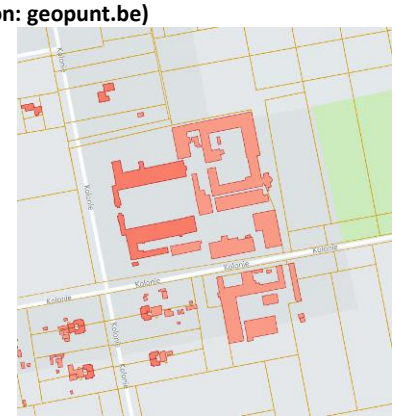

Figuur 0-145: GRB gebouwen en percelen Hoeve (bron: geopunt.be)

2.A.8.29 Werkplaatsen

Ligging

De werkplaatsen liggen ten zuiden van het gevangeniscomplex en de Boulevard.

Structuur woning

De werkplaatsen bestaan uit twee aan elkaar palende U-vormige bakstenen gebouwen met zadeldaken (nok loodrecht op de straat en parallel aan de straat) met mechanische pannen. Aan de straatzijde staat een bakstenen afsluitingsmuur met telkens een toegangspoort.

Aanpassingen werkplaatsen

De lithografie uit 1904 (zie Figuur 0-146)toont ons dat de werkhuizen oorspronkelijk bestonden uit drie parallel gelegen gebouwen (loodrecht op de straat) met telkens een tussenliggende koer. De koer werd aan de voor- en achterzijde afgesloten door een muur. De luchtfoto uit 1952 (zie Figuur 0-147) toont min of meer hetzelfde beeld. Door de beperkte resolutie kan niet onderscheiden worden of de zuidelijke afsluitingsmuur reeds vervangen is door gebouwen.

Op de luchtfoto uit 2014 (zie Figuur 0-147) is te zien dat het middelste van de drie parallelle gebouwen vervangen is door twee bakstenen gebouwen met zadeldak. De zuidelijke afsluitingsmuur is telkens

vervangen door bakstenen gebouwen parallel aan de straat. Aan de westelijke werkplaatsen zijn dit twee parallelle gebouwen met zadeldak.

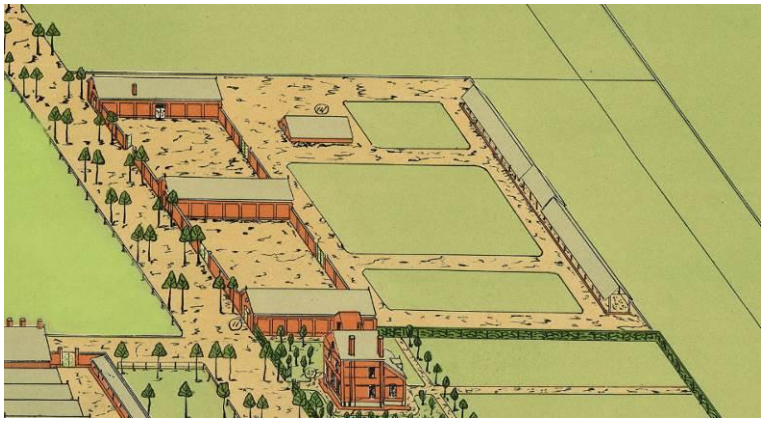

Figuur 0-146: Detail lithografie 1904

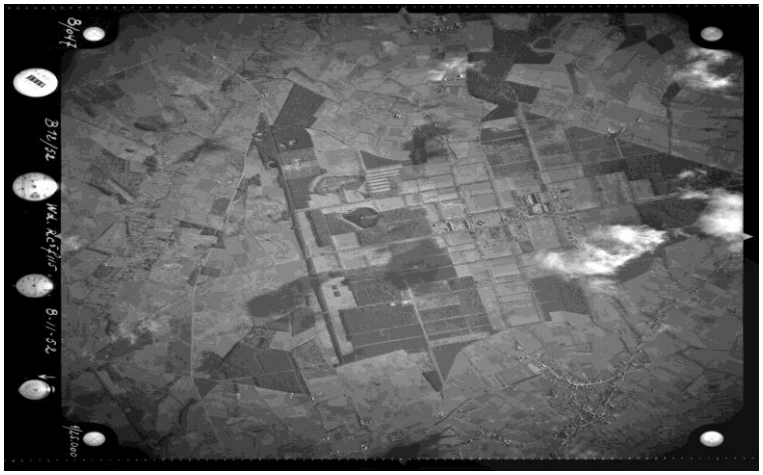

Figuur 0-147: Luchtfoto 'B12 Turnhout nr. 47', 1952 (geheel, bovenaan en detail, onderaan) (bron: cartesius.be)

Figuur 0-148: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be)

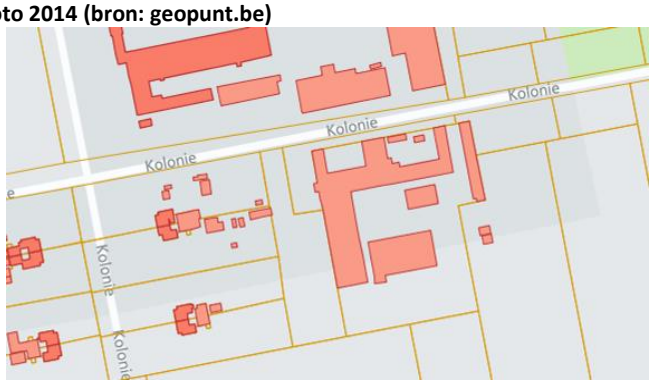

Figuur 0-149: GRB gebouwen en percelen Hoeve (bron: geopunt.be)

De raamopeningen in de westgevel van de westelijke werkhuizen waren er oorspronkelijk niet en werden dus later gemaakt. Hoogstwaarschijnlijk geldt hetzelfde voor de glazen bouwstenen in de oostelijke gevel (deze gevel is niet zichtbaar op de lithografie).

Langs de binnenzijde van de muur aan de oostelijke werkplaats zijn kleine bergruimtes en afdaken aangebouwd. De bergruimtes zijn in baksteen opgetrokken met pannendak of plat dak. Het afdak is opgetrokken in blauw aluminium met golfplaten dak.

Op de topografische kaart uit 1972 zijn de aanpassingen in de structuur (vervanging van afsluitingsmuur door gebouwen, ontdubbelen van middelste gebouw) wel te zien. Deze aanpassingen zijn dus gemaakt tussen 1952 en 1972.

Figuur 0-150: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi)

H3. BESCHRIJVING EN INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN BINNEN DE AFBAKENING

3.A Algemene beschrijving

3.A. 1 Ruimtelijke context

Wortel-Kolonie vormt een landschappelijk geheel dat duidelijk te onderscheiden is van de omgeving. Centraal is de Kolonie open, aan de randen is ze meer gesloten. Een statig drevenpatroon bepaalt de perceel verdeling binnen de Kolonie.

Het landschap zoals we het nu kennen, is een cultuurlandschap ontstaan door opeenvolgende wijzigingen in sociale wetgeving en de daarbij horende wijzigingen aan het landschap en het gebouwenpatrimonium. Zoals blijkt uit de historische nota, kunnen we volgende periodes onderscheiden waarin de wijzigingen zich voordeden:

- Aan het begin van de 19de eeuw onderging het landschap grote veranderingen. De Kolonie werd opgericht om arme gezinnen op te vangen: op de heide werd een drevenpatroon aangelegd, het kruispunt met de vier gebouwen werd aangelegd, gronden werden ontgonnen, er werden bossen aangeplant.
- In 1866, na de invoering van de Wet op de beteugeling van de landloperij, werden centraal in de Kolonie vele nieuwe gebouwen opgetrokken. Naast landbouw ontwikkelden zich ook industriële activiteiten.
- Tijdens de 20ste eeuw onderging het landschap opnieuw veranderingen: de infrastructuur diende aangepast te worden aan de opvang van zieken en gedetineerden: de gevangenis onderging grote veranderingen en werd later omgeven door een muur of hek. De dreef (dreefsegment a7 op kaart 23) tussen de boerderij en de gevangenis raakte in onbruik.

Het project 'Koers op Kolonielandschap' (2014) onderzocht de gemeenschappelijke elementen van de zeven Koloniën en het unieke karakter van elke Kolonie binnen deze gemeenschappelijke elementen. Het doel van het project is 'een inspiratiedocument op te stellen dat ingaat op het landschap en de toekomstige ontwikkeling daarin, waarin de landschappelijke waarden en het erfgoed van het landschap het fundament zijn'. Het project werd uitgewerkt door Land-id met ondersteuning van Antea Group en Veenenbosch.

Elke Kolonie wordt besproken aan de hand van 6 landschappelijke thema's.

- Ontginningsas

  Van hieruit werd de Kolonie georganiseerd en ontsloten en het gebied ontgonnen. Het vormt de ruggengraat van de Kolonie en hierlangs lagen veelal de belangrijkste (collectieve) functies. In Wortel-Kolonie vormen de hoofdontginningsassen een assenkruis met een vast grid van wegen parallel aan de oostwest-as (waarvan er later één iets is afgebogen). De oostwest-as richtte richt op het dorp van Wortel, de noordzuid-as op Merksplas-Kolonie. Langs deze assen bevonden zich de belangrijkste gebouwen. De as wordt begeleid door een dubbele dreef.

- Maatvoering

De koloniën werden volgens een vaste maat georganiseerd en verkaveld. De veelal nog herkenbare maatvoering laat de ontwikkeling van de koloniën in de tijd en veranderende inzichten zien. De koloniën zijn na elkaar tot stand gekomen en hebben elk een eigen karakteristiek maatsysteem. Naast het assenkruis van de hoofdontginningsas bevindt zich binnen de Kolonie een strak ritme van hele en halve maten en kavels. Deze perceelsindeling is nog steeds goed zichtbaar (zie 0

2.A.7 Evolutie van de Kolonie). Het assenkruis (de hoofdontginningsas) wordt begeleid door een dubbele dreef aan weerszijden. De overige wegen worden begeleid door een enkele dreef aan weerszijden. Opvallend is dat de begeleidende dreefbeplanting start waar men de Kolonie binnen gaat.

- Ensembles

Karakteristiek en zeer bepalend voor elke Kolonie zijn de ensembles. De ensembles met hun unieke architectuur en vormgeving typeren de Kolonie. Binnen de ensembles bevinden zich de (collectieve) functies als gestichten, kerken, verenigingsgebouwen, scholen, oudemannenhuizen, etcetera. Maar ook de begraafplaatsen en recreatiebossen worden tot de ensembles gerekend. De ensembles bevinden zich veelal langs de ontginningsas. In eerste instantie beperkte het ensemble zich tot het centrale kruispunt van het assenkruis, bestaande uit vier centrale gebouwen (spinzaal, school/ kerk, directeurswoning en magazijn) en vier bewakerswoningen. Na de doorstart als landloperskolonie in 1870 werden meerdere gebouwen toegevoegd, zoals de gevangenis en de cipierswoningen.

De begraafplaats van Wortel-Kolonie bevindt zich buiten de centrale as.

- (Be)werking

Het thema (be)werking geeft het (landbouwkundig) functioneren van de Kolonie weer. (De ritmiek van) de Koloniewoningen, de grote hoeves, maar ook de verbindingspaden van de hoeves naar het land of van de gestichten naar de hoeves maken deel uit van dit landschappelijke thema. Tussen de gevangenis en de hoeve bevond zich in Wortel-Kolonie een verbindingspad. Dit is nog steeds aanwezig, maar heeft niet meer die belangrijke functie en loopt in de huidige situatie dood.

- Open/dicht

Elke Kolonie kent een mate van openheid en geslotenheid (bos). Dit kan bewust zijn vormgegeven als recreatiebos, maar ook later zo zijn ontstaan doordat de Kolonie slecht functioneerde als landbouwgebied, waarna noodgedwongen werd overgegaan tot bosbouw. De mate van openheid en beslotenheid varieert dan ook per Kolonie. Wortel heeft de sfeer van een landgoed met vele dreven en open ruimtes omzoomd door bos. Het centrale deel van de Kolonie heeft een open karakter, terwijl de randen meer besloten zijn. Er ligt een groene buffer rond het centrale open landschap van de Kolonie. Daardoor is de Kolonie ook goed herkenbaar ten opzichte van haar meer open omgeving. Zeker aan de noordzijde is het contrast met de open woeste gronden groot en krijgt men een gevoel van hoe de Kolonie ooit als enclave in het verder onontgonnen gebied gelegen moet hebben. Naast de groene buffer in Wortel-Kolonie zijn ook de groene bretellen, de groenstrook tussen Wortel-Kolonie en Merksplas-Kolonie, zeer herkenbaar in het landschap.

- Grens en entree

Vroeger vormde de grens een scherpe overgang tussen 'woeste gronden' en Kolonie, maar ook in de huidige tijd is de grens van de Kolonie nog veelal herkenbaar (m.u.v. Frederiksoord e.o.). Samen met de entree wordt in meer of mindere mate ervaren dat je de Kolonie binnenkomt en daarom vormen de grens en entree een belangrijk kenmerkend landschappelijk thema van de Kolonie. Wortel kent een duidelijke begrenzing in de vorm van een groot contrast tussen het besloten karakter van de Kolonie en het open gebied rondom. Aan de noordzijde is het contrast met de woeste gronden groot. Overal is ook duidelijk voelbaar en herkenbaar dat men de Kolonie binnengaat: de dreven bevinden zich enkel binnen de Kolonie en stoppen waar men de Kolonie uit gaat. Aan de noordoostzijde, ter hoogte van de vennen, is de begrenzing minder scherp. Hier is het landschap van vóór de aanleg van de Kolonie ook nog het meest herkenbaar (vennen).

Conclusie: Uit de samenvatting van bovenstaande studies kunnen we besluiten dat de belangrijkste elementen van Wortel-Kolonie zijn: de dreven- en wegenstructuur, de waterstructuur, het gebouwenpatrimonium, de begraafplaats, de centrale open percelen (landbouw) en de gesloten randen (bos en natuur). Het huidig voorkomen van deze elementen worden in onderstaande paragrafen besproken.

3.A.2 Abiotisch milieu

3.A.2.1 Geologie

Zie **Kaart 25 - Geologie**

De ondergrond van Wortel-Kolonie is gevormd uit één geologische laag, genaamd de Formatie van Merksplas. Deze is opgedeeld in een Zuidelijke A en Noordelijke B zone. Deze laag dateert van het begin van het kwartair, de tijd van het plioceen tot beneden pleistoceen, ongeveer 1,5 miljoen jaar geleden. De formatie bestaat uit zandgrond met een grote tot middelgrote korrel. Dit geeft aan dat het goed dient als infiltratiegebied.

3.A.2.2 Bodemtextuur, -drainage en -profiel

Zie **Kaart 26 - Bodem**

In Wortel-Kolonie komen vijf soorten bodems voor namelijk antropogeen, vochtig zand, nat zand, droog zand en vochtig zand antropogeen. Deze worden op de bodemkaart onderverdeeld in verschillende bodemtypes zoals hieronder weergegeven.

Bodemtypes:

- OB bebouwde zones

Dit bodemtype duidt op antropogene grond of kunstmatige, door de mens verstoorde gronden. Dit zijn de zones centraal in de Kolonie waar door de mens, tijdens het ontstaan van de Kolonie, gebouwen werden opgericht of gronden werden afgegraven voor de kleiontginning.

- Segz Natte lemige zandbodem met duidelijk ijzer en/of humus B horizont
- Sep3(o) Natte lemige zandbodem zonder profiel

Het bodemtype met de code Segz komt in het zuiden van het gebied voor. Dit bodemtype ligt slechts voor een kleine oppervlakte in het plangebied, maar wordt het hier voor de volledigheid wel genoteerd. De lemige zandbodem zonder profiel ligt ten noordwesten van het gebied.

- Zbg Droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont
- Zcg Matige droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont
- Zcm Matige droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont
- Zdg Matige natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont
- Zeg Natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont
- Zep3(o) Natte zandbodem zonder profiel
- Zfg Zeer natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont

Deze bodemtypes wijzen op de aanwezigheid van een zandbodem in het grootste deel van Wortel-Kolonie. De vochtigheidsgraad varieert van een droge zandbodem tot een natte zandbodem.

De meest voorkomende bodemtypes zijn Zeg en Zdg. Deze types liggen verspreid over de Kolonie. Zdg bodems zijn zeer geschikt als weide en voor het telen van aardappelen, maïs of raaigras. Het bodemtype Zeg is een goede weidegrond wanneer de bodem goed gedraineerd is, het levert dan goede opbrengsten op voor maïs en andere zomergranen. In de winter is de bodem snel verzadigd met water, waardoor hij niet geschikt is voor telen van wintergranen.

Droge zandbodems komen op enkele plaatsen voor verspreid in het gebied. Hier vind men vooral op de arme grond naaldhout. Op de betere grond komen akkerlandpercelen voor waar men graan, aardappelen en maïs kan telen.

Op de matige droge zandbodems groeit voornamelijk naaldhout. Op de betere bodems kan het de functie van akkerland hebben door een dikke humeuze bovengrond.

In het gebied Wortel-Kolonie zijn tal van boringen uitgevoerd de laatste jaren. Op Figuur 0-1 is te zien op welke locaties men deze boringen heeft gedaan. Er zijn drie relevante boringen te vinden in het

gebied. Één boorpunt bevond zich op een antropogene grond bij de strafinstelling. De andere boringen vonden plaats in een vochtige zandbodem. Één nabij de cipierswoning aan de Kolonieweg. Het ander op een akker nabij de schooldreef. De boorlocaties zijn weergegeven als groene bollen met een paarse punt erin. In Tabel 3-1, Tabel 3-2 en Tabel 3-3 vatten we de belangrijkste elementen samen:

Figuur 0-1: Lokalisatie van boringen in Wortel-Kolonie

De boring bij de strafinstelling heeft een diepte van 51 meter en dateert van het jaar 1931. De gegevens zijn als volgt:

Diepte	Hoofdgrondsoort	Toevoeging
1m – 8m	Zand	Bovenin kwarts wat tot 8 meter afneemt
8m – 14m	Klei	Op enkele dieptes enige zandfractie ertussen
14m – 28m	Zand	Op enkele dieptes enige vorm van leem, klei of kwarts
28m – 37m	Klei	
37m – 51m	Zand	Plaatselijk klei en kwarts en op diepste punt stenen en houtresten

Tabel 3-1 Boring

De boring op de hoek van de cipierswoning heeft een diepte van 15 meter en is genomen in 1986. Hieruit kwamen de volgende gegevens:

Diepte	Hoofdgrondsoort	Toevoeging
0m – 2,25m	Fijn zand	Op enkele dieptes humus-, leem- en veenhoudend zand
2,25m – 6,5m	Klei	Een bijmenging van glimmers en zand
6,5m – 15m	Klei en fijn zand	Bij fijn zand een bijmenging van klei en glimmers

Tabel 3-2 Boring

De boring op de akker in de schooldreef heeft een diepte van 9 meter en dateert van 2003. De gegevens die hier uit voort komen zien er als volgt uit:

Diepte	Hoofdgrondsoort	Toevoeging
0m – 9m	Fijn zand	Op een diepte van 7 meter een bijmenging van klei

Tabel 3-3 Boring

Uit deze boringen kan geconcludeerd worden dat de bovenste laag tot 8-9m voornamelijk uit zand tot fijn zand bestaat. Bij boorpunt twee ter hoogte van de cipierswoning zit al eerder klei aan het oppervlak. Mogelijke oorzaak kan de ligging van het ven zijn. Op de reliëfkaart is te zien dat dit punt duidelijk lager ligt t.o.v. het TAW dan het overige grondgebied.

3.A.2.3 Hydrologie

In 2006 werd in opdracht van het ruilverkavelingscomité Zondereigen door TNO een gebiedsvisie uitgewerkt voor het Vlaamse deel van het stroomgebied van het Merkske. Deze studie was een vervolg op het rapport '… van Moesdistel tot Boomkikker', een visie van Staatsbosbeheer op het beekdallandschap van het Merkske (Everts H. & de Vries N., 2002). In de studie is vooral een visie uitgewerkt voor ecohydrologische landschappen.

Het Bootjesven en het Moeras (ook genaamd Eendenven of Hermans Moer) in het noorden worden gevoed door basenrijk grondwater. Beide vennen zijn erg aangetast en geëutrofieerd. In 2004 werd de ontwateringgracht van het Moeras dichtgemaakt en kwam het Moeras (na meer dan 70 jaar) opnieuw onder water.

Figuur 0-2: Aanduiding Bootjesven (blauwe cirkel) en Moeras (Oranje cirkel) - Luchtfoto zomer 2015 (bron: geopunt.be)

De kleinere vennen in bosbestanden worden door regenwater gevoed. In onderstaande figuren zijn twee maaiveldprofielen weergegeven die het verloop van het grondwaterpeil van het infiltratiegebied Kolonie naar de vallei van het Merkske illustreren.

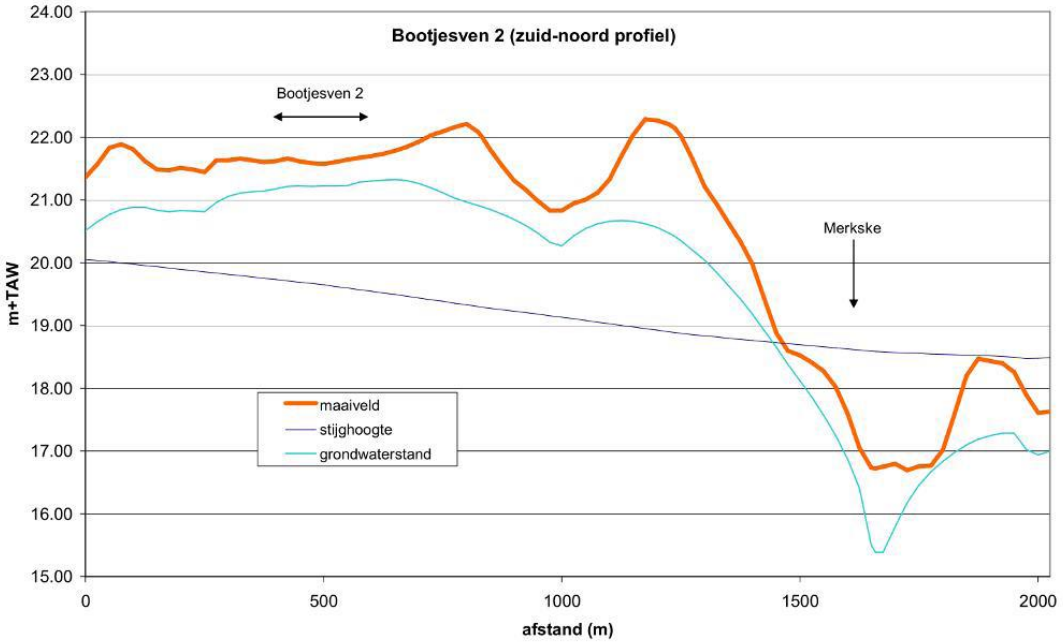

Figuur 0-3: N-Z maaiveldprofiel van het Moeras (= Bootjesven 2) (bron: TNO, 2006)

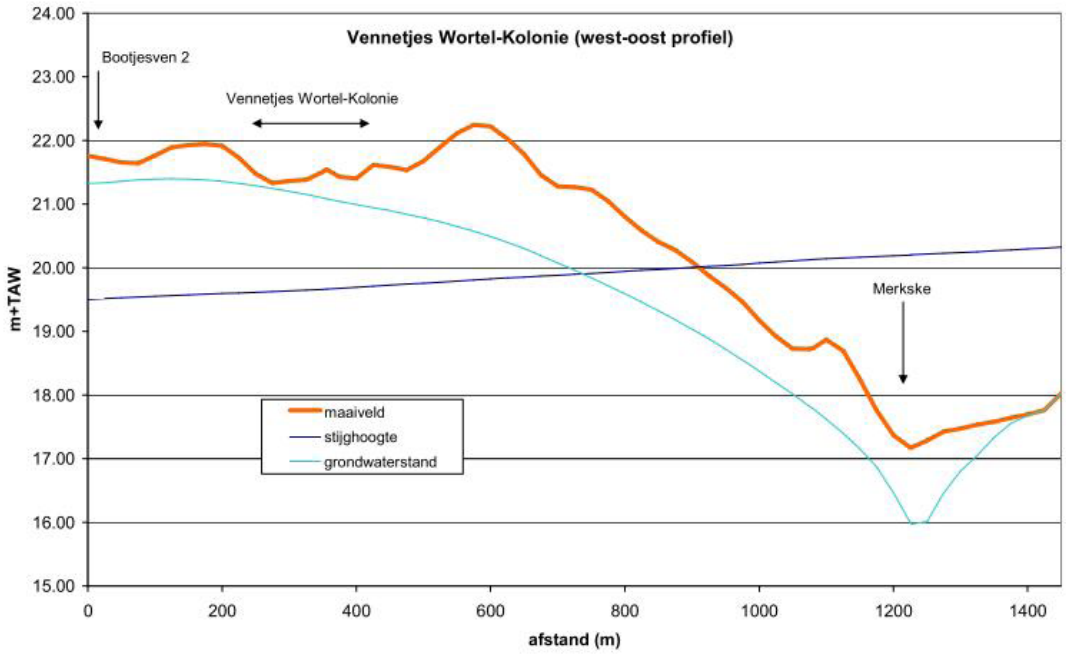

Figuur 0-4 W-O maaiveldprofiel van kleinere vennen (bron: TNO,2006)

3.A.2.4 Hydrografie

Zie Kaart 27 - Hydrografie

Het volledige plangebied is gelegen in het Maasbekken. Het gebied is een infiltratiegebied en deels afwatering. De afwatering vindt plaats - vanwege de iets hogere ligging van de Kolonie - richting het noordoosten (Het Merkske) en naar het zuidwesten (De Mark). De waterstromen die aanwezig zijn in Wortel-Kolonie zijn geen natuurlijke waterlopen. Horizontaal tegen de Nederlandse grens stroomt een gracht. Deze ontspringt net buiten het gebied en stroomt vervolgens door Wortel-Kolonie en mondt uit in Het Merkske. In het oostelijk deel van het plangebied stroomt een niet geklasseerde gracht. Deze ontspringt op twee verschillende plaatsen binnen het plangebied. De gracht stroomt richting het noorden en watert af in de Staakheuvelse loop, die weer uitmondt in Het Merkske.

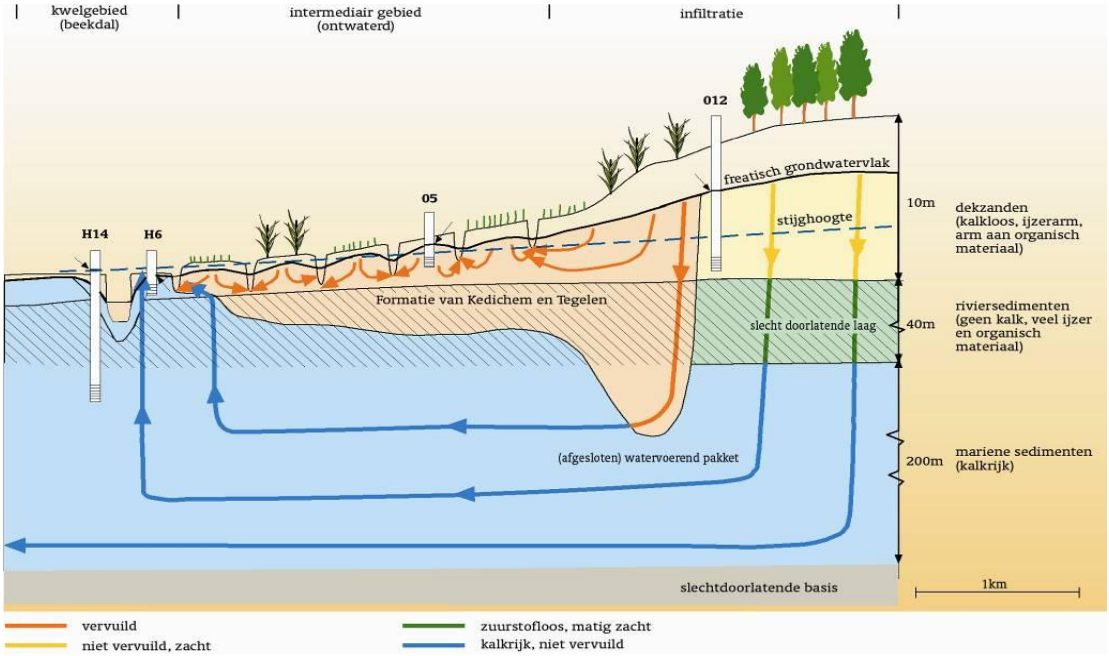

Figuur 0-5: Werking van het grondwatersysteem in het Merkske (bron: TNO, 2006)

3.A.2.5 Watersysteem – natuurlijkheid

Bijna het volledige watersysteem van Wortel-Kolonie is ontstaan door menselijk ingrijpen. De waterstromen die hierboven beschreven zijn en in het gebied liggen zijn door menselijk handelen gemaakt. Het Bootjesven in het noorden van het plangebied kan wel een natuurlijk watersysteem genoemd worden. Deze vennen zijn al zichtbaar op de kaart van Ferraris uit 1775 (zie Figuur 0-2). Zowel het Moeras als het Bootjesven worden gevoed door grondwater. Het moeras staat na ruim 70 jaar weer onder water na het dichtmaken van de ontwateringgracht van het moeras. De overige kleinere vennen worden gevoed met regenwater, deze zijn minder aangetast.

3.A.2.6 Reliëf

Zie Kaart 28 - Reliëf

Met behulp van het Digitaal Hoogtemodel (DHM) is de hoogteligging van het gebied in kaart gebracht. Het projectgebied is relatief vlak en heeft zijn laagste punt in het noordwesten aan de Nederlandse grens. Het hoogste punt bereikt men in het zuid-oosten van het gebied. De verschillen in hoogte variëren van 16m tot aan 23m boven TAW. In de onmiddellijke nabijheid van de bosbestanden vindt men in het oosten (Graafsbos) en zuiden (Molenzijdse heide) de hoogste punten van de omgeving (maximum 27,5 m). Het laagst gelegen is de vallei van de Mark, ten westen van het studiegebied, met een hoogtepeil van slechts 15 m.

3.A.3 Biotisch milieu

Als basis voor de beschrijving van het biotische milieu wordt het goedgekeurde bosbeheerplan van Wortel-Kolonie gebruikt. De nadruk in dit erfgoedbeheersplan ligt op de erfgoedwaarden. Voor uitgebreide soortenlijsten van flora en fauna verwijzen we dan ook naar het bosbeheerplan.

3.A.3.1 Bosbestanden

Er zijn in Wortel-Kolonie ongeveer 100 bosbestanden met een gemiddelde bestandsoppervlakte van 4,5 ha. Het grootste deel van de bosbestanden (55%) wordt ingenomen door naaldhoutbestanden. Het aandeel homogene naaldhoutbestanden bestaande uit Grove den is beduidend. Slechts 18% van de

Kolonie bestaat uit homogene loofhoutaanplanten van voornamelijk Zomereik en (minder) Beuk. Ongeveer 17% wordt gedomineerd door naaldhout of loofhout met bijmenging van beiden. Bijmenging in de naaldhoutbestanden bestaat hoofdzakelijk uit spontane verjonging van Berk of Zomereik. De bijmenging in de loofhoutbestanden bestaat voornamelijk uit naaldhout van eerdere aanplanten waarbij, door dunning, het aandeel loofhout de bovenhand heeft gekregen.

De meeste naaldhoutaanplanten zijn tussen de 40 en de 80 jaar oud en dan vooral in de jaren na WOII, de oudste naaldhoutaanplant dateert van 1924.

Op basis van het stamtal is de belangrijkste boomsoort van het plangebied duidelijk Grove den (35%). Berk, met een aanzienlijk aandeel Zachte berk is met 26% ook een belangrijke boomsoort. Zomereik en Lork hebben nog een aandeel van ongeveer 10%, alle overige soorten hebben een aandeel in het stamtal dat minder is dan 5%.

In de jongere gesloten naaldhout- en loofhoutaanplanten is de struiklaag afwezig. In de oudere Grove dennenbestanden is er veelal een matig ontwikkelde struiklaag aanwezig met vooral Wilde lijsterbes en Sporkenhout.

Deze cijfers zijn niet verwonderlijk gezien de aanplant van naaldhoutbossen in de Kolonie vanaf de tweede helft van de 19de eeuw.

3.A.3.2 Vegetatie

3.A.3.2.1 Biologische waarderingskaart

De Biologische waarderingskaart vormt een gebiedsdekkende inventaris van de Vlaamse biotopen. De “biologische waardering” is gebaseerd op vier criteria, namelijk zeldzaamheid, biologische kwaliteit, kwetsbaarheid en vervangbaarheid.

Op de BWK zijn alle loofhoutbestanden aangeduid als biologisch zeer waardevol, ook de vennen en heiden behoren tot deze categorie. De naaldhoutbestanden zijn aangeduid als biologisch waardevol, al dan niet met zeer waardevolle elementen, ook de meeste graslanden binnen de Kolonie zijn zo aangeduid.

In de Kolonie onderscheidt men volgende karteringseenheden of vegetatiekundige formaties:

Tabel 3-4: klassen van karteringseenheden in Wortel-Kolonie (bron: BWK toestand 2014).

Omschrijving	Codes	Opp 2014 (ha)
Vijvers	ae, aevh, aer, aoo, kn	14,1
Heiden	ce, cg, cm, cmb	2,94
Droge en natte graslanden	ha-, hj, hjb, hp, hp+, hr, hrb	76,8
Ruigtes	ku, ku+	0,7
Akkers	bs	89,2
Eiken- en Beukenbossen	qb, qb+, fs	78,5
Loofhoutaanplanten	n	35,4
Struwelen	sf, sz	1,5
Naaldhoutaanplanten	ppa, pa, pms, pmb, ppms, ppmb	226,9
Lijnvormige elementen	kb	32,2
	Totaal	**558,24**

In deze tabel valt de grote oppervlakte aan Eiken- en Beukenbossen op. Dit is te verklaren doordat in het bosbeheerplan ook de bosbestanden in Schootse hoek zijn opgenomen. Dit bosgebied ligt ten noorden van Wortel-Kolonie op Nederlands grondgebied en valt buiten de bescherming en dus dit beheersplan.

3.A.3.2.2 Actuele vegetatie

In Wortel-Kolonie werden er heel wat vegetatie-opnames uitgevoerd. In totaal werden er 108 vegetatie-opnames volgens Braun-Blanquet (BB) gemaakt in de proefvlakken waar de bosbouwopnames zijn uitgevoerd en 44 vegetatieopnames in open ruimtes en dreven met de Tansley-schaal.

Bosbestanden

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de aangetroffen bostypes in het plangebied volgens de vroeger gebruikte Bos&Groen-indeling (2001) en de recentere indeling volgens Cornelis et al. (2009).

Tabel 3-5: aangetroffen bostypes in het plangebied

Cornelis *et al.* (2009)	*Tropres (Roelandt, 2001)*
D2-D3: RG [Essen-Elzenbos] met Grote Brandnetel en Gewone braam	*Brandnetel-Vlierenbos*
H3b: Eiken-Beukenbos met Adelaarsvaren	*Adelaarsvarenrijk Wintereiken-Beukenbos*
H3c: Eiken-Beukenbos met Gladde witbol en Valse salie	*Witbolrijk Eiken-Beukenbos*
I1: RG [Dennen-Eikenbos] met Gewone braam	*Bramenrijk Eiken-Beukenbos (partim)*
I2: Dennen-Eikenbos met Bochtige smele en Pijpenstrootje	*Soortenarm Berken-Eikenbos/Bochtige smelerijk Berken-Eikenbos/Bosbesrijk Berken-Eikenbos/Typisch Berken-Eikenbos*
I3: RG [Dennen-Eikenbos] met Amerikaanse vogelkers	*Amerikaanse vogelkers Berken-Eikenbos*
I6: RG [Dennen-Eikenbos] met Gestreepte witbol en Gewoon struisgras	*Witbol Berken-Eikenbos*

Open plekken

De meeste graslanden worden onder de klasse van matig voedselrijke graslanden (Molinio-Arrhenatheretea) ingedeeld. De toewijzing is sterk afhankelijk van het landgebruik (bemesting, hooilandbeheer, maaien met nabegrazing, beweiding…) en de aanwezige abiotische factoren.

3.A.3.2.3 Bijzondere soorten

Rode lijstsoorten

Rode lijsten zijn een belangrijk instrument in het hedendaagse soortgerichte beleid van het Vlaamse natuurbehoud. Deze lijsten geven voor elke soort van een groep organismen een indicatie over haar status in Vlaanderen, gaande van niet bedreigd tot uitgestorven in Vlaanderen. De recentste rode lijst van de hogere planten in Vlaanderen werd opgesteld door Van Landuyt et al. (2006).

De rode lijst in strikte zin omvat de planten van de categorieën uitgestorven, met verdwijning bedreigd, bedreigd en kwetsbaar. Binnen de categorie achteruitgaand worden soorten gegroepeerd die het risico lopen op korte termijn op de rode lijst terecht te komen. In het plangebied van het bosbeheerplan komen 18 rode lijstsoorten voor (zie Tabel 3-6). De meeste van deze soorten zijn kenmerkend voor heide en heischrale vegetaties.

Tabel 3-6: Overzicht van de rode lijstsoorten in het plangebied van het bosbeheerplan met KFK= Kwartieruurhoekfrekwentieklasse of een indeling van klassen van voorkomen van klasse 10 'zeer algemeen' tot klasse 1 'zeer zeldzaam'

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode lijst categorie	KFK[9]	Vindplaats
Ondergedoken moerasscherm	*Apium inundatum*	zeldzaam	2	Komt vrij talrijk voor in het ven in 20a (Bootjesven)
Struikhei	*Calluna vulgaris*	achteruitgaand	8	Vrij algemeen op paden, in dreven en op de heideterreintjes van Bootjesven.
Klein warkruid	*Cuscuta epithymum*	bedreigd	2	Op Struikheide in de zuidrand van 15a
Gevlekte orchis	*Dactylorhiza maculata*	kwetsbaar	4	40-tal ex. in het hooilandje van bestand 8a (Bootjesven)
Tandjesgras	*Danthonia decumbens*	achteruitgaand	5	Zeldzaam, o.a. in de heischrale rand (11a) aan het grenspad in het Bootjesven.
Gewone dophei	*Erica tetralix*	achteruitgaand	6	Vrij algemeen in de heidepercelen van het Bootjesven (13a en 15a), op de rand van de drooggevallen poel in 8a en aan ven in 3a (Kolonie)
Duits viltkruid	*Filago vulgaris*	met verdwijning bedreigd	1	Net buiten het plangebied op een verlaten hooiland tussen De Kolonie en de Schootse Hoek.
Stekelbrem	*Genista anglica*	achteruitgaand	5	Zeldzaam en slechts op een drietal plaatsen enkele plantjes teruggevonden in het Bootjesven, nml. aan de zitbank t.h.v. het heideperceel, aan de grensdreef (11a) en in 8a
Moerashertshooi	*Hypericum elodes*	kwetsbaar	3	Omvangrijke populatie op rand van westelijk ven in 3a (nabij kerkhof)
Wilde gagel	*Myrica gale*	achteruitgaand	5	Alleen teruggevonden in een berkenbroekbosje in bestand 16a (Bootjesven)
Eikvaren	*Polypodium vulgare*	achteruitgaand	5	Zeldzaam, gevonden op de noordrand van 5a en 5b (De kolonie)
Tormentil	*Potentilla erecta*	achteruitgaand	8	Vrij algemeen op paden, in dreven op de heideterreintjes van Bootjesven.
Grote ratelaar	*Rhinanthus angustifolius*	kwetsbaar	4	Zeldzaam en steeds maar enkele exemplaren, o.a. in de graslanden van De Kolonie (2a)
Witte snavelbies	*Rhynochospora alba*	kwetsbaar	3	Zeldzaam in vochtige slenken ter hoogte van het ven in 13a (Bootjesven)
Bruine snavel-	*Rhynochospora fusca*	kwetsbaar	3	Vrij zeldzaam, op de noordrand van het ven in
bies				13a en in 15a (Bootjesven)
Kruipwilg	*Salix repens*	achteruitgaand	6	Vrij zeldzaam o.a. in 8a en 15a (Bootjesven)
Veenbies	*Trichophorum cespitosum*	kwetsbaar	3	Zeldzaam, op de noordrand van het ven in 13a (Bootjesven).

Bolderik is aanwezig in de onkruidakker in Bootjesven. Deze soort is er zeer waarschijnlijk ingezaaid, en wordt daarom niet in de tabel vermeld.

Heide- en heischrale soorten

Naast bovenvermelde rode lijstsoorten komen in het plangebied van het bosbeheerplan enkele minder algemene heide- en heischrale soorten voor. Deze worden weergegeven in Tabel 3-7.

Tabel 3-7: overzicht van de overige heischrale soorten in het plangebied van het bosbeheerplan

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	KFK	Vindplaats
Geelgroene zegge	*Carex demissa*	4	Enkele exemplaren in de westrand van het graslandcomplex (19a) in het Bootjesven.
Sterzegge	*Carex echinata*	4	Alleen teruggevonden in een berkenbroekbosje in bestand 16a (Bootjesven)
Hazenzegge	*Carex ovalis*	7	Vrij algemeen in het plangebied
Blauwe zegge	*Carex panicea*	4	Zeldzaam in het Bootjesven, o.a. op de plagplek in 8a en in 19a (rand van ven)
Pilzegge	*Carex pilulifera*	6	Vrij zeldzaam in het plangebied
Echt duizendgul-denkruid	*Centaurium erythraea*	6	Vrij zeldzaam, o.a. in de paardenweide (19a) van het Bootjesven. Is eind 2012 afgegraven. Komt ook voor langs fietspad tussen 18a en 17a
Kleine zonnedauw	*Drosera intermedia*	4	Uitsluitend op de rand van de vennetjes in 13a en 15a en ook aan ven in 3a (Kolonie)
Liggend hertshooi	*Hypericum humifusum*	6	Vrij algemeen in het plangebied
Vogelpootje	*Ornithopus perpusillus*	7	Vrij algemeen in het plangebied
Bruine snavelbies	*Rhynochospora fusca*	3	Vrij zeldzaam, op de noordrand van het ven in 13a en in 15a (Bootjesven).

Soorten gebonden aan bron- kwel- en vochtige zones

Hoewel in het plangebied van het bosbeheerplan bron- en kwelzones bijna afwezig zijn, komen puntsgewijs toch enkele indicatoren van deze zones voor. Deze worden weergegeven in Tabel 3-8.

Tabel 3-8: overzicht van de bron- en kwelindicatoren in het plangebied van het bosbeheerplan

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	KFK	Vindplaats
Rosse vossenstaart	*Alopecurus aequalis*	3	Zeldzaam in het Bootjesven, o.a op de rand van poel (8b) en op de rand van het ven in 20a
Elzenzegge	*Carex elongata*	5	In een natte depressie in de Schootse Hoek samen met Moerasviooltje net buiten het plangebied (ten N van 7a)
Veelstengelige waterbies	*Eleocharis multicaulis*	4	Vrij algemeen in de randen van de vennen van het Bootjesven en ook aan het ven in 3a Kolonie
Naaldwaterbies	*Eleocharis acicularis*	3	Oa.aanwezig in ven 3a (Kolonie) en Brandvenneke
Moerasbasterdwederik	*Epilobium palustre*	5	Vrij zeldzaam, o.a. in het verlandde ven in 3b (De Kolonie)
Waterviolier	*Hottonia palustris*	6	In een vennetje in bestand 3a (De Kolonie) en in ven 20a (Bootjesven)
Waternavel	*Hydrocotyle vulgaris*	6	Vrij algemeen op vochtige en natte plekken
Moeraswolfsklauw	*Lycopodiella inundata*	3	Uitsluitend op de rand van het ven in 13a en 15a (Bootjesven)
Koningsvaren	*Osmunda regalis*	5	Vrij algemeen in het oostelijk deel van het Bootjes-ven (13a, 15a en 16a) en verjonging aan 3a Kolonie
Veenmos	*Sphagnum sp.*	-	Vrij algemeen op vochtige en natte plekken
Vlottende bies	*Scirpus fluitans*	4	Oa. in ven in 3a (Kolonie)
Moerasviooltje	*Viola palustris*	4	In een natte depressie in de Schootse Hoek samen met Elzenzegge net buiten het plangebied (ten N van 7a)
Moerashertshooi	*Hypericum elodes*	3	Omvangrijke populatie op rand van westelijk ven in 3a (nabij kerkhof)

Oud-bosplanten

Oud-bosplanten zijn soorten die in hoofdzaak gevonden worden op oude bossites (= min of meer onafgebroken bebost sinds tenminste 1775 (de Ferrariskaart) en die zich slechts traag vestigen in jonge bossen. Soorten kunnen echter, afhankelijk van de regio en haar specifieke (abiotische) kenmerken meer of minder aan oud bos gebonden zijn.

Gezien er In Wortel-Kolonie maar erg weinig oud bos aanwezig is, zijn er maar weinig echte oud-bosplanten (Cornelis et al., 2009) aanwezig. Hoewel Blauwe bosbes geen echte oud-bosplant is, is het vrij talrijk voorkomen in het zuidelijk deel van de Kolonie vermeldenswaardig. Tabel 3-9 geeft de aangetroffen oud-bossoorten weer.

Tabel 3-9: aangetroffen oud-bosplanten (naar Cornelis, 2009) in het plangebied van het bosbeheerplan

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Gebonden aan oud bos	Voorkomen
Adelaarsvaren	*Pteridium aquilinum*	sterk	Komt lokaal algemeen voor, zo in bestanden 4g, 10b en 2c in Kolonie.
Dalkruid	*Maianthemum bifolium*	sterk	Een kleine vlek in 8d en ook in 5c (waarneming 2002) in Kolonie
Gewone salomonszegel	*Polygonatum multiflorum*	sterk	Enkel aangetroffen langs dreef aan 1a in Schootse Hoek en in noordrand 4a in Kolonie
Gladde witbol	*Holcus mollis*	matig	Vrij algemeen zeker in Bootjesven maar nooit bestandsdekkend
Mannetjesereprijs	*Veronica officinalis*	zwak	Voorkomend op enkele schrale plekken op kerkhof en 11a Bootjesven.
Pilzegge	*Carex pilulifera*	sterk	Nagenoeg enkel in Bootjesven aangetroffen, in opengekapt deel in 13a.
Valse salie	*Teucrium scorodonia*	matig	Weinig algemeen vooral op de randen van de bosbestanden
Wijfjesvaren	*Athyrium filix-femina*	sterk	Slechts in 2 bestanden, in 10a in Schootse Hoek en in de noordrand van 4a in Kolonie
Wilde kamperfoelie	*Lonicera periclymenum*	matig	Komt beperkt voor in de oudere bosbestanden en in de bosranden (bvb. zuidrand Schootse Hoek)

3.A.3.2.4 Autochtone bomen en struiken

Tijdens de inventarisatie van autochtone genenbronnen van bomen en struiken in de provincie Antwerpen in 2002 werden geen opnames in Wortel-Kolonie uitgevoerd dit vooral door de afwezigheid van oud bos of kleine landschapselementen. Niettemin zijn er toch nog enkele interessantere autochtone genenbronnen aanwezig in de Kolonie(met vermelding van categorie):

- Kruipwilg (a/b-categorie): deze zeldzame soort werd op 2 locaties aangetroffen, in Bootjesven;
- Stekelbrem (a-categorie): komt op 2 plaatsen voor in Bootjesven.
- Gagel (a-categorie): komt maar weinig voor, in Bootjesven.
- Zachte berk (c-categorie): talrijk aanwezig vooral in Bootjesven. Gezien deze soort niet wordt aangeplant, zijn het populaties die waarschijnlijk blijven zijn bestaan van de vroegere heidegebieden.
- Zomereik (c/p-categorie): langs de diepe gracht op de noordrand van beheerblok Kolonie is er in het westelijk deel wat hakhout van Zomereik aanwezig met stoven tot 3 m.

Van andere algemene soorten als Spork, Wilde lijsterbes, Ruwe berk, Brem, … zijn ook wel autochtone genenbronnen aanwezig maar zijn deze gezien hun algemene verspreiding minder belangrijk.

3.A.3.2.5 Probleemsoorten

Een probleemsoort is een soort die nadelig kan zijn of is voor de toekomstige bos- en natuurontwikkeling. Het kan zowel gaan om uitheemse als inheemse soorten en vaak is het storend karakter vooral afhankelijk van de populatiegrootte van die soort. In veel gevallen gaat het om soorten

die door hun dominant en/of invasief karakter andere soorten geen groei- of vestigingkans gunnen, natuurlijke bosverjonging verhinderen, de groei verstoren, enz. Laattijdig ingrijpen gaat vaak gepaard met stijgende beheerskosten.

De volgende probleemsoorten werden aangetroffen in het plangebied van het bosbeheerplan:

- Amerikaanse vogelkers is een uit het oosten van Noord-Amerika afkomstige boomsoort die tot 20 m hoog kan worden. Bovendien blijkt de soort sterk te woekeren en een probleem te vormen voor inheemse flora, vooral op zandgronden maar ook op andere bodemtypes, wat haar de bijnaam “bospest” heeft opgeleverd.
- Amerikaanse eik is een boomsoort, eveneens afkomstig uit Noord-Amerika, die in het verleden massaal werd aangeplant voor de houtproductie. Ze vermenigvuldigt zich zeer agressief in de Europese bossen en haar verjonging domineert de kruid- en struiklaag.
- Valse acacia: deze soort wordt in klein aantal verspreid over het plangebied aangetroffen. Gezien het beperkter invasief karakter van deze soort, is intensieve bestrijding minder noodzakelijk.
- Douglasspirea is een struik uit Noord-Amerika die lokaal erg dominant kan optreden. Komt vrij massaal voor op de zuidoostrand van Bootjesven en langs enkele dreven.
- Japanse duizendknoop: deze erg moeilijk te verwijderen invasieve exoot komt voor langs een dreef in Kolonie.
- Bonte gele dovenetel is een verwilderde tuinplant die uitgestrekte tapijten kan vormen. In het plangebied komt de soort voor op de westrand van bestand 10a (Kolonie).

3.A.3.2.6 Fungi

Het plangebied (en dan vooral het Bootjesven) is mycologisch vrij goed onderzocht. Recente gegevens (2010-2011) zijn afkomstig van de boswachter Bart Hoeymans en van Wim Veraghtert (Natuurpunt vzw).

Het mycologisch belang van het plangebied ligt hem voornamelijk in het voorkomen van verschillende schrale dreven en wegbermen. Zo is de Amerikaanse eikendreef (Torendreef) tussen de bosplaatsen Bootjesven en De Kolonie een hotspot van zeldzame stekelzwammen.

Rode lijstsoorten die hier waargenomen zijn, zijn: **Blauwvoetstekelzwam** (RL met uitsterven bedreigd), **Fluwelige stekelzwam** (RL Bedreigd), **Gezoneerde stekelzwam** (RL kwetsbaar), **Grote houtbekerzwam** (RL NL gevoelig), **Schubbige oesterzwam** (RL kwetsbaar), **Gesteelde lakzwam** (RL NL kwetsbaar), **Gewone hanenkam** (RL kwetsbaar) en **Zwarte truffelknotszwam** (RL NL bedreigd).

Verder komt er nog **Elfenwasplaat** (RL NL kwetsbaar) voor op de gazons van de begraafplaats in de Kolonie en **Gesteelde lakzwam** aan het Bootjesven. De **Heideknotszwam** (RL NL bedreigd) komt voor op het heideperceel van het Bootjesven en is een typische soort van jonge heide.

3.A.3.2.7 Fauna

Naar aanleiding van het gezamenlijk grensoverschrijdend monitoringsplan van Staatsbosbeheer, vzw Natuurpunt en het Agentschap voor Natuur en bos is er in 2010 een start gemaakt met het systematisch inventariseren van verschillende soortengroepen. De meeste faunawaarnemingen zijn afkomstig van de boswachter Bart Hoeymans en aangevuld met veldwaarnemingen en gegevens van Staatsbosbeheer.

In het kader van het bosbeheerplan werd er in 2011 een vleermuizenonderzoek in het plangebied uitgevoerd alsook een inventarisatie van loopkevers en spinnen.

Door de uitgebreide inventarisaties die door Bart Hoeymans werden uitgevoerd en het bijkomend onderzoek naar vleermuizen, loopkevers en spinnen, is er een bijzonder goed en actueel beeld van het voorkomen van waardevolle fauna in Wortel-Kolonie.

Zeker de omgeving rond het Bootjesven is heel rijk aan broedende **vogelsoorten** waaronder verschillende rode lijstsoorten (o.m. Dodaars, Geoorde fuut). Daarnaast is Bootjesven ook belangrijk omwille van de overwinterende vogels (o.m. Wintertaling).

Zoogdieren als Ree, Konijn, Haas, Egel en Mol komen verspreid voor in de Kolonie. Rondom het Bootjesven zijn ook Bunzing, Hermelijn en Steenmarter al waargenomen.

Wortel-Kolonie is een belangrijk gebied voor vleermuizen. Uitzonderlijk is het groot aandeel Myotis-soorten (meer dan 25%). Dit wijst op een geschikt leefgebied voor deze soorten met voldoende oude holle bomen (verblijfplaatsen) en rijke jachtgebieden. In andere onderzochte gebieden in Vlaanderen ligt het procentueel aandeel van de Myotis-groep meestal onder de 10%.

Tabel 3-10: Overzicht van de aangetroffen vleermuizen (2011).

Nederlanse naam	Latijnse naam	aantal waar-nemingen	procentueel aandeel
Laatvlieger	*Eptesicus serotinus*	20	9,7
Watervleermuis	*Myotis daubentonii*	21	10,1
Baard/Brandt's Vleermuis	*Myotis mystacinus/brandtii*	3	1,4
Franjestaart	*Myotis natteri*	9	4,3
Myotis spec.	*Myotis spec.*	19	9,2
Rosse vleermuis	*Nyctalus noctula*	9	4,3
Ruige dwergvleermuis	*Pipistrellus nathusii*	3	1,4
Gewone dwergvleermuis	*Pipistrellus pipistrellus*	119	57,5
Grootoorvleermuis spec.	*Plecotus spec.*	4	1,9
Totaal		**207**	**100**

Het voorkomen van vleermuizen in de Kolonie is belangrijk in functie van concrete beheersmaatregelen omwille van de beschermde status van de dieren. De waarnemingen worden daarom weergegeven in onderstaande Figuur 0-6.

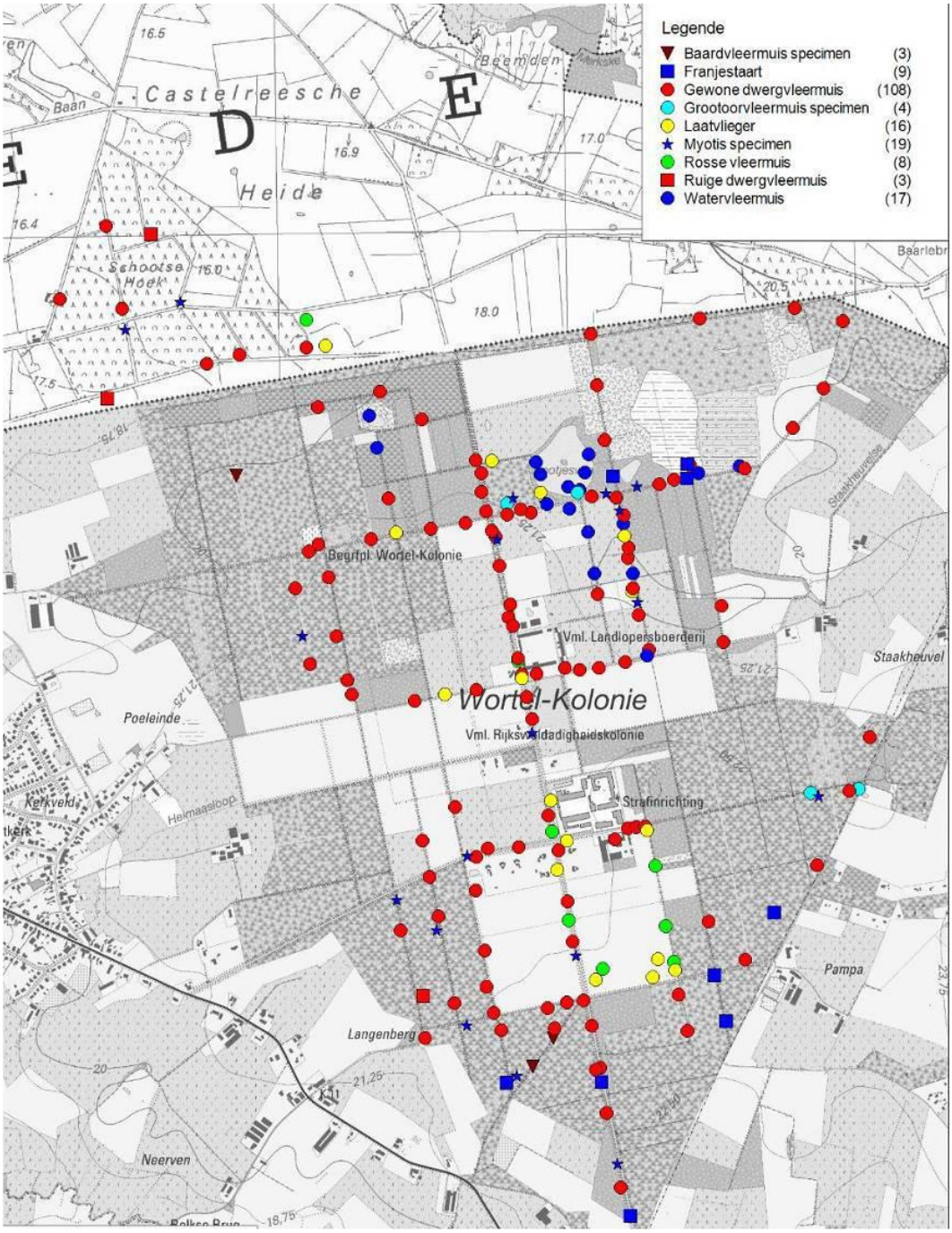

Figuur 0-6: Waarnemingen van vleermuizen

De omgeving van het Bootjesven is rijk aan amfibieën. Zo komen onder meer Kleine watersalamander, Poelkikker en de beschermde Kamsalamander (Bijlage II-soort van de habitatrichtlijn) voor.

Voor gedetailleerde soortenlijsten van onder meer avifauna, zoogdieren, herpetofauna en invertebraten (vlinders, libellen, sprinkhanen, spinnen) verwijzen we naar het bosbeheerplan.

Voor de meeste soorten(groepen) kan geconcludeerd worden dat de omgeving van het Bootjesven met vennen, heide en poelen een zeer belangrijk biotoop is. De werken (onder meer ven- en heideherstel) die uitgevoerd werden in het kader van de ruilverkaveling en het bosbeheerplan kaderen dan ook binnen de actie om dit biotoop uit te breiden en zo deze soorten meer overlevingskansen te geven.

3.B Beschrijving van de erfgoedelementen

3.B.1 Dreven- en wegenstructuur

Zie Kaart 23 - Evolutie wegen, **Kaart 24 - Evolutie bomenrijen**, **Kaart 29 - Dreven - nummering** en **Kaart 29 - Dreven - verharding**

De dreven en wegen zijn de structuurbepalende elementen in de Kolonie. Ze zijn aangelegd volgens een rasterpatroon. De hoofdontginningassen vormt een assenkruis. Deze hoofddreven van noord naar zuid en van oost naar west kennen elk een dubbele bomenrij langs weerszijden van de weg. Parallel aan de oost-west as liggen verschillende enkele dreven. Tussen de verschillende kavels ligt een nog fijnmaziger padenpatroon. Ook deze paden worden in de meeste gevallen begeleid door een dreef of minstens een bomenrij langs een zijde van de weg.

De huidige structuur van dreven en wegen is weergegeven op de evolutiekaarten van dreven en wegen. De situatie volgens de meest recente topografische kaart (2014) is verwerkt in de kaart rechts onderaan op deze evolutiekaarten.

In het kader van het drevenbeheerplan zijn de dreven volledig geïnventariseerd. De dreven werden onderverdeeld in drie verschillende types: hoofddreven (A), parallelle dreven van oost naar west (B), overige dreven (C). De hoofddreven in het drevenbeheersplan zijn de dreef in noord – zuid richting en de dreef van oost naar west ter hoogte van de strafinstelling. Vervolgens werden de dreven ingedeeld in segmenten. Elk deelsegment kreeg een apart nummer. De indeling in deelsegmenten gebeurde naargelang het aangrenzende grondgebruik van de dreven. Dit kon bos (B), landbouw (L), natuur (N), ruigtestrook (R) en bebouwing (W) zijn. De dreven bestaan hoofdzakelijk uit Beuk, Zomereik en Amerikaanse eik maar ook Moeraseik, Schijnacacia, Gewone esdoorn en Zoete kers komen voor. De beschrijvende fiches van het drevenbeheerplan worden volledig opgenomen in bijlage. De nummering van de dreven volgens het drevenbeheerplan kan teruggevonden worden op kaart 8b.

De hoofdboomsoorten zijn Zomereik en Amerikaanse eik. De beschrijvende fiches en de bijhorende kaart met aanduiding van de segmenten van het drevenbeheerplan worden volledig opgenomen in bijlage.

De belangrijkste doorgangswegen (dreven in oost-west richting ten zuiden van strafinstelling en hoeve, noord-zuid dreef vanaf het zuiden tot aan de hoeve) en de wegen waarlangs bewoonde huizen staan zijn verhard met betonstraatsteen. Het kruispunt der vier gebouwen is heraangelegd in kasseien. De kasseiverharding loopt enkele meters door in de vier dreven. De dreef ten zuiden van het Bootjesven kent een halfverharding. Peedijk en Pampa zijn verhard met asfalt. De overige dreven in de Kolonie zijn niet-verharde zandwegen of hebben een grasbedding.

Figuur 3-7: Hoofddreef noord-zuid ter hoogte van de hoeve

Figuur 3-8: Hoofddreef noord-zuid vanaf het kruispunt der vier gebouwen naar het zuiden

Figuur 3-9: Westelijke bomenrijen van hoofddreef noord-zuid vanaf kruispunt met Peedijk naar het noorden

Figuur 3-10: In onbruik geraakte verbindingsdreef tussen strafinstelling en hoeve

Figuur 3-11: Dreef ten zuiden van Bootjesven

Figuur 3-12: Torendreef ten zuiden van de begraafplaats

Figuur 3-13: Dreef met halfverharding ten zuidenoosten van het Bootjesven

Figuur 3-14: Dreef parallel aan hoofddreef noord-zuid, ten westen van cipierswoningen

Figuur 3-15: Boulevard

Figuur 3-16: Dreef ten zuiden van gevangenis

Figuur 3-17: Pampa naar het oosten

Figuur 3-18: Peedijk naar het westen

Figuur 3-19: Dreef in bosgebied vanaf kruispunt hoofddreef en Peedijk

3.B.2 Haagstructuur

Zie Kaart 24 - Evolutie bomenrijen

Hagen werden in de Kolonie gebruikt om deelstructuren of perceelsgrenzen af te bakenen. Rondom de bewakerswoningen werden hagen de laatste jaren opnieuw aangeplant op hun historische locatie. Het voorkomen van deze hagen wordt per woning besproken onder 4.4 Gebouwenpatrimonium.

In het zuidoosten van de Kolonie staat een zeer oude, doorgegroeide beukenhaag in bosverband. De haag staat ten oosten van dreefsegment a12 en omgeeft een open plek. De inplanting van deze haag loopt ongeveer gelijk met de perceel structuur en is zo terug te brengen tot de atlas der buurtwegen. Mogelijks is de beukenhaag een restant van een oude erfbeplanting.

Figuur 3-20: Oude doorgegroeide haagstructuur vanaf het zuiden (©Jasmine Michielsen, Onroerend Erfgoed)

Figuur 3-21: Oude doorgegroeide haagstructuur vanaf het westen (©Google)

3.B.3 Waterstructuur

De waterstructuur van de Kolonie bestaat uit grachten en vennen.

Parallel aan de dreefstructuur werd ook een grachtstructuur ontwikkeld om voldoende afwatering van de landbouwpercelen te garanderen. Ook tussen de verschillende landbouwpercelen waren heel wat grachten. De grachten rondom en tussen de percelen zijn dan ook karakteristiek voor het uitzicht van de Kolonie. Vele van de grachten tussen landbouwpercelen zijn ondertussen verdwenen.

De Staakheuvelse Loop loopt door de Kolonie van west naar noordoost. In het kader van de ruilverkaveling Zondereigen werd de Staakheuvelse Loop verlengd om de centrale landbouwgebieden in de Kolonie beter te ontwateren.

In het noordoosten van de Kolonie bevinden zich verschillende vennen. Het grootste ven is het Bootjesven. Dit ven heeft een oppervlakte van 35.595 m². Centraal in het Bootjesven ligt een eilandje. De oevers van het ven zijn begroeid met opslag van struiken. Aan de zuidzijde van het ven is een ontmoetingsplek ingericht met een schuilhut en zitbanken.

Ten oosten van dit Bootjesven zijn in 2013 het Langven en een kleiner ven hersteld. In het noordwesten van de Kolonie ligt het Brandven.

In het kader van de ruilverkaveling werden in 2013 twee vennen en een natuurstrook met twee kleinere poelen aangelegd ten noordoosten van de hoeve. Ten noorden van de Boulevard, ter hoogte van Kolonie 1, werd eveneens zo'n natuurstrook met poelen aangelegd. In het kader van de

ruilverkaveling en in uitvoering van het inrichtingsplan opgemaakt door VLM, worden grachten verlegd naar of aangelegd op de rand van de dreefstroken.

Ten noorden van de hoeve en op het binnenplein van de gevangenis ligt een vijver.

Figuur 3-22: Gracht langs hoofddreef noord-zuid

Figuur 3-23: Staakheuvelse Loop centraal in de Kolonie

Figuur 3-24: Bootjesven vanaf het zuiden

Figuur 3-25: Brandven

Figuur 3-26: Vijver ten noorden van de hoeve, luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-27: Vijver op binnenplein van de gevangenis, luchtfoto 2014 Luchtfoto's van de gevangenis mogen niet getoond worden (best nakijken) (bron: geopunt.be)

Figuur 3-28: In 2013 herstelde vennen in het noordoosten van de Kolonie - winterbeeld

Figuur 3-29: In 2013 herstelde vennen in het noordoosten van de Kolonie - zomerbeeld

Figuur 3-30: Ven ten noorden van Boulevard, ter hoogte van Kolonie 1

Figuur 3-31: In 2013 aangelegde vennen rechts) en natuurstrook (links) ten noordoosten van de hoeve

3.B.4 Archeologie

Binnen de perimeter van het plangebied liggen twee locaties van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI):

- CAI-locatie 100591: mogelijk prehistorisch akkercomplex (Celtic Fields),
- CAI-locatie 105158: mogelijke grafheuvel

Hoewel er geen vondsten zijn gedaan in het plangebied en de CAI-locaties slechts 'mogelijk' interessante locaties zijn die niet met zekerheid geïdentificeerd zijn, kan daaruit niet afgeleid worden dat er een laag archeologisch potentieel is, maar enkel dat er nog niets over geweten is. Het is een weerspiegeling van de lage intensiteit van reeds uitgevoerde archeologische inventarisaties en evaluaties in het gebied.

Men moet in elk geval uitgaan van een archeologisch potentieel, rekening houdend met de volgende elementen:

1. Het gebied ligt op de overgang van een hoge zandrug naar lager gelegen valleigronden. Binnen het plangebied komen verschillende natuurlijke beekvalleien, depressies en vennen voor, met inbegrip van vennen die nu niet meer zichtbaar zijn. Vanuit landschappelijk oogpunt is er een potentieel voor archeologische vindplaatsen uit alle periodes, en dan met name sites van jagers-verzamelaars in de directe omgeving van water, en sites van landbouwers op de hogere delen in het landschap.
2. Op basis van de historiek van het gebied kan men uitgaan van een goede bewaring van de natuurlijke bodem.

3.B.5 Gebouwenpatrimonium

Zie Kaart 22 - Evolutie gebouwen en **Kaart 25 - Bouwkundige elementen**

Hieronder volgt een beschrijving van de bewakerswoningen, de boerderij, de kazerne, de centrale dienst- en huisvestingsgebouwen en de werkplaatsen. Vanaf 1996 werden de centrale dienst- en huisvestingsgebouwen gedeeltelijk omgebouwd tot een inrichting van lichtgestrafte gedetineerden.

3.B.5.1 Kolonie nr. 1

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-32: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 1

Figuur 3-33: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 1 en 2

Figuur 3-34: Zijgevel (westzijde) Kolonie 1

Figuur 3-35: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 1

Figuur 3-36: Bergruimte achter bijgebouw (westzijde) Kolonie 1

Figuur 3-37: Zijgevel nevenvolume Kolonie 1

Figuur 3-38: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 1

Figuur 3-39: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 1

Figuur 3-40: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 1

Figuur 3-41: Achtergevel nevenvolume Kolonie 1

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping geschilderd	Hout (geplaatst in jaren 2000) Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, gegolfde pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonslijst geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume; gecementeerde tandlijst in nevenvolume	Gevelsteen wit geschilderd; nevenvolume deels gecementeerd en wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping geschilderd	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout Rolluiken op gelijkvloers	Zink: geschilderd	Rode, gegolfde pan, aangewerkt met lood wit geschilderd Geen dakramen	Ter hoogte van nok, springt niet uit t.o.v. gevel Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	/	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout op gelijkvloers van hoofdvolume	Zink: geschilderd	Rode, gegolfde pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	

Bijgebouw Met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur Garagepoort wit aluminium	Zink: geschilderd	Donkere, gegolfde pan Donkere golfplaat	Gevelsteen zink / , niet geschilderd		Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- Geen houten onderverdelingen in raam eerste verdieping hoofdvolume

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de tuin zijn verschillende bomen en struiken aangeplant. Het gaat zowel om coniferen als om loofbomen (o.m. berk, treurwilg). In de voortuin zijn enkele bolvormige snoeivormen (o.m. Buxus) aangeplant.

De achtertuin van Kolonie 1 is door een Beukenhaag gescheiden in twee helften. Op de luchtfoto uit 2014 is dit duidelijk zichtbaar. Op deze luchtfoto zien we ook enkele constructies in deze achtertuin. Het betreft houten constructies met golfplaten daken en een plastieken serre. De top van deze serre steekt gedeeltelijk boven de haag uit (zie Figuur 3-).

Figuur 3-42: Enkele kleinere gebouwtjes in de achtertuin van Kolonie 1 en 2

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband en vierkante betontegels (pad aan voorgevel).

Figuur 3-43: Luchtfoto Kolonie 1 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-44: GRB gebouw en perceel Kolonie 1 en 2 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-45: Haag in tuin Kolonie 1

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 1 en 2 ten zuiden van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.2 Kolonie nr. 2

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-46: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 2

Figuur 3-47: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 2

Figuur 3-48: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 1 en 2

Figuur 3-49: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 2

Figuur 3-50: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 2

Figuur 3-51: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 2

Figuur 3-52: Achtergevel hoofdvolume Kolonie 2

Figuur 3-53: Achterdeur hoofdvolume (westzijde) Kolonie 2

Figuur 3-54: Bergruimte achter bijgebouw (oostzijde) Kolonie 2

Figuur 3-55: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 2

Figuur 3-56: Voorgevel (noordzijde) bijgebouw Kolonie 2

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping geschilderd	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, gegolfde pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonslijst geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst in hoofd- en nevenvolume	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping geschilderd	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	/	In de voorste helft Springt uit t.o.v. gevel Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Zink wit geschilderd	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd Onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: geschilderd	Rode, gegolfde pan	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot hoofdvolume	Houten kroonlijst geschilderd	

				Geen kelderraam (trappen naar terras)		Eén dakraam in hoofdvolume, één in nevenvolume				
Bijgebouw Met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Blauwgrijze garagepoort, blauwgrijze deur Wit geschilderde houten deur	PVC: wit geschilderd	Donkere, gegolfde pan Donkere golfplaat	Gevelsteen, niet geschilderd	PVC	/	/

Knelpunten

- De verf op dorpel van het raam op de eerste verdieping van het nevengebouw (zijgevel) bladert af.
- De verf op de bakgoot aan de voor- en achtergevel bladert af en dient opnieuw geschilderd te worden.
- Geen windveren aan bijgebouw.
- Grijze in plaats van witte poort en deur in bijgebouw.

Tuinomgeving

Het noordelijke deel van de tuin is afgescheiden van het zuidelijke deel van de tuin ter hoogte van de woning door middel van een haag en een houten schutting.

Achteraan links in de tuin staat een houten schuurtje met pannendak. Achteraan rechts staat een kleiner houten stalletje. Ter hoogte van deze stalletjes is een deel van de tuin als weide afgescheiden door een houten hekwerk.

De tuin is omgeven door Beukenhagen. De voortuin is ingericht met verschillende haagstructuren, hoofdzakelijk Buxus. Verder bestaat de tuin hoofdzakelijk uit gazon. Dit is ook duidelijk zichtbaar op de luchtfoto van 2014.

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in elleboogverband en klinkers (terras).

Figuur 3-57: Enkele kleinere gebouwtjes in de achtertuin van Kolonie 1 en 2

Figuur 3-58: Luchtfoto Kolonie 2 (rechts) (bron: geopunt.be)

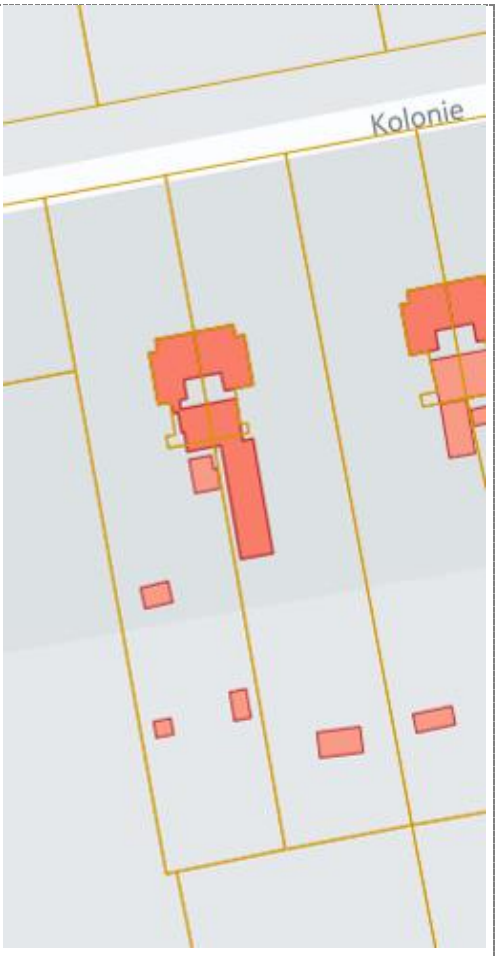

Figuur 3-59: GRB gebouw en perceel Kolonie 1 en 2 (bron: geopunt.be)

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 1 en 2 ten zuiden van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.3 Kolonie nr. 3

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-60: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 3

Figuur 3-61: Zijgevel (westzijde) Kolonie 3

Figuur 3-62: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 3

Figuur 3-63: Achtergevel hoofdvolume (zuidzijde) Kolonie 3

Figuur 3-64: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 3

Figuur 3-65: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 3

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, gegolfde pan Geen dakramen	Gevelsteen wit en zwart geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonslijst geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	/	In de voorste helft Springt uit t.o.v. gevel Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	/	Houten kroonlijst witgeschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout Rolluik op gelijkvloers van nevenvolume	Zink: geschilderd	Rode, gegolfde pan 1 dakraam in nevenvolume, 2 dakramen in hoofdvolume	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood Zinken schouw in nevenvolume	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur Garagepoort witgeschilderd hout, witgeschilderde metalen balk boven poort	Zink: geschilderd	Donkere, gegolfde pan Donkere golfplaat	Gevelsteen, niet geschilderd	zink	/	Nee, wel witgeschilderde houten versiering ter hoogte van nok

Knelpunten

- De verf van de versieringen en plinten van het bijgebouw bladert af.

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de tuin zijn verschillende bomen en struiken aangeplant. Het gaat zowel om coniferen als om loofbomen (o.m. berk, treurwilg). In de voortuin zijn enkele bolvormige snoeivormen (o.m. Buxus) aangeplant.

In de voortuin van Kolonie 2 staan heel wat bomen, struiken en lage snoeivormen van Buxus. Enkele grote naaldbomen (sparren) bepalen het beeld. De achtertuin van Kolonie 3 is door een Beukenhaag gescheiden in twee helften. Op de luchtfoto uit 2014 is dit duidelijk zichtbaar. In de achtertuin zien we enkele fruitbomen centraal en achteraan enkele grotere loofbomen. Rechts op figuur zien we een caravan.

Op deze luchtfoto zien we helemaal in het zuiden van de achtertuin een kleine houten constructie staan (zie Figuur 3- en Figuur 3-).

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) zonder vellingkant gelegd in halfsteenverband

Figuur 3-66: Voortuin Kolonie 3

Figuur 3-67: Achtertuin met haag Kolonie 3

Figuur 3-68: Luchtfoto Kolonie 3 (links) (bron: geopunt.be)

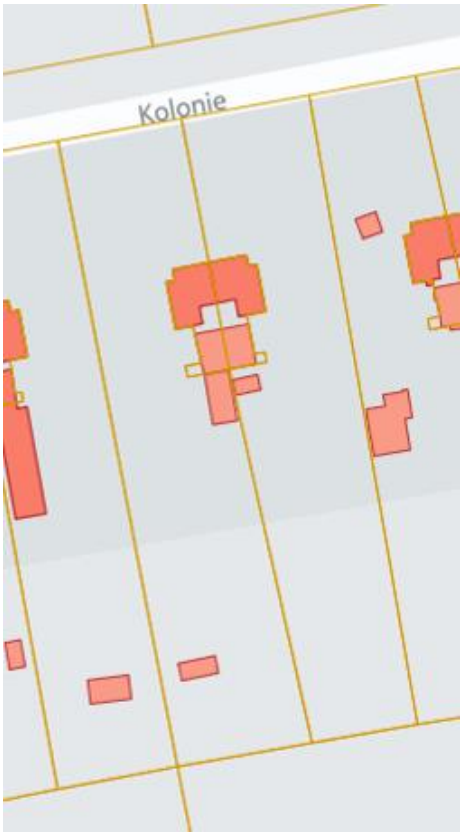

Figuur 3-69: GRB gebouw en perceel Kolonie 3 en 4 (bron: geopunt.be)

Op de topografische kaart uit 1972 zien we een losstaand volume in de tuin van de woning. Dat bijgebouw is vandaag niet meer in die vorm aanwezig.

3.B.5.4 Kolonie nr. 4

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-70: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 4

Figuur 3-71: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 4

Figuur 3-72: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 4

Figuur 3-73: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 4

Figuur 3-74: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 4

Figuur 3-75: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 4

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium it (geplaatst in jaren 2000) Dubbele beglazing Onderverdeling in aluminium (wit)	Zink: wit geschilderd	Rode, gegolfde pan Geen dakramen	Gevelsteen wit en zwart geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium wit Dubbele beglazing Onderverdeling in aluminium (wit)	Zink: wit geschilderd	/	/	/	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium (wit) Dubbele beglazing Onderverdelingen in aluminium Zonnewering op gelijkvloers van hoofdvolume, rolluiken op gelijkvloers van nevenvolume	Zink: wit geschilderd	Rode, gegolfde pan Twee dakramen in hoofdvolume, één in nevenvolume	Gevelsteen wit en zwart geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Zwart geschilderde houten deur Grijsblauw geschilderde houten garagepoort onder metalen balk.	PVC, grijs	Donkere, gegolfde pan en golfplaat	Licht gekleurde baksteen, niet geschilderd	PVC, grijs	/	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- De bakgoot aan de voorgevel is beschadigd.
- De houten windveer aan de voorgevel van het bijgebouw is voor een klein deel afgebroken.

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de tuin komen vele (lage) snoeivormen van Buxus en zuilvormige Haagbeuken (voortuin) voor. Verder staan er zowel enkele kleinere loofbomen als één grote spar in de tuin.

Achteraan rechts in de tuin staat een serre. Links een hondenhok.

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen. (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in elleboogverband.

Figuur 3-76: Luchtfoto Kolonie 4 (bron: geopunt.be)

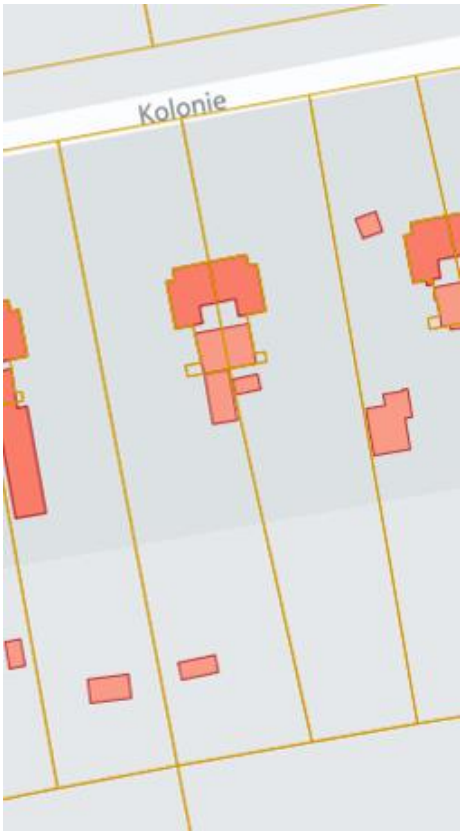

Figuur 3-77: GRB gebouw en perceel Kolonie 3 en 4 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-78: Zicht op de voortuin van Kolonie 4

Figuur 3-79: Achtertuin van Kolonie 4

De topografische kaart uit 1972 toont enkele constructies in de tuin van Kolonie 4 en een boom op de grens van Kolonie 4en 5.

3.B.5.5 Kolonie nr. 5

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-80: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 5

Figuur 3-81: Zijgevel (westzijde) Kolonie 5

Figuur 3-82: Zijgevel (westzijde) Kolonie 5

Figuur 3-83: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 5

Figuur 3-84: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 5

Figuur 3-85: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 5

Figuur 3-86: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 5

Figuur 3-87: Achtergevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 5

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium, wit (geplaatst in jaren 2000) Dubbele beglazing Onderverdeling in aluminium	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen wit geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping hoofdvolume wit geschilderd	Aluminium, wit Dubbele beglazing Onderverdeling in aluminium	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan, aangewerkt met lood wit geschilderd Geen dakramen	Gevelsteen wit geschilderd, afgewerkt met lood, In de voorste helft Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium (gvl: grijs, verd: wit) Dubbele beglazing Onderverdelingen in aluminium op verdieping	Zink: geschilderd	Rode, v vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur en poort	PVC, grijs: geschilderd	Donkere, gegolfde pan	Gevelsteen, wit geschilderd	PVC, grijs	Houten / kroonlijst, wit geschilderd

Knelpunten

- Raamkozijn in aluminium in achtergevel gelijkvloers van hoofdvolume zijn niet wit geschilderd.

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de achtertuin staan enkele loofbomen. Verder is de tuin ingericht als gazon. Achteraan rechts in de tuin staan twee kleinere bergplaatsen.

Aan de straatzijde staan achter de Beukenhaag een aantal uitgegroeide Rhododendronstruiken. Zij schermen huis en tuin visueel af van de straat. Achter deze struiken, in de voortuin, staat een semipermanente garage in plastiek.

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit antraciete betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in elleboogverband

Figuur 3-88: Luchtfoto 2014 Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-89: GRB gebouw en perceel Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-90: Voortuin van Kolonie 5

Figuur 3-91: Achtertuin van Kolonie 5

Op de topografische kaart uit 1972 zien we twee volumes in de achtertuin. Deze komen overeen met de locaties van de huidige constructies in de achtertuin. Mogelijks stond op deze locaties dus al verschillende decennia een constructie.

3.B.5.6 Kolonie nr. 6

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-92: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 6

Figuur 3-93: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 6

Figuur 3-94: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 6

Figuur 3-95: Achtergevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 6

Figuur 3-96: Zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 6

Figuur 3-97: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 6

Figuur 3-98: zijgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 6

Figuur 3-99: Constructie bij bijgebouw en achtergevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 6

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonslijst geschilderd	/
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauw geschilderd	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	/	Gevelsteen geschilderd, aangewerkt met lood wit geschilderd	/	Houten kroonlijst wit geschilderd	/
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd (deur: grijs) Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan, Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood wit geschilderd In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	Houten bakgoot wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	/

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, blauw geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deuren poort	PVC, grijs: geschilderd	Donkere, gegolfde pan Golfplaat	Gevelsteen, wit geschilderd	PVC, wit /	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- De verf van de bakgoot aan de achtergevel moet opnieuw geschilderd worden (de bewoners plannen deze werken op korte termijn).

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de tuin zijn verschillende bomen en struiken aangeplant. In de voortuin(oost) staan heel wat sparren en Rode beuken. De bewoner kweekte deze bomen. De bomen zijn nu sterk uitgegroeid en hij overweegt enkele bomen (sparren op de perceelsgrens) die een gevaar vormen te kappen. Op vraag van de directeur van de gevangenis zijn nog enkele van 'zijn' beuken gebruikt om een dreef met Rode beuk aan te planten ten zuidoosten van het Bootjesven. Tot spijt van de bewoner is deze dreef ondertussen gekapt. In de voortuin (west) zijn verschillende snoeivormen (o.m. Buxus) aangeplant.

Ter hoogte van de zuidwestelijke hoek van het bijgebouw stond een grote notelaar. De boom was meer dan 50 jaar oud (mondelinge mededeling bewoner) maar werd recent gekapt.

Ten zuiden van de constructie naast het bijgebouw staat een serre.

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband vierkante betonstegels (terras).

Figuur 3-100: Luchtfoto Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-101: GRB gebouw en perceel Kolonie 5 en 6 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-102: Snoeivormen in voortuin Kolonie 6

Figuur 3-103: Stronk notelaar Kolonie 6

Op de topografische kaart uit 1972 staat een constructie ingetekend in het oosten van de tuin. Deze constructie is sindsdien verwijderd.

3.B.5.7 Kolonie nr. 7

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-104: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 7

Figuur 3-105: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 7

Figuur 3-106: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 7

Figuur 3-107: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 7

Figuur 3-108: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 7

Figuur 3-109: Voorgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 7

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit (verdieping: blauw) geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan, aangewerkt met lood wit geschilderd	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood wit geschilderd In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel Met afdak nevenvolume	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood Inox, niet geschilderd	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (grijs geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur Garagepoort wit aluminium	Zink	Donkere, vlakke pan	Gevelsteen, niet geschilderd	zink	/	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- De blauw geschilderde dorpels aan de voorgevel wijken af van het algemene uitzicht van de cipierswoningen.
- Vlakke dakpan op bijgebouw

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de tuin zijn verschillende bomen en struiken aangeplant. Het gaat zowel om coniferen als om loofbomen (o.m. berk, fruitbomen). In de voortuin zijn verschillende bolvormige en kegelvormige coniferen aangeplant.

Ter hoogte van het bijgebouw staat een carport met ernaast een grote Notelaar. Ook in 2000 waren deze carport en de notelaar al aanwezig (zie Figuur 0-69.

De achtertuin van Kolonie 7 is door een Beukenhaag gescheiden in twee helften. Op de luchtfoto uit 2014 is dit duidelijk zichtbaar. Op deze luchtfoto zien we ook enkele constructies in deze achtertuin. Het betreft een serre en een houten bergruimte met gegolfd pannendak Tussen serre en bergruimte is een deel van de tuin afgespannen met draad (kippenren). Een kleine kruidentuin is afgescheiden van de rest van de tuin door een lage Buxushaag. In de achtertuin staan verschillende fruitbomen.

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband.

Figuur 3-110: Luchtfoto Kolonie 7 (boven) en 8 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-111: GRB gebouw en perceel Kolonie 7 en 8 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-112: Voortuin van Kolonie 7

Figuur 3-113: Achtertuin van Kolonie 7

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 7 en 8 ten westen van de woningen een boom staan. Deze boom zien we nu niet meer.

3.B.5.8 Kolonie nr. 8

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-114: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 8

Figuur 3-115: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 8

Figuur 3-116: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 8

Figuur 3-117: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 8

Figuur 3-118: Zijgevel (noordzijde) hoofdvolume Kolonie 8

Figuur 3-119: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 8

Figuur 3-120: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 8

Figuur 3-121: Constructie / carport achter bijgebouw (oostzijde) Kolonie 8

Figuur 3-122: Constructie leunt aan bij bijgebouw (noordwestzijde) Kolonie 8

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauwgrijs	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauwgrijs	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan, aangewerkt met lood wit geschilderd	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen Pergola	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	arduin (blauwgrijs geschilderd)	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur Garagepoort wit aluminium	Zink	Donkere, vlakke pan	Gevelsteen, wit geschilderd	zink	/	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- Goot aan achtergevel niet wit geschilderd
- Raam op gelijkvloers bijgebouw niet aanwezig
- Vlakke pan dak bijgebouw

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. In de tuin zijn enkele bomen en struiken aangeplant in een gazon. In de voortuin staat een grote ceder (zie Figuur 3-).Voor het huis zijn enkele bolvormige snoeivormen (o.m. Buxus) aangeplant. Ter hoogte van de woning is de gazon in de voortuin en de achtertuin gescheiden

De verharding in de (voor)tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband.

Figuur 3-123: Luchtfoto Kolonie 7 en 8 (onder) (bron: geopunt.be)

Figuur 3-124: GRB gebouw en perceel Kolonie 7 en 8 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-125: Voortuin Kolonie 8

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 7 en 8 ten westen van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.9 Kolonie nr. 9

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-126: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 9

Figuur 3-127: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 9

Figuur 3-128: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 9

Figuur 3-129: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 9

Figuur 3-130: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 9

Figuur 3-131: Voorgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 9

Figuur 3-132: Constructies achter bijgebouw (oostzijde) Kolonie 9

Figuur 3-133: Constructies achtertuin (oostzijde) Kolonie 9

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauwgrijs	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauwgrijs	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink	Rode, vlakke pan	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen Pergola	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	arduin (blauwgrijs geschilderd)	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur en poort	Zink: wit geschilderd	Donkere, gegolfde pan, aangewerkt met lood Golfplaat	Gevelsteen, wit geschilderd	PVC: wit	/	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- Goten voor waterafvoer aan voorgevel zijn niet wit geschilderd.
- Gevelsteen van schouw hoofdgebouw is sterk verkleurd en mag opnieuw geschilderd worden.

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. Achter het bijgebouw bevinden zich nog verschillende constructies. Het voorste deel van de tuin is hoofdzakelijk aangelegd als gazon. Een hoge haag van Laurierkers scheidt het meest westelijke deel van de tuin af. Dat gedeelte is voornamelijk in gebruik als groentetuin.

Centraal in het gazon ligt een verharding met klinkers. In deze verharding liggen ankerpunten waaraan een zonnescherm kan bevestigd worden. De verhardingen rondom de woning zijn uitgevoerd in grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband.

Een haag van bolvormige Buxus scheidt de oprit van het gazon.

Figuur 4-134: Luchtfoto Kolonie 9 (bron: geopunt.be)

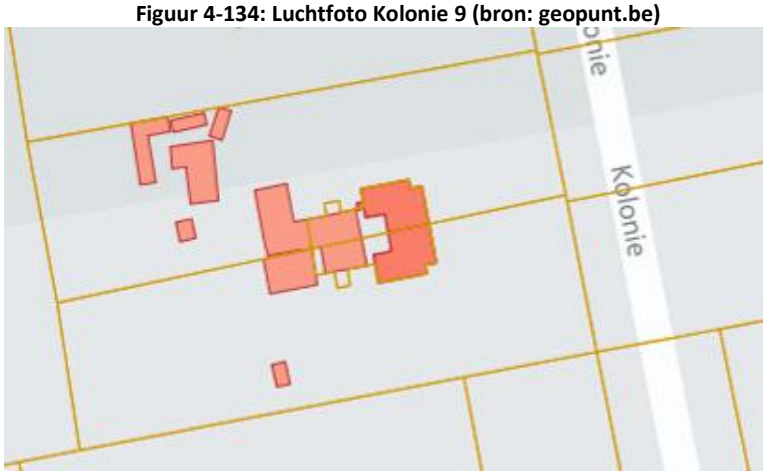

Figuur 3-135: GRB gebouw en perceel Kolonie 9 (boven) en 10 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-136: Tuin ten noorden van woning Kolonie 9

Figuur 3-137: Achtertuin van Kolonie 9

Figuur 3-138: Voortuin van Kolonie 9

Op de topografische kaart uit 1972 zien we een constructie ten westen van het bijgebouw. Op dit moment staan er enkele constructies ten westen van het bijgebouw. De constructies hebben echter een andere vorm. De topokaart uit 1972 toont eveneens een boom op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 9 en 10 ten westen van de woningen. Op dit moment staan aan weerszijden van de perceelsgrens sparren (zowel in de tuin van Kolonie 9 als in de tuin van Kolonie 10).

3.B.5.10 Kolonie nr. 10

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-139: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 10

Figuur 3-140: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 10

Figuur 3-141: Zijgevel (zuidzijde) hoofdvolume Kolonie 10

Figuur 3-142: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 10

Figuur 3-143: Achtergevel (westzijde) hoofdvolume Kolonie 5

Figuur 3-144: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 10

Figuur 3-145: Voorgevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 10

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdiepingg geschilderd	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan	Schouw in de voorste helft van de gevel tot aan de dakrand (afgewerkt met lood) Springt uit t.o.v. gevel	Zink, wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink	Rode, gegolfde pan Eén dakraam in nevenvolume	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, blauwgrijs geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur en garagepoort	PVC: wit	Donkere, gegolfde pan, aangewerkt met lood Golfplaat	Gevelsteen, niet geschilderd	PVC: grijs /	Hout, wit geschilderd; witgeschilderde houten versiering ter hoogte van nok

Knelpunten

- Gevelsteen van schouw hoofdgebouw is sterk verkleurd en mag opnieuw geschilderd worden.
- Goten voor waterafvoer aan voorgevel zijn niet wit geschilderd.
- Schrijnwerk raam eerste verdieping zijgevel dient opnieuw geschilderd te worden.

Tuinomgeving

Een meidoornhaag scheidt de tuin van het veld ten zuiden ervan. In de haag staan enkele bomen (Zomereiken). Aan de straatzijde en op de perceelsgrens met de buren staat een Beukenhaag. Ook de voortuin, bestaande uit gazon met fruitbomen, is afgescheiden van de rest van de tuin met een Beukenhaag ter hoogte van de woning. Een groene poort geeft toegang tot de achtertuin. Ook ter afscherming van de gastank ter hoogte van de zijgevel is een haag aangeplant. Het meest westelijke deel van de tuin is gedeeltelijk door een meidoornhaag en gedeeltelijk door een met klimop begroeid hekwerk afgescheiden. Tussen haag en hekwerk is een opening. Links van de opening staat een houten tuinhuisje.

De verharding bestaat uit betonstraatsteen (oprit tot aan bijgebouw) (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband, klinkers (ter hoogte van achterdeur) en vierkante betontegels (tussen bijgebouw en achtergevel hoofdvolume).

Achter het bijgebouw staat een constructie opgebouwd uit snelbouwsteen en hout, met groen geschilderde houten raamkozijnen en een golfplaten dak. Tussen het bijgebouw en de constructie staan enkele grote coniferen.

Figuur 3-146: Luchtfoto Kolonie 1 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-147: GRB gebouw en perceel Kolonie 9 en 10 (onder) (bron: geopunt.be)

Figuur 3-148: Achtertuin van Kolonie 10

Figuur 3-149: Achtertuin van Kolonie 10

Figuur 3-150: Tuin met gastank ter hoogte van zijgevel

De topokaart uit 1972 toont een boom op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 9 en 10 ten westen van de woningen. Op dit moment staan aan weerszijden van de perceelsgrens sparren (zowel in de tuin van Kolonie 9 als in de tuin van Kolonie 10).

3.B.5.11 Kolonie nr. 12

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-151: Voorgevel (westzijde) Kolonie 12

Figuur 3-152: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 12

Figuur 3-153: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 12

Figuur 3-154: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 12

Figuur 3-155: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 12

Figuur 3-156: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 12

Figuur 3-157: Achtergevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 12

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd; drie doorsteken voor verluchting	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing	Zink	Rode, vlakke pan, afgewerkt met lood wit geschilderd	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Rolluiken gelijkvloers hoofdvolume	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood 1 rode PVC dakdoorsteeek	Houten bakgoot	Houten kroonlijst geschilderd	

Bijgebouw Met bakstenen tandlijst in zijgevel hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd,	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, grijs geschilderd Aluminium vensterbanken aan achtergevel	Aluminium ramen met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Witte aluminium deur Houten poort, niet geschilderd	PVC: grijs	Rode, vlakke pan	Gevelsteen, wit geschilderd, aangewerkt met lood	PVC: grijs	Houten kroonlijst, wit geschilderd /

Knelpunten

- Over de voorgevel van het bijgebouw loopt een kabel
- Raamkozijnen in aluminium i.p.v. hout

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. De tuin is hoofdzakelijk ingericht als gazon. In de voortuin staat een meerstammige hazelaar (Figuur 3-). De achtertuin is begroeid met hoogstammige bomen (gemengd loofhout). In de tuin staat een speeltuig.

De verharding in de tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) in verschillende tinten. De stenen zijn gelegd in elleboogverband en hebben geen vellingkant.

Op de foto's uit het bouwkundig onderzoek in 2000 is een Notelaar te zien ter hoogte van het bijgebouw (zie Figuur 3-). Deze notelaar is gekapt.

Figuur 3-158: Luchtfoto Kolonie 12, 2014 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-159: GRB gebouw en perceel Kolonie 12 (onder) en 13 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-160: Hazelaar in voortuin van Kolonie 12

Figuur 3-161: Notelaar Kolonie 12, anno 2000 (bron: Bouwkundig onderzoek)

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 12 en 13 ten zuiden van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.12 Kolonie nr. 13

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-162: Voorgevel (westzijde) Kolonie 13

Figuur 3-163: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 13

Figuur 3-164: Achtergevel (oostzijde) Kolonie 13

Figuur 3-165: Achtergevel (oostzijde) nevenvolume Kolonie 13

Figuur 3-166: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 13

Figuur 3-167: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 13

Figuur 3-168: Achtergevel bijgebouw (oostzijde) Kolonie 13

Figuur 3-169: Voorgevel bijgebouw met schouw (westzijde) Kolonie 13

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Houten, wit geschilderd kelderraam	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd; twee doorsteken voor verluchting	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing	Zink	Rode, vlakke pan, afgewerkt met lood wit geschilderd	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst wit geschilderd	

Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd; één doorsteek voor verluchting	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Kelderraam hout wit geschilderd	Zink	Rode, vlakke pan Eén dakraam in hoofdvolume, twee dakramen in nevenvolume	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Bijgebouw Met bakstenen tandlijst in zijgevel hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd,	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, grijs geschilderd Aluminium vensterbanken aan achtergevel	Aluminium ramen met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Witte aluminium deur en poort	Zink: wit geschilderd (voorgevel) en PVC grijs (achtergevel)	Rode, vlakke pan	Gevelsteen, wit geschilderd, aangewerkt met lood	PVC: grijs	Houten kroonlijst, wit geschilderd	/

Knelpunten

- Kelderramen achtergevel en voorgevel zijn aan vervanging toe
- Raamkozijnen zijn vervaardigd in aluminium i.p.v. hout

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen. Aan de straatzijde is de tuin begrensd door drie parallelle hagen: een hoge Beukenhaag (groene Beuk) aan de straatkant, een lage Beukenhaag (rode Beuk) aan de kant van de woning en een coniferenhaag ertussen. De tuin bestaat hoofdzakelijk uit gazon, naast de woning staat één fruitboom. Naast de woning staat eveneens een witte gastank. Tussen woning en gastank zit reliëf (bult) in de gazon. Achteraan de tuin staan verschillende loofbomen. Tussen dit bosje en de gazon staat een Beukenhaag.

De enige bijkomende constructie in de tuin is een houten carport.

De verharding in de tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (oprit) en grijze betontegels (rond de woning en het bijgebouw). De betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) is gelegd in halfsteenverband. De stenen hebben een vellingkant.

Figuur 3-170: Luchtfoto Kolonie 13 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-171: GRB gebouw en perceel Kolonie 12 en 13 (boven) (bron: geopunt.be)

Figuur 3-172: Tuin naast de woning met gastank, bult in gazon en fruitboom

Figuur 3-173: Voortuin met hagen Kolonie 13

Figuur 3-174: Drie hagen aan straatzijde

Figuur 3-175: Achtertuin Kolonie 13

Figuur 3-176: Carport Kolonie 13

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 13 en 14 ten oosten van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.13 Kolonie nr. 14

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-177: Voorgevel (westzijde) Kolonie 14

Figuur 3-178: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 14

Figuur 3-179: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 14

Figuur 3-180: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 14

Figuur 3-181: Voorgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 14

Figuur 3-182: Zijgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 14

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, siermetselwerk onder ramen verdieping	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauwgrijs geschilderd	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Houten, wit geschilderd kelderraam	PVC: grijs Zink: wit geschilderd (aan voordeur)	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen wit geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping blauwgrijs geschilderd	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing	/	Rode, vlakke pan, afgewerkt met lood	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood In de voorste helft van de gevel Springt uit t.o.v. gevel	/	Houten kroonlijst geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Aluminium met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Kelderraam hout wit geschilderd	PVC, grijs	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	

Bijgebouw Met bakstenen tandlijst in zijgevel hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd, één doorsteek voor verluchting	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, blauwgrijs geschilderd	Aluminium ramen met aluminium onderverdeling tussen dubbele beglazing Witgeschilderde houten deur en poort	Zink: wit geschilderd en PVC grijs	Donkere, gegolfde pan	Gevelsteen, wit geschilderd, aangewerkt met lood	PVC: grijs	Houten kroonlijst, wit geschilderd	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- Verf bladert af van schouw hoofdvolume
- Raamkozijnen in aluminium i.p.v. hout
- Er is een duidelijk verschil in tint tussen de achtergevel en bakgoot van de woning met huisnummer 14 enerzijds en de achtergevel en bakgoot van de woning met huisnummer 15 anderzijds.

Figuur 3-183: Achtergevels van Kolonie 14 en 15 verschillen van kleur

Tuinomgeving

De tuin is omgeven door Beukenhagen.

In het verlengde van het bijgebouw staan verschillende constructies: de houten bergruimte tegen het bijgebouw, een overdekt terras met tuinhuis in hout, een container, een plastieken serre. Dit is ook duidelijk te zien op de luchtfoto uit 2014. Ter hoogte van het terras met tuinhuis scheidt een Beukenhaag de tuin in twee delen. Voor deze Beukenhaag ligt een zandbak met speeltoren. Voor deze zandbak staat opnieuw een Beukenhaag met daarvoor een schommel. Halverwege de tuin staat nog een houten stalletje.

Verder bestaat de tuin hoofdzakelijk uit gazon. Als verhardingsmateriaal in de tuin zijn enkel grijze betonstraatstenen. (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in halfsteenverband gebruikt.

Figuur 3-184: Luchtfoto Kolonie 14, 2014 (bron: geopunt.be)

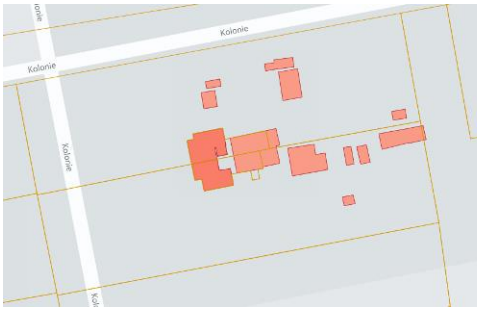

Figuur 3-185: GRB gebouw en perceel Kolonie 14 (onder) en 15 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-186: Haag en speeltuigen in tuin Kolonie 14

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 14 en 15 ten oosten van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.14 Kolonie nr. 15

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-187: Voorgevel (westzijde) Kolonie 15

Figuur 3-188: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 15

Figuur 3-189: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 15

Figuur 3-190: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 15

Figuur 3-191: Achtergevel (oostzijde) hoofdvolume Kolonie 15

Figuur 3-192: Zijgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 15

Figuur 3-193: Voor- en zijgevel bijgebouw (noordwestzijde) Kolonie 15

Figuur 3-194: Ramen bijgebouw ondoorzichtig gemaakt Kolonie 15

Figuur 3-195: Voorgevel bijgebouw (westzijde)
Kolonie 15

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak	Windveren
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping Onderaan boord grijs geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping geschilderd	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	PVC: grijs	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd	Houten kroonlijst geschilderd	
Zijgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd; Onderaan boord grijs geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, grijs geschilderd	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	/	Rode, vlakke pan, aangewerkt met lood wit geschilderd	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	/	Houten kroonlijst wit geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd Onderaan boord grijs geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin; grijs geschilderd (behalve op verdieping)	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	PVC: grijs	Rode, vlakke pan Eén dakraam op nevenvolume	Gevelsteen wit geschilderd, afgewerkt met lood Dakdoorvoer inox op plat dak	Houten bakgoot, wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd	

Bijgebouw met bakstenen tandlijst in zijgevel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan boord grijs geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur en poort	Zink: geschilderd	Donkere, gegolfde pan	Gevelsteen, wit geschilderd	zink	/	Hout, wit geschilderd

Knelpunten

- Er is een duidelijk verschil in tint tussen de achtergevel en bakgoot van de woning met huisnummer 14 enerzijds en de achtergevel en bakgoot van de woning met huisnummer 15 anderzijds.
- Er werd een extra volume aangebouwd tussen hoofdgebouw en bijgebouw (zie 0).
- De schouw van het bijgebouw is aan een nieuwe laag verf toe

Figuur 3-196: Achtergevels van Kolonie 14 en 15 verschillen van kleur

Tuinomgeving

De tuin is aan de zijde van de hoofddreef, in de voortuin langs de grens met Kolonie 14 en deels langs de Boulevard begrensd door Beukenhagen.

Algemeen geldt dat de tuin van Kolonie 15 duidelijk al even niet meer onderhouden is: de gazon wordt overwoekerd en hagen zijn al een paar jaar niet meer gesnoeid. De luchtfoto uit 2014 toont een zeer groene tuin begroeid door vele bomen en struiken. Op de luchtfoto van 2012 ziet de tuin er beter onderhouden uit. Een coniferenhaag die ooit voortuin van achtertuin scheidde, ter hoogte van de woning, werd afgezaagd. De stronken zijn blijven staan (zie Figuur 3-). Achter de carport ten oosten van het bijgebouw staat een zeer sterk uitgegroeide coniferenhaag (zie Figuur 3-). Ten noorden van het bijgebouw staat een Notelaar.

Als verharding in de tuin zijn grijze betonstraatstenen (afmeting 22cm * 11 cm) gelegd in halfsteenverband gebruikt.

Figuur 3-197: Luchtfoto Kolonie 15, 2014 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-198: Luchtfoto Kolonie 15, 2012 (www.geopunt.be)

Figuur 3-199: Afgezaagde haag en gastank in tuin Kolonie 15

Figuur 3-200: GRB gebouw en perceel Kolonie 14 en 15 (boven)
Bron: www.geopunt.be

Figuur 3-201: Tuin Kolonie 15, naast woning

Figuur 3-202: Tuin Kolonie 15, achter woning

Op de topografische kaart uit 1972 zien we op de grens van de tuinen van de gekoppelde woningen met huisnummers 14 en 15 ten zuiden van de woningen een boom staan. Deze boom zien we op dit moment niet meer.

3.B.5.15 Kolonie nr. 18

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-203: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 18

Figuur 3-204: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 18

Figuur 3-205: Zijgevel en achtergevel (noordoostzijde) Kolonie 18

Figuur 3-206: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 18

Figuur 3-207: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 18

Figuur 3-208: Achtergevel (westzijde) Kolonie 18

Figuur 3-209: Detail zijgevel (zuidzijde)Kolonie 18

Figuur 3-210: Bijgebouw Kolonie 18

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd, boord onderaan zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout op het glas	/	/	/	Zink: wit geschilderd	Houten kroonlijst wit geschilderd
Zijgevel hoofdvolume met bakstenen tandlijst in zuidelijke gevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen; Boord onderaan zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, wit geschilderd zuidelijke gevel, blauwgrijs noordelijke gevel	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout op het glas Ramen zuidelijke gevel dichtgemetseld	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	/	Houten bakgoot, wit geschilderd, dakgoot aan veranda	/
Zijgevel nevenvolume	Gevelsteen, wit geschilderd; Boord onderaan zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, grijs geschilderd aan noordelijke gevel Gelijkvloers zuidelijke gevel: baksteen kopse kant, wit geschilderd	Hout, wit geschilderd	PVC: grijs en zwart	Rode, vlakke pan 1 dakkapel	Gevelsteen, wit geschilderd, afgewerkt met lood (niet geschilderd)	Houten bakgoot, wit geschilderd	EPDM, zwart

				Onderverdeling in hout op het glas (Geen onderverdeling in 1 raam op verdieping zuidelijke gevel); zonnescherm boven raam op gelijkvloers zuidelijke gevel					
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd; Boord onderaan zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, grijsblauw geschilderd	Hout, wit geschilderd Onderverdeling en in hout op gelijkvloers Houten deur en poort, wit geschilderd	PVC: grijs	/	/	/	EPDM, zwart
Bijgebouw	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd Hout, wit geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deuren	PVC: grijs	Donkere, gegolfde pan	Gevelsteen, wit geschilderd	PVC: grijs	/

De veranda bestaat uit gemetselde muren, houten raamkozijnen met enkel glas. Raamkozijnen en muren zijn wit geschilderd. Het schuine dak bestaat volledig uit ramen. Bovenop dit dak ligt een metalen rooster (mogelijks bescherming tegen vogels?).

Knelpunten

- De verf van de kroonlijsten en bakgoten schilfert af.
- De ramen van de zuidelijke gevel zijn dichtgemetseld.
- Het nevenvolume is sterk verbouwd en vertoont geen eenheid meer (asymmetrie tussen noordelijk en zuidelijk deel, extra volume aangebouwd met afwijkende dimensies).
- De serre tegen de zuidelijke gevel is in slechte staat.
- Aan de gevels is duidelijk te zien op welke plaatsen er verbouwingen zijn uitgevoerd. De gevels zijn niet recent gereinigd en geschilderd.
- Sommige raamopeningen zijn rondbogig, sommige recht.

Tuinomgeving

Een half cirkelvormig pad leidt vanaf twee toegangen aan de dreef naar de woning. In de voortuin en naast de woning staan een aantal grote coniferen. Een hoge coniferenhaag (zie Figuur 3-) staat dwars op de zuidelijke zijgevel en beneemt het zicht op de achtertuin.

Tegen de noordelijke zijgevel van de woning staan twee Hazelaars (zie Figuur 3-).

In het zuiden is de tuin begrensd door een Beukenhaag. Deze haag is werd recent fors teruggesnoeid en heeft hieronder te lijden.

In de noordwestelijke hoek van de tuin staat het bijgebouw. Tussen het bijgebouw en de woning staat een coniferenhaag (zie Figuur 3-). Voor het bijgebouw liggen twee petanque banen.

In de achtertuin scheidt een haag van Laurierkers enkele fruitbomen van het gazon (zie Figuur 3-).

De verharding bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant die deels in halfsteenverband, deels in keperverband en deels in elleboogverband is gelegd.

Figuur 3-211: Luchtfoto Kolonie 18 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-212: GRB gebouw en perceel Kolonie 18 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-213: Hazelaars langs gevel Kolonie 18

Figuur 3-214: Achtertuin Kolonie 18

Figuur 3-215: Fruitbomen in achtertuin Kolonie 18

Figuur 3-216: Achtertuin Kolonie 18

Figuur 3-217: Coniferenhaag vanaf het westen, Kolonie 18

Op de topografische kaart uit 1972 zien we ongeveer halverwege de tuin een boom staan. Deze boom staat er niet meer.

3.B.5.16 Kolonie nr. 21

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-218: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 21

Figuur 3-219: Voorgevel (oostzijde) Kolonie 21

Figuur 3-220: Zijgevel (zuidzijde) Kolonie 21

Figuur 2-221: Zijgevel (noordzijde) Kolonie 21

Figuur 3-222: Achter en zijgevel (noordwestzijde) Kolonie 21

Figuur 3-223: Achtergevel (westzijde) Kolonie 21

Figuur 3-224: Detail kelderramen voorgevel Kolonie 21

Figuur 3-225: Gebouwtje in de tuin Kolonie 21

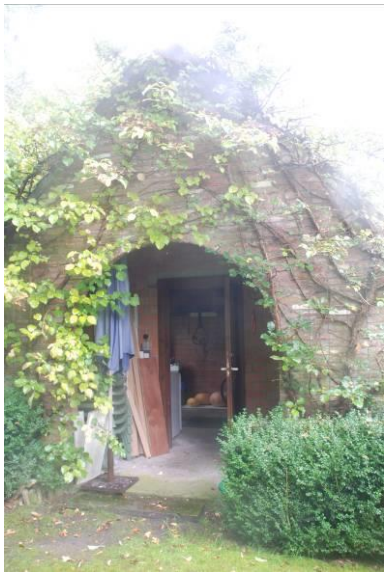

Figuur 3-226: Gebouwtje in de tuin Kolonie 21

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; siermetselwerk onder ramen verdieping hoofdvolume Zwarte boord onderaan Afdak in ijzer boven voordeur, zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Wit geschilderd	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout Poort aluminium, lichtgrijs Kelderramen zwart geschilderd, afgewerkt met lood (zwart geschilderd)	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	/	Houten bakgoot, wit geschilderd	/
Zijgevel* met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd; Zwarte boord onderaan	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Wit geschilderd	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan, Geen dakramen	/	Houten bakgoot, wit geschilderd	/
Achtergevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, wit geschilderd (hoofdvolume) Baksteen kopse kant, wit geschilderd (nevenvolume)	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Inox	Houten bakgoot, wit geschilderd	/

Bijgebouw	Gevelsteen	platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant	Hout (bruin vernist) Onderverdeling in hout	Zink	Donkere, gegolfde pan	/	zink	/

** De zijgevel aan de noordzijde is door beplanting en een aanbouw niet goed zichtbaar.*

Knelpunten

- Door de aanpassingswerken is het oorspronkelijk uitzicht van het bijgebouw verdwenen.
- De schouw ontsiert de achtergevel.

Tuinomgeving

In het noorden, oosten en zuiden is de tuin begrensd door een Beukenhaag.

In de achtertuin staan verschillende bomen (o.m. berk en den). Een geschoren coniferenhaag dwars over de tuin (enkel in het zuidelijke deel van de tuin, zie Figuur 3-) verdeelt de gazon in de achtertuin in twee delen. Een hoge bomenrij van sparren onttrekt het zicht op een zwembad in tennisveld in het uiterste westen van de tuin. Ook ten noorden van dit tennisveld staat een rij grote Sparren.

Voor de verharding aan de straatzijde van de woning en aan de noordelijke zijgevel is grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gebruikt. De stenen zijn deels in keperverband en deels in halfsteenverband gelegd. Voor het terras aan de achtergevel blauwe steen. Aan de achtergevel ligt ook een strook vierkante betontegels. Vanaf de straatzijde is één toegang, de oprit splitst zich al na enkele meters en loopt cirkelvormig rond een perk waarin een grote Beuk staat. De Beuk heeft een omtrek van om en bij de 3 meter. Ruwweg geschat, heeft de boom een leeftijd van 120 jaar. Hieruit kunnen we voorzichtig besluiten dat de boom geplant is ten tijde van de eeuwwisseling, enkele jaren na de bouw van de woning. Deze cirkelvormige verharding in de tuin is ook te zien op de lithografie uit 1904. De padenstructuur uit de lithografie in de achtertuin, zien we niet meer vandaag.

Tegen de noordelijke gevel van de woning is een houten berging gebouwd. Het bijgebouw ten noordwesten van de woning ligt op dezelfde locatie als de aanduiding van een constructie op de topografische kaart uit 1972 maar het is moeilijk te zeggen of dit een nieuwbouw is op de oude locatie dan wel een sterk gewijzigd (o.m. deuropeningen, gevelsteen) oud gebouw.

Figuur 3-227: Tuin Kolonie 21

Figuur 3-228: Tuin Kolonie 21

Figuur 3-229: Beuk in voortuin Kolonie 21

Figuur 3-230: Luchtfoto Kolonie 21, 2014 (bron: geopunt.be)

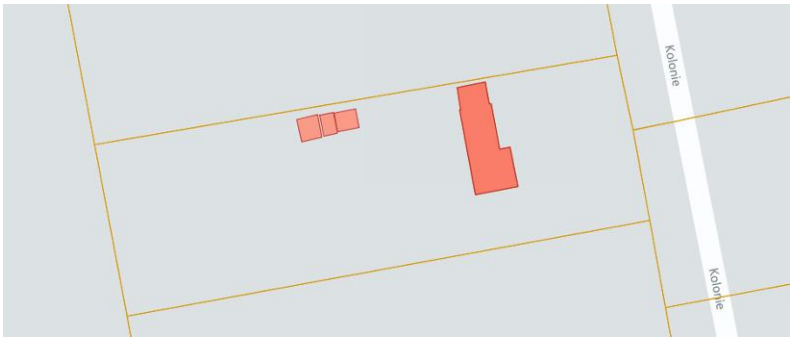

Figuur 3-231: GRB gebouw en perceel Kolonie 21 (bron: geopunt.be)

Op de topografische kaart uit 1972 zien we drie bijgebouwen langs de noordgrens van het perceel staan. Enkel het centrale bijgebouw staat er nog (zie hoger). Centraal in de achtertuin staat op deze kaart een boom ingetekend. Deze boom zien we niet meer. De Beuk in de voortuin is niet op de kaart weergegeven hoewel hij er zeker wel gestaan moet hebben.

3.B.5.17 Kolonie nr. 22

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-232: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 22

Figuur 3-233: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 22

Figuur 3-234: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 22

Figuur 3-235: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 22

Figuur 3-236: Zijgevel (westzijde) Kolonie 22

Figuur 3-237: Zijgevel (westzijde) Kolonie 22

Figuur 3-238: Achtergevel (zuidzijde) Kolonie 22

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak
Voorgevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout Vier treden tot voordeur	Zink: wit geschilderd	Afgewerkt met houten kroonlijst, wit geschilderd	/	/	/
Zijgevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd; onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdeling in hout Garagepoorten in hout, wit geschilderd	Zink: wit geschilderd	Donkere, gegolfde pan; Geen dakramen	2 schouwen in gevelsteen. Eén wit geschilderd staat in de voorste helft van de gevel, uitspringend t.o.v. gevel; Eén op nok, afgewerkt met lood	Bakgoot in witte kunststof aan hoofdvolume	Smalle houten kroonlijst zwart geschilderd

Achtergevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd; onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: / geschilderd	Gevelsteen wit geschilderd, afgewerkt met lood	Witte kroonlijst in kunststof aan hoofdvolume; Smalle houten zwart kroonlijst geschilderd; witte pergola in aluminium aan nevenvolume
Er is geen bijgebouw							

De dorpels van deze woning zijn opvallend dunner dan de dorpels van de overige cipierswoningen.

Knelpunten

- Het nevenvolume is sterk uitgebreid, zowel naar het oosten als naar het zuiden. De oorspronkelijke vorm is niet meer te herkennen.

Tuinomgeving

In de voortuin en naast het huis zien we gazon met enkele sierstruiken. In het oostelijk deel van de tuin staan grotere loofbomen o.a. berk. De achtertuin is ingericht als gazon en moestuin. Een haag scheidt de tuin van woning met nummer 22 en woning met nummer 24. De tuinen lopen door achter de schoolmuur zoals ook zichtbaar is op de lithografie uit 1904.

Een ligusterhaag scheidt de tuin van de dreef.

De verharding in de tuin bestaat hoofdzakelijk uit betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant gelegd in keperverband en een kleine oppervlakte betontegels en bruinrode kleitegels.

Figuur 3-239: Luchtfoto Kolonie 22 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-240: GRB gebouw en perceel Kolonie 22 (rechts) en 24 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-241: Tuin naast woning Kolonie 22

Op de topografische kaart uit 1972 zien we ten zuiden van het schoolgebouw (nog aanwezig op die kaart) enkele kleinere constructies in de tuin van woning met huisnummer 22. Deze zijn verdwenen. In de tuin van woning met huisnummer 24 zien we een boom ongeveer op 2/3 van de diepte van de tuin. Op die plaats staat nu geen boom meer.

3.B.5.18 Kolonie nr. 24

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-242: Voorgevel (noordzijde) Kolonie 24

Figuur 3-243: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 24

Figuur 3-244: Zijgevel (oostzijde) Kolonie 24

Figuur 3-245: Zijgevel nevenvolume (westzijde) Kolonie 24

Figuur 3-246: Achtergevel hoofdvolume (zuidzijde) en zijgevel nevenvolume (westzijde) Kolonie 24

Figuur 3-247: Achtergevel hoofdvolume (zuidzijde) Kolonie 24

Figuur 3-248: Achtergevel nevenvolume (zuidzijde) Kolonie 24

Figuur 3-249: Voorgevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 24

Figuur 3-250: Sparrenbos tussen Kolonie 22 en Kolonie 24

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak
Voorgevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd, boord onderaan zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Enkel glas Segmentboginge muuropeningen, rondbogig topvenster Onderverdeling in hout Vier treden tot aan voordeur	/	/	Gevelsteen geschilderd	/	Houten kroonlijst wit geschilderd
Zijgevel met bakstenen tandlijst in nevenvolume	Gevelsteen wit geschilderd, boord onderaan zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Dorpels verdieping geschilderd	Hout, wit geschilderd Enkel glas Onderverdeling in hout Houten afdak/pergola boven deur nevenvolume	PVC: grijs	Donkere, gegolfde pan, aangewerkt met lood wit geschilderd Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd	Zink	Houten kroonlijst wit geschilderd en versierd met snijwerk (windveren)

Achtergevel met bakstenen tandlijst in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd, boord onderaan zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Enkel glas Onderverdeling in hout	PVC: grijs	Rode, gegolfde pan Geen dakramen	/	/	Houten kroonlijst wit geschilderd en versierd met snijwerk (windveren)
Bijgebouwen	Hout wit geschilderd?	/	/	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Garagepoort hout, wit geschilderd	/	Golfplaat	/	/	/

Knelpunten

- De woning is in erg slechte staat en staat duidelijk al een tijdje leeg. Enkele ruiten zijn stuk.
- De gevel en het houtsnijwerk is al lange tijd niet meer geschilderd of gereinigd.
- Over de volledige breedte van de voorgevel is een gracht gegraven. Hierdoor wordt de toegang tot de woning bemoeilijkt.

Tuinomgeving

De tuin vertoont net als de woning een achterstallig onderhoud en is zeer sterk verwilderd. Bomen en struiken zijn zeer sterk uitgegroeid. In het meest zuidelijke deel van de tuin zien we op de luchtfoto nog gazon.

Een rij van verschillende soorten bomen en struiken scheidt de tuin van Kolonie 24 van de akker ten westen ervan.

De verharding in de tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant, gelegd in halfsteenverband.

Figuur 3-251: Luchtfoto Kolonie 24 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-252: GRB gebouw en perceel Kolonie 22 en 24 (links) (bron: geopunt.be)

Figuur 3-253: Stort Kolonie 24

Op de topografische kaart uit 1972 zien we ten zuiden van het schoolgebouw (nog aanwezig op die kaart) enkele kleinere constructies in de tuin van woning met huisnummer 22. Deze zijn verdwenen. In de tuin van woning met huisnummer 24 zien we een boom ongeveer op 2/3 van de diepte van de tuin. Op die plaats staat nu geen boom meer.

3.B.5.19 Kolonie nr. 28

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-254: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28 en 30

Figuur 3-255: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28

Figuur 3-256: Zij- en voorgevel (westzijde) Kolonie 28

Figuur 3-257: Achtergevel (noordzijde) Kolonie 28

Figuur 3-258: Zijgevel bijgebouw (westzijde) Kolonie 28

Figuur 3-259: Voorgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 28

Figuur 3-260: Achtergevel bijgebouw (noordzijde) Kolonie 28

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Opmerking
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; onderaan Plint onderaan zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen, wit geschilderd, afgewerkt met zink	Houten bakgoot, wit geschilderd	/
Zijgevel met siermetwerlwerk in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd; Zwart geschilderde plint onderaan	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Verd: baksteen kopse kant	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: wit geschilderd	/	/	Houten bakgoot, wit geschilderd	Schotelantenne tegen gevel
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd (nevenvolume)	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Twee dakramen (type velux) in hoofdvolume, dakkapel in nevenvolume	Gevelsteen, wit geschilderd, afgewerkt met zink Inox	Houten bakgoot, wit geschilderd	Aanbouw aan achtergevel uitgevoerd in hout

Bijgebouw	Gevelsteen, wit geschilderd Zwart geschilderde plint onderaan	platvol gladde voeg	Arduin (dun)	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout	/	Rode, vlakke pan	/	/	/

Knelpunten

- De structuur van de woning is gewijzigd ten opzicht van de oorspronkelijke structuur van het gebouw.

Gebruik

- De woning is ingericht als gezinswoning waar volwassen personen met een beperking samenleven met een medewerker-gezin in familiaal verband. In deze zorginstelling neemt werken een essentiële plaats in. In de visie van Widar is de zin van werken dat het tot voordeel van anderen is. Op die manier ontwikkelen de bewoners een gevoel van eigenwaarde.

Tuinomgeving

De tuin van woningen met adres Kolonie 28 en 30 is volledig omgeven door Beukenhagen. Net zoals bij de boerderij en de kazerne volgt de haag aan de straatzijde niet de vorm van de dreven, maar vormt ze samen met de hagen van de overige gebouwen een ruit. Een groot deel van het perceel is in gebruik als weide.

Ook in de tuin zelf worden Beukenhagen als afscheiding gebruikt.

De verharding in de tuin bestaat uit grijze betonstraatsteen (afmeting 22cm * 11cm) met vellingkant, gelegd in elleboogverband.

Figuur 3-261: Weide ten noordwesten van de woningen

Figuur 3-262: Bloemen en struiken ten oosten van bijgebouw Kolonie 28

Figuur 3-263: Hagen ten westen van bijgebouw Kolonie 28

Figuur 3-264: Gazon en hagen in voortuin Kolonie 28 en 30

Op de topografische kaart uit 1972 zien we naast het hoofdgebouw verschillende bijgebouwen staan. De structuur van het hoofdgebouw komt overeen met de structuur van de huidige woningen. In de

weide, ten westen van de woningen, staat een boom ingetekend. Deze boom zien we vandaag niet meer. Op de lijn die de afscheiding tussen weiland en tuin aangeeft, staat nu de haag.

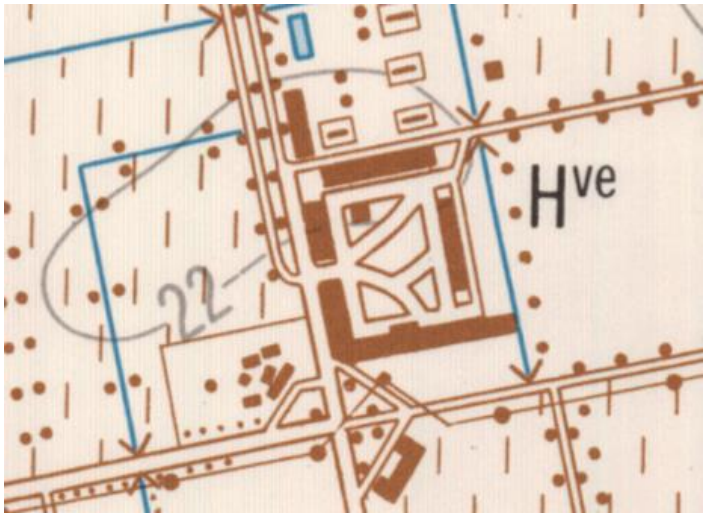

Figuur 3-265: Uittreksel topografische kaart 1972 (bron: ngi)

Figuur 3-266: Luchtfoto 2014 (bron: geopunt.be)

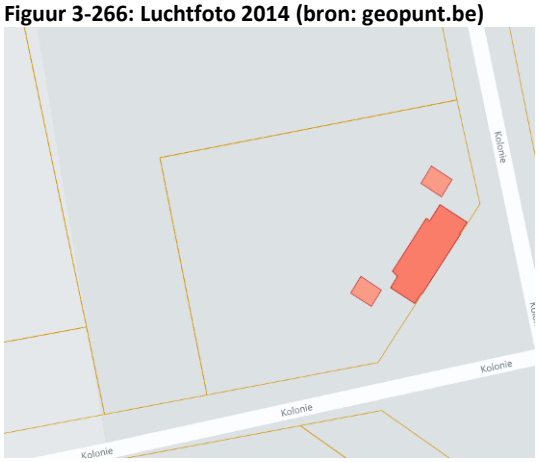

Figuur 3-267: GRB gebouw en perceel Kolonie 28 (links) en 30 (bron: geopunt.be)

3.B.5.20 Kolonie nr. 30

Huidig uitzicht woning

De gevels van de woning werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-268: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 28 en 30

Figuur 3-259: Voorgevel (zuidzijde) Kolonie 30

Figuur 3-270: Zij- en voorgevel (oostzijde) Kolonie 30

Figuur 3-271: Achtergevel (noordzijde) Kolonie 30

Figuur 3-272: Voorgevel bijgebouw (zuidzijde) Kolonie 30

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Opmerking
Voorgevel	Gevelsteen wit geschilderd; Plint onderaan zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen, wit geschilderd, afgewerkt met zink	Houten bakgoot, wit geschilderd	/
Zijgevel met siermetselwerk in hoofdvolume	Gevelsteen wit geschilderd; Zwart geschilderde plint onderaan	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin Verd: baksteen kopse kant	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdeling in hout	Zink: wit geschilderd	/	/	Houten bakgoot, wit geschilderd	
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, wit geschilderd (nevenvolume)	Hout, wit geschilderd Dubbele beglazing Onderverdelingen in hout	Zink: wit geschilderd	Rode, vlakke pan Twee dakramen (type velux) in hoofdvolume, dakkapel in nevenvolume	Gevelsteen, wit geschilderd, afgewerkt met zink Dakdoorvoer in zwart kunststof (2x)	Houten bakgoot, wit geschilderd	Aanbouw aan achtergevel uitgevoerd in hout

Bijgebouw	Gevelsteen, wit geschilderd Zwart geschilderde plint onderaan	platvol gladde voeg	Arduin (dun)	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout	/	Rode, vlakke pan	/	/	/

Knelpunten

- De structuur van de woning is gewijzigd ten opzicht van de oorspronkelijke structuur van het gebouw.

Gebruik

- Zie Gebruik onder 0 3.B.5.19 Kolonie nr. 28.

Tuinomgeving

Zie Tuinomgeving onder 0 3.B.5.19 Kolonie nr. 28.

In de tuin van de woning zijn twee zwart geschilderde ijzeren poorten. De ene poort staat tussen de woning en het bijgebouw, de andere poort staat in het verlengde van de voorgevel.

In de noordoostelijke hoek van de tuin staan een houten woonwagen voor een fruitboom.

Figuur 3-273: Tuin met bijgebouw, woonwagen en poorten van Kolonie 30

3.B.5.21 Boerderij

Huidig uitzicht boerderij

De hoeve werd in januari 2014 en in het najaar van 2015 gefotografeerd. In latere paragrafen wordt de evolutie van de hoeve geschetst op basis van luchtfoto's, bouwaanvragen en historische foto's. Om de evolutie duidelijk te kunnen zien, is ook een helder beeld van het huidige uitzicht noodzakelijk. Dat wordt geschetst in onderstaande foto's.

De foto's worden gegroepeerd per logisch onderdeel van de hoeve. Telkens wordt schematisch aangegeven om welk deel het gaat.

Noordvleugel

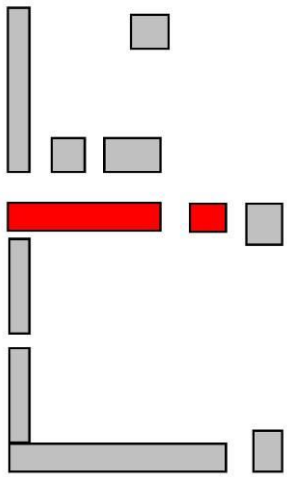

De noordelijke gevel (zijde landschap) van de noordvleugel van oost naar west:

Figuur 3-274: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (1)

Figuur 3-275: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (2)

Figuur 3-276: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (3)

Figuur 3-277: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (4)

Figuur 3-278: Noordgevel noordelijke vleugel hoeve (5)

De zuidelijke gevel (zijde erf) van de noordvleugel van west naar oost:

Figuur 3-279: Zuidgevel noordelijke vleugel hoeve (1)

Figuur 3-280: Zuidgevel noordelijke vleugel hoeve (2)

Figuur 3-281: Inzakkend dak in zuidgevel noordelijke vleugel hoeve (3)

De oostelijke en westelijke gevel van de noordvleugel:

Figuur 3-282: Oostelijke gevel noordvleugel hoeve

Figuur 3-283: Westelijke gevel noordvleugel hoeve

De recente woning in het verlengde van de noordvleugel:

Figuur 3-284: Westelijke gevel woning in het verlengde van de noordelijke vleugel

Figuur 3-285: Zuidelijke gevel woning in het verlengde van de noordvleugel

Figuur 3-286: Noordelijke en westelijke gevel woning in het verlengde van de noordvleugel

Figuur 3-287: Oostelijke gevel woning in het verlengde van de noordvleugel

Zuidvleugel

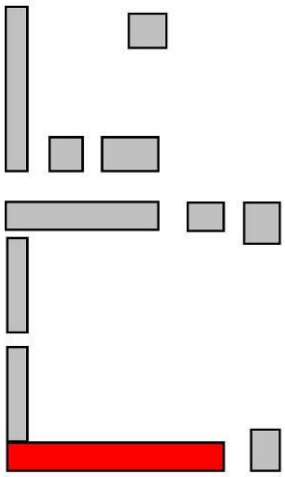

<u>De noordelijke gevel (zijde erf) van de zuidvleugel van oost naar west:</u>

Figuur 3-288: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (1)

Figuur 3-289: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (2)

Figuur 3-290: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (3)

Figuur 3-291: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (4)

Figuur 3-292: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (5)

Figuur 3-293: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (6)

Figuur 3-294: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (7)

Figuur 3-295: Noordgevel zuidelijke vleugel hoeve (8) met hoekhuis en deel westvleugel

Zuidelijke gevel (zijde dreef) van de zuidvleugel

Figuur 3-296: Zuidgevel zuidelijke vleugel hoeve (1) met hoekhuis en toren

Figuur 3-297: Zuidgevel zuidelijke vleugel hoeve (2) met hoekhuis en deel westvleugel

<u>Oostelijke gevel (zijde landschap) van de zuidvleugel</u>

Figuur 3-298: Oostgevel zuidelijke vleugel hoeve

Westvleugel

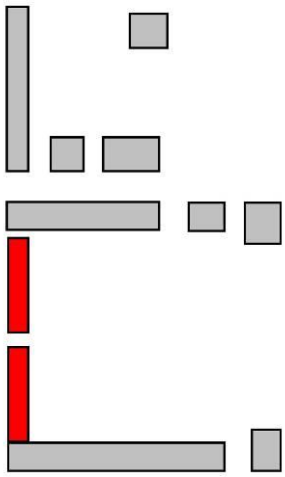

De oostelijke gevel (zijde erf) van de westvleugel van zuid naar noord:

Figuur 3-299: Oostgevel westelijke vleugel hoeve (1)

Figuur 3-300: Oostgevel westelijke vleugel hoeve (2)

Figuur 3-301: Zuidgevel westelijke vleugel hoeve

Figuur 3-302: Zuidgevel westelijke vleugel hoeve

Figuur 3-303: Noordgevel westelijke vleugel hoeve

Figuur 3-304: Oostgevel westelijke vleugel hoeve (3)

De westelijke gevel (zijde dreef) van de westvleugel van noord naar zuid:

Figuur 3-305: Aansluiting van westvleugel op noordvleugel

Figuur 3-306: Westgevel westelijke vleugel hoeve (1)

Figuur 3-307: Westgevel westelijke vleugel hoeve (2)

Figuur 3-308: Westgevel westelijke vleugel hoeve (3), toegang tot erf

Figuur 3-309: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4)

Figuur 3-310: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4)

Figuur 3-311: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4)

Figuur 3-312: Westgevel westelijke vleugel hoeve (4), woning in zuidwestelijke hoek

Recente stallingen en loodsen

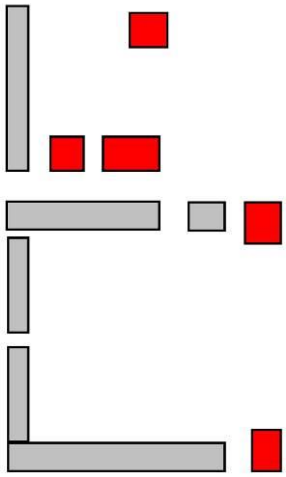

Figuur 3-313: Loodsen ten noorden van de noordvleugel

Figuur 3-314: Stal ten noordoosten van de hoeve

Figuur 3-315: Loods ten noorden van loodsen en noordvleugel en ten noordoosten van vijver

Figuur 3-316: Stal ten oosten van hoeve (verlengde noordvleugel)

Figuur 3-317: Stal ten oosten van hoeve (verlengde zuidvleugel)

Materiaalgebruik en beschrijving

Noordvleugel

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Wateraf voer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Verharding rondom gebouw
Noordgevel	Gevelsteen, onderaan boord zwart geschilderd, bakstenen tandlijst 21 steunberen	kalkmortel, platvol gladde voeg, kleurschakering en	/	Raamwerk stalramen in beton, wit geschilderd Twee poorten, één deur in hout, groen geschilderd	Zink	Rode, gegolfde pan 8 kleine dakramen	/	Zink	Boerenkasseien, graniet
Oostgevel	Gevelsteen	Kalkmortel, platvol gladde voeg	/	/	/	Rode, gegolfde pan	/	/	/ (gras)
Zuidgevel	Gevelsteen okergeel gekaleid Bakstenen tandlijst	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, geschilderd	Raamwerk stalramen in beton, wit geschilderd Drie poorten in hout, groen geschilderd	Zink	Rode, gegolfde pan 8 kleine dakramen	1 schouw uit gemetste gevelsteen	Zink	/ (gras)
Westgevel	Gevelsteen, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	1 deur op verdieping in hout, groen geschilderd	/	Rode, gegolfde pan	/	/	/

	Pilaster aan hoek met zuidgevel								
Woning	Gevelsteen lichtgeel geschilderd, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant, zwart geschilderd	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur	Zink	Rode, gegolfde pan 5 dakramen (type velux)	inox	PVC	Hout, gras, kiezel

Zuidvleugel

	Muren	**Voegwerken**	**Dorpels**	**Ramen/deuren**	**Waterafvoer**	**Schuin dak**	**Schouwen**	**Goten**	**Verharding rondom gebouw**
Noordgevel met twee puntgeveltjes en één gelijkvloerse uitbouw; 1 steunbeer	Gevelsteen, okergeel gekaleid, onderaan boord zwart, bakstenen tandlijst	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Raamwerk stalramen in beton, wit geschilderd Ramen en deuren in hout, wit geschilderd, dubbele beglazing, onderverdeling in hout Twee poorten, één deur in hout, groen geschilderd Groen geschilderde deur in 1 puntgevel, raam in andere puntgevel	Zink	Rode, gegolfde pan 30 dakramen (type velux) Golfplaten dak op gelijkvloerse uitbouw	/	Zink	Rode steenslag Terras in kleiklinkers

Oostgevel (met noodglijbaan vanaf 1e verd)	Gevelsteen, boord onderaan zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Deur op verdieping hout, wit geschilderd Poort gelijkvloers groen geschilderde houten schuifdeuren, ramen in hout, wit geschilderd	/	Rode, gegolfde pan	/	/	/ (gras)
Zuidgevel	Gevelsteen, boord onderaan zwart geschilderd Bakstenen tandlijst	Kalkmortel, platvol gladde voeg	/	Hout, wit geschilderd, enkele beglazing, onderverdeling in hout Raamwerk stalramen in beton, wit geschilderd	Zink	Rode, gegolfde pan 24 zwarte dakramen (type velux)	1 schouw in gemetste gevelsteen, 2 dakdoorvoeren in rode PVC	Zink	/ (moestuin)
Westgevel	Gevelsteen, onderaan boord zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	1 deur op verdieping in hout, groen geschilderd	Zink	Rode, gegolfde pan	1 schouw in gemetste gevelsteen, 2 dakdoorvoeren in rode PVC	Zink	/

Woning	Gevelsteen met één puntkapel en één dakkapel	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur	Houten bakgoot, wit geschilderd	Donkere, gegolfde pan 5 dakramen (type velux)	1 schouw in gemetste gevelsteen, aangewerkt met zink	PVC	/ (gras)

Westvleugel

De westvleugel bestaat uit twee afzonderlijke volumes. Tussen beide volumes bevindt zich de toegang tot het erf. Op de hoek van het zuidelijk volume en de zuidvleugel bevindt zich de woning.

	Muren	**Voegwerken**	**Dorpels**	**Ramen/deuren**	**Waterafvoer**	**Schuin dak**	**Schouwen**	**Goten**	**Verharding rondom gebouw**
Noordgevel	Gevelsteen, lichtgeel geschilderd, onderaan boord zwart, bakstenen tandlijst Pilaster aan hoek met zuidgevel	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, geschilderd	Twee witgeschilderde houten deuren op gelijkvloers, houten raam op 1e verd	/	Rode, gegolfde pan	/	/	Rode steenslag -

Oostgevel met twee puntgevels	Gevelsteen, okergeel gekaleid boord onderaan zwart geschilderd, bakstenen tandlijst	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, baksteen kopse kant, okergeel geschilderd	3 deuren en drie schuifpoorten in hout, groen geschilderd (Z volume) Groen geschilderde houten deur in puntgevel (Z volume) Wit geschilderde houten ramen (met houten onderverdeling) en deuren (N volume)	Zink	Rode, gegolfde pan, golfplaten dak op aanbouw woning in zuidoostelijke hoek 6 dakramen in N volume, 12 dakramen in Z volume Veel zwaluwnesten aan dakrand		Zink	Rode steenslag
Zuidgevel	Gevelsteen, lichtgeel geschilderd, aansluiting met woning aangewerkt met zink	Kalkmortel, platvol gladde voeg	/	/	/	Rode gegolfde pan	1 schouw in gemetste gevelsteen	/	/
Westgevel	Gevelsteen, onderaan boord zwart geschilderd Bakstenen tandlijst	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant gemetst	Houten traliewerk voor ramen, wit geschilderd 1 deur op verdieping in hout, groen geschilderd	Zink	Rode, gegolfde pan 15 zwarte dakramen (type velux)	8 schouwen (4 per blok) in gemetste gevelsteen	Zink	Gegoten betonplaten

Woning	Gevelsteen met één puntgevel	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant gemetst	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur Garagepoort in wit aluminium	Houten bakgoot, wit geschilderd	Rode, gegolfde pan	2 schouwen in gemetste gevelsteen	zink	/ (gras)

Recente stallingen en loodsen

De recente stallingen en loodsen ten noorden van de hoeve bestaan uit gemetste baksteen met een golfplaten dak en regenafvoer in PVC. Het dak rust op een metalen staketsel.

De twee stallen ter hoogte van de afgebroken oostvleugel zijn nagenoeg identiek. Ze zijn opgetrokken in snelbouwsteen. De gevels zijn in dezelfde kleur geschilderd als de gevels van de hoevegebouwen (zijde binnenplein) met eveneens een zwarte boord onderaan. Het zadeldak bestaat uit golfplaten met een nokpan. De ramen hebben witgeschilderde houten kozijnen. De poorten bestaan uit groen geschilderde houten schuifpoorten. De regenafvoer is vervaardigd in zink.

Ten westen van de noordelijke stal staan een gastank. Aan de oostgevel van de stal is een afdak opgetrokken uit hout en golfplaat.

Ten westen van de zuidelijke stal is een rij struiken aangeplant langs de gevel.

Wagenbergplaats

Huidig uitzicht

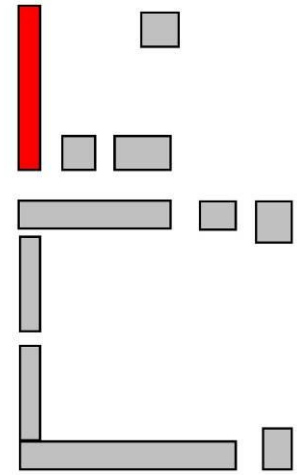

Figuur 3-318: Wagenbergplaats (oostzijde)

Figuur 3-319: Wagenbergplaats (west- en zuidzijde)

Figuur 3-320: Wagenbergplaats (noord- en westzijde)

Materiaalgebruik en beschrijving

De wagenbergplaats bestaat uit een betonnen basisconstructie waarop een golfplaten zadeldak rust. De nok is afgewerkt met nokpannen.

Centraal is onder het dak en tussen de betonconstructie een gesloten volume gemetst. Hiervoor werd aan de oostzijde gevelsteen gebruikt, aan de zuidzijde is snelbouwsteen te zien. Ten zuiden van dit gemetste volume werden de muren van de wagenbergplaats aan de oostgevel afgewerkt met horizontaal geplaatste houten planken. Hierin zijn twee houten poorten geplaatst.

Onmiddellijk ten oosten van de wagenbergplaats ligt een smalle betonnen strook. Naast deze strook ligt een brede kasseiverharding.

De zuid- en noordgevels bestaan uit een muur van ongeveer 1 meter hoog in gevelsteen. De muur was ooit geschilderd maar de verf is grotendeels verdwenen is. Bovenop deze gemetste muur bestaan de gevels opnieuw uit horizontaal geplaatste planken. Ook de westgevel bestaat uit een lage gemetste muur met daarboven horizontaal geplaatste planken tot aan het schuine dak.

Het zadeldak reikt aan de westgevel verder naar beneden dan aan de oostgevel.

Erf

Huidig uitzicht

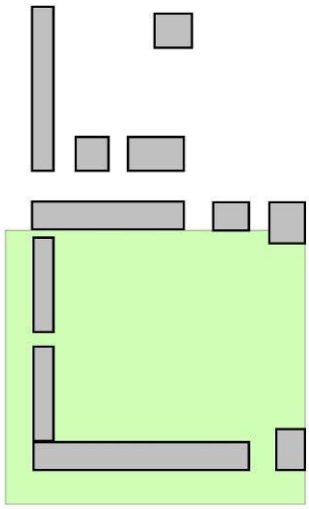

<u>Erf: binnenplein</u>

Figuur 3-321: Woonwagen in noordoostelijke hoek binnenplein

Figuur 3-322: Vuurplaats centraal in het oosten van het binnenplein

Figuur 3-323: Platanen op binnenplein vanaf het noorden richting het zuidoosten van het binnenplein

Figuur 3-324: Paardenpiste met stalletje ter hoogte van de afgebroken oostelijke vleugel

Figuur 3-325: Speeltuin centraal op het binnenplein, zicht op de zuidelijke vleugel

Figuur 3-326: Beplanting op het binnenplein met centraal de Rode beuk, zicht op de westelijke en noordelijke vleugel

Figuur 3-327: Platanen op het binnenplein, houten zitbanken onder boom, gemetste bloemenbak, zicht op de westelijke vleugel

Figuur 3-328: Weegbrug op het erf

Figuur 3-329: Weegbrug op het erf (2)

Figuur 3-330: Schapen grazen op het erf

<u>Erf tussen westvleugel en hoofddreef</u>

Figuur 3-331: Picknickbanken ten noorden van de toegang tot het binnenplein van de hoeve

Figuur 3-332: Gazon en leilindes tussen westelijke vleugel en dreef

<u>Erf tussen zuidvleugel en dreef</u>

Figuur 3-333: Toren ter hoogte van de zuidwestelijke hoek van de hoeve

Figuur 3-334: Moestuin tussen zuidvleugel en dreef

Materiaalgebruik en beschrijving

Het erf bestaat uit drie delen waarvan het binnenplein tussen de gebouwen het grootste is. Daarnaast beschouwen we ook de ruimte tussen de westvleugel en de dreef en de ruimte tussen de zuidvleugel en de dreef als erf.

Figuur 3-335: Luchtfoto Hoeve zomer 2012 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-336: Luchtfoto Hoeve winter 2014 (bron: geopunt.be)

Binnenplein

Het binnenplein bestaat uit een groot grasplein. Platanen sieren het plein. De bomenrij is in een ovaal verband aangeplant (zie luchtfoto's Figuur 3- en Figuur 3-). Centraal op het erf zijn enkele fruitbomen aangeplant. Ter hoogte van de woning aan de noordvleugel staan verschillende bomen en struiken.

Centraal op het grasplein staat een Rode beuk (zie Figuur 3-). Rond deze beuk ligt een cirkelvormig pad. Aan de voet van de beuk staan zitbanken. Vanaf het cirkelvormig pad loopt telkens een pad naar de noord-, zuid- en westvleugel. Ook langs de gevels van de gebouwen lopen paden. Een pad volgt de bomenrij vanaf de noordvleugel in de richting van de afgebroken oostvleugel. De paden zijn aangelegd in steenslag.

In de noordoostelijke hoek van het erf staat een woonwagen.

Nabij de toegang tot het erf aan de westvleugel staat een klein gebouw. Voor het gebouw ligt een weegbrug (metalen onderstel met houten balken op). Binnen het gebouw bevindt zich de bediening van de weegbrug. Verschillende balken van de weegbrug zijn rot. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en in dezelfde tint lichtgeel geschilderd als de gevels van de hoeve aan de erfzijde. Onderaan is een boord zwart geschilderd. Het dak bestaat uit gegolfde, rode pannen. De regenafvoer bestaat uit zink. Ramen en deuren zijn in hout vervaardigd. De ramen zijn wit geschilderd, de deur groen. Voor één raam zien we het wit geschilderde hekwerk. De dorpel bestaat uit arduin. Aan de noordzijde van het gebouwtje staat een gemetste bloembak. Langs de gevel en het dak van het gebouw groeit Blauwe regen. Ook ter hoogte van de toegang tot het erf groeit Blauwe regen tegen de gevel.

De plaats waar de oostvleugel stond is nu ingericht als paardenpiste en weide. Hier staan twee kleinere houten stalletjes.

Op het noordwesten van het erf staan schapen. Hiertoe zijn een eenvoudige houten beschutting en een hekwerk geplaatst. Op het erf worden verschillende materialen voor afsluitingen, hekwerk en poorten gebruikt: castaneahekwerk, hekwerk met houten planken (zowel donkere als bleke planken, zowel horizontaal als verticaal geplaatst), .zwarte ijzeren poort (tussen noordvleugel en westvleugel en aan toegang tot erf), houten poorten (aan toegang tot erf, tussen zuidvleugel en recente stal).

In het oosten van het erf is een speeltuin (Robiniahout) en een vuurplaats ingericht.

Tussen dreef en westvleugel

Tussen de dreef en de gevel ligt gazon. Ter hoogte van de woning op de hoek van zuidvleugel en westvleugel schermt een beukenhaag de voortuin van deze woning af.

De dreef bestaat ter hoogte van de hoeve uit een rij gekandelaberde lindes.

Ter hoogte van de toegang tot het erf liggen betonplaten. Op deze betonplaten staan vierkante houten picknickbanken.

Tussen dreef en zuidvleugel

Dit deel van het erf is grotendeels ingericht als moestuin. De moestuin is afgescheiden door castaneahekwerk. Tegen de gevel van de hoeve groeien klimplanten.

Het erf is afgescheiden van de dreef via een groene gaasdraadafsluiting. Langs het hekwerk is een beukenhaag aangeplant. Ook in het verlengde van de zuidvleugel richting het oosten wordt deze draad gebruikt.

Ter hoogte van het kruispunt der vier gebouwen staat een toren (zie Figuur 3-). De functie van de toren is niet gekend. Deze toren bestaat uit een betonnen geraamte waartussen gevelsteen gemetst is. Het dak bestaat uit gegolfde, rode pannen. Langs de zuidoostzijde is een raamopening toegemaakt. Eveneens aan deze zijde is een golfplaten afdak aangebouwd aan de toren. Tussen toren en zuidgevel staat een groepje bomen en struiken. Ten zuidoosten van de toren staat een gastank.

Knelpunten

Noordvleugel:

- Het voegwerk in de noordgevel is plaatselijk verweerd. De voegmortel heeft verschillende kleurschakeringen.

- Enkele ruitjes in de noordgevel zijn stuk.
- Dak zuidgevel vertoont een zonk in het oosten. Dit zorgt voor een onveilige situatie. Wanneer deze situatie niet aangepakt wordt, zal het dak op termijn instorten.

Zuidvleugel

- Vervangen van dakkapel door plat dak

Westvleugel

- Een deuropening in het zuidelijke bok werd verhoogd door de oorspronkelijke raamopening boven de deur deels te verkleinen. De afwerking van deze werken is niet volledig gebeurd.

Figuur 3-337: Verhoogde deuropening (rechts) raam boven deuropening (links)

- Er hangt een schotelantenne tegen de gevel (zie Figuur 3-.

Wagenbergplaats

- Gebruik van gemetste muren om bergruimte af te scheiden doet afbreuk aan het uitzicht van de wagenbergplaats.

Erf

- Gebruik van verschillende materialen voor hekwerk en poorten
- Opdeling van het uitgestrekte erf door afsluitingen
- Balken van de weegbrug zijn rot

Gebruik

De Bonte Beestenboel heeft de zuidvleugel en de zuidelijke helft van de westvleugel in gebruik als jeugdverblijfcentrum met boerderij. Natuurpunt gebruikt de noordelijke helft van de westvleugel als bezoekerscentrum De Klapekster. Ook De Slinger, jeugdbeweging voor kinderen met een handicap, heeft haar lokaal in deze westvleugel.

3.B.5.22 Kazerne

Huidig uitzicht kazerne

De gevels van de kazerne werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-338: Voorgevel (noordwest) kazerne

Figuur 3-339: Zijgevel (zuidwest) kazerne

Figuur 3-340: Achtergevel links (zuidoost) kazerne

Figuur 3-341: Achtergevel rechts (zuidoost) kazerne

Figuur 3-342: Achtergevel kazerne met aansluiting achterbouw

Figuur 3-343: Achterbouw (noordwest) kazerne

Figuur 3-344: zijgevel (noordoost) en voorgevel (noordwest) kazerne

Figuur 3-345: Kazerne vanaf het noordoosten

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Wateraf voer	Schuin dak	Schouwen	Goten
Voorgevel met bakstenen tandlijst	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan plint zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout Siermetselwerk onder ramen Wit geschilderd traliewerk voor kelderramen Vier treden tot deur, loopplank naar meest rechtse deur	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen wit geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd
Zijgevel met bakstenen tandlijst en siermetselwerk ter hoogte van inspringen gevel; kleine, lage aanbouw aan noordoosten	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Gevelsteen gemetst kopse kant, wit geschilderd (nevenvolume)	Hout, niet geschilderd Vier treden tot deur aan zuidwestelijke gevel	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd Zink (nevenvolume)
Achtergevel	Gevelsteen wit geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, wit geschilderd (hoofdvolume)	Hout, wit geschilderd (hoofdvolume), niet geschilderd (nevenvolume) Onderverdelingen in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd (hoofdvolume) Zink (nevenvolume)

			Gevelsteen gemetst kopse kant, wit geschilderd (nevenvolume)	Siermetselwerk onder ramen (hoofdvolume) Vier treden tot deur aan zuidwestelijke gevel				

Knelpunten

- De ramen en deuren zijn aan herstel en vervanging toe.
- Het aanleunend volume in het noordoosten heeft geen dak.
- Twee verticale stroken in de achtergevel duiden op afbraak van twee muren die dwars op de gevel stonden.
- De bouw van het achterliggende volume is opnieuw gestart, nadat de werken geruime tijd hebben stilgelegen. Het gebouw is een ruwbouw. Verwacht wordt dat binnen vier jaar, in 2020, de werken klaar zijn. Men schat nog 2 jaar nodig te hebben om het gebouw winddicht te maken. De binnen afwerking zou daarna opnieuw twee jaar in beslag nemen. Na afronding van de werken, zullen in de achtervleugel tien kamers voor meerzorgbehoevenden ingericht worden.

Tuinomgeving

De driehoek tussen beide dreven en het gebouw is als volgt ingericht: de verharding aan de voorgevel bestaat uit betonstraatsteen, een Beukenhaag grenst de verharding af, tussen haag en dreefbomen ligt een grasveld. Aan de achtergevel, ter hoogte van het bouwterrein, liggen bouwmaterialen en afval verspreid.

De verharding zien we ook al op de topografische kaart uit 1972. Het tracé van het pad is, als onverhard pad, te zien op de lithografie uit 1904.

3.B.5.23 Centrale dienst- en huisvestingsgebouwen

Huidig uitzicht gebouwen

De buitengevels van de gebouwen werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-346: Noordvleugel centrale dienst- en huisvestingsgebouwen (1)

Figuur 3-347: Noordvleugel centrale dienst- en huisvestingsgebouwen (2)

Figuur 3-348: Noordvleugel centrale dienst- en huisvestingsgebouwen (3)

Figuur 3-349: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen vanaf het noorden

Figuur 3-350: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (1)

Figuur 3-351: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (2)

Figuur 3-352: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (3)

Figuur 3-353: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen, ingang

Figuur 3-354: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (4)

Figuur 3-355: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (5)

Figuur 3-356: Voorgevel (westzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (6)

Figuur 3-357: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (1)

Figuur 3-358: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (2)

Figuur 3-359: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (3)

Figuur 3-360: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (4)

Figuur 3-361: Zuidvleugel (zuidzijde) dienst- en huisvestingsgebouwen (5)

Figuur 3-362: Zuidvleugel (zuidzijde) ingang gevangeniscomplex

Figuur 3-363: Zuidvleugel (zuidzijde) gevangeniscomplex, niet-historische gebouwen

Materiaalgebruik

Enkel de buitengevels van de noord-, west- en zuidvleugel zijn zichtbaar. Enkel deze vleugels worden dan ook besproken.

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten	Rand plat dak
Noordvleugel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan zwarte plint Uitbouw gevelsteen, niet geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin	Wit geschilderd, met onderverdelingen Traliewerk voor ramen op gelijkvloers, wit geschilderd	PVC en zink	Rode, vlakke, pan Eén dakraam in hoekgebouw	/	Houten bakgoot, wit geschilderd	/
Westvleugel	Gevelsteen wit geschilderd; onderaan zwarte plint Bakstenen tandlijst	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, wit geschilderd	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout Traliewerk voor ramen op gelijkvloers, wit geschilderd Enkele raamopeningen dichtgemetst	Zink: geschilderd	Rode, vlakke pan, aangewerkt met lood wit geschilderd Geen dakramen	Gevelsteen geschilderd, afgewerkt met lood	Houten bakgoot, wit geschilderd	Houten kroonlijst met versieringen, wit geschilderd
Zuidvleugel	Gevelsteen wit geschilderd, onderaan zwarte plint	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Arduin, wit geschilderd	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout	Zink	Rode, vlakke pan Geen dakramen	Drie dakdoorvoeren in kunststof, één in inox	Houten bakgoot, wit geschilderd	/

Traliewerk voor ramen op gelijkvloers, wit geschilderd	

Knelpunten

- In functie van het gebruik van de gebouwen als strafinstelling zijn verschillende wijzigingen doorgevoerd zoals het plaatsen van een hek rondom de gebouwen, het plaatsen van traliewerk voor de ramen. Deze ingrepen hebben een sterke impact op het uitzicht van de gebouwen.
- Het schilderwerk aan houten elementen (ramen, bakgoten) vertoont achterstallig onderhoud.

Tuinomgeving

Tussen het gevangeniscomplex en de dreef ten noorden ervan, ligt een vijver. Ook op de lithografie uit 1904 zien we deze vijver, al lijkt de vijver toen een strakke waterpartij te zijn geweest. Aan de noordelijke vijveroever is een bomenrij met een haag van rododendron eronder geplant. Op dit moment oogt de vijver minder strak, met rietgroei en opslag van bomen en struiken langs meer natuurlijke oevers.

Ten noorden van de dreef ligt de parking voor personeel en bezoekers van de strafinstelling. De parking is verhard met betonstraatsteen. Ook tussen de dreefbomen wordt geparkeerd. Dit verstoort het beeld van de dreef en compacteert de bodem rondom de wortels van de bomen.

De ruimte tussen het hek en de gebouwen is begroeid met gazon. Ook de ruimte tussen het hek en de dreef is begroeid met gazon.

Figuur 3-364: Vijver ten noorden van het gevangeniscomplex

Figuur 3-365: Parking ten noorden van het gevangeniscomplex

De binnenplaats van het complex wordt op de Inventaris Bouwkundig Erfgoed als volgt omschreven: '*de binnenplaats vertoont nu verharde paden en graspartijen, beplant met linden en achteraan een ovalen vijver*'.

De begroeiing van het binnenplein is goed te zien op de luchtfoto uit 2012 (zie Figuur 3-).

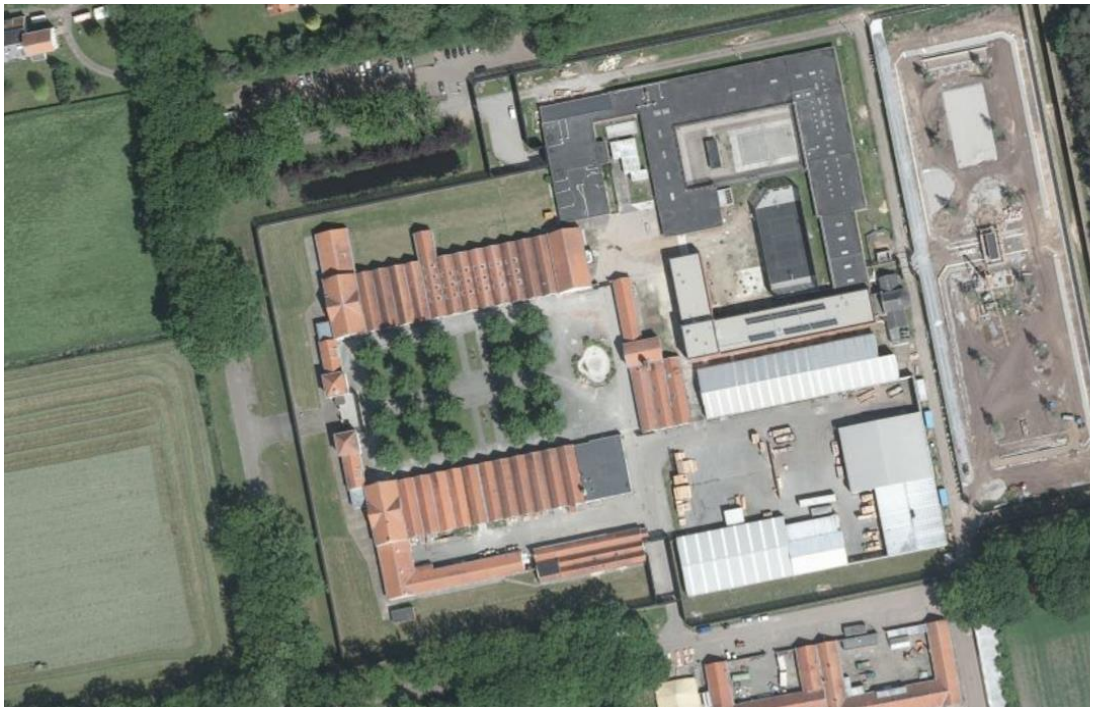

Figuur 3-366: Luchtfoto 2012 (bron: geopunt.be)

3.B.5.24 Werkplaatsen

Huidig uitzicht werkplaatsen

De gevels en binnenplaats van de werkplaatsen werden in het najaar van 2015 gefotografeerd. Deze foto's worden hieronder weergegeven.

Figuur 3-367: Westgevel werkplaatsen

Figuur 3-368: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (1)

Figuur 3-369: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (2)

Figuur 3-370: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (3)

Figuur 3-371: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (4)

Figuur 3-372: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (5)

Figuur 3-373: Noordgevel werkplaatsen van west naar oost (6), hangar ten oosten van werkplaatsen

Figuur 3-374: Oostgevel werkplaatsen

Figuur 3-375: Binnenplaats westelijke werkplaatsen, rechts

Figuur 3-376: Binnenplaats oostelijke werkplaatsen, centraal

Figuur 3-377: Binnenplaats westelijke werkplaatsen, links

Figuur 3-378: Aanduiding oostelijke werkplaatsen

Figuur 3-379: Noordgevel werkplaatsen

Materiaalgebruik

	Muren	Voegwerken	Dorpels	Ramen/deuren	Waterafvoer	Schuin dak	Schouwen	Goten
Westgevel	Gevelsteen, deels wit geschilderd Bakstenen tandlijst Onderaan plint zwart geschilderd	kalkmortel, platvol gladde voeg	/	Hout, wit geschilderd Onderverdeling in hout	PVC: grijs	Rode, vlakke pan Geen dakramen	/	Houten bakgoot, wit geschilderd
Noordgevel	Gevelsteen met bakstenen tandlijst in kopgevel en in muur van oostelijke werkplaats Onderaan plint zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	/	Ramen in hout, wit geschilderd Poorten groen geschilderd (hout en metaal).	PVC: grijs	/	/	/
Oostgevel	Gevelsteen, deels wit geschilderd Bakstenen tandlijst Onderaan plint zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	/	Glazen bouwstenen	PVC: grijs	Rode, vlakke pan Geen dakramen	/	Houten bakgoot, wit geschilderd
Binnenplaats westelijke werkplaats	Gevelsteen	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant	Hout (wit geschilderd)	PVC: grijs	Rode, vlakke pan	/	Houten bakgoot, wit geschilderd

				Onderverdeling in hout Wit geschilderde houten deur Groen geschilderde metalen garagepoort				
Binnenplaats oostelijke gevel	Gevelsteen, onderaan plint zwart geschilderd	Kalkmortel, platvol gladde voeg	Baksteen kopse kant	Hout (wit geschilderd) Onderverdeling in hout Groen geschilderde houten deuren	zink	Rode, vlakke pan Brede dakkapel in noordelijke gevel, aangewerkt met zink	Baksteen, aangewerkt met zink	Houten bakgoot, wit geschilderd

Knelpunten

- Het uniform karakter van de gevels is aangetast doordat één deel van de westelijke gevel wit geschilderd is en openingen in de gevel dichtgemaakt zijn met snelbouwsteen.
- Het schrijnwerk dient opnieuw geschilderd te worden.
- Door herstelwerken aan de muur is het siermetselwerk verdwenen bij de westelijke werkhuizen.

Tuinomgeving

Ten zuiden van de werkhuizen zijn verschillende recentere loodsen opgetrokken.

Langs de straatzijde loopt de verharding in betonstraatsteen door tot aan de gevel. Ook aan de westzijde is een brede strook verhard met betonstraatsteen. Deze strook wordt vaak als parking gebruikt door personeel van de strafinstelling.

3.B.5.25 Overige bouwkundige elementen binnen Wortel-Kolonie

In de noordwestelijke hoek van de begraafplaats staat een klein gebouw. Waarschijnlijk gaat het om een bergplaats. Het gebouwtje is rechthoekig en heeft gemetste muren en rode dakpannen. De dakranden zijn afgewerkt met wit geschilderd hout. Langs de oostzijde heeft het gebouwtje één deur- en één raamopening. Het dak heeft een schouw. Dit materiaalgebruik is kenmerkend voor de gebouwen die in de tweede helft van de 19de eeuw zijn opgetrokken in de Kolonie. Het gebouwtje verkeert in relatief goede toestand. Dit doet vermoeden dat het gebouwtje niet al te lang geleden gerenoveerd is.

De toegangspoort tot de begraafplaats bestaat uit een gemetste boog met dak in dakpannen. Op de boog staat te lezen: '1870 ANNO 1986'. Het uitzicht en materiaalgebruik zijn echter niet kenmerkend voor de tweede helft van de 19de eeuw. Dit doet vermoeden dat de poort gebouwd werd in 1870 en opnieuw gebouwd werd met andere materialen en een ander uitzicht in 1986.

Op het kruispunt van de Boulevard met de hoofddreef die van noord naar zuid loopt, staat een houten wachthuisje. Op dezelfde locatie stond ook al een gebouw ingetekend op de steendruk uit 1904. Het huidige wachthuisje is echter niet meer het originele. De Inventaris Bouwkundig Erfgoed zegt het volgende over dit wachthuisje:

'Wachthuisje/woning van de toezichters voor de tram, gelegen op het kruispunt van twee dreven. Het oorspronkelijk gebouwtje, onder meer gekend dankzij prentbriefkaarten, was opgevat als een rustiek paviljoentje in pseudo-vakwerkbouw met als knoestige boomstammen uitgewerkte stijlen onder een strodak. De huidige kleinere constructie komt hiermee nauwelijks overeen. In het huisje met beschieting onder overkragend zadeldak met topversiering herinneren alleen de knoestige boomstammen eraan.'

Figuur 3-380: Gebouwtje op de begraafplaats

Figuur 3-381: Toegangspoort begraafplaats

Figuur 3-382: Wachthuisje op kruispunt van Boulevard met hoofddreef van noord naar zuid

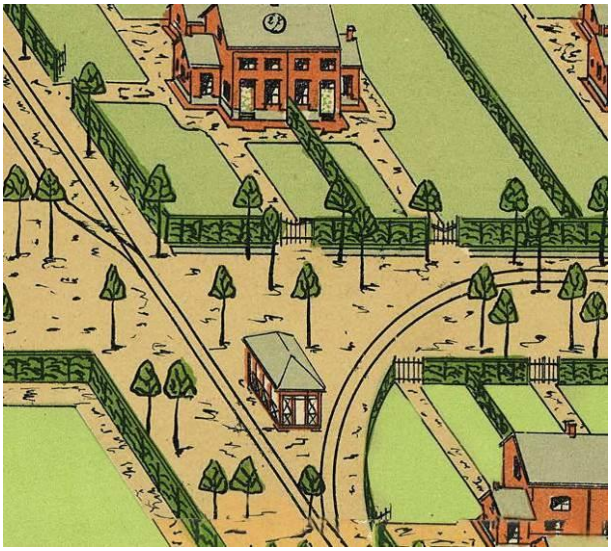

Figuur 3-383: Wachthuisje op steendruk uit 1904

3.B.6 Begraafplaats

Zie **Kaart 20 - Evolutie grondgebruik - Varia**

De begraafplaats bevindt zich in het noordwesten van de Kolonie, ten noorden van de Schooldreef. Ook aan de oostzijde is de begraafplaats begrensd door een dreef. De toegang tot de begraafplaats loopt via een poort ter hoogte van de Schooldreef. Vanaf deze poort leidt een centrale dreef naar een kruisbeeld achteraan op de begraafplaats. Links en rechts van de centrale dreef staan identieke witte betonnen kruisjes. De kruisjes zijn gericht naar de centrale dreef. In de zuidelijke helft van de begraafplaats is op de witte kruisjes een houten plank met de naam van de overledene bevestigd. In de noordelijke helft van de begraafplaats is dit niet het geval. Mogelijks symboliseren deze kruisjes meerdere overledenen. Op sommige kruisjes hangt een loden plaatje met een nummer, een naam, een geboorte- en overlijdensdatum. Soms staat er geen naam, alleen een nummer en de letters RWK (Rijksweldadigheidskolonie). Dit zijn de graven van de landlopers die zonder familie gestorven zijn. Enkele graven dateren van 2003. Na de afschaffing van de wet op de landloperij en de sluiting van de Kolonies, mochten de oudste landlopers in Wortel blijven wonen.

De begraafplaats verschijnt voor het eerst op de topografische kaart in 1928. Ze werd aangelegd bij de inrichting van de Kolonie door de Belgische Staat. De begraafplaats werd heraangelegd in 1996. Mogelijks werd toen de dreef vanaf poort tot kruisbeeld opnieuw aangeplant. Op een luchtfoto uit 1989 is immers ook al een bomenrij centraal op de begraafplaats te zien.

Figuur 3-384: Dreef op begraafplaats

Figuur 3-385: Begraafplaats

Figuur 3-386: Luchtfoto begraafplaats 2014 (bron: geopunt.be)

Figuur 3-387: Luchtfoto begraafplaats 1989 (bron: geopunt.be)

3.B.7 Landbouwgebieden

Zie Kaart 16 - Evolutie grondgebruik - Akkerland, **Kaart 17 - Evolutie grondgebruik - Grasland** en **Kaart 21 - Evolutie grondgebruik - Overzicht**

Kenmerkend voor Wortel-Kolonie is dat de landbouwgebieden hoofdzakelijk centraal in de Kolonie voorkomen.

Het ontstaan van Wortel-Kolonie hangt samen met de ontginning van de gronden voor landbouwgebruik. Van het oorspronkelijk agrarisch gebruik zien we nu nog de landbouwpercelen centraal in het gebied. Oorspronkelijk werden de landbouwgronden in de Kolonie uitgebaat door een groot aantal kleinere hoeves die verspreid in het strak georganiseerde landschap lagen. Na de ontbinding van de Maatschappij van Weldadigheid verdwenen deze hoeves uit het landschap. Na de overname van de Kolonie door de Belgische Staat werd onder meer een groot hoevecomplex opgericht centraal in de Kolonie. De ontginning van de landbouwgronden werd centraal vanaf deze hoeve georganiseerd.

Volgens de kaartlaag 'Landbouwgebruikspercelen', beschikbaar op www.geopunt.be, werd in 2014 hoofdzakelijk maïs geteeld en in mindere mate aardappelen en granen zoals haver. Naast dit akkerland is ongeveer de helft van de landbouwgrond in gebruik als grasland. In het kader van de ruilverkaveling wijzigde het grondgebruik van enkele percelen de voorbije jaren. Zo werd ten noorden van de Boulevard (ter hoogte van woningen met adres Kolonie 1 t.e.m. 6) en ten westen van de hoeve weiland omgevormd in een maïsakker.

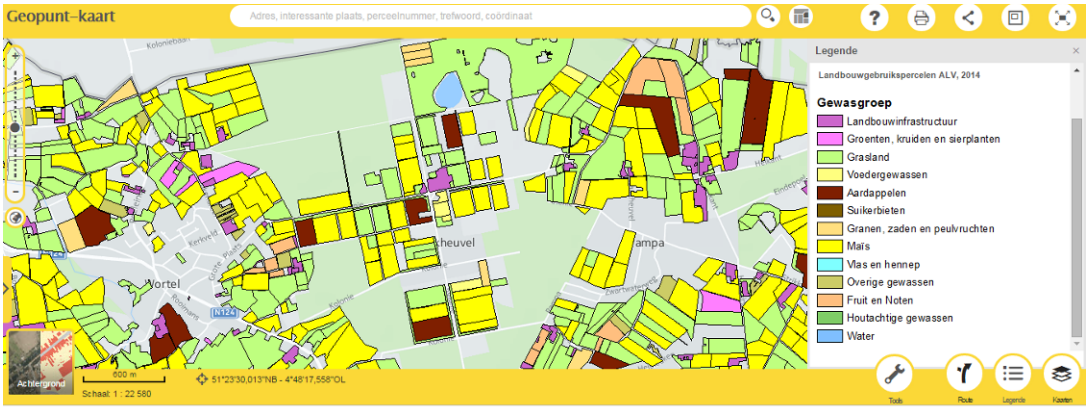

Figuur 3-388: Landbouwgebruikspercelen Wortel-Kolonie, 2014 (bron: geopunt.be)

Momenteel is geen landbouwzetel meer gelegen in de Kolonie zelf.

Figuur 3-389: Maïsteelt centraal in de Kolonie

Figuur 3-390: Hooien centraal in de Kolonie

3.B.8 Bos- en natuurgebieden

Zie Kaart 15 - Evolutie grondgebruik - Bos, **Kaart 18 - Evolutie grondgebruik - Heide** en **Kaart 21 - Evolutie grondgebruik - Overzicht**

Bosgebieden vormen de randen van Wortel-Kolonie. De bossen van Wortel-Kolonie bestaan hoofdzakelijk uit naaldbossen, aangelegd als productiebossen tijdens de tweede helft van 19de eeuw. De laatste decennia is een evolutie richting gemengd bos merkbaar.

De heide- en vengebieden in het noorden van de Kolonie herinneren aan het landschap voor de aanleg van de Kolonie. In dit noordelijk deel van de Kolonie werden de gronden nooit volledig in cultuur gebracht.

In de zuidelijke helft van de Kolonie vormt bos het belangrijkste aandeel in het grondgebruik. De eerste bossen verschenen in het zuiden al op de kaart in 1871. In 1885 namen bossen de grootste oppervlakte van de Kolonie in. Bos vormt zowel in het zuiden, het oosten als het westen een brede rand tussen het centrale open deel van de Kolonie en het landschap rondom de Kolonie. Het noordwestelijke deel van de Kolonie bestaat nagenoeg uitsluitend uit bos. In het noordoosten zien we naast bos ook ven en heide.

Figuur 3-391: Heidebloei in het noordoosten van de Kolonie

Figuur 3-392: Vennen in het noordoosten van de Kolonie

Figuur 3-393: Houtoogst in de bossen van Wortel-Kolonie

Figuur 3-394: Vennen in het noordoosten van de Kolonie

H4. BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN

Wortel-Kolonie is beschermd als landschap. Het beschermingsbesluit vermeldt de historische waarde, de socio-culturele waarde, de natuurwetenschappelijke en de esthetische waarde van de Kolonie.

De Kolonie maakt ook deel uit van een groter geheel: de Koloniën van Weldadigheid. In het kader van de erkenningsprocedure als Unesco werelderfgoed, zijn de Outstanding Universal Values (OUV) van de Koloniën (Frederiksoord, Wilhelminaoord, Veenhuizen in Nederland en Wortel-Kolonie in België) bepaald.

In onderstaande paragrafen worden, op basis van de waarden beschreven in het beschermingsbesluit en gevoed door de OUV en de inventarisatie en historische nota van dit beheersplan, de erfgoedwaarden van Wortel-Kolonie beschreven. Telkens worden de verschillende elementen die bijdragen tot een bepaalde waarde benoemd.

4.A Historische waarde

Wortel-Kolonie is een intact voorbeeld van een (on)vrije weldadigheidskolonie. De uitvoering van de sociale wetgeving ten tijde van de Koninklijke Nederlanden heeft zijn gevolgen voor de specifieke landinrichting van het gebied: aanleg van een rastervormig drevenpatroon en grootschalige ontginning van de gronden.

Het huidige landschap is ontstaan uit opeenvolgende ontginningsfasen van het oorspronkelijke heidelandschap. Het landschap werd gestructureerd opgebouwd aan de hand van rechtlijnige elementen (wegen, dreven, hagen, grachten). Het gebouwenpatrimonium werd gestructureerd ingepast langsheen deze rechtlijnige elementen.

De verschillende deelstructuren zijn globaal in tact. Wortel-Kolonie bestaat uit verschillende op zich waardevolle elementen. Het is echter de combinatie van deze elementen die leidt tot de structurele eenheid van het compartimentenlandschap en die het landschap zo uniek en waardevol maakt.

Volgende elementen dragen bij aan de **historische waarde** van de Kolonie:

- Landgebruik:
    - De centraal gelegen landbouwgronden
    - De omringende bossen
    - Gebouwenpatrimonium
    - Begraafplaats
- Lijnelementen
    - Wegenpatroon (zandwegen)
    - Dreven met bomenrijen
    - Hagen
    - Waterlopen en grachten
- Gebouwenpatrimonium
    - Bewakerswoningen (incl. Rode beuk bij Kolonie 21)
    - Wagenbergplaats
    - Boerderij – originele delen
    - Kazerne – originele delen
    - Centrale dienst – en huisvestingsgebouwen – originele delen
    - Werkplaatsen – originele delen

4.B Socio-culturele waarde

De Koloniën zijn wereldwijd uniek als vroegtijdig en grootschalig voorbeeld van een sociaal tewerkstellingsproject, gekoppeld aan landontginning en landinrichting. Arme gezinnen, bedelaars, wezen en andere zorgbehoeftigen werden door de Maatschappij van Weldadigheid naar de woeste gronden van Noord- en Zuid-Nederland gestuurd. Het eerste doel was hen om te scholen tot boer en een geregeld leven bij te brengen, zodat zij als 'normale' burgers in de maatschappij konden terugkeren. Het tweede doel, gekoppeld aan het eerste, was de gronden te ontginnen en in productie te brengen. De Maatschappij stichtte 7 koloniën. Ze vormen samen de fysieke weerslag van een bijzonder ambitieus collectief project dat uitging van de maakbaarheid van mens, land en maatschappij en een groot vooruitgangsoptimisme. Ze zijn ontstaan vanuit een streven naar een nieuw maatschappelijk bestel waarbij de moderne staat de regie op zich neemt als het gaat om armoedebestrijding, maar van burgers ook 'actief citizenship' verwacht.

De ruimtelijke structuur van de koloniën (naast Wortel-Kolonie en Merkplas-Kolonie, ook de Nederlandse Kolonies) was volledig toegesneden op de organisatorische opzet van de Maatschappij van Weldadigheid. Er diende orde en tucht te heersen. De kolonisten werden opgevoegd via arbeidstherapie, in eerste instantie in de landbouw. De koloniën werden opgevat als een dorp, ruimtelijk afgesloten van de rest van de wereld, waar alle voorzieningen aanwezig waren. In Wortel-Kolonie waren een begraafplaats, een school, een hoeve, een ziekenboeg,... aanwezig.

Tegenwoordig zien we de Koloniën als voorloper van de moderne verzorgingsstaat, zoals die ruim een eeuw later in West-Europa gestalte krijgt. Zowel in Europa als daarbuiten vormden de ervaringen van de Maatschappij van Weldadigheid een belangrijke referentie voor experimenten op het gebied van armenzorg, gemeenschapsbouw en heropvoeding. De Koloniën werden in de 19de eeuw wereldwijd besproken en werkten door in tal van andere maatschappelijke initiatieven in binnen- en buitenland. Zo zijn vele nog bestaande initiatieven van maatschappelijk opbouwwerk in Duitsland (Anstalt Bethel, Arbeiterkolonies) geïnspireerd door de Koloniën. De opzet van de Koloniën is na 200 jaar nog steeds in het landschap herkenbaar. De strakke hiërarchische ordening van dreven, beplanting en gebouwen weerspiegelt een geloof in de maakbaarheid van grond, mens en samenleving.

Wortel-Kolonie is na de Belgische onafhankelijkheid verder geëvolueerd van een vrije Kolonie naar een onvrije Kolonie. De focus werd in de loop der jaren verlegd van armoedebestrijding (tijdens de periode van de Maatschappij van Weldadigheid en de eerste decennia in handen van de Belgische Staat) naar opvang van psychiatrische patiënten tijdens het interbellum en opnieuw landlopers na WOII. Na de afschaffing van de wet op de landloperij werden de centrale gebouwen een inrichting voor lichtgestrafte gedetineerden.

Volgende elementen dragen bij aan de **socio-culturele waarde** van de Kolonie:

- Landgebruik
    - De centraal gelegen landbouwgronden
    - Gebouwenpatrimonium
    - Begraafplaats
- Lijnelementen
    - Wegenpatroon (zandwegen)
    - Dreven met bomenrijen
    - Hagen
- Gebouwenpatrimonium
    - Bewakerswoningen (incl Rode beuk bij Kolonie 21)
    - Wagenbergplaats
    - Boerderij - originele delen
    - Kazerne - origineel deel
    - Centrale dienst- en huisvestingsgebouwen - originele delen
    - Werkplaatsen - originele delen

4.C Natuurwetenschappelijke waarde

Wortel-Kolonie herbergt belangrijke natuurwaarden zowel in de relicten uit de periode voor de landontginning (heide en vennen) als in de later aangeplante bossen en dreven. Er komen in de Kolonie heel wat verschillende biotopen voor zoals schrale graslanden, natte en droge heide, vennen, droge en natte loofbossen, naaldhout, poelen, dreven,… Dit leidt tot een hoge biodiversiteit. Wortel-Kolonie is dan ook de thuis van vele Rode Lijstsoorten zowel op vlak van flora (bv Klein warkruid, Gevlekte orchis, Moerashertshooi, Grote ratelaar, Witte snavelbies) als fauna. De rijkdom aan fauna weerspiegelt zich in het voorkomen van zowel avifauna (Boomleeuwerik, Geelgors, Goudvink, Nachtegaal,…), zoogdieren (vleermuizen), amfibieën (o.a. kamsalamander), reptielen, dagvlinders en libellen.

Het uitgebreide drevennetwerk heeft een grote dendrologische waarde. Zo vormen de dreven een foerageergebied voor vleermuizen (9 soorten waargenomen waaronder Laatvlieger, Grootoorvleermuis en Franjestaart), zijn ze door de vele holtes in (oudere) bomen interessant voor o.m. spechten en zijn de dreefbomen gastheer voor zeldzame paddenstoelen. In de Torendreef, ten zuiden van het Bootjesven komen zeldzame stekelzwammen voor als Blauwvoetstekelzwam en Fluwelige stekelzwam.Ook op de gazons van de begraafplaats en in de omgeving van het Bootjesven komen zeldzame zwammen voor.

De Kolonie maakt deel uit van een groter grensoverschrijdend natuurgebied. Wortel-Kolonie sluit aan bij de Castelreesche Heide en de vallei van het Merkske.

Volgende elementen dragen bij aan de **natuurwetenschappelijke waarde** van de Kolonie:

- Landgebruik
    - De omringende bossen
    - Heide
    - Vennen en watervlakken
- Lijnelementen
    - Dreven met bomenrijen

4.D Esthetische waarde

Het monumentale drevenpatroon, de uitgestrektheid van het gebied, de afwisseling tussen open en gesloten landschap, de duidelijke grens tussen de Kolonie en de omgeving dragen bij aan de esthetische waarde van Wortel-Kolonie.

Ook het gebouwenpatrimonium en meer bepaald de uniformiteit van de bebouwing draagt bij aan de esthetische waarde.

De buitengevels van de boerderij tonen nog de rode baksteen die eertijds kenmerkend was voor de bebouwing in de Kolonie.

De waarde van de bewakerswoningen zit vervat in het uniforme karakter van de woningen. De woningen hebben hun oorspronkelijk uitzicht verloren door een grote renovatie in de jaren 1960. Doordat deze renovatie aan nagenoeg alle woningen op gelijkaardige manier werd uitgevoerd, zijn de witgeschilderde gevels en rode daken kenmerkend voor Wortel-Kolonie. De structurele opbouw van alle bewakerswoningen kan samengevat worden in vier types. Eén van deze types is telkens te herkennen in 14 woningen. Ook de oorspronkelijke gevangenisgebouwen en de kazerne zijn witgeschilderd.

Volgende elementen dragen bij aan de **esthetische waarde** van de Kolonie:

- Landgebruik
    - Afwisseling open landbouwgronden en gesloten bossen
- Lijnelementen
    - Dreven- en wegenpatroon
    - hagen
- Gebouwenpatrimonium
    - Bewakerswoningen (incl. Rode beuk bij Kolonie 21)
    - Wagenbergplaats
    - Boerderij - originele delen
    - Kazerne - origineel deel
    - Centrale dienst- en huisvestingsgebouwen - originele delen
    - Werkplaatsen - originele delen

4.E Erfgoedwaarden op kaart

Zie Kaart 32 - Erfgoedwaarden

Het huidige landschap bestaat uit verschillende elementen die samen de erfgoedwaarden van de site vormen.

4.E.1 Sociale gedachtegoed

De erfgoedwaarde gelinkt aan het sociale gedachtegoed zit vervat in het hele opzet van de Kolonie en is dusdanig moeilijk op kaart weer te geven. Het huidige landschappelijke voorkomen is het resultaat van de uitwerking van opeenvolgende visies in het sociale gedachtegoed sinds het ontstaan van de Kolonie.

4.E.2 Gebouwenpatrimonium

De waardevolle elementen van het gebouwenpatrimonium zijn:

- De elementen van de bewakerswoningen die teruggrijpen op de originele structuur volgens de vier verschillende types
- Het uniforme uitzicht (witte gevels, rode daken, structuur) van de bewakerswoningen
- De muur tussen twee bewakerswoningen in de Schooldreef die ten zuiden van het verdwenen schoolgebouw staat
- De drie vleugels van de hoeve
- De wagenbergplaats ten noorden van de hoeve
- De werkplaatsen ten zuiden van de strafinstelling
- De oorspronkelijke elementen van de centrale dienst- en huisvestingsgebouwen
- Het oorspronkelijke volume van de kazerne
- De begraafplaats, inclusief gebouwtje
- Het wachthuisje aan het kruispunt ter hoogte van de strafinstelling

4.E.2.1 Erfgoedwaarden

Per type bewakerswoning, zoals besproken onder 0 2.A.8 Evolutie van de bouwkundige elementen, worden de authentieke elementen benoemd. Niet alle elementen komen aan alle woningen voor, zoals bijvoorbeeld de houten windveren.

	Structuur	**Schrijnwerk**	**Gevelafwerking**	**Bijgebouwen**	**Tuin**
Type 1	Basisstructuur zoals voor aanpassingen jaren 1960: Gekoppelde woningen met hoofd- en nevenvolume	Houten ramen en deuren, kleinhouten onderverderling Windveren Kroonlijst Bakgoten	Siermetselwerk onder ramen, bakstenen tandlijst zijgevel Platvol voegwerk	Bijgebouw onder zadeldak met donkere, gegolfde pannen Windveren	Hagen op perceelsgrenzen Betonstraatsteen als verharding Notelaar
Type 2	Basisstructuur: hoofdvolume met twee verdiepingen en één verdieping onder zadeldak, aangebouwd volume aan achtergevel	Houten ramen en deuren, kleinhouten onderverderling Kroonlijst Bakgoten	Siermetselwerk onder ramen Bakstenen tandlijst zijgevels Platvol voegwerk	*Geen bijgebouw met erfgoedwaarde*	Hagen op perceelsgrenzen Betonstraatsteen als verharding
Type 3	Basisstructuur met hoofdvolume en nevenvolume aan de zijgevel	Houten ramen en deuren, kleinhouten onderverdeling Kroonlijst Bakgoten	Siermetselwerk onder ramen Bakstenen tandlijst voor-, zij- en achtergevel Metalen raamkozijnen kelder Platvol voegwerk	*Geen bijgebouw met erfgoedwaarde*	Hagen op perceelsgrenzen Betonstraatsteen als verharding Rode beuk in voortuin
Type 4	Basisstructuur met hoofdvolume en nevenvolume aan de achtergevel	Houten ramen en deuren, kleinhouten onderverdeling Kroonlijst Bakgoten	Bakstenen tandlijsten Metalen leuning langs trap naar voordeur Platvol voegwerk	Bijgebouw onder zadeldak	Hagen op perceelsgrenzen Betonstraatsteen als verharding

De wit geschilderde gevels en rode pannendaken hebben geen erfgoedwaarde omwille van hun authenticiteit maar wel omwille van de uniformiteit over alle cipierswoningen heen.

4.E.3 Lijnvormige structuren van de landontginning

De elementen met erfgoedwaarde zijn:

- Dreven en wegen die terug te vinden zijn op de militaire kaart uit 1928 of eerder. Deze dreven en wegen bepalen de hoofdstructuur van de Kolonie. Langsheen het wegennetwerk kon de Kolonie verder ontgonnen worden tijdens de landontginningsfase. Door het rasterpatroon van de wegen kon men alle (landbouw)percelen bereiken.
- De hagen rondom de woningen die onafgebroken in het landschap aanwezig waren sinds het einde van de 19de eeuw of die recent opnieuw in het landschap gebracht zijn op hun oorspronkelijke locatie. Hagen bakenen deelstructuren af binnen het landschap. Ook de zeer oude, doorgegroeide haag ten oosten van de noord-zuidas is hier een kenmerkend voorbeeld van.
- Grachten dragen bij aan de ontwatering van de landbouwpercelen maar benadrukken tevens het rastervormige ontginningspatroon.

4.E.4 Landgebruik

De Kolonie is onderverdeeld in percelen via de lijnvormige structuren van de landontginning. De huidige perceelstructuur komt grotendeels overeen met de structuur uit 1850.

De elementen met erfgoedwaarde binnen het landgebruik zijn:

- De bossen die onafgebroken bebost zijn sinds 1928 (de eerste kaart waarop de grootschalige bebossingscampagne zichtbaar wordt) of eerder
- Percelen die onafgebroken als akker of grasland in gebruik zijn sinds 1928 of eerder. Percelen die op dat moment in landbouwgebruik waren dat al bij het ontstaan van de Kolonie. Hypotheses waarom deze percelen niet zijn bebost zijn omdat ze centraal gelegen waren (nabij de hoeve) of omdat deze gronden het meest vruchtbaar gebleken waren.
- Heide- en vengebieden bewaard gebleven (of recent hersteld) van voor het ontstaan van de Kolonie.

H5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIGE BEHEER

5.A Visie

Wortel-Kolonie is een min of meer gaaf bewaarde landbouwkolonie. Het bewaren en versterken van dit unieke landschap en de elementen waaruit het is opgebouwd (cfr. OUV en Unesco-ambitie) is dan ook het uitgangspunt van dit beheersplan. Voor het opstellen van beheerdoelstellingen worden de hoofdkenmerken van de koloniën en de erfgoedwaarden, zoals ze beschreven zijn in het beschermingsbesluit en verder besproken in H4. 'Beschrijving van de erfgoedwaarden' als basis genomen. Met dit beheersplan kunnen deze erfgoedwaarden verankerd worden voor de toekomst.

De visie bouwt verder op de eerder opgestelde visies voor het gebied zoals uitgewerkt in het inrichtingsplan van VLM (zie Figuur 0-4), het PRUP en zoals voor de bos- en natuurgebieden en de dreven beschreven in het geïntegreerd beheerplan bos en natuur. De visie gaat uit van het behoud van Wortel-Kolonie als landschap gekenmerkt door een centraal open landbouwgebied omgeven door een groenmassief.

De visie wordt uitgewerkt in hoofddoelstellingen en nevendoelstellingen. De hoofddoelstellingen hebben betrekking op het opwaarderen en behouden van de erfgoedwaarden. De nevendoelstelling hebben betrekking op de ontsluiting, de toegankelijkheid en het gebruik van het landschap en de elementen waaruit het is opgebouwd.

Om de visie te realiseren wordt het beheer uitgevoerd door de verschillende eigenaars binnen de Kolonie. De eigenaars en belanghebbenden zijn verenigd in de beheerscommissie (technische commissie) voor Wortel-Kolonie en Merksplas-Kolonie. Binnen deze structuur wordt regelmatig overleg gepleegd in functie van de opvolging van het beheersplan.

5.B Hoofddoeltellingen m.b.t. de historische waarde

5.B.1 Orthogonale structuur van de Kolonie

De orthogonale structuur van Wortel-Kolonie die is opgebouwd uit dreven, wegen, grachten, bomenrijen, hagen en gebouwen dient behouden te blijven. Voor de verschillende elementen van de structuur worden daar volgende doelstellingen aan gekoppeld:

5.B.1.1 Dreven en bomenrijen

- De dreven en bomenrijen worden beheerd. Op historische locaties worden opnieuw dreven aangeplant zoals bepaald in het PRUP, het geïntegreerd beheerplan bos en natuur en het inrichtingsplan van VLM.
- De zichtbaarheid van de dreven in het landschap wordt verbeterd. Dreven in het open landbouwgebied zijn transparant, dreven in bosgebied zijn als dreven herkenbaar (kroonbreedte wordt vrijgemaakt).
- De groeimogelijkheden van de bomen worden verbeterd: door het inrichten van dreefstroken krijgen de bomen meer ontwikkelingsruimte.
- De visie uit het geïntegreerd beheerplan bos en natuur wordt gerealiseerd in combinatie met de handleiding 'beheer historische dreven en wegbeplantingen' van AOE. De doelstellingen m.b.t. aanleg van dreefstroken, heraanplanting van dreven op historische locaties, kappen van niet-historische dreven en bomenrijen, omvorming naar Zomereikendreven, transparante dreven worden besproken in 0 1.A.5.10 Geïntegreerd beheerplan bos en natuur.
- Historische verbindingen worden hersteld.

5.B.1.2 Wegen

- De hoofdwegenstructuur en het zandwegenpatroon van de Kolonie blijven behouden. De dreven met grasbermen blijven door aangepast beheer behouden.

5.B.1.3 Grachten

- De grachten binnen de Kolonie blijven behouden en worden onderhouden. Indien nieuwe grachten noodzakelijk zijn worden deze op de oorspronkelijke orthogonale structuur ingeplant.

5.B.1.4 Hagen

- Streekeigen hagen kunnen worden aangeplant op historische locaties (zoals weergegeven in toestand anno 1928 op kaart 24 – Evolutie bomenrijen)).
- Hagen worden beheerd.

5.B.1.5 Gebouwen

- Het zicht op de historische gevels van de gebouwen dient bewaard te blijven.
- Het oprichten van infoborden, vlagmasten en bewegwijzering is toegelaten voor zover gebruik wordt gemaakt van een sobere vormgeving en voor zover de zichten op de historische gevels van de voormalige Kolonie gevrijwaard blijven.
- De eenheid van de gebouwen aan het Kruispunt der vier gebouwen blijft zowel qua uitzicht van de gebouwen (materiaalgebruik) als qua landschappelijke inpassing (hagen) behouden.
- Met betrekking tot het gebruik van hout gelden volgende randvoorwaarden:
    - Het hout valt in duurzaamheidklasse I of II en bezit een hoge hardheid en sterkte (vandalismebestendig).

- De levensduur bedraagt minimaal 15 -jaar. Bruikbaar houtmateriaal is steeds gif- en splinthoutvrij (kernhout).
- De te gebruiken houtsoort dient geleverd te worden met het FSC- of PEFC-label, en dient in alle gevallen te voldoen aan de nieuwe Europese regelgeving EUTR (European Timber Regulation) die van kracht is vanaf 3 maart 2013. De kanten van het hout zijn fijn glad geschuurd. Nabehandeling van het houtmateriaal gebeurt met biologisch afbreekbare middelen met controleerbare samenstelling.

Bewakerswoningen

- De basisstructuur van de vier types blijft behouden. Ook het uniforme uitzicht van de woningen (witte gevels, rode pannendaken, witgeschilderd schrijnwerk, ramen met onderverdeling in hout) blijft behouden.
- In functie van het wooncomfort kunnen beperkte wijzigingen aan de woningen uitgevoerd worden, mits het authentieke karakter van de woningen wordt bewaard. Het kader waarbinnen aanpassingen mogelijk zijn is opgesteld binnen het PRUP. Dit kader wordt in onderstaande tekst verfijnd.

Type 1

- De basisstructuur van de woningen type 1 dient maximaal behouden te blijven.
- Raam- en deuropeningen aan de voor- en zijgevel kunnen niet wijzigen in grootte. Aan de achtergevel zijn beperkte aanpassingen mogelijk. Zo kan de raamopening in het hoofdvolume vergroot worden om er een schuifraam van te maken.
- Bij de bijgebouwen wordt gestreefd naar een uniform uitzicht. Waar het originele pannendak vervangen werd door golfplaten, wordt dit opnieuw uitgevoerd in dakpannen. De uitbreidingen van het bijgebouw aan Kolonie 6 en Kolonie 13 worden beschouwd als onderdeel van de evolutie van het bouwkundig erfgoed en dienen niet teruggeschroefd te worden.
- Bijkomende aanbouwsels aan het bijgebouw zijn niet toegestaan.
- Dakramen (type velux) zijn mogelijk in het dak van de achtergevel. Bij de woningen van type 1 ligt het maximum op twee dakramen in het hoofdvolume en één dakraam in het nevenvolume.

Type 2

- De basisstructuur van de woningen type 2 dient maximaal behouden te blijven.
- Woning met huisnummer 24 wordt gerenoveerd opdat de woning niet volledig in verval geraakt. Bij renovatie blijft het uitzicht en de vorm van het nevenvolume behouden.

Type 3

- De basisstructuur van de woning met type 3 dient maximaal behouden te blijven.

Type 4

- De basisstructuur van het hoofdvolume van de woning met type 4 dient maximaal behouden te blijven.
- Uitbreidingen van de bestaande volumes zijn niet toegestaan. Bij werken aan het nevenvolume wordt gestreefd naar een meer uniform uitzicht van het volume op vlak van dakbedekking, nokhoogte, inplanting raam- en deuropeningen.

Algemeen

- Zonnepanelen zijn toegestaan op de daken van de achtergevels. In geen geval kunnen bomen die deel uitmaken van een bos, dreef of bomenrij met erfgoedwaarde gekapt worden om meer licht te genereren voor zonnepanelen.
- Verharding in de tuin is enkel mogelijk voor toeritten, terrassen en paden en beperkt zich tot de oprit vanaf de dreef tot aan de woning en het bijgebouw, paden conform de historische structuur (zie kaart 10, steendruk 1904), een terras tussen woning en bijgebouw en een terras langs de zijgevel van het bijgebouw. Als verhardingsmateriaal wordt grijze betonstraatsteen (afmetingen 22 cm * 11 cm) met groffe textuur gebruikt. De stenen worden in halfsteenverband of elleboogverband gelegd.
- Beukenhagen staan op de perceelsgrenzen en hebben een hoogte tussen 1m60 en 1m80. Een bijkomende erfafsluiting onder vorm van een haag kan net achter de voorgevelbouwlijn. Bij de aansluiting met de gevel kan geen poort geplaatst worden. Ter hoogte van de dreef kan, zoals te zien op de historische foto's, een houten poort geplaatst worden conform historisch uitzicht..
- Schotelantennes zijn niet toegestaan aan de woningen.
- Bijkomende dakdoorvoeren worden tot een minimum beperkt en mogen niet aan de voorzijde van de woning geplaatst worden.
- Er wordt gestreefd naar een uniform uitzicht en verbeterde landschappelijke inpassing van de aanwezige vergunde of geacht vergund zijnde tuinbergingen. Om de landschappelijke inpassing van de bergingen te vergroten, kan gebruik gemaakt worden van hout of streekeigen groen.

Boerderij

- De noordelijke vleugel en de wagenbergplaats worden hersteld.
- De historische gebouwen van de hoeve worden onderhouden. De historische structuur van de hoeve (noord-, zuid- en westvleugel en wagenbergplaats) blijft behouden. Alle gevels hebben een zwart geschilderde plint. De betonnen stalramen blijven behouden. Achter deze stalramen, aan de binnenzijde van het gebouw, kunnen houten ramen (wit geschilderd S0500 N) geplaatst worden. Het schrijnwerk behoudt zijn kleur zoals opgenomen in het hoofdstuk inventarisatie (wit en groen).
- De oorspronkelijke afwerking Wortel-Kolonie was zichtbaar baksteenmetselwerk. Eind 20ste eeuw zijn er verschillende gevels wit afgewerkt. Enkel de binnengevels van de boerderij werden met een okerkleurige kalei afgewerkt. Om de eenheid van de bebouwing binnen Wortel-Kolonie te versterken, wordt een dubbel kleurpallet naar voor geschoven: het oorspronkelijke bakstenen uitzicht en de gewitte gebouwen. Aangezien de woningen gewit zijn in combinatie met verbouwingswerken en zij nu een grote eenheid vertonen door het gewitte buitenmuren, is het logisch hier de eenheid te bewaren mét de witte afwerkingslagen. Voor andere gebouwen binnen de Kolonie zoals de gevangenis en de boerderij wordt naast het behoud van de gewitte gevels ook de opening gelaten om terug te keren naar de bakstenen gevels. Het verwijderen van witte of okerkleurige afwerkingslagen kan enkel gebeuren na een vooronderzoek. Hierbij wordt onderzocht of de afwerkingslagen eenvoudig verwijderd kunnen worden en wat het uitzicht zal zijn van de bakstenen gevels (veel verstoringen, verbouwing of niet,…).
- Herbouw van een historisch gebouw kan enkel na een calamiteit buiten de wil van de eigenaar of beheerder om die een quasi volledige vernietiging van het gebouw tot gevolg had.
- Herbouwen van de niet-historische gebouwen kan enkel mits het behoud van de schaal, een landschappelijke inpassing en in harmonie met de historische gebouwen.

- Bij herbouw moet het uitzicht van het gebouw steeds een geïntegreerde landschappelijke inpassing hebben in relatie tot de volledige site van de gebouwen rond het Kruispunt Vier Gebouwen.
- De structurele binneninrichting van de historische gebouwen blijft behouden. De binneninrichting van niet-historische gebouwen mag wijzigen.
- Cfr. het PRUP wordt ernaar gestreefd om de openheid van het middenplein van de boerderij in Wortel-Kolonie op termijn te herstellen. Indien er een wijziging van het erfpachtrecht van de Bonte Beestenboel optreedt zal een totaalvisie voor het middenplein worden opgesteld. Zolang er geen wijziging in de erfpachtrechten is, worden enerzijds de huidige constructies behouden aangezien deze met instemming van de eigenaar en Onroerend Erfgoed geplaatst zijn en anderzijds de visuele impact van afsluitingen zo klein mogelijk gehouden door te kiezen voor één type en materiaal. Het plaatsen van afsluitingen kan enkel in functie van veiligheid en voor het houden van kleinvee. Enkel neerhofdieren gelinkt aan de uitbating van De Bonte Beestenboel zijn toegelaten. Compartimentering wordt tot een minimum beperkt, verschillende dieren kunnen gemengd in één compartiment samenleven. Afsluitingen zijn maximum 1,4 meter hoog, hebben een open structuur en bestaan uit natuurlijke materialen (of schrikdraad). Schuilhokken voor de dieren zijn mogelijk, mits ze geplaatst worden onder de bomen, een open structuur hebben (doorzicht blijft mogelijk) en natuurlijke materialen gebruikt worden. Bijkomende verhardingen op het erf zijn niet toegestaan. De weegbrug wordt hersteld. De huidige constructies kunnen behouden blijven aangezien deze met instemming van de eigenaar en Onroerend Erfgoed geplaatst zijn.
- De toren ten zuidwesten van de hoeve blijft behouden en onderhouden.
- Hagen op historische locaties (ten zuiden van de hoeve) blijven behouden en onderhouden.

Penitentiaire inrichting

- De historische gebouwen worden onderhouden.
- Aanpassingen aan de gebouwen in functie van het gebruik als penitentiaire inrichting zijn mogelijk.
- De witgeschilderde gevels en rode daken bepalen mee het uniforme uitzicht van de bebouwing in de Kolonie. Bij restauratie van de gevel van de penitentiaire inrichting wordt de mogelijkheid voorzien om zowel te herstellen naar het oorspronkelijke uitzicht in baksteenmetselwerk als om de witgeschilderde gevel te behouden. Het verwijderen van witte afwerkingslagen kan enkel gebeuren na een vooronderzoek. Hierbij wordt onderzocht of de afwerkingslagen eenvoudig verwijderd kunnen worden en wat het uitzicht zal zijn van de bakstenen gevels (veel verstoringen, verbouwing of niet,…).

Kazerne

- De achterbouw van de kazerne wordt afgewerkt. De werken zullen afgerond worden in 2020.
- De historische vleugel van de kazerne wordt onderhouden.

Gebouwtje op begraafplaats

- Het gebouwtje wordt onderhouden.

5.B.1.6 Open – gesloten karakter

Kenmerkend voor Wortel-Kolonie is het centrale open karakter (landbouwgrond als veldkavels) en het besloten karakter (bosbestanden) aan de rand. Het patroon van de hoofddreven bepaalt de strakke begrenzing tussen gesloten bosgebied en open landbouwgebied. Dit blijft behouden. De weidse doorzichten in de centrale landbouwzone blijven behouden. De groene buffer aan de rand van de Kolonie blijft behouden en wordt versterkt.

5.C Hoofddoelstellingen m.b.t. de socio-culturele waarde

5.C.1 Het socio-culturele gedachtegoed van de Kolonie wordt onder de aandacht gebracht.

- Het gedachtegoed achter het ontstaan en de evolutie van dit bijzondere landschap, de wijze waarop de samenleving omgaat met zwakkeren en minderbedeelden, dient blijvend onder de aandacht gebracht te worden. Dit kan onder verschillende vormen, onder meer door het plaatsen van in het landschap passende infoborden.

5.C.2 Functies met een socio-culturele inslag

- Deze functies hebben altijd een belangrijke rol gespeeld in de Kolonie. Ook vandaag is dit nog het geval met de gevangenis, de jeugdverblijfcentrum, de jeugdbeweging voor kinderen met een handicap en de zorginstelling Widar. Het is dan ook belangrijk dat deze functie behouden blijft.

5.C.3 Behoud en opwaardering begraafplaats

- De begraafplaats is een blijvende herinnering aan de bewoners van de Kolonie, de landlopers, en wordt dan ook onderhouden en opgewaardeerd.

5.D Beheersdoelstellingen m.b.t. natuurwetenschappelijke waarde

5.D.1 Heide en vennen

- De heide en vennen geven een beeld van het landschap voor het ontstaan van de Kolonie. De aanwezige heide- en vengebieden krijgen een passend beheer, de ecologische waarde van deze gebieden wordt verbeterd en bijkomende gebieden (zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos) worden hersteld als heide- en vengebied (boomheide met natte en droge heide en verspreide bosjes). Dit heide- en vengebied fungeert als overgang tussen het landbouw- en bosgebied van Wortel-Kolonie en het heidegebied ten noorden ervan in Nederland.

5.D.2 Omvorming naaldbos naar loofbos

- Zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos wordt het naaldbos gedeeltelijk omgevormd naar loofbos en gemengd bos met streekeigen soorten. Belangrijk is dat niet alle naaldhout verdwijnt uit de Kolonie daar dit ook een belangrijk aspect vormt in de evolutie van de Kolonie.
- Overeenkomstig met het geïntegreerd beheerplan natuur en bos wordt er bebossing voorzien om de noordelijk en zuidelijke bestaande bossen met elkaar te verbinden zodat een betere ecologische verbinding ontstaat. Agrarisch gebied wordt hierdoor omgezet naar bos via spontane verbossing.

5.D.3 Potentie dreven als ecologische corridor realiseren

- De dreven binnen de Kolonie hebben, naast grote esthetische en landschappelijke waarden, een enorme potentie als ecologische corridor. Door de dreefstroken en natuurstroken, zoals voorzien op het inrichtingsplan van VLM en bevestigd in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos, in te richten en te beheren kan deze potentie gerealiseerd worden.
- Parkeren in deze dreven dient geweerd te worden om beschadiging door compacteren van de bodem te vermijden en de beeldwaarde niet te verstoren.
- Voor het beheer van de dreefstroken wordt ingezet op schapenbegrazing.

5.D.4 Boscorridor

- De beboste zones aan de randen van Wortel-Kolonie blijven behouden om ervoor te zorgen dat de Kolonie landschappelijk één geheel blijft. De boscorridor wordt nog versterkt door aanplant van bossen op de in het PRUP voorziene locaties.

5.E Doelstellingen m.b.t. esthetische waarde

5.E.1 Verbeteren landschappelijke inpassing niet-historische gebouwen en tuinbergingen

- De diversiteit aan grootte, vorm en materiaal van de tuinbergingen draagt niet bij aan de esthetische waarde van het landschap. Door bij herstel van bestaande tuinbergingen terug te grijpen naar een uniform materiaalgebruik, verhoogt de esthetische waarde. Ook een verbeterde landschappelijke inpassing door gebruik van inheems schermgroen draagt hiertoe bij. Waar mogelijk worden niet-historische tuinbergingen afgebroken.
- Om de architecturale eenheid binnen de gebouwen van de boerderij te verbeteren, kan gewerkt worden met materialen die in harmonie zijn met de gebruikte materialen aan de hoeve (bv vervangen van golfplaten daken door pannendaken). Het materiaalgebruik van de verschillende niet-historische gebouwen dient uniform te zijn.. Waar mogelijk worden niet-historische gebouwen afgebroken. We denken hier aan de gebouwen ten zuiden van de werkplaatsen en de niet-historische stallingen en bergingen ten noorden van de hoeve.

5.E.2 Behoud uniformiteit bouwkundig patrimonium

Het uniforme uitzicht van de gebouwen met witte gevels, rode pannendaken en wit schrijnwerk vormt een zeer herkenbaar element binnen de Kolonie en dient behouden te blijven. Voor de bewakerswoningen werden bij de inventarisatie nog meer elementen met erfgoedwaarde (bv structuur, siermetselwerk, windveren) benoemd. Ook deze elementen blijven maximaal behouden en onderhouden. Voor andere gebouwen binnen de Kolonie zoals de gevangenis en de boerderij wordt naast het behoud van de gewitte gevels ook de opening gelaten om terug te keren naar de bakstenen gevels. Het verwijderen van witte of okerkleurige afwerkingslagen kan enkel gebeuren na een vooronderzoek. Hierbij wordt onderzocht of de afwerkingslagen eenvoudig verwijderd kunnen worden en wat het uitzicht zal zijn van de bakstenen gevels (veel verstoringen, verbouwing of niet,…).

- Het uniforme uitzicht van de gebouwen rondom het Kruispunt der vier gebouwen blijft behouden.

5.E.3 Herstellen en behouden zichtassen

- Dreven in het open landbouwgebied worden vrijgesteld door ondergroei te verwijderen. Dreven in bebost gebied zijn herkenbaar als dreven door de kroonprojectie vrij te houden van boomopslag.
- Verbindingen die dreigen verloren te gaan (zoals de dreef tussen de hoeve en de gevangenis) worden hersteld.
- Parkeren in de dreven is verboden.

5.E.4 Verbeteren landschappelijke eenheid binnen begraafplaats

- De eenheid van de begraafplaats kan verbeterd worden door uniformiteit te brengen in de begrenzing. Op dit moment komen zowel een Beukenhaag, Rhododendrons als een afpaling voor.

5.E.5 Verbeteren beeldkwaliteit

- De beeldkwaliteit van het landschap verbetert door te werken met een huisstijl: uniforme bebording (wegwijzers en infoborden) en zitbanken. Het gebruik van bebording wordt geëvalueerd. Borden die niet noodzakelijk zijn worden verwijderd. Verder wordt nagedacht over de situering van terrassen, fietsenstallingen, fietsoplaadpunten,…

5.F Nevendoelstellingen

5.F.1 Gebruik

- De spelregels voor het gebruik van de gebouwen zijn vastgelegd in het PRUP Wortel-Kolonie. Ze kunnen als volgt samengevat worden:
    - De dynamiek van de functies moet integreerbaar zijn met de draagkracht van het landschap.
    - Geluidsproducerende activiteiten en functies die thuishoren in een kern (KMO-zone, detailhandel, permanente sportinfrastructuur) zijn niet toegelaten.
    - Specifiek voor het kruispunt der vier gebouwen (boerderij, kazerne, Widar) geldt:
        - Geen voor de omgeving hinderlijke, niet-agrarische activiteiten die lawaai, onaangename geuren en stof veroorzaken en/of vervuiling van water, bodem en lucht
        - Openluchtterreinen gerelateerd aan lokale speel- en sportactiviteiten
        - Nieuwe gebouwen voor recreatie met openbaar karakter: architectuur moet verenigbaar zijn met de architectuur van de landlopersboerderij zodat de eenheid van het geheel bewaard en het landschappelijke karakter bewaard blijven
        - Laagdynamisch plattelandstoerisme, eet – en drankgelegenheid
        - Coherent totaalproject, eventueel nieuwe functie moet aansluiten bij bestaande functies
        - Sociaal-educatieve functies (museum, huisvesting zorgbehoevenden, infopunt toerisme,…)
        - Landbouw- of landbouw gerelateerde activiteiten
        - Vergaderaccommodatie
        - Aanvullende en ondersteunende functies (bv opslagplaats, werkruimte)
        -
- De zone ten zuiden van de kazerne sluit landschappelijk-historisch aan bij de kazerne. Ook het huidige landbouwgebruik, een boomgaard aangeplant en onderhouden door bewoners met een beperking, sluit aan bij het gebruik van de kazerne als woning voor meerzorgbehoevenden. Deze link blijft behouden. Het perceel is nagenoeg (m.u.v. een klein bebost gedeelte in 1928) gedurende de volledige geschiedenis van de Kolonie in landbouwgebruik geweest, zij het slechts de laatste jaren als boomgaard.

5.F.2 Ontsluiting

- Parkeren wordt gebundeld op een recent aangelegde en landschappelijk ingebedde parking in de dreefstrook ten westen van de hoeve. Voor deze parking met groen karakter werden waterdoorlatende materialen gebruikt. Er is een onderscheid gemaakt tussen de permanente parking en de overloopparking. Parkeren wordt geweerd uit de dreven.
- Het ontsluitingsconcept uit het PRUP wordt gerealiseerd.
- Binnen de Kolonie wordt een recreatieve meerwaarde gecreëerd, rekening houdend met de landschappelijke waarden en de ecologische draagkracht van het gebied. Het gebied is zeer geschikt voor wandel- en fietsrecreatie. Het wandelnetwerk Kempense Kolonies wordt onderhouden en gepromoot.

- Het uitwerken van een huisstijl voor uniforme bebording en zitbanken (zie) zal niet enkel leiden tot een verbeterde beeldkwaliteit maar creëert ook een duidelijke identiteit voor de Kolonies en herkenbaarheid voor de bezoeker.
- Door een verbeterde verbinding (zowel fysiek als in communicatie: Kolonie app, bezoekerscentrum Kolonie 5-7) te maken met Merksplas-Kolonie en een professionele gidsenwerking te organiseren, wordt een groter en interessanter gebied voor recreatie en beleving gecreëerd.
- Eind 2017 werd Wortel-Kolonie erkend als stiltegebied. Bij de verdere ontsluiting van Wortel-Kolonie zal hiermee rekening gehouden worden.

5.G ZEN-erfgoed

Zie Kaart 33a - ZEN-Erfgoed

Zie bijlage 3 ZEN-erfgoed

Met dit beheersplan worden volgende elementen binnen de Kolonie voorgesteld als ZEN-erfgoed:

- Dreven- en hagenstructuur
- Weegbrug boerderij
- Begraafplaats inclusief gebouwtje
- Het wachthuisje aan het kruispunt ten zuiden van het gevangeniscomplex
- Rode beuk in de voortuin van Kolonie 21
- Doorgegroeide beukenhaag

Voor al deze elementen geldt dat hun herstel, onderhoud of gebruik onvoldoende economische inkomsten genereren om het reguliere onderhoud te bekostigen en dat ook in de toekomst niet zullen doen.

Dreven-structuur

De orthogonale dreven- en wegenstructuur in Wortel-Kolonie vormt de basis waarlangs deze landbouwkolonie in 1823 ontgonnen is. Deze drevenstructuur was mede een uiting van de orde en tucht die in het gebied heerste. Centraal stond "*de mens vormt het landschap en het landschap vormt de mens*". Deze drevenstructuur is vandaag nog steeds te herkennen en ervaren. De dreven zijn bijgevolg zeer beeldbepalend in het Kolonielandschap en vormen een belangrijke biotoop voor fauna en flora. Hun behoud is dan ook essentieel voor het behoud van het beschermd landschap. De dreven vereisen regelmatig onderhoud om hun uitzicht te behouden (begeleidingssnoei, onderhoudssnoei) in functie van veiligheid voor bezoekers (veiligheidssnoei). Om het doorzicht in het open landbouwgebied te bewaren, moeten de dreefbomen bovendien regelmatig vrijgesteld worden.

Hagen-structuur

Net zoals de drevenstructuur vormt ook de hagenstructuur in Wortel-Kolonie een zeer beeldbepalend onderdeel van de orthogonale landschapsstructuur van deze Kolonie. Op verschillende historische locaties (zoals weergegeven in toestand anno 1928 – zie hiervoor bijlagen ZEN-nota) stonden streekeigen hagen. Deze hagenstructuur bepaalt – ook vandaag nog steeds - in belangrijke mate mee de sfeer en het disciplinerende karakter van het Kolonielandschap. Ze hebben allen een belangrijke landschappelijke, ecologische en esthetische functie en zullen geen economisch doel dienen.

Begraafplaats inclusief gebouwtje

De begraafplaats is niet meer actief in gebruik. Ze herinnert aan de organisatie van de Kolonie als een dorp waarin alle voorzieningen aanwezig waren. Op de begraafplaats komen zeldzame zwammen voor. Het onderhoud van het gebouw, de kruisjes en de groenaanleg brengt kosten met zich mee waartegenover geen opbrengsten staan.

Wachthuisje

Met het verdwijnen van de tram uit Wortel-Kolonie, verloor het wachthuisje ook zijn functie. Het maakt echter deel uit van het historisch uitzicht van de Kolonie en het landschap. Het huisje is toe aan grondige renovatiewerken en dient verder periodiek onderhouden te worden. Dit brengt kosten met zich mee waartegen geen opbrengsten staan.

Rode beuk – Kolonie 21

Zoals de Rode beuk in de voortuin van Kolonie 21 zijn bij de aanleg van de tuinen van de woningen meer bomen geplant. De boom bij Kolonie 21 is echter de laatste overgebleven boom van deze reeks.

Daarnaast heeft de boom ook een grote esthetische waarde. Het onderhoud van de boom (o.m. regelmatige controle op gevaarlijke takken) brengt kosten met zich mee. De boom levert geen economische inkomsten op.

Doorgegroeide beukenhaag

In het zuidoosten van de Kolonie staat nog een zeer oude, doorgegroeide beukenhaag in bosverband. De haag staat ten oosten van dreefsegment a12 en omgeeft een open plek. De inplanting van deze haag loopt ongeveer gelijk met de perceelstructuur van vroegere Koloniehuisjes en is terug te vinden op de historische kaarten. Vandaag staat hier geen woning meer en de beukenhaag is hierdoor mogelijks een restant van de oude erfbeplanting.

Weegbrug op het erf van de landlopersboerderij

Nabij de toegang tot het erf aan de westvleugel van de landlopersboerderij staat een klein gebouw. Voor het gebouw ligt een weegbrug (metalen onderstel met houten balken op). De weegbrug vormt een mooi baken op het erf van de landlopersboerderij. De weegbrug heeft een zeer belangrijke erfgoedwaarde en zal in de toekomst dan ook in die context bewaard worden. Verschillende balken van de weegbrug zijn rot. Deze zullen worden hersteld. De huidige constructies kunnen behouden blijven aangezien deze met instemming van de eigenaar en Onroerend Erfgoed geplaatst zijn. Aangezien er met deze weegbrug geen economisch doel nagestreefd wordt, zal een herstelde weegbrug geen economisch nut dienen maar louter de historische erfgoedwaarde beklemtonen.

5.H Open Erfgoed

Zie Kaart 33b - Open Erfgoed

Zie bijlage 4 – Nota Open Erfgoed

Met dit beheersplan wordt het beschermde landschap Wortel-Kolonie als Open Erfgoed erkend. De Kolonie is een intact voorbeeld van een (on)vrije landloperskolonie. De voorwaarden waaraan het beschermde landschap moet voldoen om erkend te worden volgens artikel 8.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn vervuld.

1. *Het goed wordt op een interactieve en sprekende manier ontsloten*

Wortel- en Merksplas-Kolonie zijn steeds toegankelijk voor het publiek. In het centrum van Wortel-Kolonie, in de landlopersboerderij, bevindt zich een vrij toegankelijk bezoekerscentrum gericht op de natuurwaarden van het gebied. Dit centrum werd in 2017 volledig vernieuwd. In de Grote Hoeve van het nabijgelegen Merksplas-Kolonie bevindt zich Bezoekerscentrum Kolonie 5-7. De opzet van dit bezoekerscentrum is een interactieve en innovatieve opstelling, die bezoekers grondig informeert over de historiek, erfgoedwaarde, natuur, landbouw en recreatie van Wortel- en Merksplas-Kolonie. De bezoeker wordt aangemoedigd om na een bezoek aan het bezoekerscentrum de Koloniën te ontdekken. Hiertoe werd bijvoorbeeld een extra folder ontwikkeld en verspreid.

Alle toeristisch-recreatieve informatie is gebundeld op de website www.kolonie57.be. Hier kan de recreant een bezoek aan het gebied plannen. Zo zijn er bijvoorbeeld kant- en klare fiets- en wandelroutes beschikbaar om Wortel-Kolonie te verkennen. Online kunnen bezoekers de interactieve plattegrond raadplegen of de interactieve tijdslijn bekijken. Op de website kunnen bezoekers ook informatie vinden over rondleidingen in Wortel-Kolonie.

Daarnaast werd de Kolonie-App ontwikkeld die gratis te downloaden is. De app leidt de gebruiker langsheen de belangrijkste bezienswaardigheden, natuurlijke rijkdommen en historische plaatsen die de Kolonies rijk zijn. Voor kinderen en hun (groot)ouders werd bovendien een speciale route ontwikkeld in de gratis te downloaden wandelapp Vossenstreken.

2. *De openstelling geeft de bezoeker inzicht in de erfgoedwaarden, -kenmerken en –elementen van het goed in hun maatschappelijke context*

Bezoekerscentrum Kolonie 5-7 behandelt op interactieve wijze de thema's historiek, erfgoed, natuur, landbouw, toerisme en recreatie in Wortel- en Merksplas-Kolonie. Ook het UNESCO traject en de link met de Nederlandse landloperkoloniën komt aan bod. In het bezoekerscentrum worden replica's van unieke archiefstukken getoond.

3. *De openstelling richt zich op minstens twee verschillende doelgroepen*

Een kwalitatieve publieke ontsluiting wordt hoog in het vaandel gedragen. Het streefdoel is een ontsluiting voor iedereen. Het gebied van Wortel-Kolonie is ten alle tijde toegankelijk, informatie over het gebied is voorzien in het centrum van Wortel-Kolonie (infobord, bezoekerscentrum, wandelknooppuntennetwerk). Daarnaast kunnen bezoekers gratis de Kolonie-App downloaden. De app leidt de gebruiker langsheen de belangrijkste bezienswaardigheden, natuurlijke rijkdommen en historische plaatsen die de Kolonies rijk zijn. Het landschap en het nog aanwezige erfgoed vormen hierbij het decor waarin de gebruiker door middel van beeldmateriaal, video, geluidsfragmenten, kaarten, getuigenissen, anekdotes, luchtfoto's enz. het verhaal van de landloperskoloniën in het landschap zelf kan beleven. Lieven Van Gils verleende zijn medewerking aan de realisatie van de app als ambassadeur van de Kolonies van Wortel en Merksplas en treedt hierbij door middel van videofragmenten op als gastheer. In Wortel-Kolonie werd een extra lus ontwikkeld binnen de algemene app met opdrachten op kindermaat. Zo worden de jaarlijks 14.000 kinderen die verblijven in de Bonte Beestenboel op een speelse manier bekend gemaakt met het verhaal van de landlopers. Gezien deze kinderen vanuit gans Vlaanderen afkomstig zijn vormt de app dan ook een handig instrument om het verhaal van de landlopers opnieuw bekendheid te laten verwerven in gans Vlaanderen.

4. *De openstelling is exemplarisch voor Vlaanderen of een ruimer gebied op de volgende vlakken:*

   a) *de ontsluiting van de erfgoedwaarden van het goed;*
   Zowel op de website, via de wandelapp's als op het terrein wordt ingezet op een brede en kwalitatieve ontsluiting van de unieke erfgoedwaarde van het gebied. Hiertoe werd ook een eigen huisstijl ontwikkeld.

   b) *het gebruik van innovatieve ontsluitingstechnieken;*
   De Kolonie-app en de Vosssenstrekenapp zijn innovatieve en gebruiksvriendelijke ontsluitingsmiddellen.

   Een conceptbureau met ervaring werd aangesteld voor de opmaak van het bezoekerscentrum in Merksplas-Kolonie. Er wordt gebruik gemaakt van innovatie informatiemiddelen zoals touchscreens, virtuele tour, film/beeld en geluidsinstrumenten om de bezoeker een kwalitatieve beleving mee te geven.

   c) *het beheer van de site;*
   Het beheer van het gebied verloopt sinds 1997 via de Technische Commissie, onder coördinatie van Kempens Landschap (zie onder).

   d) *de publiekswerking en de publiciteit errond*
   Het gebied wordt op verschillende manieren ontsloten: de website van Wortel- en Merksplas-Kolonie (www.kolonie57.be), de website van Kempens Landschap (www.kempenslandschap.be), Facebook, de website van de zeven Koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid (www.kolonienvanweldadigheid.be) en diens de sociale mediakanalen. De publiekswerking gebeurt niet enkel lokaal vanuit de gemeente Hoogstraten maar is ook ingebed in provinciale structuren zoals Toerisme Provincie Antwerpen (Kempen). Voor Merksplas-Kolonie werd in functie van de meerjarenfinanciering een communicatieplan opgemaakt (2014).

5. *Het goed wordt gedurende een periode van tien jaar minstens vijftig dagen en driehonderd uur per jaar opengesteld. Die periode begint te lopen na het verzoek tot uitbetaling van het saldo van de erfgoedpremie die op grond van de erkenning als open erfgoed is toegekend. In de beslissing waarbij het beheersplan wordt goedgekeurd, kunnen afwijkende openstellingsperiodes worden opgenomen*

Het landschap van Wortel-Kolonie is steeds opengesteld voor het publiek. Bezoekers kunnen terecht voor een drankje in het bezoekerscentrum 'De Klapekster' en in het 'Casino' op het kruispunt van de vier gebouwen.

Het bezoekerscentrum in Merksplas-Kolonie is 6 dagen op 7 open zijn voor het publiek.

6. *Het goed is, in de mate dat de verplichtingen van de bescherming dat toelaten, integraal toegankelijk voor bezoekers. Daarvoor moet een advies over de toegankelijkheid gevraagd worden aan de instantie die erkend is door de Vlaamse Regering.*

Het landschap van Wortel- en Merksplas-Kolonie is steeds opengesteld voor het publiek.

Een toegankelijkheidsbureau, erkend door de Vlaamse regering en Toerisme Vlaanderen, werd aangesteld om alle architecturale plannen, voor de uitvoering van de werken, grondig te screenen. Dit garandeert een maximale toegankelijkheid van het gebied en de gebouwen.

7. *De openstelling mag niet leiden tot verlies of beschadiging van erfgoedwaarden. Als dat nodig is, wordt er in flankerende maatregelen voorzien om dat risico te vermijden of te beperken, of om de negatieve gevolgen teniet te doen.*

Alle plannen worden meerdere malen, voor uitvoering, besproken met het Agentschap Onroerend Erfgoed. Zo wordt erop toegezien dat de authenticiteits- en erfgoedwaarde van het gebied en de gebouwen behouden blijft.

8. *Het goed maakt deel uit van een netwerk dat specifiek gericht is op erfgoedontsluiting.*

Het gebied maakt deel uit van verschillende (boven)lokale netwerken. Het beheer van het gebied gebeurt door de Technische Commissie, onder coördinatie van Kempens Landschap. In de Commissie zetelen alle eigenaars en belanghebbenden: Kempens Landschap, provincie Antwerpen, het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, stad Hoogstraten, gemeente Merksplas, Bouwmaatschappij de Noorderkempen, PIDPA, Convent Hoogstraten en vzw Red Merksplas-Kolonie. De Commissie stelt de bewaring, het beheer, de ontwikkeling en ontsluiting van Wortel- en Merksplas-Kolonie voorop.

Daarnaast is er een nauwe samenwerking met de Nederlandse partners van de Koloniën van Weldadigheid. Niet enkel binnen het UNESCO nominatie traject, maar tevens binnen een overkoepelend ontsluitingsproject van de Vlaamse en Nederlandse landbouwkolonies.

H6. OPSOMMING VAN DE MAATREGELEN

Zie **Kaart 34 - Gewenste situatie - maatregelen**

De doelstellingen opgesteld in H5. Onderbouwde visie op het toekomstige beheer, worden in de navolgende paragrafen geconcretiseerd in beheermaatregelen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen maatregelen voor landschappelijk erfgoed, maatregelen voor bouwkundig erfgoed en maatregelen in functie van ontsluiting. De maatregelen worden gegroepeerd per ruimtelijke eenheid beschreven. De maatregelen worden in tabelvorm weergegeven per ruimtelijke eenheid. Waar nodig wordt een maatregel onder de tabel uitgebreider beschreven. Er zal een onderscheid gemaakt worden tussen eenmalige en terugkerende maatregelen (regulier beheer).

De gewenste situatie en de te nemen maatregelen worden weergegeven op de kaart 'Gewenste situatie – maatregelen'

Om te komen tot een coherent uitzicht van zowel Merksplas-Kolonie als Wortel-Kolonie , wordt een huisstijl uitgewerkt voor het gebruik van infrastructuurelementen.

6.A Landschappelijk erfgoed

6.A.1Dreven en dreefstroken

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Realisatie van dreefstroken conform drevenbeheerplan en geïntegreerd beheerplan bos en natuur om zichtassen en beeldwaarde van dreven te herstellen. Dreefstroken type A (dubbele dreef) en B (enkele dreef) hebben een totale breedte van 60 m, dreefstroken type C hebben een breedte van 7 tot 8 m vanaf de stam (kroonprojectie).	x		x		2018-2020 zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan bos en natuur
Aanplant van dreven op historische locaties zoals voorzien in geïntegreerd beheerplan bos en natuur. Aanplant van Zomereik in dreefsegmenten c12, c14, c18a, c18b, c48, c54, c57, c58, c61, c76	x		x	1.1.1.2 1.1.2	2018-2020 zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan bos en natuur
Kappen en heraanplanten met Zomereik kan wanneer meer dan 1/3 dreefbomen is uitgevallen (bij dubbele dreven uitval meer dan 1/3 bij zowel binnenste als buitenste bomenrij). De uitvoering van deze maatregel is op het moment zelf af te toetsen aan de hand van de verschillende richtlijnen in het kader van het vervangen van dreven.	x			1.5.1 1.1.1.2	Gedurende volledige looptijd van het beheerplan
Regulier onderhoud van de dreefbomen: veiligheidscontrole, begeleidingssnoei, onderhoudssnoei, opsnoeien, opslag afzetten		X	X	1.3.1.1 1.3.1.2 1.5.3	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Herstel landschappelijke verbinding tussen boerderij en gevangeniscomplex (a7) door de metalen bareel te verwijderen en de berk en eik die uit de bomenrij staan ter hoogte van de aansluiting met de dreef ten zuiden van de boerderij (b11) te kappen. Ook andere opslag tussen de dreefbomen wordt gekapt om het open landschap centraal in de Kolonie te behalen.	x		x	X (voor kappen van bomen) 1.5.3	2019 - 2024

Onderhoud van dreefstroken type A en B, conform drevenbeheerplan en geïntegreerd beheerplan bos en natuur, door maaien of schapenbegrazing		x	x	2.2.2 2.4.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Vrijstelling dreefstroken type C in bosgebied (samen met kapbeheer aangrenzende bosbestanden)		4 – 8 jaarlijks	x	1.5.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Bestrijden invasieve exoten zoals Japanse duizendknoop (Fallopia japonica)		X	X	1.5.2	Gedurende de volledige looptijd van het beheersplan

- Inrichten en onderhoud van dreefstroken:
    1. Langs de brede hoofddreven mogen de bermen uitgroeien tot brede ruigtestroken die als ecologische corridor functioneren. Deze bermen worden gemaaid/begraasd. Het maaisel wordt telkens afgevoerd. Om verschillende ontwikkelingsstadia van de stroken te bevorderen, wordt de volledige begroeiing niet gelijktijdig gemaaid/begraasd. De bermen moeten na het groeiseizoen gemaaid/begraasd worden om vergrassing te vermijden.
    2. De bermen langs de natuurgebieden worden beheerd in functie van het de natuurzone. Hier kan gekozen worden voor meer, minder of helemaal niet maaien/begrazen.
    3. De bermen in de bosgebieden mogen inheemse struiken bevatten. De dreef moet echter steeds als dreef herkenbaar blijven. De ondergroei moet dus beperkt blijven tot een verspreide struik hier en daar. Volledig dichtgroeien van de berm moet tegengegaan worden.
    4. Bij het toepassen van begrazing dient rekening gehouden te worden met de aanwezige (voorjaars)flora voor het tijdstip van begrazing en de begrazingsdruk.
    5. De bermen langs de bebouwde percelen dienen op verschillende tijdstippen gemaaid of begraasd te worden zodat een bloeispreiding optreedt. Dit is belangrijk voor de van nectar levende insecten.
- Kappen en heraanplanten dreven:
    1. Bij heraanplant wordt aan beide zijden van de weg een enkele (of dubbele voor type A) bomenrij aangeplant, wordt een plantafstand gelijk aan de bestaande plantafstand gebruikt, wordt plantmateriaal van uitstekende kwaliteit met een stamomtrek van minimaal 16/18 c gebruikt, wordt Zomereik aangeplant. Enkel in dreven buiten bosgebied kunnen bestaande Amerikaanse eiken vervangen worden door Amerikaans eik.
    2. Wanneer dreefsegmenten vervangen worden, wordt dit geënt op de orthogonale structuur met een voldoende minimale lengten (bv. 300m). Men werkt met opeenvolgende fases van vervanging voor de totale dreef om het gelijkvormig uitzicht van de dreef te behouden. Binnen de looptijd van het beheersplan

zullen waarschijnlijk enkel segmenten in het oostelijk deel van de Torendreef en in het zuidelijk van de hoofddreef van noord naar zuid vervangen dienen te worden.

3. Bij het kappen van dreefbomen wordt er vooraf onderzoek verricht naar de aanwezigheid van zomer- of winterkolonies van vleermuizen. Als er over langere trajecten wordt gekapt, worden er vooraf mitigerende maatregelen genomen om te vermijden dat er een nadelig effect zou zijn op de vleermuizenpopulaties. Ook in zones met zeldzame paddenstoelen wordt er met de nodige omzichtigheid gekapt.
4. In het geïntegreerd beheerplan van ANB wordt voor kappen en heraanplanten van dreven concreet 1/3 als grens opgenomen. Deze norm is al jaren in gebruik. In 2017 heeft het agentschap Onroerend Erfgoed de handleiding 'beheer historische dreven en wegbeplanting' opgemaakt. Hierin wordt een uitval van 40% als normering gebruikt voor dreven zoals deze die in de Kolonie voorkomen.

- Het reguliere onderhoud van de dreefbomen omvat:
  1. Veiligheidscontrole: in de dreven langs openbare wegen of toegankelijk voor recreanten dienen 4-jaarlijks te worden gecontroleerd of er geen takken of bomen gebaar kunnen opleveren. Langs de Torendreef (b1 tot b7) en dreef a21 zal de controle om de 2 jaar gebeuren gezien in die dreven Amerikaanse eiken aan het aftakelen zijn.
  2. Opsnoeien: dient om de jonge bomen mooi te laten uitgroeien en wordt normaliter dan enkel bij jonge dreefbomen uitgevoerd. Het opsnoeien is ook bij oudere dreefbomen nodig als takken bijvoorbeeld doorgaand verkeer kunnen hinderen.
  3. Opslag afzetten: in enkele dreven is er veel opslag tussen de bomen en ook deels op het pad. Die opslag wordt regelmatig teruggezet om te vermijden dat ze te hoog zouden doorgroeien, de opslag van Amerikaanse eiken wordt bestreden.

6.A.2 Hagen

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Scheren van Beukenhagen op perceelsranden, ter hoogte van Kruispunt der vier gebouwen, rondom boomgaard en op de begraafplaats in juni en augustus. Hagen zijn maximaal 1m60 tot 1m80 hoog.		2 maal /jaar	x	1.4.1.1	Jaarlijks gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Aanplant beukenhagen op historische locaties (o.a. op perceelsranden langs Kolonie 22 en 24, zie kaart 34b) na verwijderen van coniferenhaag op de gewenste locatie. Aanplant van haagboompjes bij uitval.	x		x	1.5.1 1.5.3 1.1.1.1 1.1.2.4[5]	2019 - 2024
Behouden en beheren van doorgeschoten hagen als restant van een vroegere periode door deze lichtjes vrij te zetten ten opzichte van de aanpalende bosbestanden.		x		1.4.1.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
5 jaarlijkse opvolging in functie van het behoud/beheer van de hagen		1x/5jaar	x	1.4.1.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan

[5] Toelage bij gebruik van autochtoon plantgoed

6.A.3 Grachten

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Ruimen van niet-watervoerende grachten in functie van afwatering landbouwgebieden		Jaarlijks	x	3.4.1	Jaarlijks gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Ruimen van watervoerende grachten (Staakheuvelseloop) dient minder frequent te gebeuren omdat er minder sediment wordt afgezet.		5-jaarlijks	x	3.4.1	5-jaarlijks gedurende volledige looptijd van het beheersplan
2-jaarlijkse controle en indien nodig verwijderen van niet-gewenste begroeiing langs oevers van grachten om te vermijden dat de gracht dichtgroeit.		x	x	1.5.2	2-jaarlijks gedurende de looptijd van het beheersplan
In functie van de afwatering van landbouwgebieden, worden langs de opnieuw aan te planten dreven (c12, c14, c18a, c18b, c48, c54, c57, c58, c61, c76) grachten aangelegd	x				2020-2022

6.A.4 Wegen

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Jaarlijkse controle van zandwegen, indien nodig worden de wegen geëgaliseerd met een wegenschaaf		Jaarlijks	x	4.1.5	Jaarlijks gedurende volledige looptijd beheersplan
Onderhoud wegen en dreven met grasbermen via schapenbegrazing of maaibeheer		x	x	2.2.2.3 2.4	Jaarlijks gedurende de volledige looptijd van het beheersplan
Aanvullen van verharding kruispunt der vier gebouwen met porfier	x		x		2020-2022

- Egaliseren van zandwegen:
    1. Jaarlijks worden de zandwegen in de Kolonie gecontroleerd. De wegen moeten toegankelijk zijn voor wandelaars en fietsers maar niet voor personenwagens. Door het gebruik van de zandwegen als exploitatieweg voor bosbouw, is jaarlijkse controle noodzakelijk.
    2. De wegenschaaf egaliseert de zandweg, de kuilen en oneffenheden worden met het schaafblad verwijderd. Vervolgens mengt hij het zand weer door en egaliseert hij de weg ton rond. Tijdens het schaven moet het uitdiepen van de bedding vermeden worden. Het tonrond profiel van de zandweg moet bij het schaven maximaal hersteld worden zodat plasvorming vermeden wordt.
    3. De wegenschaaf wordt ingezet onder volgende voorwaarden:
        - Bij voorspelling van droog weer. Als het kort na het onderhoud aan de zandweg gaat regenen wordt de hele weg modderig en onbegaanbaar.
        - Als de zandweg voldoende opgedroogd is. Het schaven van een te natte zandweg zorgt voor een modderig wegdek.
        - Wanneer de vorst uit de grond is. Door vorst in de grond kan het water niet weg, hierdoor wordt de zandweg modderig en onbegaanbaar en heeft onderhoud geen zin.
        - Als de zandweg niet te droog is. Dit geeft stofoverlast en de weg wordt niet goed aangereden.

6.A.5 Landbouwgebieden

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Beheer van landbouwgebieden als veldkavels centraal in de Kolonie. Door aanleg van dreven en grachten wordt de structuur van de kavels benadrukt.		X	x		Gedurende volledige looptijd beheersplan

6.A.6 Natuurstroken

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Onderhoud van poelen en ruigtestroken		Jaarlijks	x	2.2.2.3 3.4.1	Jaarlijks gedurende volledige looptijd beheersplan

Het onderhoud van poelen houdt in dat ze om de 5 jaar gecontroleerd worden of een ruiming nodig is. Indien het nodig blijkt, wordt gefaseerd om opgestapelde afgestorven plantendelen, bladeren en slib op de bodem te verwijderen. Dit gebeurt best in de vroege herfst (september-oktober) wanneer de plantenmassa het grootst is. Op die manier wordt voorkomen dat plantensoorten dichtgroeien en plantendelen op de bodem rotten. Daarnaast moet ongeveer 50% van het wateroppervlak onbegroeid blijven. Dit kan jaarlijks gecontroleerd worden. Indien nodig worden woekerende planten deels verwijderd. Materiaal dat uit de poel gehaald wordt, moet enkele dagen drogen naast de poel zelf opdat waterorganismen de kans krijgen om zich terug in het water te begeven. Bovendien kan het materiaal dan drogen waardoor het gewicht afneemt en afvoeren eenvoudiger wordt. Jaarlijks wordt gecontroleerd of in de ruigtestrook rondom de poel geen distels groeien. Indien nodig, wordt opslag van distels verwijderd. 5-jaarlijks wordt de ruigtestrook gemaaid om verrijking te voorkomen, het maaisel wordt afgevoerd.

6.A.7 Bos- en natuurbeheer

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Omvorming van naaldbos naar gemengd bos en loofbos zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos	x		x		Jaarlijks gedurende volledige looptijd beheersplan
Omvorming van bosgebied naar heide- en vengebied zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos	X		x		
Omvorming van agrarisch gebied naar bosgebied zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos via spontane verbossing ter realisatie van ecologische verbinding Noord-Zuid	x		x		Gedurende de volledige looptijd van het beheersplan
Regulier beheer heide en vennen (maaien, plaggen, chopperen) conform geïntegreerd beheerplan natuur en bos ifv behoud natuurwetenschappelijke waarde heide- en vengebieden. Bij toepassing van gepaste beheersmaatregel dient het microreliëf en het bodemarchief (archeologie) maximaal behouden te blijven		x	x	2.3	Gedurende de volledige looptijd van het beheersplan
Regulier beheer bosgebied conform geïntegreerd beheerplan natuur en bos		x	x		Gedurende de volledige looptijd van het beheersplan

6.A.8 Boomgaard ten zuiden van Kazerne

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Snoeien van fruitbomen: vormsnoei, onderhoudsnoei, verjongingsnoei		Jaarlijks	x		Jaarlijks gedurende volledige looptijd beheersplan
Maaien boomgaard		2maal/jaar	x		

6.B Archeologie

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Inventarisatie van met name de bovengrondse zichtbare archeologische relicten, zodat men weet in welke zones men extra voorzichtig moet zijn, en in welke zones bv. het rijden van zware machines minder problematisch is.	x		x		Gedurende de volledige looptijd van het beheersplan

Aangezien de A-horizont vermoedelijk relatief dus in, is het archeologisch bodemarchief kwetsbaar, want de relevante archeologische lagen beginnen net onder de A-horizont. Ingrepen in de bodem kunnen leiden tot een aantasting of vernietiging van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan grootschalige graaf- en plagwerken, maar eigenlijk aan elke ingreep die een aantasting van het microreliëf met zich meebrengt.

Bijvoorbeeld:

- Graafwerken, egalisaties en herprofileringen,
- Ontstronken van bomen,
- Frezen,
- Plaggen,
- Het rijden van zware machines (verstoring van het microreliëf door rupsbanden),
- Afschuinen van oevers en (her)uitgaven van vennen.

Werken die weinig tot geen aantasting veroorzaken (wel opletten met zware machines) zijn:

- Maaien,
- Chopperen,
- Het kappen van bomen zonder ontstronken,
- Het uitfrezen van individuele stobben.

6.C Bouwkundig erfgoed

6.C.1 Boerderij + binnenplein

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Renovatie noordelijke vleugel: opmaak detailplan voor herstel en herstel van dak, gevel, schrijnwerk, ramen, betonnen raamwerk, poorten, hemelwaterafvoer,…	x				2021-2024
Renovatie noordelijke vleugel: herstel gevels, herstel schrijnwerk, herstel dak	x				2021-2024
Verwijderen van container ten noorden van noordelijke vleugel	X		X		2020-2022
Verwijderen van afval en rommel rondom noordelijke vleugel boerderij en stal in het noorden	X		X		2020-2022
Herstel weegbrug (nazicht metalen onderstel en herstel indien nodig, vervangen rotte balken)	X				2021-2025
Vervangen bedaking wagenbergplaats door pannendak	x				2021-2026
Verbeteren landschappelijke inpassen recent metselwerk wagenbergplaats door aanbrengen van gelijkaardige planken als aan andere gevels	x		x		2021-2025
Regulier onderhoud gevels (metsel- en voegwerk, houten gevels) boerderij en wagenbergplaats		x	x	5.1.1 5.1.2 5.2.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Jaarlijks, en na zware stormen, wordt de bedaking van de hoeve gecontroleerd. Indien nodig worden herstellingswerken uitgevoerd.		x	x		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan

Onderhoud schrijnwerk boerderijgebouwen en weegbrug: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit (RAL 9003)[6] of groen, of wanneer het schilderwerk schade vertoont. Watergebaseerde verf geniet de voorkeur. Plaatselijk herstellen (aangetast hout verwijderen en aanbrengen van houtreparatiemiddel) indien nodig, bijwerken en onderhouden		5-jaarlijks of bij schade	x	7.2.1 8.1.1 8.1.3	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Vooronderzoek verwijderen afwerkingslagen buitenmuren naar haalbaarheid en uitzicht	x				Ter voorbereiding maatregel al dan niet herschilderen buitenmuren
Afhankelijk van vooronderzoek Herschilderen gekaleide buitenmuren conform andere gebouwen (wit en zwarte plint) of verwijderen afwerklagen tot baksteenmuren		Om de 5-10 jaar		5.2.1	5-jaarlijks gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Behandelen muren tegen opstijgend vocht	X				2021-2024
Onderhoud gazon op erf via extensief maaibeheer (maximum maandelijks in de periode maart tot oktober) of begrazing		x	X	2.2.2.2 2.4	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Verwijderen van naaldhoutbeplanting rondom de boerderij	X		X	1.5.1	2021-2024
Verwijderen van opslag rondom vijver ten noorden van boerderij	X		X	1.5.1	2021-2024
Begeleidingsnoei en onderhoudsnoei van de bomenrij op het erf		x	x	1.3.1.1 1.3.1.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Verwijderen van hekwerk op het erf dat niet strikt noodzakelijk is in functie van veiligheid of voor het houden van neerhofdieren door het bij elkaar plaatsen van verschillende diersoorten in de noordelijke helft van het noordwestelijke kwadrant van het erf opdat de visuele impact vanaf de toegang tot erf zo klein mogelijk is.	x		x		2019-2021

[6] S0500 N (NCS code voor wit)

Uniform maken van het uitzicht van noodzakelijk hekwerk op het erf door gebruik te maken van castanea hekwerk (max 1m40 hoog), eventueel in combinatie met schrikdraad achter het hekwerk.	x				2019-2021
Verwijderen alle hekwerk en schuilhokken op het binnenplein wanneer geen neerhofdieren meer op het erf gehouden worden.	x		x		2024 - 2029
Onderhoudsnoei leilindes van de dreef voor de boerderij (a3)		X	X		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Opmaak visieplan voor herinrichting van de volledige zone voor de boerderij met daarbij oog voor herstel dreef, terras, fietsenparking, de nodige informatiedragers,…	x				2020 - 2022

6.C.2 Bewakerswoningen

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Onderhoud schrijnwerk: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit (RAL 9003)[7] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.		5-jaarlijks of bij schade		5.2.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Herschilderen buitenmuren wanneer het schilderwerk schade vertoont [8], zwarte plint		X		5.2.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Herstel metsel- en voegwerk gevel bij schade met aangepaste historische mortel	x		x	5.1.1 5.1.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Herstel bedaking en regenwaterafvoer bij schade met historische materialen	x		x	6.5 7.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Behandelen van muren tegen opstijgend vocht (Kolonie 22 en 24)	x				2020-2025
Herschilderen leuning (wit) Kolonie 18, herschilderen afdak (zwart) en metalen kelderramen (zwart) Kolonie 21		5-jaarlijks of bij schade		8.2.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Afbreken van niet-noodzakelijke tuinbergingen	x		x		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Landschappelijke inpassing vergunde of geacht vergunde tuinbergingen verbeteren door aanplant van inheems klimplanten, inheems schermgroen, door vervanging van golfplaten daken door houten of pannen daken of door bekleding van gevels met hout.	X			1.1.1.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan

[7] S0500 N (NCS-code voor wit) of RAL 9003

[8] kalkverf KEIM 9477 (88H64) (99,1% wit, aangevuld met oker 0,3%, umbra 0,1%, ultrablau 0,5%, oxidbrun 0,1% en met een helderheidsgraad van 77;5)

Begeleidingsnoei en onderhoudsnoei van Rode beuk Kolonie 21 door een boomdeskundige		x		1.3.1.1 1.3.1.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Snoeien van fruitbomen: vormsnoei, onderhoudsnoei, verjongingssnoei woning nr. 3, 7, 10, 13, 18 en 30		Jaarlijks	x	1.3.1.3	Jaarlijks gedurende volledige looptijd beheersplan
Verwijderen van beplanting die het zicht op de woning verhindert of het open landschap verstoort. Bv coniferenhaag achter beukenhaag	X		X	1.5.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Renovatie Kolonie 24: herstel dak, schrijnwerk, metselwerk en voegwerk, vervangen ruiten, reinigen gevel , schilderen gevel	X				2019-2024
Vullen greppel ter hoogte van voordeur Kolonie 24	X		x		2019-2024
Regulier onderhoud muur (herstel metsel- en voegwerk, schilderen) tussen Kolonie 22 en Kolonie 24		x			Gedurende volledige looptijd van het beheersplan

6.C.3 Kazerne

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Afwerken oostelijke vleugel conform plannen goedgekeurd door Onroerend Erfgoed dd 12/09/2007	x		x		2019-2023
Renoveren historisch gebouw Kazerne conform plannen goedgekeurd door Onroerend Erfgoed dd 12/09/2007	x			5.1.1 5.1.2 5.2.1 6.5 7.1 7.2 8.1	2019-2021
Onderhoud schrijnwerk: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit[9] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.		5-jaarlijks of bij schade	x	5.2.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Herschilderen buitenmuren wanneer het schilderwerk schade vertoont [10], zwarte plint		X		5.2.1	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Behandelen van muren tegen opstijgend vocht	X				
Verwijderen van afval en rommel op het erf rondom de kazerne	x		x		2019-2020

[9] S0500 N (NCS-code voor wit)

[10] kalkverf KEIM 9477 (88H64) (99,1% wit, aangevuld met oker 0,3%, umbra 0,1%, ultrablau 0,5%, oxidbrun 0,1% en met een helderheidsgraad van 77;5)

6.C.4 Gevangenis en werkplaatsen

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Herstel metsel- en voegwerk gevel bij schade met aangepaste historische mortel	x		x		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Herstel bedaking en regenwaterafvoer bij schade met historische materialen	x		x		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Onderhoud schrijnwerk: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit[11] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.		5-jaarlijks of bij schade	x		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Vooronderzoek verwijderen afwerkingslagen buitenmuren naar haalbaarheid en uitzicht	x				Ter voorbereiding maatregel al dan niet herschilderen buitenmuren
Afhankelijk van vooronderzoek: herschilderen buitenmuren wanneer het schilderwerk schade vertoont [12] (witte muren en zwarte plint) of verwijderen afwerklagen buitenmuren tot baksteenmuur		X			Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Terugzetten struikopslag langs oevers vijver		5-jaarlijks	x		5-jaarlijks
Verbeteren van de landschappelijke inpassing van de parking door ze te omgeven met een Beukenhaag (max 1m80 hoog) en parkeren op de niet-verharde delen onder de dreefbomen tegen te gaan door het plaatsen van natuurlijke hindernissen zoals boomstammen	x		x		2019 – 2024
Begeleidingssnoei en onderhoudssnoei bomen op binnenplaats		X	X	1.3.1.1 1.3.1.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan

[11] S0500 N (NCS-code voor wit)

[12] kalkverf KEIM 9477 (88H64) (99,1% wit, aangevuld met oker 0,3%, umbra 0,1%, ultrablau 0,5%, oxidbrun 0,1% en met een helderheidsgraad van 77;5)

Maaien grasperk binnenplaats, maximum maandelijks in de periode maart – oktober		X	X	2.2.2.2	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan

6.C.5Begraafplaats

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Mosvrij houden van kruisjes, jaarlijks nazicht door sociale arbeidersploeg		x	x		Jaarlijks
Maandelijks maaien gras tussen graven in de periode maart - oktober		maandelijks	x	2.2.2.2	Maandelijks in de periode maart - oktober
Onderhoud schrijnwerk huisje: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit[13] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.		5-jaarlijks of bij schade	x		Gedurende volledige looptijd van het beheersplan
Regulier onderhoud gevels (herstel metsel- en voegwerk, schilderen) en bedaking gebouwtje		x		5.1.1 5.1.2 5.2.1 6.5	Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Opwaarderen en verhogen van de beeldwaarde van de begraafplaats door het verwijderen van omgevende heesters en afpaling en aanplanten van Beukenhaag langs de noord-, oost- en westzijde van de begraafplaats (in het zuiden staat reeds een Beukenhaag) met inheems plantsoen	X		X	1.5.2 1.1.1.1	2019-2024

[13] S0500 N (NCS-code voor wit)

6.C.6 Wachthuisje

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Renovatie van het wachthuisje		x			2020-2022
Regulier onderhoud (herstel schilderwerk) en bedaking wachthuisje		x	x		Jaarlijks

6.D Ontsluiting en infrastructuur

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend	Fasering/Timing
Herstel verharding betonstraatsteen in functie van veiligheid en toegankelijkheid		x			Gedurende volledige looptijd van het beheersplan bij schade
Plaatsen van zitbanken en informatiebord ter hoogte van het kruispunt der vier gebouwen ter inrichting van een onthaalzone. Informatiebord en zitbank worden uitgevoerd in de huisstijl van de Kolonies.	x			4.3.2.1 4.3.2.2	2019-2021
Verwijderen niet-uniforme bebording, paaltjes en panelen, kenbaar maken van de ontsluiting binnen de Kolonie via bebording (o.a. verbod op parkeren in de dreven aan de ingang van de Kolonie)					2019-2021
Plaatsen verkeerssluizen conform ontsluitingsconcept Wortel-Kolonie	x				2019-2024
Rooien van 1 dreefboom	x				2019-2021
Inbuizen van bestaande gracht t.h.v. 3 in- en uitritten en plaatsen kopmuren	x				2019-2021
Dempen van bestaande en uitgraven van nieuwe gracht, aanleg duikers	x				2019-2021
Aanleg rijweg parking in porfierkeien	x				2019-2021
Aanleg pad in gezaagde kassei	x				2019-2021
Planten beukenhaag	x			1.1.1.1 1.2.3.4[14]	2019-2021
Ontsluitingswerken gericht op een verbeterde inhoudelijke of fysieke ontsluiting van het beschermd goed		x			2019-2022

[14] Toelage bij gebruik van autochtoon plantgoed

6.E.1 Ontsluiting

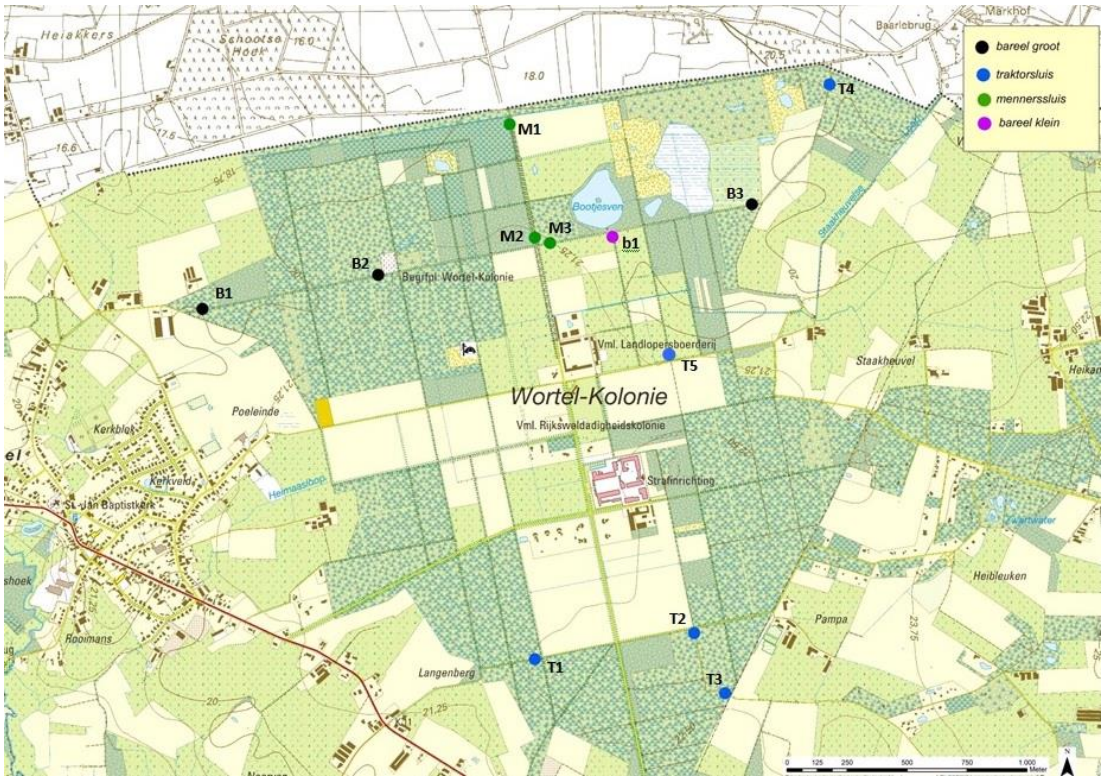

Figuur 6-1: Ontsluitingsscenario

Het kruispunt 4 gebouwen is vlot bereikbaar via het zuiden en het westen. De overige wegen in het domein worden op verschillende manieren (beperkt) afgesloten voor doorgaand verkeer (zie bovenstaande Figuur 6-1: Ontsluitingsscenario en Bijlage 7 - Nota ontsluiting Wortel-Kolonie)

De bezoekers van de Kolonie via de hoofddreef naar de parking ten westen van de Landlopersboerderij, aan de overzijde van de dreef, ten noorden van het kruispunt 4 gebouwen. Er kunnen parkeerverbodsborden geplaatst worden die ongewenst parkeren in de Kolonie moeten ontraden. Om vermindering van de beeldkwaliteit in de Kolonie te vermijden, worden de borden enkel aan de ingang van de Kolonie geplaatst.

Op het perceel ten westen van de boerderij en ten noorden van het kruispunt 4 gebouwen werd een landschappelijk ingebedde parking gerealiseerd volgens het definitief ontwerp ‘Aanleg parking bezoekerscentrum ‘De Klapekster’, opgesteld door Studieburo Schillebeeckx in opdracht van de stad Hoogstraten, zie onderstaande figuur.

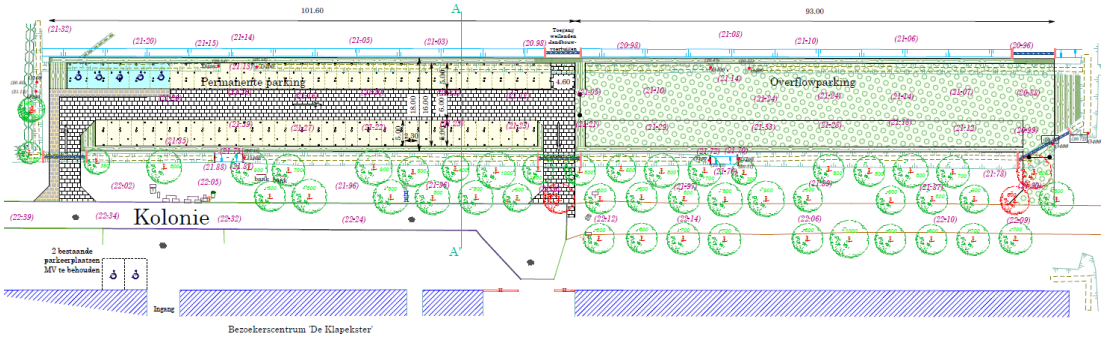

Figuur 6-2: Ontwerpplan parking bezoekerscentrum 'De Klapekster'

De sluizen en barelen maken fiets-, wandel- en ruiterrecreatie mogelijk in alle dreven van de Kolonie.

Quads en motorcrossers zijn niet gewenst in de Kolonie. Een quad wordt gedefinieerd als een motorvoertuig met vier wielen, geconstrueerd voor ongebaand terrein, met een open carrosserie, een stuur als op een motorfiets, en een zadel. Ze verstoren de rust en beschadigen de paden. Het afsluiten van bepaalde dreven voor gemotoriseerd verkeer en het werken met sluizen voor langzaam verkeer zal bestuurders van quads en motorcrossers ontraden om in de dreven te rijden. Verkeersluizen die het mogelijk maken voor landbouwvoertuigen en fietsers om te passeren maar quads weren zijn echter niet gekend. Door aan de invalswegen, naast het zonaal parkeerverbodsbord, ook verbodsborden voor quads te plaatsen, zijn de quads ook wettelijk gezien ongewenst. Regelmatige politiecontrole door de stad is de meest efficiënte oplossing voor dit probleem. Infrastructurele maatregelen (zoals het plaatsen van sluizen) kunnen aanvullend genomen worden.

Alle verkeersinfrastructuur moet landschappelijk inpasbaar zijn. Voorstellen dienen goedgekeurd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en de technische beheercommissie.

6.E.2 Infrastructuur

De infrastructuur in de Kolonie dient zoveel mogelijk één te zijn met het landschap. Er wordt gekozen voor natuurlijk materialen die de beeldkwaliteit van de dreven en wandelpaden niet al te zeer verstoren.

Zitbanken

Verder wordt gestreefd naar een uniform uitzicht van gebruikte infrastructuurelementen in dezelfde huisstijl, zowel in Wortel-Kolonie als Merksplas-Kolonie. Zo zullen alle zitbanken in de Kolonie op termijn hetzelfde uitzicht hebben. Er wordt gekozen voor sobere elementen met een natuurlijk uitzicht vervaardigd uit hout. Wanneer bestaande banken toe zijn aan vervanging, wordt een zitbank van het volgende type geplaatst:

Figuur 6-3: Voorbeeld zitbank (locatie foto: Merksplas-Kolonie)

Wegwijzers en infoborden

Ook bij de bebording wordt gekozen voor uniformiteit. Op de vaste houten elementen kunnen zowel pijlen voor fiets-, wandel- als ruiterroutes aangebracht worden. Om de beeldwaarde in de Kolonie niet te verstoren, zullen zo weinig mogelijk borden geplaatst worden.

Figuur 6-4: Wegwijzer Kolonies

De nieuw te plaatsen infoborden zullen ook in de huisstijl van de Kolonies ontworpen worden, zoals te zien op onderstaande Figuur 6-5.

Figuur 6-5: Voorbeeld infobord Kolonies in Cortenstaal

H7. MANIER EN TIJDSTIP VAN OPVOLGING

Onder voorzitterschap van Kempens Landschap ontstond de Technische Coördinatie Commissie voor het veiligstellen en behoud in gemeenschapshanden van Wortel- en Merksplas-Kolonie. De verschillende leden kwamen overeen om samen het totaal van de gronden en gebouwen aan te kopen. Elk zijn eigen stuk van de puzzel. Sindsdien komt de Commissie minstens twee maal per jaar samen en stemmen de commissieleden alle initiatieven in Wortel- en Merksplas-Kolonie op elkaar af. Zo worden bijvoorbeeld grootschalige werken besproken voor aanvang en wordt na afloop van de werken gerapporteerd. Op die manier worden de gebieden als één landschappelijke eenheid onderhouden en als één gebied opengesteld voor het publiek. In de Technische coördinatiecommissie zetelen alle eigenaars van een gebouw of grond in de Koloniën. Deze eigendom kan in eigen regie beheerd worden of in erfpacht gegeven worden waarbij het credo 'verantwoordelijkheid nemen en geven' gehanteerd wordt. Indien er overgegaan wordt tot erfpacht moeten erfpachtnemers voldoen aan de wetgeving (o.a. wetgeving binnen het beleidsdomein Onroerend Erfgoed) en moeten zij cfr de notariële erfpacht bij ingrepen aan het in erfpacht gegeven goed een schriftelijke goedkeuring vragen aan eigenaars. In het kader van de mogelijke UNESCO-erkenning worden regelmatig statusrapporten opgemaakt. Deze gedetailleerde rapporten worden overgemaakt aan Onroerend Erfgoed door Kempens Landschap.

De rapportering van de werken en de toestand aan de woningen en de boerderij gebeurt telkens door de erfpachthouders of eigenaars. Voor elementen in slechte staat (Kolonie 24, noordelijke vleugel boerderij) wordt jaarlijks een verslag bezorgd aan Onroerend Erfgoed waarin wordt beschreven welke werken hebben plaatsgevonden en welke werken in uitvoering zijn. Het verslag wordt geïllustreerd aan de hand van foto's en eventuele plannen.

Bij de gebouwen die zich in goede staat bevinden wordt vijfjaarlijks een overzicht gegeven van de reguliere werken die werden uitgevoerd. Het verslag wordt geïllustreerd aan de hand van foto's. Over éénmalige werken wordt gerapporteerd in het jaar van uitvoering: reeds uitgevoerde werken, geplande werken, illustratie aan de hand van fotomateriaal en eventuele plannen.

H8. BIJLAGEN

Bijlage	Niet van toepassing (en dus niet bijgevoegd)	Bijgevoegd in
Perimeter van het gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		Bijlage 1
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		Bijlage 2
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		Bijlage 3
Nota Open Erfgoed		Bijlage 4
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed met aanduiding op kaart		Bijlage 5
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	X	
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	X	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	X	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	X	
Nota ontsluiting Wortel-Kolonie		Bijlage 6
Referentielijst		Bijlage 7

BIJLAGE 1 KAARTENBUNDEL

BIJLAGE 2 LIJST VAN HANDELINGEN WAARVAN DE UITVOERING VRIJGESTELD ZAL ZIJN VAN TOELATING

BIJLAGE 3 ZEN-ERFGOED MET AANDUIDING OP KAART

BIJLAGE 4 NOTA OPEN ERFGOED

BIJLAGE 5 LIJST VAN ONTSLUITINGSWERKEN VOOR OPEN ERFGOED MET AANDUIDING OP KAART

BIJLAGE 6 NOTA ONTSLUITING WORTEL-KOLONIE

BIJLAGE 7 REFERENTIELIJST

Bijlage 1 Kaartenbundel

kaart 01	***Situering***
kaart 02	***Kadastraal overzicht***
kaart 03	***Statuut van wegen en waterlopen***
kaart 04	***Landschapsatlas***
kaart 05	***Beschermingszones***
kaart 06	***Ferrariskaart (1777)***
kaart 07	***Vandermaelenkaart (1850-1854)***
kaart 08	***MCI - Topokaart (1871)***
kaart 09	***MCI - Topokaart (1885)***
kaart 10	***Steendruk (1904)***
kaart 11	***MCI - Topokaart (1928)***
kaart 12	***MCI - Topokaart (1933)***
kaart 13	***MGI - Topokaart (1972)***
kaart 14	***NGI - Topokaart (1993)***
kaart 15	***Evolutie grondgebruik - Bos***
kaart 16	***Evolutie grondgebruik - Akkerland***
kaart 17	***Evolutie grondgebruik - Grasland***
kaart 18	***Evolutie grondgebruik - Heide***
kaart 19	***Evolutie grondgebruik - Water en waterlopen***
kaart 20	***Evolutie grondgebruik - Varia***
kaart 21	***Evolutie grondgebruik - Overzicht***
kaart 22	***Evolutie gebouwen***
kaart 23	***Evolutie wegen***
kaart 24	***Evolutie bomenrijen***
kaart 25	***Geologie***
kaart 26	***Bodem***
kaart 27	***Hydrografie***
kaart 28	***Reliëf***
kaart 29	***Dreven - nummering***
kaart 30	***Dreven - verharding***
kaart 31	***Bouwkundige elementen***
kaart 32	***Erfgoedwaarden***
kaart 33a	***ZEN-Erfgoed***
kaart 33b	***Open Erfgoed overzicht***
kaart 33c	***Open Erfgoed detail***
Kaart 34a	***Gewenste situatie – maatregelen***

Kaart 34b ***Maatregelen - hagen***

Bijlage 2 Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating

1. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

Dreven en dreefstroken

- Realisatie van dreefstroken conform drevenbeheerplan en geïntegreerd beheerplan bos en natuur om zichtassen en beeldwaarde van dreven te herstellen. Dreefstroken type A (dubbele dreef) en B (enkele dreef) hebben een totale breedte van 60 m, dreefstroken type C hebben een breedte van 7 tot 8 m vanaf de stam (kroonprojectie).
- Aanplant van dreven op historische locaties zoals voorzien in geïntegreerd beheerplan bos en natuur. Aanplant van Zomereik in dreefsegmenten c12, c14, c18a, c18b, c48, c54, c57, c58, c61, c76
- Regulier onderhoud van de dreefbomen: veiligheidscontrole, opsnoeien, opslag afzetten
- Herstel landschappelijke verbinding tussen boerderij en gevangeniscomplex (a7) door de metalen bareel te verwijderen en de berk en eik die uit de bomenrij staan ter hoogte van de aansluiting met de dreef ten zuiden van de boerderij (b11) te kappen. Ook andere opslag tussen de dreefbomen wordt gekapt om het open landschap centraal in de Kolonie te behalen.
- Onderhoud van dreefstroken type A en B, conform drevenbeheerplan en geïntegreerd beheerplan bos en natuur, door maaien of schapenbegrazing
- Vrijstelling dreefstroken type C in bosgebied (samen met kapbeheer aangrenzende bosbestanden)
- Bestrijden invasieve exoten zoals Japanse duizendknoop (Fallopia japonica)

Hagen

- Scheren van Beukenhagen op perceelsranden, ter hoogte van Kruispunt der vier gebouwen, rondom boomgaard en op de begraafplaats in juni en augustus. Hagen zijn maximaal 1m60 tot 1m80 hoog.
- Aanplant beukenhagen op historische locaties (op perceelsranden langs Kolonie 22 en 24, zie kaart 34b) na verwijderen van coniferenhagen op gewenste locatie. Aanplant van haagboompjes bij uitval.
- 5 jaarlijkse opvolging in functie van het behoud/beheer van de hagen

Grachten

- Ruimen van niet-watervoerende grachten in functie van afwatering landbouwgebieden
- Ruimen van watervoerende grachten (Staakheuvelseloop) dient minder frequent te gebeuren omdat er minder sediment wordt afgezet.
- 2-jaarlijkse controle en indien nodig verwijderen van niet-gewenste begroeiing langs oevers van grachten om te vermijden dat de gracht dichtgroeit.

Wegen

- Jaarlijkse controle van zandwegen, indien nodig worden de wegen geëgaliseerd met een wegenschaaf
- Onderhoud wegen en dreven met grasbermen via schapenbegrazing of maaibeheer
- Aanvullen van verharding kruispunt der vier gebouwen met porfier

Landbouwgebieden

- Beheer van landbouwgebieden als veldkavels centraal in de Kolonie. Door aanleg van dreven en grachten wordt de structuur van de kavels benadrukt.

Natuurstroken

- Onderhoud van poelen en ruigtestroken

Bos- en natuurbeheer

- Omvorming van naaldbos naar gemengd bos en loofbos zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos
- Omvorming van bosgebied naar heide- en vengebied zoals voorzien in het geïntegreerd beheerplan natuur en bos
- Regulier beheer heide en vennen (maaien, plaggen, chopperen) conform geïntegreerd beheerplan natuur en bos ifv behoud natuurwetenschappelijke waarde heide- en vengebieden

- Regulier beheer bosgebied conform geïntegreerd beheerplan natuur en bos

Boomgaard ten zuiden van Kazerne

- Snoeien van fruitbomen: vormsnoei, onderhoudsnoei, verjongingsnoei
- Maaien boomgaard

2. BOUWKUNDIG ERFGOED

Boerderij en binnenplein

- Verwijderen van container ten noorden van noordelijke vleugel
- Verwijderen van afval en rommel rondom noordelijke vleugel boerderij en stal in het noorden
- Verbeteren landschappelijke inpassen recent metselwerk wagenbergplaats door aanbrengen van gelijkaardige planken als aan andere gevels
- Regulier onderhoud gevels (metsel- en voegwerk, houten gevels) wagenbergplaats en boerderij
- Jaarlijks, en na zware stormen, wordt de bedaking van de hoeve gecontroleerd. Indien nodig worden herstellingswerken uitgevoerd.
- Onderhoud schrijnwerk boerderijgebouwen en weegbrug: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit (RAL 9003) of groen, of wanneer het schilderwerk schade vertoont. Watergebaseerde verf geniet de voorkeur. Plaatselijk herstellen (aangetast hout verwijderen en aanbrengen van houtreparatiemiddel) indien nodig, bijwerken en onderhouden
- Onderhoud gazon op erf via extensief maaibeheer (maximum maandelijks in de periode maart tot oktober) of begrazing
- Verwijderen van naaldhoutbeplanting rondom de boerderij
- Verwijderen van opslag rondom vijver ten noorden van boerderij
- Begeleidingsnoei en onderhoudsnoei van de bomenrij op het erf
- Verwijderen van hekwerk op het erf dat niet strikt noodzakelijk is in functie van veiligheid of voor het houden van neerhofdieren door het bij elkaar plaatsen van verschillende diersoorten in de noordelijke helft van het noordwestelijke kwadrant van het erf opdat de visuele impact vanaf de toegang tot erf zo klein mogelijk is.
- Verwijderen alle hekwerk en schuilhokken op het binnenplein wanneer geen neerhofdieren meer op het erf gehouden worden
- Onderhoudsnoei leilindes van de dreef voor de boerderij (a3)

Bewakerswoningen

- Herstel metsel- en voegwerk gevel bij schade met aangepaste historische mortel
- Herstel bedaking en regenwaterafvoer bij schade met historische materialen
- Afbreken van niet-noodzakelijke tuinbergingen
- Snoeien van fruitbomen: vormsnoei, onderhoudsnoei, verjongingssnoei woning nr. 3, 7, 10, 13, 18 en 30
- Verwijderen van beplanting die het zicht op de woning verhindert of het open landschap verstoort. Bv coniferenhaag achter beukenhaag
- Vullen greppel ter hoogte van voordeur Kolonie 24

Kazerne

- Afwerken oostelijke vleugel conform plannen goedgekeurd door Onroerend Erfgoed dd 12/09/2007
- Onderhoud schrijnwerk: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit[15] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.
- Verwijderen van afval en rommel op het erf rondom de kazerne

Gevangenis en werkplaatsen

- Herstel metsel- en voegwerk gevel bij schade met aangepaste historische mortel
- Herstel bedaking en regenwaterafvoer bij schade met historische materialen

[15] S0500 N (NCS-code voor wit)

- Onderhoud schrijnwerk: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit[16] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.
- Terugzetten struikopslag langs oevers vijver
- Verbeteren van de landschappelijke inpassing van de parking door ze te omgeven met een Beukenhaag (max 1m80 hoog) en parkeren op de niet-verharde delen onder de dreefbomen tegen te gaan door het plaatsen van antiparkeerpaaltjes (hout, wit geschilderd, 0,6m hoog)
- Begeleidingssnoei en onderhoudssnoei bomen op binnenplaats
- Maaien grasperk binnenplaats, maximum maandelijks in de periode maart – oktober

Begraafplaats

- Mosvrij houden van kruisjes, jaarlijks nazicht door sociale arbeidersploeg
- Maandelijks maaien gras tussen graven in de periode maart - oktober
- Onderhoud schrijnwerk huisje: minimaal 5-jaarlijks schilderen in wit[17] of wanneer het schilderwerk schade vertoont.
- Opwaarderen en verhogen van de beeldwaarde van de begraafplaats door het verwijderen van omgevende heesters en afpaling en aanplanten van Beukenhaag langs de noord-, oost- en westzijde van de begraafplaats (in het zuiden staat reeds een Beukenhaag) met inheems plantsoen

Wachthuisje

- Regulier onderhoud (herstel schilderwerk) en bedaking wachthuisje

[16] S0500 N (NCS-code voor wit)
[17] S0500 N (NCS-code voor wit)

Bijlage 3 ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart

Zie kaart 33a

Nota betreffende de aanvraag tot erkenning van ZEN-monumenten (zonder economisch nut): Weegbrug op het erf van de landlopersboerderij, de drevenstructuur, de hagenstructuur, de begraafplaats inclusief gebouwtje, het wachtershuisje aan het kruispunt ten zuiden van het gevangeniscomplex, de beuk in de voortuin van Kolonie 21 en doorgegroeide haag in Wortel-Kolonie

Deze aanvraag betreft de aanvraag tot erkenning als ZEN-erfgoed van bijkomende relicten die binnen de perimeter van het beschermde landschap van Wortel-Kolonie vallen, gelegen te Hoogstraten (Wortel) zoals het beschermd werd op 29/06/1999.

Deze vraag kadert binnen het in opmaak zijnde landschapsbeheerplan voor Wortel-Kolonie.

LIGGING VAN DE BETREFFENDE ZEN-MONUMENTEN

Zie kaart 33a

MOTIVATIE VOOR ERKENNING

De eigenaars of gebruikers hebben van volgende elementen geen opbrengsten of nut bij het gebruik en beheer ervan:

DREVENSTRUCTUUR

De orthogonale dreven- en wegenstructuur in Wortel-Kolonie vormt de basis waarlangs deze landbouwkolonie in 1823 ontgonnen is. Deze drevenstructuur was mede een uiting van de orde en tucht die in het gebied heerste. Centraal stond "*de mens vormt het landschap en het landschap vormt de mens*". Deze drevenstructuur is vandaag nog steeds te herkennen en ervaren. De dreven zijn bijgevolg zeer beeldbepalend in het Kolonielandschap en vormen een belangrijke biotoop voor fauna en flora. Hun behoud is dan ook essentieel voor het behoud van het beschermd landschap. De dreven vereisen regelmatig onderhoud om hun uitzicht te behouden (begeleidingssnoei, onderhoudssnoei) in functie van veiligheid voor bezoekers (veiligheidssnoei). Om het doorzicht in het open landbouwgebied te bewaren, moeten de dreefbomen bovendien regelmatig vrijgesteld worden.

Alle dreven worden dan ook voorgedragen als ZEN-erfgoed.

(De foto's hieronder zijn een selectie van de dreven)

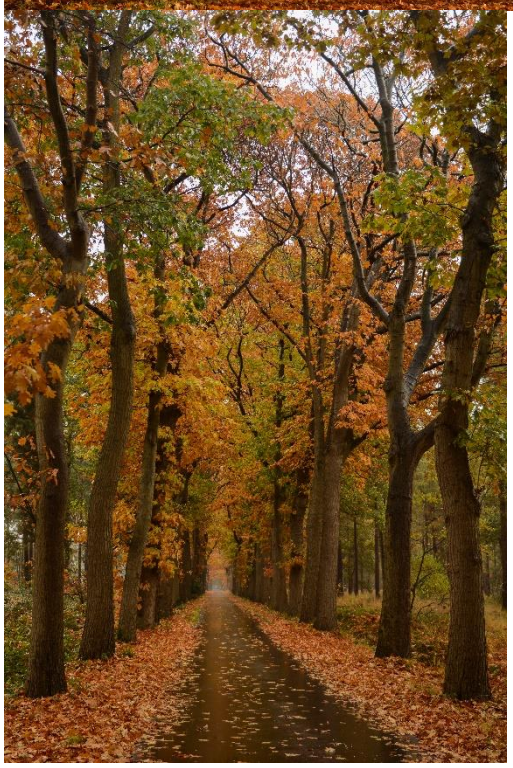

Vandermaelenkaart (1850)
Militaire kaart (1871)
Militaire kaart (1885)
Militaire kaart (1928)
Militaire kaart (1972)
Topopgrafische kaart (heden)
Beheersplan Wortel-Kolonie
Evolutie bomenrijen
Kaart 24
Verklaring
percelen
Bomenrijen en hagen
bomenrij
heeg met bomen
heeg
muur
doorgeschoten heeg
De Vandermaelenkaart is een militaire kaart.
Het intekenen van landgebruik was hiervoor niet altijd
prioritair. Het kan dan ook zijn dat de realiteit anno 1850
niet steeds overeenkomt met de kaart.
Bron: Topografische kaart NGI 1/10.000 raster,
Numerieke reeks (AGIV-product)
Schaal:
Datum
Wijziging
Revisie
Feb. 2019
Opmaak kaarten
02
Kempens Landschap
anteagroup

HAGENSTRUCTUUR

Net zoals de drevenstructuur vormt ook de hagenstructuur in Wortel-Kolonie een zeer beeldbepalend onderdeel van de orthogonale landschapsstructuur van deze Kolonie. Op verschillende historische locaties (zoals weergegeven in toestand anno 1928 op afbeelding op p.4 – evolutie bomenrijen) stonden streekeigen hagen. Deze hagenstructuur bepaalt – ook vandaag nog steeds - in belangrijke mate mee de sfeer en het disciplinerende karakter van het Kolonielandschap. Ze hebben allen een belangrijke landschappelijke, ecologische en esthetische functie en zullen geen economisch doel dienen.

Alle hagen worden dan ook voorgedragen als ZEN-erfgoed:

- Kolonie 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 21, 22, 24 en 32

(*De foto's hieronder zijn een selectie van de hagen)*

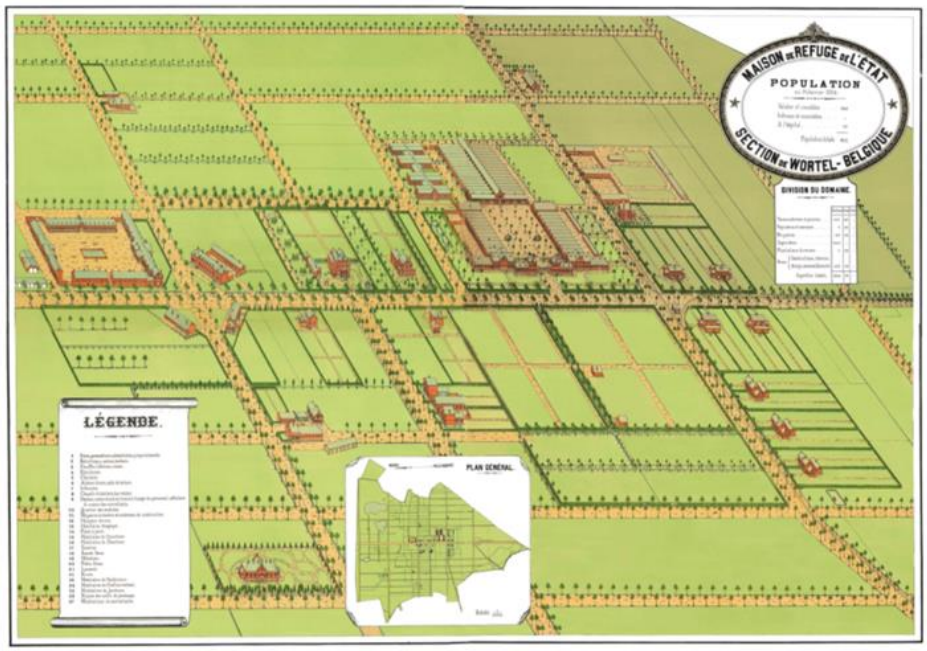

Steendruk Wortel-Kolonie 1904

Detail Steendruk Wortel-Kolonie 1904

Foto Wortel-Kolonie (datum onbekend)

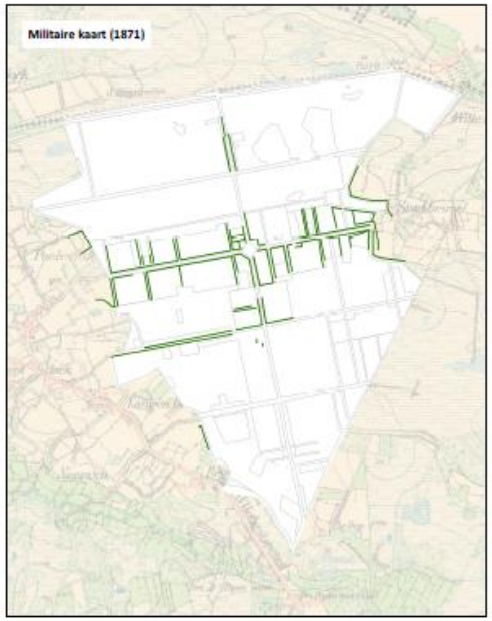

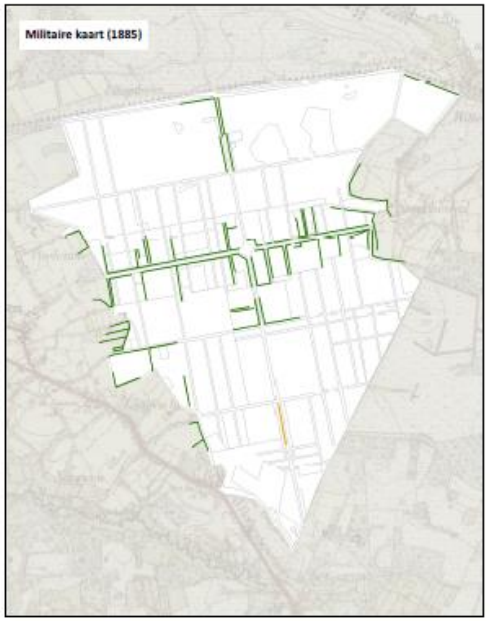

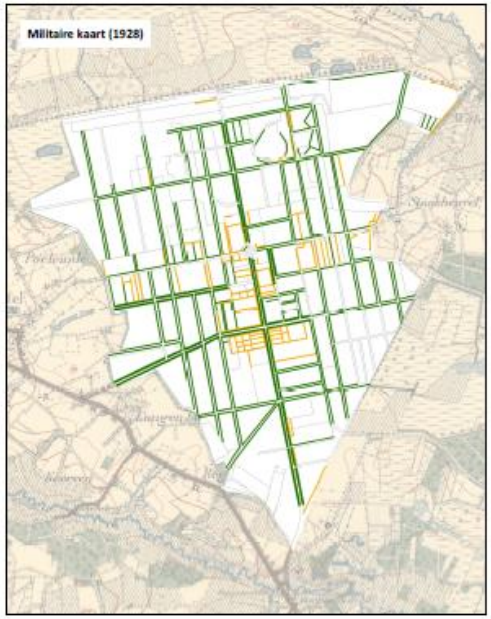

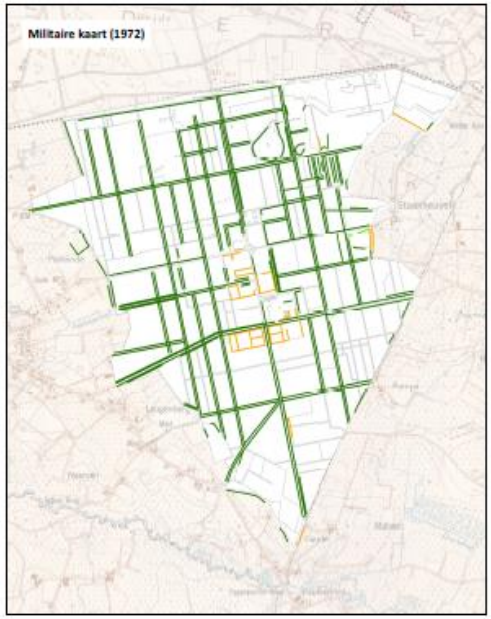

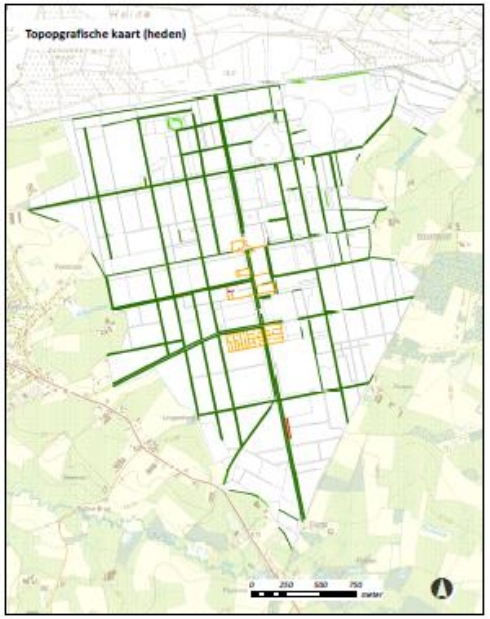

Beheersplan Wortel-Kolonie

Evolutie bomenrijen

Kaart 24

Verklaring

- percelen

Bomenrijen en hagen

- bomenrij
- haag met bomen
- haag
- muur
- doorgeschoten haag

De Vandermaelenkaart is een militaire kaart.
Het intekenen van landgebruik was hiervoor niet altijd prioritair. Het kan dan ook zijn dat de realiteit anno 1850 niet steeds overeenkomt met de kaart.

Bron: Topografische kaart NGI 1/10.000 raster, Numerieke reeks (AGIV-product)

Schaal: 1:12.500 **ved/224888020**

Datum	Wijziging	Revisie
Feb. 2019	Opmaak kaarten	02

Kempens Landschap

anteagroup

BEGRAAFPLAATS INCLUSIEF GEBOUWTJE

De begraafplaats is niet meer actief in gebruik. Ze herinnert aan de organisatie van de Kolonie als afgesloten leefgemeenschap waarin alle voorzieningen aanwezig waren. Op de begraafplaats komen zeldzame zwammen voor. Het onderhoud van het gebouw, de kruisjes en de groenaanleg brengt kosten met zich mee waartegenover geen opbrengsten staan.

WACHTHUISJE

Met het verdwijnen van de tram uit Wortel-Kolonie, verloor het wachthuisje ook zijn functie. Het maakt echter deel uit van het historisch uitzicht van de Kolonie en het landschap. Het huisje is toe aan grondige renovatiewerken en dient verder periodiek onderhouden te worden. Dit brengt kosten met zich mee waartegen geen opbrengsten staan.

RODE BEUK – KOLONIE 21

Zoals de Rode beuk in de voortuin van Kolonie 21 zijn bij de aanleg van de tuinen van de woningen meer bomen geplant. De boom bij Kolonie 21 is echter de laatste overgebleven boom van deze reeks. Daarnaast heeft de boom ook een grote esthetische waarde. Het onderhoud van de boom (o.m. regelmatige controle op gevaarlijke takken) brengt kosten met zich mee. De boom levert geen economische inkomsten op.

DOORGEGROEIDE BEUKENHAAG

In het zuidoosten van de Kolonie staat nog een zeer oude, doorgegroeide beukenhaag in bosverband. De haag staat ten oosten van dreefsegment a12 en omgeeft een open plek. De inplanting van deze haag loopt ongeveer gelijk met de perceelstructuur van vroegere Koloniehuisjes en is terug te vinden op de historische kaarten. Vandaag staat hier geen woning meer en de beukenhaag is hierdoor mogelijks een restant van de oude erfbeplanting. We wensen deze doorgegroeide haagstructuur dan ook voor te dragen als ZEN-erfgoed.

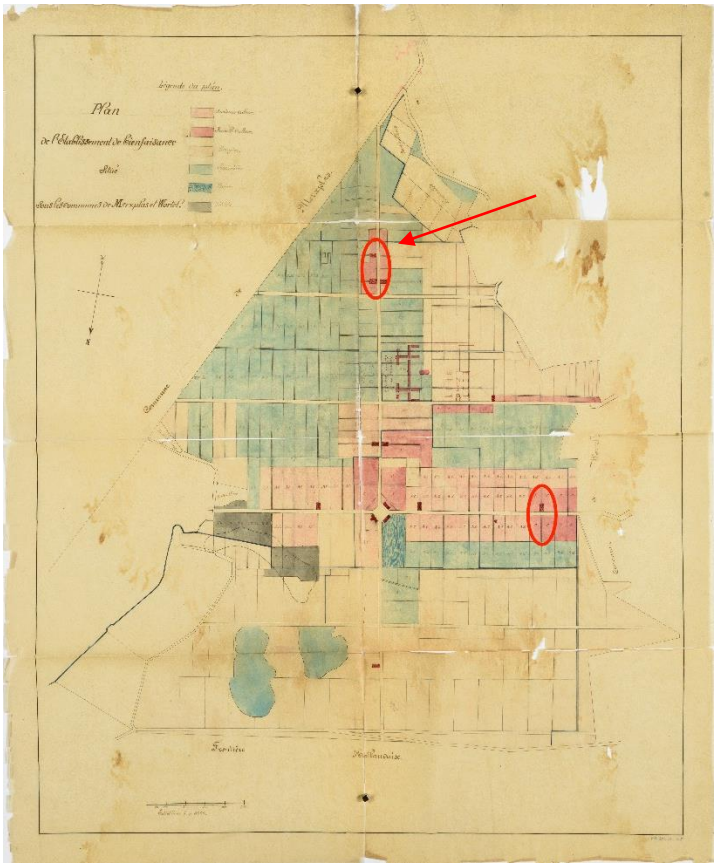

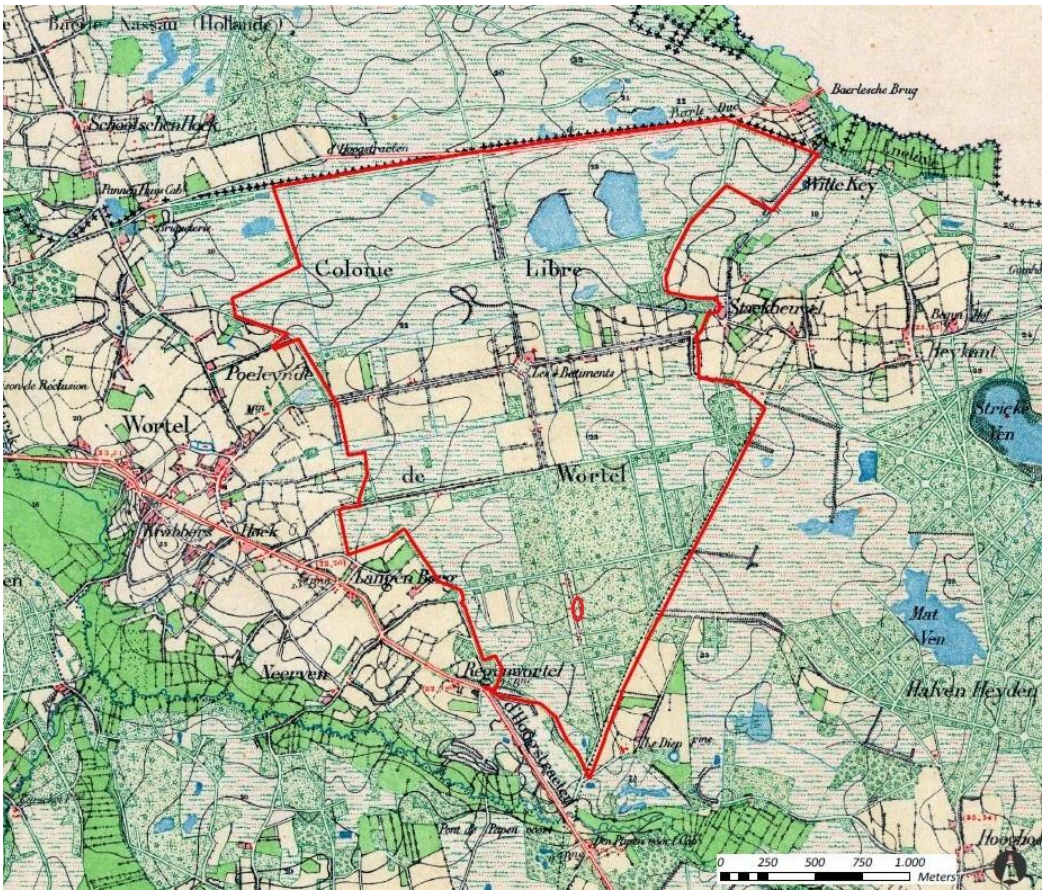

Historische kaart uit 1871 (MCI)

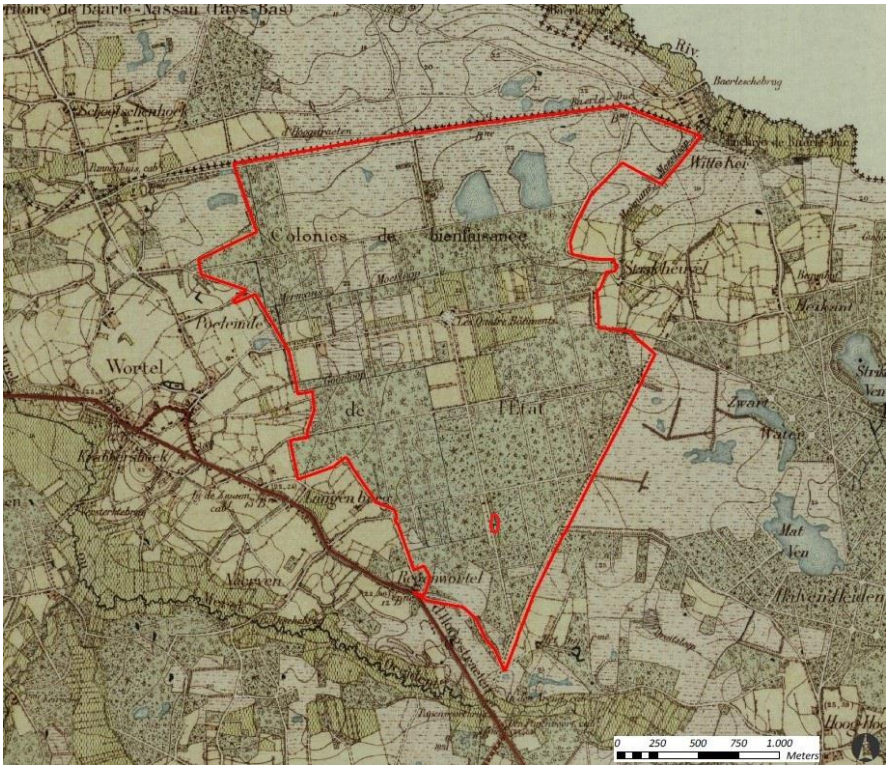

Historische kaart uit 1885 (MCI)

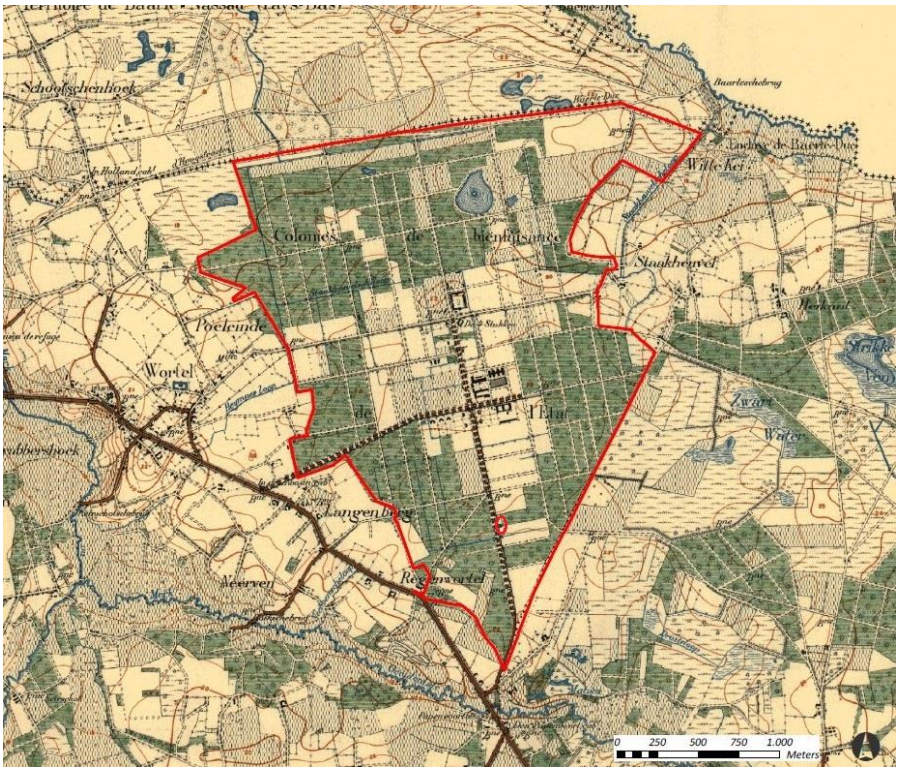

Historische kaart uit 1928 (MCI)

Oude doorgegroeide haagstructuur vanaf het westen

Oude doorgegroeide haagstructuur vanaf het zuiden

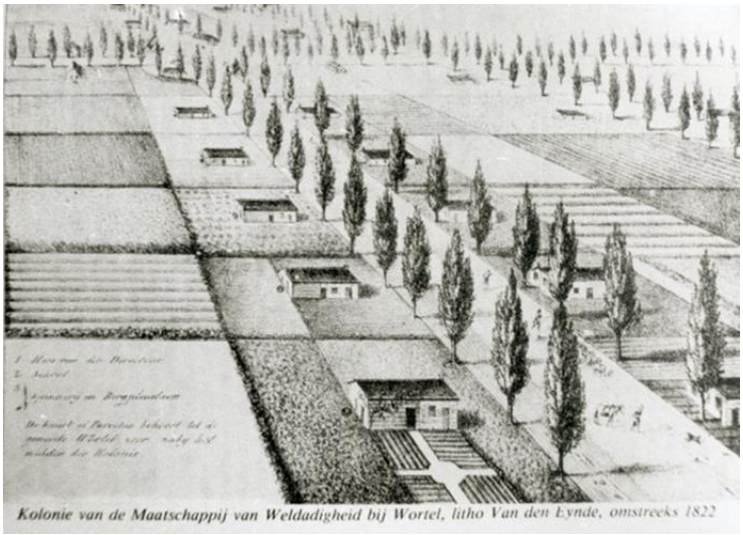

Kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid bij Wortel, litho Van den Eynde, omstreeks 1822

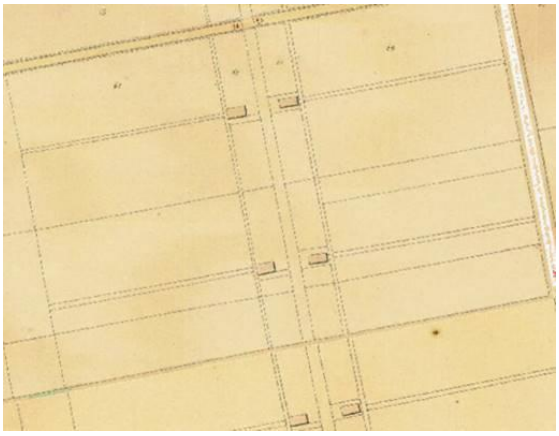

Atlas der buurtwegen

WEEGBRUG OP HET ERF VAN DE LANDLOPERSBOERDERIJ

Nabij de toegang tot het erf aan de westvleugel van de landlopersboerderij staat een klein gebouw. Voor het gebouw ligt een weegbrug (metalen onderstel met houten balken op). De weegbrug vormt een mooi baken op het erf van de landlopersboerderij. De weegbrug heeft een zeer belangrijke erfgoedwaarde en zal in de toekomst dan ook in die context bewaard worden. Verschillende balken van de weegbrug zijn rot. Deze zullen worden hersteld. De huidige constructies kunnen behouden blijven aangezien deze met instemming van de eigenaar en Onroerend Erfgoed geplaatst zijn. Aangezien er met deze weegbrug geen economisch doel nagestreefd wordt, zal een herstelde weegbrug geen economisch nut dienen maar louter de historische erfgoedwaarde beklemtonen.

Weegbrug op het erf van de landlopersboerderij

Bijlage 4 Nota Open Erfgoed

Bijlage 5 Lijst van Ontsluitingswerken voor open erfgoed met aanduiding op kaart

- Herstel verharding betonstraatsteen in functie van veiligheid en toegankelijkheid
- Plaatsen van een zitbank en informatiebord ter hoogte van het kruispunt der vier gebouwen ter inrichting van een onthaalzone. Informatiebord en zitbank worden uitgevoerd in de huisstijl van de Kolonies.
- Verwijderen niet-uniforme bebording, paaltjes en panelen, kenbaar maken van de ontsluiting binnen de Kolonie via bebording (o.a. verbod op parkeren in de dreven aan de ingang van de Kolonie)
- Rooien van 1 dreefboom
- Inbuizen van bestaande gracht t.h.v. 3 in- en uitritten en plaatsen kopmuren
- Dempen van bestaande en uitgraven van nieuwe gracht, aanleg duikers
- Aanleg rijweg parking in porfierkeien
- Aanleg pad in gezaagde kassei
- Aanleg parkeerplaatsen in gestabiliseerde semi-verharding
- Aanleg overflowparking in graskunststofplaten
- Planten beukenhaag
- Ontsluitingswerken gericht op een verbeterde inhoudelijke of fysieke ontsluiting van het beschermd goed

Zie kaart 34a en Figuur 6-2: Ontwerpplan parking bezoekerscentrum 'De Klapekster'

Bijlage 6 Nota Ontsluiting Wortel-Kolonie

Bijlage 7 Referentielijst

Literatuurlijst

Bosbeheerplan Wortel-Kolonie, 2013, opgemaakt door Grontmij in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos

Bouwhistorisch onderzoek bewakerswoningen in eigendom van de stad Hoogstraten, 2000

Horsten, T., (2013), Landlopers - Vagebonden, verschoppelingen en weldadigheidskolonies, Atlas/Contact, 335p.

Inrichtings- en drevenbeheersplan, 1998 (bijgesteld in 2011), opgemaakt door VLM

Kempens Landschap vzw, (2013), Huifkartochten Kolonies, 2p.

Kempens Landschap vzw, (2011), Wandelnetwerk Kempense Kolonies Fase 1, 2p.

Koers op Kolonielandschap, 2014, opgemaakt door Land-id met medewerking van Veenenbosch en Bosch en Antea Group in opdracht van Stuurgroep Koloniën van Weldadigheid

Leidraad sjabloon beheersplan, 2015, opgemaakt door werkgroep beheersplannen Onroerend Erfgoed

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Tussentijdse rapportage volgordebepaling Werelderfgoednominatie oktober 2014: Koloniën van Weldadigheid op weg naar Werelderfgoed 2018, 68p.

PRUP Wortel-Kolonie, 2015, opgemaakt door Antea Group in opdracht van de provincie Antwerpen.

Rapport ruilverkavelingsplan Rijkevorsel-Wortel

Richtlijn beheersplannen Onroerend Erfgoed, 2015, opgemaakt door werkgroep beheersplannen Onroerend Erfgoed

TV Erfgoed en Visie en Kurt Loomans, (2001), De voormalige landloperskolonie van Merksplas: Op naar een eigentijds en innovatief project, 55p.

Vlaamse Landmaatschappij, (2007), Actieplan beheer en herstel Kolonies, 26p.

Vlaamse Regering, (1999), Beschermingsbesluit Wortel-Kolonie, 6p.

Websites

www.geopunt.be

www.natuurenbos.be

www.onroerenderfgoed.be

www.provant.be

inventaris.onroerenderfgoed.be

geo.onroerenderfgoed.be

www.fleursdumal.nl